

2019

Urząd Statystyczny
w Bydgoszczy

Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Statistical Yearbook of Kujawsko-Pomorskie Voivodship

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy Statistical Office in Bydgoszcz

Bydgoszcz 2019

Zespół Redakcyjny Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy
Editorial Board of Statistical Office in Bydgoszcz

Przewodniczący
President

dr Wiesława Gierańczyk

Redaktor Główny
Editor-in-Chief

Wioletta Szalkiewicz

Członkowie
Members

Małgorzata Górka (sekretarz secretary), Katarzyna Klamrowska, Leszek Kozłowski, Łukasz Majchrzak, Anna Nakielska, Joanna Wierzińska

Prace merytoryczne

Content-related works

Zespół pracowników Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy
The team of employees of the Statistical Office in Bydgoszcz

pod kierunkiem
supervised by

Małgorzaty Górki

Prace wydawnicze

Editorial work

Zespół pracowników Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Badań Regionalnych
The team of employees of the Kujawsko-Pomorski Regional Survey Centre

pod kierunkiem
supervised by

Małgorzaty Górki

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Toruń — fot. Leszek Kozłowski

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

bydgoszcz.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy przekazuje Państwu najnowsze wydanie „**Rocznika Statystycznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2019**”, dostępnego w polsko-angielskiej wersji językowej. Jest to podstawowa zbiorcza publikacja Urzędu, która stanowi zestawienie danych statystycznych oraz informacji charakteryzujących poziom życia społeczeństwa i stan gospodarki województwa w 2018 r.

Publikację rozpoczynają tablice przeglądowe, przedstawiające m.in. najważniejsze dane o województwie kujawsko-pomorskim, w porównaniu do kraju w 2018 r. oraz w ujęciu retrospektywnym za lata 2000, 2005, 2010, 2014–2018.

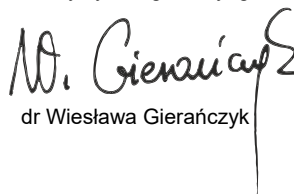
Szczegółowe dane statystyczne w tablicach zgrupowano w 22 działach tematycznych. Wybrane zjawiska zilustrowano na kartogramach, wykresach i schematach. W celu umożliwienia właściwej interpretacji prezentowanych informacji zachęcam do zapoznania się z treścią uwag ogólnych, które zawierają wyjaśnienia dotyczące terminologii, metodyki i zakresu informacji znajdujących się w opracowaniu.

Przekazując niniejszą publikację, dostępną również w wersji elektronicznej, składam wszystkim osobom i instytucjom, które przyczyniły się do wzbogacenia jej treści, serdeczne podziękowania za współpracę i przekazane materiały. Wyrażam nadzieję, że okaże się ona cennym i przydatnym źródłem informacji o stanie i tendencjach rozwoju społeczno-gospodarczego naszego województwa. Jednocześnie zachęcam Państwa do formułowania uwag, czy też ewentualnych sugestii dotyczących zawartości, nie tylko niniejszego opracowania, ale też zakresu realizowanych badań statystycznych.

Uwadze Czytelników pragnę również polecić opracowanie pt. „Województwo Kujawsko-Pomorskie 2019 – Podregiony, Powiaty, Gminy”, będące rozwinięciem niniejszego Rocznika o dane dla niższych szczebli podziału administracyjnego.

Dyrektor

Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

dr Wiesława Gierańczyk

PREFACE

The Statistical Office in Bydgoszcz presents the latest edition of '**Statistical Yearbook of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship 2019**', available in Polish-English version. This is the basic collective publication of the Office, which is a summary of data and information describing living standards of the society and the state of the voivodship's economy in 2018.

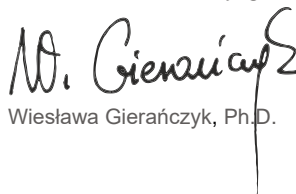
The publication begins with review tables presenting among others the most important data on the Kujawsko-Pomorskie voivodship in comparison to the country and retrospectively for the years 2000, 2005, 2010, 2014–2018.

Detailed statistical data are gathered in 22 thematic chapters. Selected phenomena are illustrated on maps, charts and diagrams. In order to enable a proper interpretation of the presented information, I encourage to read the general notes containing explanations regarding terminology, methodology and the scope of information in the study.

Presenting this publication, available also in an electronic version, I would like to express my gratitude to all the people and institutions which contributed to the enrichment of its content for their cooperation and provided information. I hope that the publication will prove to be a valuable and useful source of information about socio-economic situation and development trends in our voivodship. At the same time, I encourage the readers to formulate comments or any suggestions regarding not only the content of the study, but also the scope of statistical surveys.

I would also like to recommend to the readers' attention the publication entitled "Kujawsko-Pomorskie Voivodship 2019 – Subregions, Powiats, Gminas", which is an extension of this Yearbook for lower levels of administrative division of the voivodship.

Director
of the Statistical Office in Bydgoszcz

Wiesława Gierańczyk, Ph.D.

SPIS RZECZY

Przedmowa
Spis tablic
Spis wykresów
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty
Uwagi ogólne

Tablice przeglądowe

I. Województwo na tle kraju w 2018 r.
II. Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2010, 2014–2018)

Działy

I. Geografia
II. Stan i ochrona środowiska
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości
V. Ludność
VI. Rynek pracy
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych
VIII. Gospodarstwa domowe. Mieszkania
IX. Edukacja i wychowanie
X. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
XI. Kultura. Turystyka. Sport
XII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne
XIII. Ceny
XIV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
XV. Przemysł i budownictwo
XVI. Transport. Telekomunikacja
XVII. Handel i gastronomia
XVIII. Finanse przedsiębiorstw
XIX. Finanse publiczne
XX. Inwestycje. Środki trwałe
XXI. Rachunki regionalne
XXII. Podmioty gospodarki narodowej

CONTENTS

	Str. Page
Preface	3—4
List of tables	6—18
List of graphs	19
Symbols. Major abbreviations	20—21
General notes	22—27

Review tables

Voivodship on the background of the country in 2018	28—33
Major data on the voivodship (2000, 2005, 2010, 2014–2018)	34—51

Chapters

Geography	52—54
Environmental protection	55—76
Administrative division and territorial self-government	77—81
Public safety. Justice	82—92
Population	93—119
Labour market	120—155
Wages and salaries. Social security benefits	156—169
Households. Dwellings.	170—189
Education	190—220
Health care and social welfare	221—236
Culture. Tourism. Sport	237—251
Science and technology. Information society	252—266
Prices	267—270
Agriculture, hunting and forestry	271—299
Industry and construction	300—313
Transport. Telecommunications	314—322
Trade and catering	323—327
Finances of enterprises	328—340
Public finance	341—349
Investments. Fixed assets	350—357
Regional accounts	358—363
Entities of the national economy	364—372

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ I. GEOGRAFIA		
Położenie geograficzne	1	52
Powierzchnia i granice w 2018 r.	2	52
Układ pionowy powierzchni	3	53
Większe sztuczne zbiorniki wodne	4	53
Temperatury powietrza	5	54
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie	6	54
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA		
Uwagi ogólne	x	55
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa	1 (7)	62
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne	2 (8)	63
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane	3 (9)	63
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	4 (10)	64
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	5 (11)	64
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych	6 (12)	65
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi	7 (13)	65
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków	8 (14)	66
Oczyszczalnie ścieków	9 (15)	66
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	10 (16)	67
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	11 (17)	68
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	12 (18)	69
Rezerwy przyrody	13 (19)	69
Parki krajobrazowe	14 (20)	70
Pomniki przyrody	15 (21)	70
CHAPTER I. GEOGRAPHY		
Geographic location	1	52
Area and borders in 2018	2	52
Elevations	3	53
Major artificial reservoirs.....	4	53
Air temperatures	5	54
Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness	6	54
CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION		
General notes	x	55
Geodesic status, directions and changes of voidship land use	1 (7)	62
Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes	2 (8)	63
Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land	3 (9)	63
Water withdrawal for needs of the national economy and population	4 (10)	64
Water consumption for needs of the national economy and population	5 (11)	64
Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling up fish ponds	6 (12)	65
Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground	7 (13)	65
Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed	8 (14)	66
Wastewater treatment plants	9 (15)	66
Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	10 (16)	67
Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality	11 (17)	68
Area of special nature value under legal protection	12 (18)	69
Nature reserves	13 (19)	69
Landscape parks	14 (20)	70
Monuments of nature	15 (21)	70

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.)	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)		
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej	Generally accessible and estate area green belts	16 (22)	71
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania ...	Waste generated and landfilled up to now (ac- cumulated) as well as its waste landfill areas	17 (23)	71
Odpady komunalne	Municipal waste	18 (24)	72
Nieczystości ciekłe	Liquid waste	19 (25)	72
Składowiska odpadów komunalnych	Landfill sites with municipal waste	20 (26)	73
Nakłady na środki trwałe służące ochronie śro- dowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)	Outlays on fixed assets in environmental protec- tion and water management (current prices)	21 (27)	73
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Tangible effects of investments in environmental protection and water management	22 (28)	74
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Fundu- szu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Financing directions of the Voivodship Environ- mental Protection and Water Management Fund .	23 (29)	76
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środo- wiska i gospodarki wodnej	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds	24 (30)	76
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT		
Uwagi ogólne	General notes	x	77
Jednostki administracyjne województwa	Administrative units of voivodship	1 (31)	79
Gminy w 2018 r.	Gminas in 2018	2 (32)	79
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2018 r.	Powiats and cities with powiat status in 2018	3 (33)	80
Radni organów jednostek samorządu terytorial- nego w 2018 r.	Councillors of organs of local government entities in 2018	4 (34)	80
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji pu- blicznej	Paid employment, wages and salaries in the pub- lic administration	5 (35)	81
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE		
Uwagi ogólne	General notes	x	82
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończ- onych postępowaniach przygotowawczych	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings	1 (36)	85
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	Rates of detectability of delinquents in ascer- tained crimes by the Police	2 (37)	87
Wpływ spraw do sądów powszechnych	Incoming cases in the common courts	3 (38)	87
Wpływ spraw do sądów powszechnych w 2018 r.	Incoming cases in the common courts in 2018	4 (39)	88
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy pow- szechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego	Adults validly sentenced by common courts for crimes prosecuted by public accusation	5 (40)	89
Załatwione sprawy rodzinne	Resolved family cases	6 (41)	89
Sprawy rodzinne załatwione w 2018 r.	Resolved family cases in 2018	7 (42)	90
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym	Entities in the National Judicial Register	8 (43)	90
Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej	Registered activity of the State Fire Department	9 (44)	91

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION	
Uwagi ogólne	General notes	x 93
Ludność	Population	1 (45) 97
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym ...	Working and non-working age population	2 (46) 97
Ludność według płci i wieku	Population by sex and age	3 (47) 98
Miasta i ludność w miastach	Towns and urban population	4 (48) 99
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską	Gminas and rural population	5 (49) 99
Mediana wieku ludności według płci	Median population age by sex	6 (50) 100
Ruch naturalny ludności	Vital statistics	7 (51) 100
Małżeństwa zawarte i rozwiązane	Marriages contracted and dissolved	8 (52) 101
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2018 r.	Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2018	9 (53) 101
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2018 r.	Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2018	10 (54) 103
Małżeństwa wyznaniowe	Church or religious marriages	11 (55) 103
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2018 r.	Divorces by age of spouses at the moment of filling petition for divorce in 2018	12 (56) 104
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie	Divorces by the number of underage children in the marriage	13 (57) 105
Urodzenia	Births	14 (58) 105
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki	Live births by birth order and age of mother	15 (59) 106
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	Female fertility and reproduction rates of population	16 (60) 106
Zgony według płci i wieku zmarłych	Deaths by sex and age of deceased	17 (61) 107
Zgony według przyczyn	Deaths by causes	18 (62) 108
Zgony niemowląt według płci i wieku	Infant deaths by sex and age	19 (63) 110
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn	Infant deaths by selected causes	20 (64) 111
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję	Suicides registered by Police	21 (65) 112
Przeciętne dalsze trwanie życia	Life expectancy	22 (66) 112
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały	Internal and international migration of population for permanent residence	23 (67) 113
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków	Internal migration of population for permanent residence by direction	24 (68) 114
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants	25 (69) 115
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants	26 (70) 115
Rezydenci	Usual residence population	27 (71) 116
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	Working and non-working age usual residence population	28 (72) 116
Kościóły i związki wyznaniowe	Churches and religious associations	29 (73) 117

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne	General notes	x	120
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej — na podstawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more — on the LFS basis	1 (74)	128
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2018 r. — na podstawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2018 — on the LFS basis	2 (75)	129
Pracujący	Employment		
Pracujący	Employed persons	3 (76)	130
Pracujący według statusu zatrudnienia	Employed persons by employment status	4 (77)	131
Przeciętne zatrudnienie	Average paid employment	5 (78)	132
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni	Full- and part-time paid employment	6 (79)	133
Przyjęcia do pracy	Hires	7 (80)	134
Zwolnienia z pracy	Terminations	8 (81)	135
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy	The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time	9 (82)	137
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2018 r.	Job vacancies, newly created and liquidated job in 2018	10 (83)	138
Bezrobotni	Unemployment		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers	11 (84)	140
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani ..	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls	12 (85)	141
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority	13 (86)	141
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy	Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers ..	14 (87)	143
Wydatki Funduszu Pracy	Expenditures of Labour Fund	15 (88)	143
Warunki pracy	Work conditions		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture)	16 (89)	144
Wydarzenia i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture)	17 (90)	148
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture	18 (91)	150
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	Persons working in hazardous conditions	19 (92)	150
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2018 r.	Paid employees on position for which evaluation of occupational risk was done in 2018	20 (93)	153
Choroby zawodowe	Occupational diseases	21 (94)	154
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych	Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions	22 (95)	155

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS		
Uwagi ogólne	General notes	x	156
Wynagrodzenia	Wages and salaries		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	Average monthly gross wages and salaries	1 (96)	159
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2018	2 (97)	160
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2018	3 (98)	162
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Average gross wages and salaries for October 2018	4 (99)	165
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) paid employment by great occupational groups for October 2018	5 (100)	167
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits		
Emeryci i renciści	Retirees and pensioners	6 (101)	168
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto	Gross retirement pay and pension benefits	7 (102)	168
Świadczenia z programu „Rodzina 500+”	„Family 500+” programme	8 (103)	169
DZIAŁ VIII. GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA	CHAPTER VIII. HOUSEHOLDS. DWELLINGS		
Uwagi ogólne	General notes	x	170
Gospodarstwa domowe	Households		
Prognoza gospodarstw domowych	Households projection	1 (104)	179
Budżety gospodarstw domowych	Households budgets		
Gospodarstwa domowe	Households	2 (105)	179
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita available income of households	3 (106)	180
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita expenditures of households	4 (107)	180
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households	5 (108)	181
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	Households equipped with selected durable goods	6 (109)	181
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych	Subjective evaluation of material situation of households	7 (110)	182
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa) w gospodarstwach domowych	At-risk of poverty rates in households	8 (111)	182

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VIII. GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA (dok.)	CHAPTER VIII. HOUSEHOLDS. DWELLINGS (cont.)	
Mieszkania. Infrastruktura	Dwellings. Infrastructure	
Zasoby mieszkaniowe	Dwelling stocks 9 (112)	183
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wypo- sążone w instalacje	Dwellings in dwelling stocks fitted with installa- tions 10 (113)	183
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2018 r.	Housing allowances paid out in 2018 11 (114)	184
Gospodarka gruntami pod budownictwo miesz- kaniowe	Administration of grounds for dwelling construc- tion 12 (115)	184
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	Dwellings in which construction has begun 13 (116)	185
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwellings completed 14 (117)	185
Mieszkania oddane do użytkowania według liczb izb	Dwellings completed by number of rooms 15 (118)	186
Wodociągi i kanalizacja	Water supply and sewerage systems 16 (119)	187
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	Consumers and consumption of electricity in households 17 (120)	187
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households 18 (121)	188
Ogrzewnictwo	House-heating 19 (122)	188
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kan- nalizacyjnej i gazowej	Population using water supply, sewerage and gas supply systems 20 (123)	189
DZIAŁ IX. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER IX. EDUCATION	
Uwagi ogólne	General notes x	190
Edukacja według szczebli kształcenia	Education by level 1 (124)	195
Szkoły według organów prowadzących	Schools by school governing authority 2 (125)	197
Uczniowie według grup wieku	Pupils and students by age groups 3 (126)	199
Współczynnik skolaryzacji	Enrolment rate 4 (127)	200
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych	Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post- secondary schools 5 (128)	201
Uczący się języków obcych w szkołach dla doro- słych	Students studying foreign languages in schools for adults 6 (129)	203
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Education of people with special educational needs 7 (130)	203
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, mło- dzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno- wychowawcze	Special education centres, youth education cen- tres, youth social therapy centres and rehabili- tation-education centres 8 (131)	205
Wychowanie pozaszkolne	Extracurricular education 9 (132)	206
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) 10 (133)	206
Domy i stołówki studenckie	Student dormitories and canteens 11 (134)	207
Studenci uczelni otrzymujący stypendia	Students of higher education institutions re- ceiving scholarships and grants 12 (135)	208
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Primary schools for children and youth (excluding special schools) 13 (136)	208
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół spe- cialnych)	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) 14 (137)	210
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Stage I sectoral vocational schools for youth (ex- cluding special schools) 15 (138)	211
Uczniowie branżowych szkół I stopnia i absol- wenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według pod- grup kierunków kształcenia	Students of stage I sectoral vocational schools and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education 16 (139)	211

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ IX. EDUKACJA I WYCHOWANIE (dok.)	CHAPTER IX. EDUCATION (cont.)	
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	17 (140)	211
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) ...	18 (141)	212
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia	19 (142)	212
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży	20 (143)	213
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych)	21 (144)	213
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia	22 (145)	214
Uczelnie	23 (146)	214
Filie, zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne uczelni według lokalizacji w roku akademickim 2018/19	24 (147)	215
Studenci uczelni według form studiów i typów szkół	25 (148)	215
Absolwenci uczelni według form studiów i typów szkół	26 (149)	216
Nauczyciele akademicy na uczelniach	27 (150)	216
Cudzoziemcy — studenci i absolwenci według form studiów i typów uczelni	28 (151)	217
Studia podyplomowe i doktorantki	29 (152)	217
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19	30 (153)	218
Szkoły dla dorosłych	31 (154)	219
Wychowanie przedszkolne	32 (155)	219
DZIAŁ X. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER X. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE	
Uwagi ogólne	x	221
Pracownicy medyczni	1 (156)	227
Lekarze specjaliści	2 (157)	227
Ambulatoryjna opieka zdrowotna	3 (158)	228
Stacjonarna opieka zdrowotna	4 (159)	229
Szpitale ogólne	5 (160)	230
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna	6 (161)	231
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	7 (162)	231
Krwiodawstwo	8 (163)	232
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia	9 (164)	232
Żłobki i kluby dziecięce	10 (165)	233
Placówki wsparcia dziennego	11 (166)	234
Rodzina piecza zastępcza	12 (167)	234
Instytucjonalna piecza zastępcza	13 (168)	234
Pomoc społeczna stacjonarna	14 (169)	235
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców	15 (170)	235
Świadczenia pomocy społecznej	16 (171)	236

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XI. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT		
CHAPTER XI. CULTURE. TOURISM. SPORT		
Uwagi ogólne	General notes	x 237
Kultura		
Culture		
Książki i broszury wydane	Books and pamphlets published	1 (172) 240
Gazety i czasopisma wydane	Newspapers and magazines published	2 (173) 240
Biblioteki publiczne (z filiami)	Public libraries (with branches)	3 (174) 241
Muzea	Museums	4 (175) 241
Galerie sztuki	Art galleries	5 (176) 241
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe	Theatres, music institutions, entertainment enterprises	6 (177) 242
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice	Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs, community centres	7 (178) 242
Kina stałe	Fixed cinemas	8 (179) 243
Abonenci telewizji kablowej	Cable television subscribers	9 (180) 243
Abonenci radiowi i telewizyjni	Radio and television subscribers	10 (181) 243
Turystyka		
Tourism		
Baza noclegowa turystyki	Tourist accommodation establishments	11 (182) 244
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments	12 (183) 246
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki	Occupancy in tourist accommodation establishments	13 (184) 247
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki	Catering establishments in tourist accommodation establishments	14 (185) 247
Hotele według kategorii	Hotels by category	15 (186) 248
Sport		
Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe	Physical education organizations and sports clubs	16 (187) 249
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2018 r.	Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2018	17 (188) 249
Wybrane obiekty sportowe w 2018 r.	Selected sports facilities in 2018	18 (189) 251
DZIAŁ XII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE		
CHAPTER XII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY		
Uwagi ogólne	General notes	x 252
Nauka i technika		
Science and technology		
Podmioty oraz pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej	Entities and internal personnel in research and development	1 (190) 257
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia	Internal personnel in research and development activity by educational level	2 (191) 258
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące)	Gross domestic expenditures on research and development activity (current prices)	3 (192) 259
Nakłady w działalności badawczej i rozwojowej według dziedzin B+R	Gross domestic expenditures in research and development by field of R&D	4 (193) 260

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE (dok.)	CHAPTER XIII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY (cont.)	
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące)	Gross domestic expenditures on research and development by institutional sector (current prices)	5 (194) 260
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące)	Current expenditures on research and development activity by type of activity (current prices)	6 (195) 260
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej	Degree of consumption of research equipment in research and development activity	7 (196) 261
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży w przemyśle w 2018 r.	Share of net revenues from sales of new or improved products in revenues from sales in industry in 2018	8 (197) 261
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2016–2018	Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2016–2018	9 (198) 263
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące)	Expenditures on innovation activity in industry (current prices)	10 (199) 264
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące)	Expenditures on innovation activity in industry by source of funds (current prices)	11 (200) 265
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe	Domestic inventions and utility models	12 (201) 265
Spółeczeństwo informacyjne	Information society	
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne	Enterprises using selected information and communication technologies	13 (202) 266
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach	Purpose of using the Internet by enterprises	14 (203) 266
DZIAŁ XIII. CENY	CHAPTER XIII. PRICES	
Uwagi ogólne	General notes	x 267
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	Price indices of consumer goods and services	1 (204) 268
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług	Retail prices of selected goods and services	2 (205) 268
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	Average procurement prices of major agricultural products	3 (206) 270
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach	Average marketplace prices received by farmers	4 (207) 270
DZIAŁ XIV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XIV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne	General notes	x 271
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie	Trends and major economic and production results in agriculture	1 (208) 277
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków	Agricultural land area by land type	2 (209) 278
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych	Farms by area groups	3 (210) 279

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XIV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO (dok.)	CHAPTER XIV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY (cont.)	
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices)	4 (211) 279
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	Structure of gross and market agricultural output (constant prices)	5 (212) 280
Powierzchnia zasiewów	Sown area	6 (213) 281
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów	Selected crop production and yields	7 (214) 282
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych	Area, production and yields of ground vegetables	8 (215) 283
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach	Area and production of tree fruit in orchards	9 (216) 284
Powierzchnia i zbiory z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach	Area and production of fruit bushes and berry fruit in orchards	10 (217) 285
Bydło, trzoda chlewna i owce	Cattle, pigs and sheep	11 (218) 286
Drób	Poultry	12 (219) 287
Produkcja żywca rzeźnego	Production of animals for slaughter	13 (220) 287
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów	Production of meat, fats and pluck	14 (221) 288
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych	Production of cows' milk and hen eggs	15 (222) 288
Ciągniki rolnicze	Agricultural tractors	16 (223) 289
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient	17 (224) 289
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące)	Value of agricultural products procurement (current prices)	18 (225) 290
Skup ważniejszych produktów rolnych	Procurement of major agricultural products	19 (226) 291
Ekologiczne gospodarstwa rolne	Organic farms	20 (227) 292
Łowiectwo	Hunting	
Ważniejsze zwierzęta łowne	Major game species	21 (228) 292
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych	Shoot of main game species	22 (229) 293
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie	Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts	23 (230) 293
Leśnictwo	Forestry	
Powierzchnia gruntów leśnych	Forest land	24 (231) 294
Powierzchnia lasów	Forest areas	25 (232) 295
Zasoby drzewne na pniu	Growing stock of standing wood	26 (233) 296
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane	Renewals, afforestations and other forest breeding work	27 (234) 297
Pozyskanie drewna	Removals	28 (235) 298
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień	Trees and shrubs outside the forest and removals	29 (236) 299
Pożary w lasach	Forest fires	30 (237) 299

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XV. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XV. INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
Uwagi ogólne	General notes	x	300
Przemysł	Industry		
Produkcja sprzedana przemysłu	Sold production of industry	1 (238)	302
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące)	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices)	2 (239)	304
Produkcja wybranych wyrobów	Production of selected products	3 (240)	304
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle	Average paid employment in industry	4 (241)	305
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle	Average monthly gross wages and salaries in industry	5 (242)	307
Budownictwo	Construction		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	Construction and assembly production (current prices)	6 (243)	309
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące)	Construction and assembly production by type of constructions (current prices)	7 (244)	309
Budynki oddane do użytkowania	Buildings completed	8 (245)	311
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie	Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction	9 (246)	313
DZIAŁ XVI. TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA	CHAPTER XVI. TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS		
Uwagi ogólne	General notes	x	314
Transport	Transport		
Linie kolejowe eksploatowane	Railway lines operated	1 (247)	317
Drogi publiczne o twardej nawierzchni	Hard surface public roads	2 (248)	317
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane	Registered road vehicles and tractors	3 (249)	318
Linie regularnej komunikacji autobusowej	Regular bus communication lines	4 (250)	318
Transport samochodowy zarobkowy	Hire or reward road transport	5 (251)	319
Komunikacja miejska	Urban transport	6 (252)	319
Ruch pasażerów w portach lotniczych	Passenger traffic at airports	7 (253)	320
Przeładunek ładunków w portach lotniczych	Freight loaded and unloaded at airports	8 (254)	320
Wypadki drogowe i ich ofiary	Road accidents and their casualties	9 (255)	320
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów	Road accidents by culprits, major causes and types of vehicles	10 (256)	321
Telekomunikacja	Telecommunications		
Łącza abonenckie, dostęp do sieci Internet	Subscribers lines, access to Internet network	11 (257)	322

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XVII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVII. TRADE AND CATERING		
Uwagi ogólne	General notes	x	323
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące)	Retail sales (current prices)	1 (258)	325
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące)	Retail sales by groups (current prices)	2 (259)	325
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące)	Wholesale in trade enterprises (current prices)	3 (260)	325
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw	Shops by organizational forms and petrol stations	4 (261)	326
Gastronomia	Catering	5 (262)	326
Magazyny handlowe	Trade warehouses	6 (263)	327
Targowiska	Marketplaces	7 (264)	327
DZIAŁ XVIII. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XVIII. FINANCES OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne	General notes	x	328
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors	1 (265)	332
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji	Revenues, costs and financial results of enterprises by sections	2 (266)	333
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych	Enterprises by obtained financial results	3 (267)	334
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach	Economic relations in enterprises	4 (268)	335
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw	Current assets of enterprises	5 (269)	336
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw	Share equity (funds) of enterprises	6 (270)	338
Kapitał zakładowy spółek	Share capital of companies	7 (271)	339
Zobowiązania przedsiębiorstw	Liabilities of enterprises	8 (272)	340
DZIAŁ XIX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XIX. PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne	General notes	x	341
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	Revenue of local government units budgets by type	1 (273)	344
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Revenue of local government units budgets by division in 2018	2 (274)	346
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	Expenditure of local government units budgets by type	3 (275)	347
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Expenditure of local government units budgets by division in 2018	4 (276)	348
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych	Revenue and costs of local government budgetary establishments	5 (277)	349

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XX. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XX. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne	General notes	x	350
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	Investment outlays (current prices)	1 (278)	353
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące)	Investment outlays in enterprises (current prices)	2 (279)	354
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące)	Investment outlays in enterprises by groups (current prices)	3 (280)	355
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne)	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices)	4 (281)	356
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne)	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices)	5 (282)	357
DZIAŁ XXI. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXI. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	General notes	x	358
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	Gross domestic product (current prices)	1 (283)	362
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące)	Basic elements of production account and generation of income account (current prices)	2 (284)	363
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych	Nominal income in the households sector	3 (285)	363
DZIAŁ XXII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	General notes	x	364
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	Entities of the national economy in the REGON register	1 (286)	365
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji	Entities of the national economy in the REGON register by legal status and sections	2 (287)	366
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji ...	Commercial companies by legal status and sections	3 (288)	368
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections	4 (289)	369
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections	5 (290)	371

SPIS WYKRESÓW

LIST OF CHARTS

Str.
Page

Podział administracyjny województwa kujawsko-pomorskiego w 2018 r.	Administrative division of Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2018	54
Podział województwa kujawsko-pomorskiego według nomenklatury jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NUTS) w 2019 r.	Division of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship according to the nomenclature of territorial units for statistical purposes (NUTS) in 2019	55
Ludność według płci i wieku w 2018 r.	Population by sex and age in 2018	96
Ruch naturalny ludności	Vital statistics	97
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	Life expectancy at 0 age	97
Struktura pracujących według sekcji	Structure of employed persons by sections	140
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według grup wieku i poziomu wykształcenia	Structure of registered unemployed persons by age groups and educational level	140
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie	Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in the voivodship	141
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2018 r.	Dwellings fitted with installations in 2018	188
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwelling completed	188
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2018/2019	Education by educational level in 2018/2019 school year	189
Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych w 2018 r.	Structure of land use in agricultural holdings in 2018	298
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2017 r. (ceny stałe 2016 r.)	Structure of market agricultural output in 2017 (constant prices 2016)	298
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	Structure of construction and assembly production (current prices)	299
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	Revenue and expenditure of local government units budgets per capita	362
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	Structure of gross value added by kinds of activities (current prices)	362
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2018 r.	Structure of entities of the national economy in 2018	363

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska (–)	— zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	— zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;
(0,0)	— zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
Kropka (.)	— zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak x	— wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak Δ	— oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych, ust. 17 na str. 25. categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 17 on page 25.
Znak #	— oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on official statistics.
„W tym” „Of which”	— oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Comma (.)	— used in figures represents the decimal point.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY MAJOR ABBREVIATIONS

tys.	= tysiąc	mm	= milimetr milimetre
mln	= milion	m	= metr metre
zł	= złoty	km	= kilometr kilometre
PLN	= złoty	m ²	= metr kwadratowy square metre
szt.	= sztuka	ha	= hektar hectare
pcs	= pieces	km ²	= kilometr kwadratowy square kilometre
egz.	= egzemplarz	°C	= stopień Celsjusza centigrade
kpl.	= komplet	p u	= powierzchnia użytkowa
wol	= wolumin	cd.	= ciąg dalszy
vol.	= volume	cont.	= continued
ml	= mililitr millilitre	dok.	= dokończenie
l	= litr litre	cont.	= continued
hl	= hektolitr hectolitre	nr (Nr)	= numer
m ³	= metr sześcienny cubic metre	No.	= number
dam ³	= dekametr sześcienny cubic decametre	ok.	= około
hm ³	= hektometr sześcienny cubic hectometre	poz.	= pozycja
g	= gram gram	poj.	= pojemność
kg	= kilogram kilogram	pkt	= punkt
dt	= decytona deciton	tabl.	= tablica table
t	= tona tonne	ust.	= ustęp
kWh	= kilowatogodzina kilowatt-hour	i in.	= i inni
GWh	= gigawatogodzina gigawatt-hour	itp.	= i tym podobne
		etc.	= and the like

TJ	= teradžul terajoule	m.in.	= między innymi
s	= sekunda second	e.g.	= among others
h	= godzina hour	np.	= na przykład
d	= doba	e.g.	= for example
24h	= 24 hours	tj.	= to jest
r.	= rok	i.e.	= that is
t/r	= ton rocznie	tzn.	= to znaczy
t/y	= tonnes per year	i.e.	= that is
art.	= artykuł	tzw.	= tak zwany
Art.	= article	PKP	= Polskie Koleje Państwowe
str.	= strona	PKD	= Polska Klasyfikacja Działalności
kk	= Kodeks karny	NACE	= Nomenclature des Activités de Communauté Européenne
kks	= Kodeks karny skarbowy	EKG	= Europejska Komisja Gospodarcza
Dz. U.	= Dziennik Ustaw	ECE	= Economic Commission for Europe
Dz. Urz.	= Dziennik Urzędowy	EURO- STAT	= Urząd Statystyczny Unii Europejskiej = Statistical Office of the European Union
		ONZ	= Organizacja Narodów Zjednoczonych
		UN	= United Nations
		UE	= Unia Europejska
		EU	= European Union
		NSP	= Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań Population and Housing Census

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności — PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej — Statistical Classification of Economic Activities in the European Community — NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** — wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności:**

— **sektor publiczny** — grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

— **sektor prywatny** — grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki;

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities — PKD 2007** compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in European Community — NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1st January 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24th December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.

The item “**Industry**” was introduced as an additional grouping, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities” as well as “Activities of households as employers; undifferentiated goods-and-services-producing activities of households for own use”;

2) according to **institutional sectors** — exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors:**

— **public sector** — grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,

— **private sector** — grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entity and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i — jeśli nie zaznaczono inaczej — obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- 1) do 9 osób,
- 2) od 10 do 49 osób,
- 3) 50 osób i więcej.

4. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano — jeśli nie zaznaczono inaczej — tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku — obok PKD 2007 — należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego, zatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08), wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 227) w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2014 r.;
- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług (PKWiU 2015)**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 września 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 grudnia 2015 r.
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych

3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed** and, — unless otherwise indicated — include entities employing:

- 1) up to 9 persons,
- 2) from 10 to 49 persons,
- 3) 50 persons and more.

4. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with the **respective organisational status of the national economy**.

5. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions, are compiled — unless otherwise indicated — using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organisational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

7. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units, paid employees and their wages and salaries are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1st January 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018, item 227) replacing the classification valid until 31st December 2014;
- 2) the **Polish Classification of Goods and Services (PKWiU 2015)**, on the basis of which products and goods are grouped; PKWiU 2015 compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1st January 2016 by a decree of the Council of Ministers, dated 4th September 2015 (Journal of Laws item 1676) replacing the classification PKWiU 2008 valid until 31st December 2015.
- 3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;
- 4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which type of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1st January

(CC), wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;

5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT 2016 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2017 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. (Dz. U. 2016 poz. 1864), w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2016 r.

8. Informacje o województwie oraz w podziale na **miasta i wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „**wieś**” — gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i na wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowo wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto — jeśli nie zaznaczono inaczej — przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako **cenę stałą** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej — ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006—2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) dla lat 2011—2015,
 - ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.) od 2016 r.

11. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki — w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do

2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30th December 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;

5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT 2016 was introduced on 1st January 2017 by the decree of the Council of Ministers, dated 3rd October 2016 (Journal of Laws 2016 item 1864), replacing the classification valid until 31st December 2016.

8. Information on voivodship as well as by **urban and rural area** is presented according to administrative division in a given period. The term “**urban area**” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term “**rural areas**” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

9. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables and graphs in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate production and gross value added, unless otherwise indicated, the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products include: value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g. on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transport of passengers in buses with foreign registration).

10. **Constant prices** were adopted as follows:

- 1) agricultural output — current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
 - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006—2010,
 - 2010 constant prices (2010 average current prices) for 2011—2015,
 - 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016 r.

11. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices — in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evalua-

wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach — obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

12. Do przeliczeń danych według liczby ludności — jeśli nie zaznaczono inaczej — przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja, spożycie) — według stanu w dniu 30 czerwca.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną — jeśli nie zaznaczono inaczej — za lata 2000 i 2005 na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla 2000 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2002 r.); od 2010 r. — na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.).

13. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

14. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

17. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

tion of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods — are calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. For the purpose of calculating data by population number — unless otherwise indicated — the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When computing per capita data (1000 population, etc.) as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31st December was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon during a year (e.g., vital statistics, production, consumption) — as of 30th June.

Calculations use population data prepared unless otherwise indicated — for 2000 and 2005 on the basis of the Population and Housing and Census 2002 (for 2000 according to the administrative division obligatory as of 31st December 2002); from 2010 on — the basis of results of the National Population and Housing Census 2011 (for 2010 according to the administrative division obligatory as of 31st December 2011).

13. Data — unless otherwise indicated — do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

14. Some data are given on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistical Office.

15. Due to the rounding of data processing, in some cases component totals can slightly differ from the amount given in the item "total".

16. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

17. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)	
INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD — 10 Revision)	

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych

Diseases of blood and blood-forming organs

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz wybrane choroby przebiegające z udziałem mechanizmów immunologicznych

Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (dok.) INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (cont.)	

Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital anomalies	Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych, niesklasyfikowane gdzie indziej
Symptoms and ill-defined conditions	Symptoms, sign and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI — PKD 2007
 STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
 IN THE EUROPEAN COMMUNITY — NACE Rev. 2

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

działy
divisions

produkcja skór i wyrobów skórzanych	produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	produkcja wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
produkcja wyrobów farmaceutycznych	produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych
manufacture of pharmaceutical products	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparation

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI — PKD 2007 (dok.)
 STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
 IN THE EUROPEAN COMMUNITY — NACE Rev. 2 (cont.)

działy (dok.)
divisions (cont.)

produkcja wyrobów z metali	produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń
manufacture of metal products	manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
produkcja maszyn i urządzeń	produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
gospodarka odpadami; odzysk surowców	działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
budowa budynków	roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

* *
* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych, w Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications, in the Statistical Yearbook of the Republic of Poland as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodologies and Classifications).

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo	SPECIFICATION
	Poland	Voivodship	
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100	

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY — stan w dniu 31 XII
AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION — as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312695	17972	5,7	Area in km ²
Powiaty	314	19	6,1	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	4	6,1	Cities with powiat status
Gminy	2478	144	5,8	Gminas
Miasta	930	52	5,6	Towns
Miejscowości wiejskie	52497	3579	6,8	Rural localities
Sołectwa	40740	2288	5,6	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:
pyłowych	31,8	2,1	6,6	particulates
gazowych	213214,2	9911,2	4,6	gases
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3257	137	4,2	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	105	4,3	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	810	32	4,0	with increased biogene removal
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	115338,7	1816,2	1,6	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) in thousand tonnes
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t	12485,4	665,8	5,3	Municipal waste collected ^b (during the year) in thousand tonnes
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych	10392,1	418,9	4,0	in million PLN
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	3,4	3,4	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych	2467,9	76,6	3,1	in million PLN
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	0,6	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
PUBLIC SAFETY

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	768049	43601	5,7	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	200	210	x	per 10 thousands population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	73,4	78,5	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe.

a Working on sewage network. b Estimated data.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo	SPECIFICATION
	Poland	Voivodship	
	ogółem	Polska = 100	
	total	Poland = 100	

LUDNOŚĆ
POPULATION

Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38411,1	2077,8	5,4	Population (as of 31 XII) in thousands
miasta	23067,2	1227,9	5,3	urban areas
wieś	15343,9	849,9	5,5	rural areas
w tym kobiety	19829,3	1070,8	5,4	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	116	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	65,1	64,1	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,68	-1,33	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,09	-1,18	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population

RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA
LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES

Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15614,9	749,2	4,8	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thousands
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4589,91	3961,76	86,3	Average monthly gross wages and salaries in PLN
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	968,9	72,7	7,5	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	5,8	8,8	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	307690,4	23777,6	7,7	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	160671,4	8262,5	5,1	sewerage distribution ^c
gazowej	154380,0	4844,0	3,1	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwellings stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tys.	14615,1	752,3	5,1	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	380,5	362,1	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	55874,3	2841,1	5,1	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1454,6	1367,4	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań:				useful floor area of dwellings:
w tysiącach m ²	1084166,5	52909,5	4,9	in thousands m ²
na 1000 ludności w m ²	28225,3	25464,5	x	per 1000 population in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance of dwelling stocks.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)

Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	185,1	7,1	3,8	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,8	3,4	x	dwellings
izby	18,6	14,5	x	rooms
powierzchnia użytkowa miesz- kań w m ²	435,0	332,9	x	usable floor area of dwellings in m ²

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE — stan na początku roku szkolnego
EDUCATION^a — as of beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^b in thousands:
podstawowych	3039,8	163,8	5,4	primary
gimnazjach	350,6	19,3	5,5	lower secondary
branżowych I stopnia ^c	156,8	10,7	6,8	stage I sectoral vocational schools ^c
liceach ogólnokształcących	470,3	21,9	4,7	general secondary
technikach	505,6	30,0	5,9	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^d	12,9	0,8	5,9	general art ^d
policealnych	218,6	13,1	6,0	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children attending pre-primary education establishments ^e :
w tysiącach	1392,9	68,3	4,9	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	895	832	x	per 1000 children aged 3–6

OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA — stan w dniu 31 XII
HEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE — as of 31 XII

Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	89532	5197	5,8	doctors
lekarze dentyści	12927	754	5,8	dentists
pielęgniarki ^h	192964	10799	5,6	nurses ^h
Przychodnie	21881	908	4,1	Out-patient departments
Szpitalne ogólne	949	41	4,3	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	181,7	9,6	5,3	Beds in general hospital in thousands
Apteki ogólnodostępne	12899	628	4,9	Generally available pharmacies

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 190. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych i administracji. g Łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgniarska zarejestrowana w izbach lekarskich, pielęgniarskich, która realizuje świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych; bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji publicznej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 190. b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. c Including students in special job-training schools. d Leading to professional certification. e Including children staying during the whole school year in the units performing health care activities. f Including data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. g Including persons whose workplace are individual medical practice and nurses registered at Chambers of Physicians and Chambers of Nurses providing publicly funded medical services; excluding persons for whom the main workplace are university, social welfare, public administration or territorial self-government unit or National Health Fund. h Including master nurses.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo	SPECIFICATION	
	Poland	Voivodship		
	ogółem		Polska = 100	
	total		Poland = 100	
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7925	405	5,1	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	127493,7	7181,9	5,6	Public library collections (as of 31 XII) in thousand volumes
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	945	39	4,1	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	38124,4	1153,9	3,0	Museum and exhibition visitors in thousands
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	497	18	3,6	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys. ...	59177,8	2984,1	5,0	Audience in fixed cinemas in thousands
Baza noclegowa turystyki ^a w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	798,7	32,3	4,0	Tourist accommodation establishments ^a in thousands:
korzystający z noclegów	33895,9	1326,6	3,9	number of beds (as of 31 VII) tourists accommodated
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	14539,6	1093,5	7,5	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^b in thousand hectares
pod zasiewami ^c	10829,3	966,7	8,9	sown area ^c
grunty ugorowane	179,9	7,3	4,0	fallow land
uprawy trwałe	352,6	18,8	5,3	permanent crops
w tym sady	331,0	18,4	5,6	of which orchards
ogrody przydomowe	27,9	1,2	4,1	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3149,9	99,6	3,2	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^c w tys. ha:				Sown area (as of June) ^c in thousand hectares:
zboża	7806,3	679,9	8,7	cereals
ziemniaki	291,0	27,8	9,5	potatoes
warzywa gruntowe ^d	176,1	24,3	13,8	ground vegetables ^d
Zbiory w tys. t:				Production in thousand tonnes:
zboża	26779,8	2456,0	9,2	cereals
ziemniaki	7312,0	593,3	8,1	potatoes
warzywa gruntowe ^d	4109,0	528,4	12,9	ground vegetables ^d
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	34,3	36,1	105,2	cereals
ziemniaki	251	214	85,1	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9254,9	421,9	4,6	Forest areas (as of 31 XII) in thousand hectares
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): w milionach złotych	1520836,1	64435,6	4,2	Sold production of industry (current prices): in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	39592	30980	78,2	per capita in PLN
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^e (ceny bieżące): w milionach złotych	218148,0	9730,3	4,5	Sales of construction and assembly production ^e (current prices): in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	5679	4678	82,4	per capita in PLN

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy do 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). d Łącznie z ogrodami przydomowymi. e Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of upto 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. c Excluding permanent crops, and crop area intended for ploughing (green fertilizers). d Including kitchen gardens. e Realized by construction units – by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo	SPECIFICATION
	Poland	Voivodship	
	ogółem		Polska = 100
	total		Poland = 100

TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ — stan w dniu 31 XII
TRANSPORT AND COMMUNICATIONS — as of 31 XII

Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km w tym o nawierzchni ulepszonej	303956,9	18584,5	6,1	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w %	92,7	89,9	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt:				Registered cars ^a in thousand units:
osobowe	23429,0	1243,3	5,3	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	3758,2	186,4	5,0	lorries and road tractors ^b
Placówki dla usług pocztowych ^c	7602	403	5,3	Postal service offices ^c
Łącza abonenckie:				Subscriber lines:
w tysiącach	4096,2	169,6	4,1	in thousands
na 1000 ludności	106,6	81,6	x	per 1000 population

HANDEL — stan w dniu 31 XII
TRADE — as of 31 XII

Sklepy	339880	18247	5,4	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	113	114	x	Population per shop
Targowiska stałe	2156	129	6,0	Permanent marketplaces

FINANSE PUBLICZNE
PUBLIC FINANCE

Budżety gmin^d				Budgets of gminas^d
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	121425,6	6230,7	5,1	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	4702	4722	100,4	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	127132,8	6581,6	5,2	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	4924	4988	101,3	per capita in PLN
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	85507,8	4535,0	5,3	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	6791	5964	87,8	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	87014,6	4527,9	5,2	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	6911	5955	86,2	per capita in PLN
Budżety powiatów				Budgets of powiatów
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	27959,3	1438,8	5,1	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	1083	1090	100,7	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	28656,6	1472,0	5,1	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	1110	1116	100,5	per capita in PLN
Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	16953,7	793,1	4,7	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	441	381	86,4	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	16582,3	816,1	4,9	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	432	392	90,9	per capita in PLN

a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Dane dotyczą placówek operatora wyznaczonego. d Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including cars having temporary permissions given at the end of the year. b Including vans. c Data concern the appointed operator. d Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (dok.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	302675	12169,5	4,0	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	7879	5851	74,3	per capita in PLN
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	4029716,5	179753,5	4,5	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	104910	86512	82,5	per capita in PLN
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY				
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4365375	197657	4,5	Entities of the national economy in the REGON register ^a (as of 31 XII)
sektor publiczny	113019	5342	4,7	public sector
sektor prywatny	4188932	190909	4,6	private sector
RACHUNKI REGIONALNE W 2017 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2017				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1989351	87222	4,4	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	51776	41875	80,9	per capita in PLN
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1747080	76600	4,4	in million PLN
na 1 pracującego w zł	118027	106394	90,1	per 1 employed person in PLN
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	1179975	57799	4,9	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	30711	27749	90,4	per capita in PLN

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; w podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture; in divisions by ownership sectors – excluding entities for which information on the ownership form does not occur in the REGON register.

U w a g a : Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 r. oraz 2005 r. dokonano przy przyjęciu skory
N o t e : Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for 2000 as well as 2005 are based on the revised number

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
POWIERZCHNIA					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	17970	17970	17972	17972
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA					
Pobór wody — w % poboru ogółem — na cele:					
2	produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	32,7	30,4	31,6	34,2
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	50,7	48,4	47,2	45,3
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	13,0	11,7	12,1	12,4
5	w tym do produkcji przemysłowej	4,8	3,8	4,2	4,5
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi:					
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczenia	73,6	98,2	97,5	97,6
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	2,0	0,1	0,2	0,2
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności ^c	38,4	63,2	69,8	71,6
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:					
9	pyłowych	14,2	7,1	4,3	3,8
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	75,2	63,5	57,1	47,2
Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:					
11	pyłowych	97,2	98,6	99,1	99,2
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	26,7	26,8	36,6	33,8
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):					
13	w % powierzchni ogólnej	31,1	32,4	31,8	31,8
14	na 1 mieszkańca w m ²	2702	2812	2721	2734
15	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^d na 1 km ² w t	172,3	175,3	126,2	198,7
16	Odpady komunalne zebrane ^e (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	252,0	215,6	245,3	261,0
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem:					
17	służące ochronie środowiska	9,9	8,5	4,7	6,0
18	służące gospodarce wodnej	1,2	1,1	2,5	1,4
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE					
Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^f w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:					
19	w liczbach bezwzględnych	70194	73551	56164	41571
20	na 10 tys. ludności	339,2	355,7	267,6	198,8
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^f w %	53,0	60,7	66,3	67,9

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed włączeniem do sieci. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków na str. 59. e Dane szacunkowe; w 2000 r. określane jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi karalnymi popełnionych przez nieletnich.

a From own intakes. b Water withdrawal at intakes before entering the water network. c Population connected to "Environmental protection", item 7 on page 59. e Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed; since 2003 prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

gowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002. of population, which considers the results of Population and Housing Census of 2002.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
AREA					
17972	17972	17972	17972	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION					
				Water withdrawal — in % of total withdrawal — for purposes of:	
34,1	35,9	37,4	35,4	production ^a (excluding agriculture, hunting and forestry; fishing)	2
46,2	43,6	41,6	44,5	exploitation of water-supply network ^b	3
12,4	13,2	13,3	13,4	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
4,5	5,0	5,2	5,1	of which for industrial production	5
				Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	
98,3	98,5	98,9	99,1	treated in % of requiring treatment	6
0,1	0,1	0,1	0,1	untreated per 1 km ² in dam ³	7
72,1	72,8	72,7	73,0	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	8
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:	
2,6	2,0	2,0	2,1	particulates	9
51,5	53,1	48,6	44,8	gases (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
99,5	99,5	99,5	99,5	particulates	11
31,4	31,6	36,7	42,2	gases (excluding carbon dioxide)	12
				Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	
31,8	31,8	31,7	32,4	in % of total area	13
2739	2742	2735	2803	per capita in m ²	14
187,6	177,1	101,8	101,1	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^d per 1 km ² in t	15
284,0	287,5	306,1	320,1	Municipal waste collected ^e (during the year) per capita in kg	16
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
5,8	3,5	3,1	3,4	in environmental protection	17
0,9	0,6	0,7	0,6	in water management	18
PUBLIC SAFETY					
				Ascertained crimes by the Police ^f in completed preparatory proceedings:	
38832	37144	37478	43601	in absolute numbers	19
186,0	178,2	179,9	209,6	per 10 thousands population	20
66,2	68,6	74,1	78,5	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^f in %	21

— dane szacunkowe, ludność ogółem — na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 7 za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. f Do 2012 r. — łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów

wastewater treatment plants — estimated data, total population — based on balances. d See general notes to the chapter data are not comparable with data for previous years due to a change in the catalogue of waste. f Until 2012 – including

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
LUDNOŚĆ ^a					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	2067817	2068253	2098711	2089992
2	miasta	1290395	1272615	1271357	1250502
3	wieś	777422	795638	827354	839490
4	w tym kobiety	1068703	1069577	1081496	1077114
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	107	107	106	106
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	115	115	117	116
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
7	przedprodukcyjnym	521337	441718	406742	383177
8	produkcyjnym	1260688	1329325	1356942	1321955
9	poprodukcyjnym	285792	297210	335027	384860
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,76	5,63	5,93	4,92
11	Rozwody na 1000 ludności	1,19	2,07	1,91	2,06
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,39	9,88	10,77	9,58
13	Zgony ^b na 1000 ludności	9,53	9,38	9,75	9,58
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,86	0,51	1,02	0,00
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	8,69	6,65	5,80	4,64
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,52	-1,00	-0,80	-1,36
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
17	mężczyźni	69,63	70,59	71,37	73,35
18	kobiety	77,51	79,10	79,80	81,05
RYNEK PRACY					
Pracujący ^{d,e} (stan w dniu 31 XII):					
19	w tysiącach	762,7	647,9	680,2	694,9
20	w tym kobiety	355,6	297,2	311,9	325,6
21	na 1000 ludności	368,9	313,3	324,1	332,5
22	w sektorze prywatnym w %	74,1	74,4	76,5	78,0
według rodzajów działalności w %:					
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	x	18,2	15,8	15,5
24	przemysł i budownictwo	x	29,3	30,0	28,9
25	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^a ; informacja i komunikacja	x	23,5	23,8	23,7
26	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^a oraz pozostałe usługi ^f	x	29,0	30,4	31,9

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność”, ust. 2 na str. 93. b Łącznie ze zgonami niemowląt. c Do obliczenia salda wyko-
 pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). e Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidual-
 w 2005 r. — Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od

a See general notes to the chapter “Population”, item 2 on page 93. b Including infant deaths. c For calculating net migra-
 kind of activity (since 2004). e Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated
 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 — of the Agricultural Census 2010. f See general notes to Yearbook on

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
POPULATION ^a					
2086210	2083927	2082944	2077775	Population (as of 31 XII)	1
1244129	1239291	1234999	1227851	urban areas	2
842081	844636	847945	849924	rural areas	3
1075237	1074380	1073633	1070820	of which females	4
106	106	106	106	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
116	116	116	116	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
Population of age (as of 31 XII):					
378825	376479	376227	374979	pre-working	7
1309091	1295789	1281904	1266256	working	8
398294	411659	424813	436540	post-working	9
4,96	4,99	4,89	4,98	Marriages per 1000 population	10
1,96	1,80	1,86	1,57	Divorces per 1000 population	11
9,19	9,52	10,03	9,55	Live births per 1000 population	12
9,83	9,85	10,20	10,88	Deaths ^b per 1000 population	13
-0,64	-0,33	-0,17	-1,33	Natural increase per 1000 population	14
4,06	4,44	5,12	3,93	Infant deaths per 1000 live births	15
-1,36 ^c	-0,78	-0,63	-1,18	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	16
Life expectancy at the moment of birth:					
73,50	73,70	73,95	73,46	males	17
81,30	81,37	80,96	81,10	females	18
LABOUR MARKET					
Employed persons ^{de} (as of 31 XII):					
707,1	723,0	738,5	749,2	in thousands	19
332,4	338,7	343,5	349,7	of which women	20
338,9	347,0	354,5	360,6	per 1000 population	21
78,8	79,2	79,6	79,7	in private sector in %	22
by kind of activities in %:					
15,2	14,9	14,6	14,4	agriculture, forestry and fishing	23
29,5	29,4	29,5	29,5	industry and construction	24
23,7	24,1	24,4	24,6	trade; repair of motor vehicles ^A , transportation and storage, accommodation and catering ^A , information and communication	25
31,6	31,6	31,5	31,5	financial and insurance activities, real estate activities and other services ^f	26

rzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. d Według faktycznego miejsca lnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 1996, 2010 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 2010. f Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 2 na str. 22.

tion, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. d By actual workplace and using the results: in 2000 — of the Agricultural Census 1996, in 2005 — of the Population and Housing Census 2002, item 2 on page 22.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
RYNEK PRACY (dok.)					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach	137,7	137,9	133,2
2	na 1000 ludności	x	66,6	65,7	63,7
	w budownictwie:				
3	w tysiącach	24,4	33,5	28,7
4	na 1000 ludności	x	11,8	15,9	13,7
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	181,2	188,0	139,4	127,1
6	2000 = 100	100,0	103,7	76,9	70,1
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	56,5	55,2	54,3	55,1
8	w wieku 24 lata i mniej	30,4	23,3	22,4	17,4
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	45,7	50,8	30,1	42,2
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	495	180	129	43
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	19,2	22,3	17,0	15,5

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	1668,92	2046,09	2759,68	3273,13
13	2000 = 100	100,0	122,6	165,4	196,1
14	w tym: w przemyśle	2030,57	2750,35	3296,55
15	w budownictwie	1733,84	2356,44	2769,33
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	476,3	464,5	467,7	455,8
17	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	366,4	366,1	383,8	379,6
18	rolników indywidualnych.....	109,9	98,5	83,9	76,1
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
19	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	777,82	1036,09	1461,65	1767,97
20	rolników indywidualnych ^b	596,35	749,31	948,95	1150,77

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
21	wodociągowej	18203,8	19903,1	21782,0	22985,7
22	kanalizacyjnej ^c	2830,1	4782,4	6365,4	7648,0
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
23	w hektometrach sześciennych	76,9	68,7	68,4	69,4
24	na 1 mieszkańca w m ³	37,2	33,2	32,6	33,2
	energii elektrycznej w miastach ^d :				
25	w gigawatogodzinach	757,3	809,5	878,1	825,3
26	na 1 mieszkańca w kWh	585,6	635,1	689,5	658,5

a Do wyciszenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. — Powszechnego uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego. c Łącznie gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 — of the Agricultural Census 2010. system and to benefits from the Pension Fund. c Including collectors.d In 2000 excluding households, whose the main

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
LABOUR MARKET (cont.)					
				Average paid employment:	
				in industry:	
137,7	140,5	144,2	146,8	in thousands	1
66,0	67,4	69,2	70,7	per 1000 population	2
				in construction:	
28,2	29,0	28,8	29,7	in thousands	3
13,5	13,9	13,8	14,3	per 1000 population	4
107,3	98,5	81,5	72,7	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands	5
59,2	54,4	45,0	40,1	2000 = 100	6
				In % registered unemployed (as of 31 XII):	
56,3	57,5	59,9	60,9	women	7
15,8	14,4	12,4	12,4	at age 24 years and less	8
39,9	41,9	45,2	44,1	out of work for longer than 1 year	9
36	30	26	24	Registered unemployment persons (as of 31 XII) per a job offer	10
13,2	12,0	9,9	8,8	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	11

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

3369,85	3506,02	3717,21	3961,76	Average monthly gross wages and salaries in PLN	12
201,9	210,1	222,7	237,4	2000 = 100	13
3392,81	3533,94	3785,52	4026,63	of which: in industry	14
2792,83	2915,06	3141,75	3359,52	in construction	15
457,8	460,9	464,1	478,3	Average number of retirees and pensioners in thousands	16
381,3	383,8	387,2	401,6	receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution	17
76,5	77,1	76,9	76,7	farmers	18
1826,08	1860,33	1911,46	2000,37	Average monthly gross retirement pay and pension in PLN:	19
1191,79	1192,24	1208,53	1234,80	paid by the Social Insurance Institution	20
				farmers ^b	

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

23239,8	23360,1	23596,9	23777,6	Distribution network (as of 31 XII) in km:	
7887,5	8003,5	8085,8	8262,5	water supply	21
				sewerage ^c	22
				Consumption in households:	
				water from water supply systems:	
70,9	71,1	68,0	73,4	in cubic hectometre	23
34,0	34,1	32,6	35,3	per capita in m ³	24
				electricity in urban areas ^d :	
818,2	824,5	825,0	861,8	in gigawatt hour	25
655,8	664,1	666,8	699,8	per capita in kWh	26

wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. — Narodowego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia z kolektorami. d W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowanego

used for calculation, estimated using the results: in 2000 — of the Agricultural Census 1996, in 2005 — of the Population b Including payments from non-agricultural social security system in case of a simultaneous right to benefits from this source of maintenance was income from a private farm in agriculture.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)					
	Zasoby mieszkaniowe ^a (w 2000 r. – zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	632,5	670,2	703,8	726,6
2	na 1000 ludności	305,9	324,0	335,4	347,7
3	izby na 1000 ludności	1068,0	1179,1	1255,2	1307,6
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
4	na 1000 ludności	18140,0	21256,2	22950,9	24131,7
5	przeciętna 1 mieszkania	59,3	65,6	68,4	69,4
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
6	w tysiącach	3,8	4,5	5,8	6,2
7	na 1000 ludności	1,8	2,2	2,8	3,0
8	izby na 1000 ludności	7,1	10,0	12,4	13,0
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
9	na 1000 ludności	151,6	229,3	285,1	299,3
10	przeciętna 1 mieszkania	82,9	105,7	103,0	100,2
EDUKACJA ^b I WYCHOWANIE					
	Uczniowie w szkołach ^c (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
11	podstawowych ^d	181,4	149,4	122,9	127,1
12	gimnazjach	66,5	90,9	72,2	60,9
13	branżowych I stopnia ^{ef}	39,0	16,3	16,9	14,1
14	liceach ogólnokształcących ^g	48,1	38,2	29,9	26,3
15	liceach profilowanych	x	8,0	1,8	x
16	technikach ^h	45,9	31,4	32,5	29,4
17	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	1,0	1,0	0,7	0,7
18	policealnych	11,3	19,4	17,1	15,5
	Absolwenci szkół ^f w tys.:				
19	podstawowych	31,3 ^k	27,4	21,4	19,0
20	gimnazjów	x	29,7	23,3	19,6
21	zasadniczych zawodowych	12,3	5,1	5,6	4,2
22	liceów ogólnokształcących ^g	10,3	12,3	9,9	8,7
23	liceów profilowanych	x	2,8	0,7	x
24	techników ^h	9,0	6,9	7,4	6,9
25	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	0,1	0,1	0,1	0,1
26	policealnych	4,3	6,9	4,9	4,8
27	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^g (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	15,3	13,2	11,3	9,5

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 190. c Bez szkół dla szkolnego. e Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami do pracy, g — z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2004/05-2012/13 — uczniowie, 2006/07-2013/14 — absolwenci). i Dające uprawnienia zawodowe. k Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. l Łącznie

a Based on balances. b See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 190. c Excluding schools for the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year including basic vocational schools (in the 2004/05-2012/13 school year — students, 2005/06-2012/13 — graduates), h — supplementary technical certification. k Data include graduates of grades 6 and 7. l Including special job-training schools as well as in 2004/05-2013/14

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)

				Dwellings stocks ^a (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):	
				dwellings:	
732,7	738,5	745,8	752,3	in thousands	1
351,2	354,4	358,1	362,1	per 1000 population	2
1322,4	1336,1	1350,8	1367,4	rooms per 1000 population	3
				useful floor area of dwellings in m ² :	
24460,2	24768,9	25099,9	25464,5	per 1000 population	4
69,6	69,9	70,1	70,3	average per dwelling	5
				Dwellings completed:	
				dwellings:	
6,7	6,3	7,7	7,1	in thousands	6
3,2	3,0	3,7	3,4	per 1000 population	7
13,7	13,2	15,2	14,5	rooms per 1000 population	8
				useful floor area of dwellings in m ² :	
315,9	305,8	344,5	332,9	per 1000 population	9
98,2	101,8	92,7	97,6	average per dwelling	10

EDUCATION^b

				Pupils and students in schools ^c (as of beginning of the school year) in thousands:	
136,4	125,5	143,8	163,8	primary ^d	11
59,4	58,4	38,6	19,3	lower secondary	12
12,9	12,1	11,3	10,7	stage I sectoral vocational ^{ef}	13
24,6	23,3	22,4	21,9	general secondary ^g	14
x	x	x	x	specialised secondary	15
29,3	29,3	29,4	30,0	technical secondary ^h	16
0,8	0,8	0,8	0,8	general art ⁱ	17
14,6	14,1	13,8	13,1	post-secondary	18
				Graduates in schools ^c in thousands:	
19,2	x	x	.	primary	19
19,2	18,6	18,4	.	lower secondary	20
4,0	3,6	3,2	.	basic vocational	21
8,2	7,8	7,2	.	general secondary ^g	22
x	x	x	.	specialised secondary	23
6,5	6,6	6,3	.	technical secondary ^h	24
0,1	0,1	0,1	.	general art ⁱ	25
4,1	4,8	4,1	.	post-secondary	26
				Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^g (excluding schools for adults) per 1000 population	27
9,0	8,7	8,1	.		

dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedzasadniczych szkół zawodowych. f—h Łącznie: f — od roku szkolnego 2004/05 ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi 2005/06-2012/13 — absolwenci), h — z uzupełniającymi technikami (w latach szkolnych 2004/05-2013/14 — uczniowie, ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy oraz w latach szkolnych 2004/05-2013/14 z liceami profilowanymi).

adults, except post-secondary schools. d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. e Until sections. f—h Including: f — since the 2004/05 school year, special job-training schools, g — supplementary general secondary schools (in the 2004/05-2013/14 school year — students, 2006/07-2013/14 — graduates). i Leading to professional school years with specialised secondary schools.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
EDUKACJA^a I WYCHOWANIE (dok.)					
1	Studenci uczelni ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	69,3	88,8	84,2	64,3
2	Absolwenci uczelni ^{bc} w tys.	14,1	19,5	23,1	17,5
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	17,8	21,2	20,0	14,5
4	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	4,8	6,7	5,2	4,2
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
5	miejsca w przedszkolach w tys.	34,0	31,1	37,2	47,9
6	dzieci ^d w tys.: w przedszkolach	35,3	30,6	37,3	44,1
7	w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych	10,9	10,8	12,9	15,9
8	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ^e	353	363	435	539
OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA					
Pracownicy medyczni ^g (stan w dniu 31 XII):					
9	lekarze	3676	3617	4118	4641
10	lekarze dentyści	574	595	629	703
11	pielęgniarki ^h	9514	9274	9704	10645
12	Łóżka w szpitalach ogólnych ⁱ (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	45,2	43,6	43,0	47,3
13	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1549	1610	1682	1877
14	Przychodnie ^k (stan w dniu 31 XII)	454	560	671	775
15	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	464	541	527	586
16	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę ogólnodostępną	4457	3823	3982	3567
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
17	lekarskie	5,7	6,9	6,8	7,3
18	stomatologiczne	0,6	0,6	0,7	0,8
19	Dzieci w żłobkach ^l i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku ^m do 3 lat	15,3	14,1	19,2	42,6
KULTURA. TURYSTYKA					
20	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	481	464	443	423
21	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3719	3747	3626	3513
22	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	176	175	145	132
Wypożyczenia księgozbioru ⁿ z bibliotek publicznych w wol.:					
23	na 1000 ludności	3523	3325	2654	2609
24	na 1 czytelnika	20,0	19,0	18,4	19,8
25	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	2,3	2,3	2,3	2,3
26	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^o na 1000 ludności	364	287	316	325
27	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	23	26	29	31
28	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	439	332	380	400

a Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 190. b Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi cudzoziemców. c Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia łącznie z — nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju placówek — zespołami wychowania przedszkolnego i punktami określanych jako zakłady opieki zdrowotnej. e W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3-6 z danymi resortu obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. g Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; z magistrami pielęgniarstwa. i Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łóżkami i inkubatorami z oddziałami żłobkowymi. m Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. n Od 2015 r. łącznie z wypożyczeniami międzybibliotecznymi.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 190. b Including branches, basic branch organisational; of National Defence excluding foreigners. c Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and including pre-primary education groups and pre-primary points not listed in division by type of establishments; since 2007, institution). e In 2014 the rate was calculated using the number of children aged 3-6 in the population aged 3-5 and in half Ministry of Interior and Administration. g Since 2005 working directly with a patient; since 2006 including persons whose since 2008 including beds and incubators for newborns. k See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, lending. o Data concern activity performed in the voivodship, including outdoor events.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
EDUCATION ^a (cont.)					
60,8	58,0	57,8	54,6	Students of higher education institutions ^b (as of 30 XI) in thousands	1
16,0	16,8	14,0	.	Graduates of higher education institutions ^{bc} in thousands	2
12,7	11,6	11,1	10,3	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thousands	3
3,3	3,1	2,8	.	Graduates of schools for adults in thousands	4
48,4	51,9	54,9	57,2	Pre-primary education (as of beginning of the school year): places in nursery schools in thousands	5
41,6	47,8	49,9	51,5	children ^d in thousands: in nursery schools	6
12,7	13,7	15,0	15,3	in pre-primary sections in primary schools	7
592	556	597	628	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3–6 ^e	8
HEALTH CARE ^f AND SOCIAL WELFARE					
4813	5093	5149	5197	Medical personnel ^g (as of 31 XII): doctors	9
733	746	792	754	dentists	10
10690	10741	10693	10799	nurses ^h	11
47,2	47,3	47,0	46,2	Beds in general hospitals ⁱ (as of 31 XII) per 10 thousands population	12
1839	1865	1861	1808	In-patients in general hospitals per 10 thousands population	13
818	834	862	908	Out-patients departments ^k (as of 31 XII)	14
607	630	648	628	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	15
3437	3308	3214	3309	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	16
7,6	7,6	7,7	7,8	Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita: medical	17
0,8	0,8	0,8	0,8	dental	18
48,8	55,9	65,4	81,2	Children in nurseries ^l and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 ^m	19
CULTURE. TOURISM					
421	414	408	405	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	20
3503	3490	3494	3457	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	21
131	125	121	118	Public library borrowers per 1000 population	22
2552	2501	2356	2239	Public library loans ⁿ in vol.: per 1000 population	23
19,5	20,1	19,4	19,0	per borrower	24
2,5	2,5	2,4	2,4	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	25
322	343	339	319	Audience in theatres and music institutions ^o per 1000 population	26
38	40	42	39	Museums with branches (as of 31 XII)	27
510	587	571	555	Museum and exhibition visitors per 1000 population	28

jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi, bez uczelni resortu obrony narodowej; bez 2018 r.; w latach 2005-2017 — z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 r. — z roku kalendarzowego. d Od 2008 r. przedszkolnymi; od 2007 r. bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą (do 2011 r. w liczbie ludności w wieku 3-5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. w wieku 3-5 lat. f Od 2012 r. łącznie od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgnarska. h łącznie dla noworodków. k Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 2 na str. 221. l łącznie o Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

units and branch teaching centres of higher education institution, excluding higher education institutions of the Ministry 31st December 2018; 2005-2017 — from the previous academic year, and in 2000 — from the calendar year. d Since 2008, excluding pre-primary education in the units performing health care activities (until 2011 defined as health care of the 6-year old population, and in 2015 — aged 3-5. f Since 2012 including data of Ministry of National Defence and the primary workplace is a medical and nurse practice. h Including masters of nursery. i Excluding day places in hospital wards; item 2 on page 221. l Including nursery wards. m Until 2010 excluding children's clubs. n Since 2015 including interlibrary

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
KULTURA. TURYSTYKA (dok.).					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	28	20	17	21
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	4,3	4,7	5,7	7,2
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	361	486	839	943
Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:					
4	radiowi	259	256	197	197
5	telewizyjni	254	247	191	190
6	Baza noclegowa turystyki ^a (stan w dniu 31 VII)	386	338	316	331
7	w tym hotele	49	73	92	106
8	Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	144,8	127,3	118,4	128,7
9	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	278,7	320,4	378,3	444,5
ROLNICTWO ^b I LEŚNICTWO					
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	1134,2	1045,9	1078,8	1066,6
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	99,2	99,5
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{de} w tys. ha	962,3	909,5	898,5	925,8
w tym w %:					
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	71,1	67,4	62,6	55,8
14	w tym: pszenica	22,5	19,8	21,2	23,7
15	żyto	14,8	8,8	7,0	5,8
16	ziemniaki ^f	5,5	3,0	2,1	1,4
17	buraki cukrowe	6,0	5,4	4,3	4,0
Zbiory w tys. t:					
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	1695,2	1941,8	2063,5	2309,7
19	w tym: pszenica	673,1	714,7	853,2	1151,0
20	żyto	270,7	190,3	156,0	174,3
21	ziemniaki ^f	1065,4	465,6	430,9	364,5
22	buraki cukrowe	2368,6	1820,2	1837,9	2317,8
Plony z 1 ha w dt:					
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	24,8	31,7	36,7	44,7
24	w tym: pszenica	31,1	39,7	44,8	52,4
25	żyto	19,0	23,6	24,9	32,5
26	ziemniaki ^f	202	170	232	272
27	buraki cukrowe	411	373	479	619
Zwierzęta gospodarskie ^d (stan w czerwcu):					
bydło:					
28	w tysiącach sztuk	423,4	408,6	465,5	503,8
29	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	37,3	39,1	43,2	47,2
trzoda chłевна (w latach 2000-2009 oraz 2011-2013 – stan w końcu lipca):					
30	w tysiącach sztuk	2037,6	2151,2	1789,5	1320,9
31	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	179,6	205,7	165,9	123,8
Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^c :					
żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami					
32	i podrobami) ^g w kg	267,9	302,2	299,6	360,2
33	mleka krowiego w l	594,2	716,9	805,1	844,5

a Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; od 2016 r. z uwzględnieniem imputacji dabez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). f Od 2010 r. koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeź-

a Since 2011 concern establishments possessing 10 and more bed places; since 2016 including the imputation of data c Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than e Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). f Since in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
CULTURE. TOURISM (cont.)					
17	17	18	18	Fixed cinemas (as of 31 XII)	1
6,8	6,8	7,0	7,0	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
1051	1227	1361	1435	Audience in fixed cinemas per 1000 population	3
				Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
196	196	195	192	radio	4
189	189	189	185	television	5
367	392	406	414	Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)	6
112	121	132	136	of which hotels	7
136,7	143,2	155,2	155,3	Number of beds (as of 31 VII) per 10 thousands population	8
505,6	572,4	621,2	637,8	Tourists accommodated per 1000 population	9
AGRICULTURE ^b AND FORESTRY					
1064,0	1030,6	1065,6	1097,6	Agricultural land (as of June) ^{cd} in thousands ha	10
99,6	99,6	99,4	99,6	of which in good agricultural condition in %	11
946,0	916,9	941,8	966,7	Sown area (as of June) ^{de} in thousands ha	12
				of which in %:	
55,9	57,8	57,9	60,6	basic cereals (including cereal mixed)	13
23,2	23,8	22,6	25,8	of which: wheat	14
4,7	6,0	6,7	6,4	rye	15
1,8	2,1	2,5	2,9	potatoes ^f	16
3,9	4,7	4,8	4,8	sugar beets	17
				Crop production in thousands tonnes:	
2027,8	2065,9	2355,9	1932,3	basic cereals (including cereal mixed)	18
995,4	944,8	1066,4	955,2	of which: wheat	19
119,9	163,8	198,6	153,3	rye	20
427,4	603,0	689,1	593,3	potatoes ^f	21
1750,7	2702,9	3179,2	2761,0	sugar beets	22
				Yields per 1 ha in dt:	
38,4	39,0	43,2	33,0	basis cereals (including cereal mixed)	23
45,4	43,3	50,2	38,3	of which: wheat	24
27,0	29,6	31,5	24,6	rye	25
251	310	290	214	potatoes ^f	26
472	629	710	596	sugar beets	27
				Livestock ^d (as of June):	
				cattle:	
495,7	501,5	510,8	509,9	in thousands heads	28
46,6	48,7	47,9	46,5	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	29
				pigs (in year 2000-2009 and 2011-2013 – as of the end of July):	
1325,0	1154,9	1225,1	1242,0	in thousands heads	30
124,5	112,1	115,0	113,2	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	31
				Production per 1 ha of agricultural land ^c :	
343,0	404,3	324,3	385,8	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^g in kg	32
872,4	921,0	877,4	954,6	of cows' milk in l	33

nych dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa c Od 2010 r. użytkowników rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Od bez ogrodów przydomowych. g Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, nego na wagę poubojową ciepłą; dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

for units which refused to participate in the survey. b Data are presented according to the official residence of land user. c 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. d In 2010 data of the Agricultural Census. 2010 excluding kitchen gardens. g Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; are not incomparable with data for previous years.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO (dok.)					
Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b :					
1	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg	535	728	739	894
2	ziemniaki w kg	129	108	112	159
3	buraki cukrowe w kg	2088	1740	1600	2077
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	162	234	247	340
5	mleko krowie w l	430	585	617	734
Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bde} w kg:					
6	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	109,1	132,3	155,7	166,2
7	wapniowych	94,9	89,3	48,2	63,1
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{de} w szt.	7,4	8,2	8,2	8,4
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	413,2	425,7	429,6	431,1
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):					
10	w tysiącach hektarów	403,2	415,7	419,6	421,2
11	na 1 mieszkańca w ha	0,2	0,2	0,2	0,2
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	22,4	23,1	23,3	23,4
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	295,6	342,5	381,1	405,8
PRZEMYSŁ					
Produkcja sprzedana przemysłu:					
14	w milionach złotych (ceny bieżące)	30859,4	44788,4	50874,5
15	rok poprzedni = 100 (ceny stałe ^f)	x	x	119,2	105,5
16	2005 = 100 (ceny stałe ^f)	x	x	141,4	159,4
17	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	x	224111	326337	383215
18	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	x	14924	21341	24332
BUDOWNICTWO					
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^g (ceny bieżące):					
19	w milionach złotych	3600,5	6146,8	7444,4
20	na 1 mieszkańca w zł	x	1741	2929	3560
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ — stan w dniu 31 XII					
Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^h :					
21	w kilometrach	1412	1272	1259	1196
22	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	7,9	7,1	7,0	6,7
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):					
23	w kilometrach	13767	14109	15639	16962
24	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	76,6	78,5	87,0	94,4
Samochody osobowe zarejestrowane ⁱ :					
25	w tysiącach sztuk	529,2	595,9	925,8	1066,5
26	na 1000 ludności	255,9	288,1	441,1	510,3
27	Ścieki rowerowe w km ^k	771,3

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprawa o małej skali. c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej porównywalne z danymi za lata poprzednie d W roku gospodarczym. e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. wykonywania robót. h Dane dotyczą sieci Polskich Kolei Państwowych (PKP), od 2005 r. również innych podmiotów, będących szlaków rowerowych.

a Data by official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion year. e In 2010 data of the Agricultural Census. f See general notes to Yearbook, item 10 on page 24. g Realized by as since 2005 of other entities which are administrators of railway infrastructure. i Since 2010 including cars having temporary

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
AGRICULTURE ^a AND FORESTRY (cont.)					
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
902	934	1259	837	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
149	216	218	222	potatoes in kg	2
1778	2536	2846	2557	sugar beets in kg	3
316	377	288	350	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
735	761	763	727	cows' milk in l	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
183,9	179,3	201,4	190,5	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
67,6	78,4	126,9	88,6	lime	7
.	9,1	.	.	Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{be} in units	8
431,2	431,6	431,8	431,9	Forest land (as of 31 XII) in thousands ha	9
				Forest areas (as of 31 XII):	
421,3	421,7	421,9	421,9	in thousands hectares	10
0,2	0,2	0,2	0,2	per capita in ha	11
23,4	23,5	23,5	23,5	Forest cover (as of 31 XII) in %	12
410,8	427,4	600,5	679,9	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	13
INDUSTRY					
				Sold production of industry:	
55132,4	54226,4	60020,8	64435,6	in million PLN (current prices)	14
109,3	98,4	108,8	105,8	previous year = 100 (constant prices ^f)	15
174,2	171,4	186,5	197,3	2005 = 100 (constant prices ^f)	16
401523	386793	416973	439335	per employee in PLN (current prices)	17
26408	26014	28816	30980	per capita in PLN (current prices)	18
CONSTRUCTION					
				Sales of construction and assembly production ^g (current prices):	
8992,8	6216,6	7931,6	9730,3	in million PLN	19
4307	2982	3808	4678	per capita in PLN	20
TRANSPORT AND COMMUNICATIONS — as of 31 XII					
				Railway lines operated – standard gauge ^h :	
1196	1199	1200	1200	in kilometres	21
6,7	6,7	6,7	6,7	per 100 km ² of total area in km	22
				Hard surface public roads (urban and non-urban):	
17263	17677	18343	18585	in kilometres	23
96,1	98,4	102,1	103,4	per 100 km ² of total area in km	24
				Registered passenger cars ⁱ :	
1103,4	1150,7	1194,3	1243,3	in thousand units	25
528,9	552,2	573,4	598,4	per 1000 population	26
904,2	933,1	956,3	1052,1	Bicycle paths – length in km ^k	27

działających w gospodarstwach rolniczych oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą na małą skalę. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywa rzeźnego na wagę poubojową ciepłą; dane nie są porównywalne z danymi z poprzednich lat. d In farming construction units — by place of performing works. h Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as permissions given at the end of the year. k Excluding bicycle trails.

agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous years. d In farming construction units — by place of performing works. h Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as permissions given at the end of the year. k Excluding bicycle trails.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ — stan w dniu 31 XII (dok.)					
	Placówki pocztowe ^a :				
1	w liczbach bezwzględnych	471	463	466	398
2	na 100 tys. ludności	22,8	22,4	22,2	19,0
HANDEL					
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
3	w milionach złotych	15520,4	15661,2	19797,0	22675,3
4	na 1 mieszkańca w zł	7501	7574	9433	10845
5	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	26,0 ^b	20,1	18,1	19,2
6	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	80 ^b	103	116	109
FINANSE PUBLICZNE					
	Budżety gmin^c				
	Dochody:				
7	w milionach złotych	1479,1	2346,6	3670,1	4425,8
8	na 1 mieszkańca w zł	1176	1844	2798	3360
	Wydatki:				
9	w milionach złotych	1553,5	2327,5	4035,3	4526,7
10	na 1 mieszkańca w zł	1236	1829	3076	3437
	Budżety miast na prawach powiatu				
	Dochody:				
11	w milionach złotych	1418,8	1915,6	2778,6	3639,1
12	na 1 mieszkańca w zł	1748	2409	3530	4704
	Wydatki:				
13	w milionach złotych	1571,2	1972,8	3068,9	3804,2
14	na 1 mieszkańca w zł	1936	2481	3899	4917
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
15	w milionach złotych	582,2	682,6	1149,3	1247,1
16	na 1 mieszkańca w zł	463	536	876	947
	Wydatki:				
17	w milionach złotych	580,6	676,7	1222,4	1253,2
	na 1 mieszkańca w zł	462	532	932	951
	Budżet województwa				
	Dochody:				
18	w milionach złotych	180,7	324,5	821,6	843,5
19	na 1 mieszkańca w zł	87	157	391	403
	Wydatki:				
20	w milionach złotych	192,6	370,2	850,8	834,9
21	na 1 mieszkańca w zł	93	179	405	399

^a Dane dotyczą operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego); w 2000 r. placówki pocztowe i placówki c Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^b Data concern appointed operator (until 2012 the public operator); in 2000 post offices and telecommunication service of gminas which are also cities witch powiat status.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
TRANSPORT AND COMMUNICATIONS — as of 31 XII (cont.)					
				Postal offices ^a :	
399	402	400	403	in absolute numbers	1
19,1	19,3	19,2	19,4	per 100 thousands population	2
TRADE					
				Retail sales (current prices):	
23739,7	25747,1	27008,8	26567,6	in million PLN	3
11371	12352	12967	12773	per capita in PLN	4
18,5	18,7	19,1	18,2	Shops (as of 31 XII) in thousands	5
113	112	109	114	Population (as of 31 XII) per 1 shop	6
PUBLIC FINANCE					
				Budgets of gminas^c	
				Revenue:	
4667,6	5366,0	5871,2	6230,7	in million PLN	7
3543	4071	4450	4722	per capita in PLN	8
				Expenditure:	
4604,1	5160,0	5875,9	6581,6	in million PLN	9
3495	3914	4454	4988	per capita in PLN	10
				Budgets of cities with powiat status	
				Revenue:	
3828,3	3933,3	4138,1	4535,0	in million PLN	11
4970	5133	5419	5964	per capita in PLN	12
				Expenditure:	
3652,9	3804,3	4086,3	4527,9	in million PLN	13
4743	4964	5351	5955	per capita in PLN	14
				Budgets of powiats	
				Revenue:	
1237,9	1227,8	1294,7	1438,8	in million PLN	15
940	931	981	1090	per capita in PLN	16
				Expenditure:	
1219,1	1174,2	1276,1	1472,0	in million PLN	17
925	891	967	1116	per capita in PLN	
				Budget of voivodship	
				Revenue:	
962,9	740,4	690,4	793,1	in million PLN	18
461	355	331	381	per capita in PLN	19
				Expenditure:	
958,7	671,3	688,7	816,1	in million PLN	20
459	322	331	392	per capita in PLN	21

usług telekomunikacyjnych. b Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów.

offices. b Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey. c Excluding revenue and expenditure

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE ^a					
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):					
1	w milionach złotych	4800,8	5420,8	10627,1	11102,0
2	na 1 mieszkańca w zł	2320	2622	5064	5310
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):					
3	w milionach złotych	62479,5	77411,9	108800,7	142610,4
4	na 1 mieszkańca w zł	30215	37429	51842	68235
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON ^b — stan w dniu 31 XII					
5	Ogółem: w tysiącach	168,7	187,2	186,0	192,1
6	na 10 tys. ludności	816	905	886	919
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:					
7	w tysiącach	31,5	37,6	43,1	49,9
8	1999 = 100	110,0	131,3	150,3	174,0
w tym:					
9	spółdzielnie	1,1	1,0	1,0	1,0
10	spółki handlowe	6,5	9,3	11,4	14,3
11	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	1,2	1,4	1,7	1,8
12	spółki cywilne	13,9	12,7	12,8	13,3
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:					
13	w tysiącach	137,2	149,6	142,9	142,2
14	1999 = 100	106,0	115,7	110,5	109,9
15	na 10 tys. ludności	663	723	681	680
RACHUNKI REGIONALNE					
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):					
16	w milionach złotych
17	na 1 mieszkańca w zł
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) — rok poprzedni = 100
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):					
19	w milionach złotych
20	na 1 mieszkańca w zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:					
21	w milionach złotych
22	na 1 mieszkańca w zł
23	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych — rok poprzedni = 100

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Bez osób prowadzących działalność gospodarczą.
 a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. b Excluding persons tending

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
INVESTMENTS. FIXED ASSETS ^a					
13971,1	9043,3	9865,8	12169,5	Investment outlays (current prices):	
6692	4338	4736	5851	in million PLN	1
				per capita in PLN	2
155317,3	162103,1	170451,0	179753,5	Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
74450	77787	81832	86512	in million PLN	3
				per capita in PLN	4
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE REGON REGISTER ^b — as of 31 XII					
193,5	194,1	195,7	197,7	Total: in thousands	5
927	931	940	951	per 10 thousands population	6
				Legal persons and organizational entities without legal personality:	
51,5	53,2	54,3	51,4	in thousands	7
179,6	185,4	189,4	179,4	1999 = 100	8
				of which:	
1,0	1,0	1,0	0,6	co-operatives	9
15,5	16,6	17,7	15,3	commercial companies	10
1,8	1,9	2,0	1,4	of which with foreign capital participation	11
13,4	13,5	13,5	13,6	civil law partnerships	12
				Natural persons conducting economic activity:	
142,0	140,9	141,4	146,2	in thousands	13
109,8	109,0	109,3	113,1	1999 = 100	14
681	676	679	704	per 10 thousands population	15
REGIONAL ACCOUNTS					
79755	82345	87222	.	Gross domestic product (current prices):	
38202	39503	41875	.	in million PLN	16
			.	per capita in PLN	17
103,5	102,2	104,1	.	Gross domestic product (constant prices) — previous year = 100	18
			.	Gross value added (current prices):	
70758	72737	76600	.	in million PLN	19
33893	34894	36775	.	per capita in PLN	20
			.	Gross nominal disposable income in the households sector:	
51280	54743	57799	.	in million PLN	21
24563	26261	27749	.	per capita in PLN	22
102,8	107,3	103,5	.	Gross real disposable income in the households sector — previous year = 100	23

cych gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
private farms in agricultural.

DZIAŁ I GEOGRAFIA

CHAPTER I GEOGRAPHY

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach, minutach i sekundach In degrees, minutes and seconds	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	Śliwice	53°46'52"	x	in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficzna północna)	Chodecz	52°19'50"	x	in the south (northern geographic latitude)
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Więcbork	17°14'50"	x	in the west (eastern geographic longitude)
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Górzno	19°45'42"	x	in the east (eastern geographic longitude)
Rozciągłość: z południa na północ	x	1°27'02"	161,7	Extent: from south to north
z zachodu na wschód	x	2°30'52"	167,5	from west to east

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2018 R.
Stan w dniu 31 grudnia
AREA AND BORDERS IN 2018
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	17972	x	Area in km ²
Długość granicy w km	1021	100,0	Length of borders in km
z województwami:			with voivodships:
pomorskim	244	23,9	pomorskie
warmińsko-mazurskim	131	12,8	warmińsko-mazurskie
mazowieckim	209	20,5	mazowieckie
łódzkim	31	3,0	łódzkie
wielkopolskim	406	39,8	wielkopolskie

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt — Czarne Góry	Kamień Krajeński	189	Highest point — Czarne Góry
Najniżej położony punkt — średni poziom Wisły w Nowem	Nowe	13	Lowest point — average level of Wisła in Nowe
Najwyżej położona miejscowość — Dąbrówka	Kamień Krajeński	188	Highest locality — Dąbrówka
Najniżej położona miejscowość — Rozgarty	Grudziądz	26	Lowest locality — Rozgarty

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 4. WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS

ZBIORNIKI WODNE RESERVOIRS	Rzeka River	Rok uruchomienia Year opened	Pojemność całkowita przy maksymalnym piętrzeniu w hm ³ Total capacity at maximum accumulation in hm ³	Powierzchnia przy maksymalnym piętrzeniu w km ² Area at maximum accumulation in km ²	Wysokość piętrzenia w m Height of accumulation in m
Włocławek ^a	Wisła	1970	453,6	75,0	12,7
Koronowo	Brda	1960	81,0	16,0	20,0
Pakość	Noteć Zachodnia	1974	42,6	13,0	4,8
Żur	Wda	1929	16,0	4,0	14,0
Gródek	Wda	1923	5,5	0,6	11,0
Smukała	Brda	1951	2,2	0,9	8,0
Tryszczyń	Brda	1960	2,2	0,9	7,2

a Stopień wodny.

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

a Flow reservoir.

Source: data Ministry of the Environment and Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 5. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C						
		średnie ^a average ^a				skrajne extreme		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme temperatures
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2018	maksimum maximum	minimum minimum	
		1971–2018						
Toruń	69	8,1	8,5	8,7	10,2	37,9	-32,0	69,9

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

TABL. 6. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm			Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecznienie w h Insolation in h	Średnie zachmurzenie w oktantach ^a Average cloudiness in octants ^a	
		1971–2000	1991–2000	2001–2010				2018
		średnie ^b average ^b						
		Toruń	69	528	526	583	411	2,4

a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

ADMINISTRATIVE DIVISION OF KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN 2018

As of 31st December

Granica województwa

Border of voivodship

Granica powiatu

Border of powiat

Granica gminy

Border of gmina

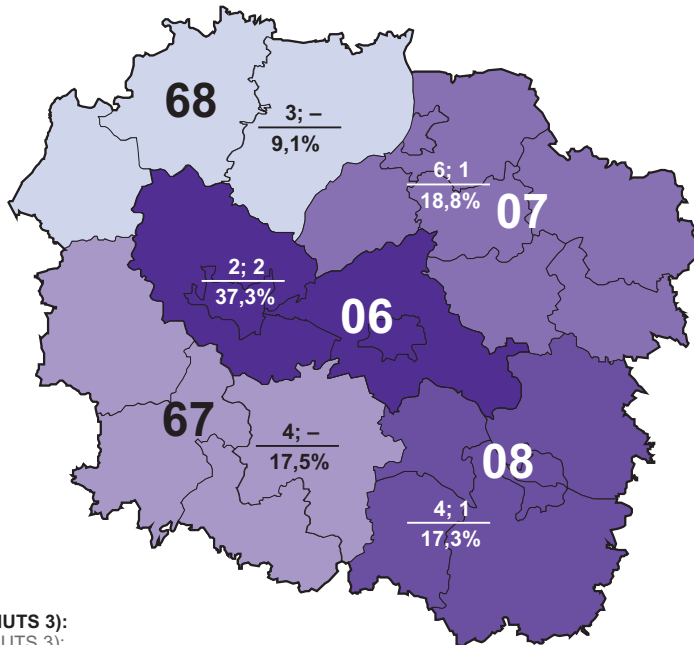
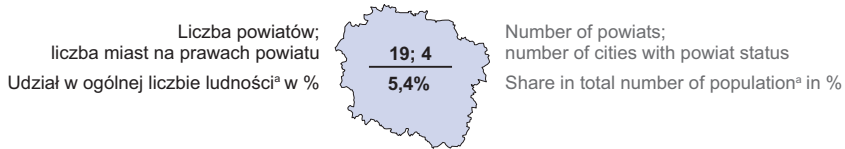
Miasto na prawach powiatu

City with powiat status

**PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY
JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NUTS) W 2019 R.
Stan w dniu 1 stycznia**

DIVISION OF THE KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE
OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NUTS) IN 2019
As of 1st January

**PODREGIONY (NUTS 3):
SUBREGIONS (NUTS 3):**

06 bydgosko-toruński

Powiaty Powiats:	
bydgoski	(8)
toruński	(9)
Miasta na prawach powiatów:	
Cities with powiat status:	
Bydgoszcz	(1)
Toruń	(1)

67 inowrocławski

Powiaty Powiats:	
inowrocławski	(9)
mogileński	(4)
nakielski	(5)
żniński	(6)

07 grudziądzki

Powiaty Powiats:	
brodnicki	(10)
chełmiński	(7)
golubsko-dobrzyński	(6)
grudziądzki	(6)
rypiński	(6)
wąbrzeski	(5)
Miasto na prawach powiatów:	
City with powiat status:	
Grudziądz	(1)

68 świecki

Powiaty Powiats:	
sępoleński	(4)
świecki	(11)
tucholski	(6)

08 włocławski

Powiaty Powiats:	
aleksandrowski	(9)
lipnowski	(9)
radziejowski	(7)
włocławski	(13)
Miasto na prawach powiatów:	
City with powiat status:	
Włocławek	(1)

W nawiasach podano liczbę gmin.
Number of gminas is given in parentheses.

a Stan w dniu 31 XII 2018 r.; odpowiednio dla województwa — udział w kraju, dla podregionów — udział w województwie.
a As of 31 XII 2018; respectively for voivodship — share in country, for subregions — share in voivodship.

Uwagi ogólne

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według władania i grup rejestrowanych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity, Dz. U. 2016 poz. 1034, z późniejszymi zmianami

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity, Dz. U. 2017 poz. 1161). Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I—III, a także klas bonitacyjnych IV—VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Do 2008 r. rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów IV klasy bonitacyjnej pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 września 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolnej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI — najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolnej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

3. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” — jednostek organizacyjnych (włączając fermy przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszących

General notes

1. Information regarding the **geodesic status and directions of voivodship land use** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register introduced by the decree of the Minister of Regional Development and Construction, dated 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text, Journal of Laws 2016, item 1034, with later amendments).

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3rd February 1995 (uniform text, Journal of Laws 2017 item 1161). Designation of agricultural land included in quality classes I—III as well as quality classes IV—VI comprised of organic origin soils and designation of forest land for above mentioned purposes requires a decision to allow such designation. Until 2008 gmina council might also resolve to protect IV quality class land of mineral origin, located within gmina. From 2009 to 4th September 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

1) in the item "for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)" — organizational entities (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or

opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;

- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” — jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” — wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

Przez **zamknięty obieg wody** rozumie się układ, w którym woda raz użyta nie jest odprowadzona do odbiornika, lecz zwracana do punktu bezpośredniego podawania wody do obiegu, do powtórnych rtać i wykorzystania.

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3 pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,
- ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, tłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczenie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych

more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually;

- 2) in the item "irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds"— agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item "exploitation of water supply network"— all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces, etc.).

A **closed water cycles system** is understood as a system, in which water that has been used once is not drained to a collector, but recycled to the point where the water is directly fed into the system for subsequent cycles and utilization.

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground, or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged into waters by a separate sewage system,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their tributaries does not exceed 26°C and into other waters, except for territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania ścieków (z podwyższonym usuwaniem biogenów, biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej.

W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególny rodzaj oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

5. Informacje o źródłach i wielkości **emisji zanieczyszczeń powietrza** z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza oraz o stanie **wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń** dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarstwo korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40) z późniejszymi zmianami. Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana jest corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań i może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of discharged wastewater, e.g. biological with increased biogene removal or mechanical, chemical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (with increased biogene removal, biological or chemical).

Data on **municipal wastewater treatment plants** concern those of them, which are used to treat wastewater drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported waste water (i.e., wastewater treatment plants not working within sewage network).

Data on **urban and rural population connected to wastewater treatment plants** are presented on the basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network.

When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

5. Information regarding the sources and amounts of **air pollutants emission** from plants of significant nuisance to air quality as well as **the possession of system to reduce such pollutants and the effects of their utilization** concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13rd January 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40) with later amendments. The established group of surveyed entities maintained annually which, i.a. assures comparability of data may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high threshold scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emission** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hał produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tekst jednolity, Dz. U. 2018 poz. 1614, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Rezerwy przyrody obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania oraz popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełniąca funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydak-

Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organised emission (from technological and heating facilities) and non-organised emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

The **emission volumes of different pollutant types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Natura 2000 areas, documentation sites, ecological arable lands, landscape-nature complexes, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16th April 2004 (uniform text, Journal of Laws 2018 item 1614, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

Nature reserves include areas in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural habitats. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature, having essential value for the environmental, scientific, cultural or landscape reasons.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

tycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni z roślinnością wysoką i niską o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Do kategorii **zieleńce** zaliczono obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypocznik.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Dane o odpadach zostały opracowane w oparciu o ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 701, z późniejszymi zmianami).

Informacje o **odpadach** opracowane zostały zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz. U. 2014, poz. 1923).

Dane od 2014 r. dotyczące odpadów odzyskanych i nieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i nieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river beds, rock outcrops, scarps etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exsurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

Strolling-recreational parks are green areas with high and low growing at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, walkways, benches, playgrounds etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

7. Waste means any substance or object which the holder discards or intends or is required to discard. Data on waste have been compiled on the basis of the Law on Waste, dated 14th December 2012 (uniform text Journal of Laws 2019 item 701, with later amendments).

Information regarding **waste** was compiled with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9th December 2014 (Journal of Laws 2014, item 1923).

From 2014 data on waste recovered and disposed included waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included waste treated both by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thousand tonnes of waste in the course of the year or accumulated 1 million tonnes of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law on Waste dated 14th December 2012.

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even where the operation has

odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów (w tym hałdach, stawach osadowych własnych i innych).

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrekultywowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowej poprzez m.in. właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych oraz uregulowanie stosunków wodnych.

8. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W wyniku zmian w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi (od 1 lipca 2013 r. gminy objęły systemem wszystkich właścicieli nieruchomości) od 2014 r. odpady komunalne zebrane obejmują odpady odebrane od wszystkich mieszkańców i uznawane są za odpady wytworzone.

9. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą ścieków bytowych gromadzonych przejściowo w zbiornikach bezodpływowych. Ścieki bytowe powstają w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych i pochodzą z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej. Ściekami bytowymi są również ścieki o zbliżonym składzie pochodzące z tych budynków.

10. Dane o nakładach na środki trwałe służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Waste storage means a temporary waste, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas and waste facility (including on own and other heaps, settling ponds).

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

Reclaimed waste disposal sites are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics or regulating waterways were carried out.

8. Data on municipal waste concern waste generated by households (excluding discarded vehicles) as well as waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste which because of its character and composition is similar to waste from households.

As a result of changes in municipal waste management system (since 1st July 2013 gminas covered all real estate owners with the system) since 2014 municipal waste collected include waste received from all inhabitants and are considered to be waste generated.

9. Data on liquid waste concern sewage collected temporarily in cesspools. Household sewage is generated as a result of human metabolism or the functioning of households and comes from residential buildings, collective housing buildings and public buildings. Sewage of similar composition coming from these buildings is also household sewage.

10. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2nd March 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of individual farmsteads as well as natural persons and

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą — prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne” a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

11. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są to fundusze tworzone m.in. z opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowisku oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenia wymagań w zakresie ochrony środowiska — w ujęciu kasowym).

12. Podziału nakładów na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych według województw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

partnerships conducting economic activity — keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

11. Environmental protection and water management funds are funds created from income originating i.a. from the payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: releasing air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning voivodship environmental protection and water management funds are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements — on cash basis).

12. The division of outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management by voivodship is made on the basis of the actual location of the investment.

TABL. 1 (7). STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 1 stycznia

GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE

As of 1st January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2019		2010	2019	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosun- ku do roku 2018 increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2018	na 1000 mieszkańców ^a w ha per 1000 population ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b	1797134	1797134	1797134	-	868,6	864,9	Total area^b
Użytki rolne	1178568	1169177	1166778 ^c	-1133	569,6	561,6	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne	995940	992398	987736	-1014	481,3	475,4	arable land
sady	15848	12122	8545	-82	7,7	4,1	orchards
łąki trwałe	84919	84024	83240	-81	41,0	40,1	permanent meadows
pastwiska trwałe	48024	47302	46449	-157	23,2	22,4	permanent pastures
grunty rolne zabudowane	23591	23398	24737	100	11,4	11,9	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	1972	1979	2241	76	1,0	1,1	lands under ponds
grunty pod rowami	8274	7954	7853	-50	4,0	3,8	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione	436356	438891	434545	-23	210,9	209,1	Forest land as well as woody and bushy land
lasy	426170	428772	430009	56	206,0	207,0	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	10186	10119	4536	-79	4,9	2,2	woody and bushy land
Grunty pod wodami	47739	48174	48241	3	23,1	23,2	Lands under waters
powierzchniowymi płynącymi	43080	43268	43853	-29	20,8	21,1	surface flowing
powierzchniowymi stojącymi	4659	4906	4388	32	2,3	2,1	surface standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	81969	89218	96001	1201	39,6	46,2	Built-up and urbanized areas
w tym:							of which:
tereny mieszkaniowe ...	15862	18706	21529	323	7,7	10,4	residential areas
tereny przemysłowe	5979	6445	6950	34	2,9	3,3	industrial areas
tereny inne zabudowane	5803	7432	8522	76	2,8	4,1	other built-up areas
tereny zurbanizowane niezabudowane	2508	2706	2980	64	1,2	1,4	urbanized non-built-up areas
tereny rekreacji i wypoczynku	3264	3341	3380	5	1,6	1,6	recreational areas
tereny komunikacyjne	48109	50048	52217	714	23,3	25,1	transport areas
drogi	41363	43137	44050	68	20,0	21,2	roads
kolejowe	6321	6072	5887	-55	3,1	2,8	railway
grunty przeznaczone na budowę dróg pu- blicznych lub linii ko- lejowych	1607	704	x	0,8	lands for the construc- tion of public roads or railways
inne ^d	425	839	673	-3	0,2	0,3	other ^d
użytki kopalne	444	540	423	-15	0,2	0,2	minerals
Użytki ekologiczne	4972	5017	5047	-3	2,4	2,4	Ecological arable lands
Nieuzytki	42284	42028	41853	-21	20,4	20,1	Wasteland
Tereny różne ^e	5246	4629	4669	-24	2,5	2,2	Miscellaneous land ^e

a Stan ludności w dniu 31 grudnia, odpowiednio dla lat 2009 i 2018. b Obszar łądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione.” d Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, nazienne obiekty itp., patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 55. e Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31st December for 2009 and 2018, respectively. b Land area (including inland waters). c Including wood and bushy land on agricultural land classified until 2016 in the items „forest land as well as woody”. d Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. see general notes item 1 on page 55. e Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (8). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE**
 AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND
 DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
O G Ó Ł E M	63	72	98	83	GRAND TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	52	48	66	59	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I-II	2	4	5	3	mineral: I-II
III	44	35	46	41	III
IV	–	5	8	9	IV
organiczne: IV	2	2	4	2	organic: IV
V-VI	4	2	3	4	V-VI
Inne grunty rolne	–	6	13	13	Other agricultural land
Grunty leśne	11	18	19	11	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA^a BY DIRECTIONS OF DESIGNATION^a					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	31	31	47	48	Residential areas
Na tereny przemysłowe	16	21	21	18	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	2	2	–	1	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	5	3	5	2	Minerals
Pod zbiorniki wodne	–	–	–	–	Water reservoirs
Na inne cele	9	15	25	12	Other purposes

a Bez użytków rolnych pod zalesienia i zadrzewienia.

Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

a Excluding agricultural land designed for afforestation.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (9). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
 DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	4410	4257	3830	4014	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdewastowane	4364	4150	3753	3936	devastated
zdegradowane	46	107	77	78	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	10	84	16	32	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	10	38	15	13	agricultural
leśne	–	23	1	6	forest
zagospodarowane	7	45	11	17	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (10). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
 WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	245,3	252,2	270,2	276,2	100,0	T O T A L
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych	77,5	86,0	101,0	97,8	35,4	Production (excluding agriculture, forestry and fishing) – from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	68,2	75,3	89,9	86,5	31,3	surface
podziemne	9,2	10,6	11,1	11,2	4,1	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	52,1	49,7	56,7	55,6	20,1	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	115,7	116,5	112,5	122,8	44,5	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	19,3	19,0	17,5	19,4	7,0	waters: surface
podziemne	96,4	97,4	95,0	103,4	37,4	underground

a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

a Water withdrawal by intakes before entering the water network.

TABL. 5 (11). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
 WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	216,9	223,4	239,3	241,6	100,0	T O T A L
Przemysł	76,1	81,6	94,0	90,8	37,6	Industry
w tym na cele produkcyjne	71,7	74,3	89,3	86,8	36,0	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	52,1	49,7	56,7	55,6	23,0	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	88,7	92,1	88,5	95,1	39,4	Exploitation water supply network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (12). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NADOWNIEŃ W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING UP FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	1773	2548	2575	2726	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^b w ha	1007	1228	1262	1207	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	52083	49738	56705	55591	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	6827	9058	11366	11477	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	3,9	3,6	4,4	4,2	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	45256	40680	45339	44114	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	44,9	33,1	35,9	36,5	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (13). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	127,7	124,2	141,2	139,9	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	56,1	60,4	72,1	70,7	50,5	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze	10,4	5,3	6,3	7,8	5,6	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	71,6	63,8	69,2	69,2	49,5	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczania	117,3	118,9	135,0	132,1	94,4	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	114,3	116,8	133,5	130,9	93,6	treated
mechanicznie	19,8	18,7	24,1	23,9	17,1	mechanically
chemicznie ^b	1,3	3,7	4,0	3,8	2,7	chemically ^b
biologicznie	38,6	39,8	46,5	43,7	31,3	biologically
z podwyższonym usuwaniem miogenów	54,5	54,6	58,9	59,5	42,5	with increased biogene removal
nieoczyszczane	3,0	2,1	1,4	1,2	0,9	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	2,9	2,1	1,4	1,2	0,9	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	discharged by sewage network

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 8 (14). **ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
 Stan w dniu 31 grudnia
 PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
 As of 31st December

JEDNOSTKI	2010	2015	2017	2018	ENTITIES
O G Ó Ł E M	98	124	126	125	TOTAL
Odprawdzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	50	55	57	56	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	39	46	48	49	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	33	40	44	46	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	6	6	4	3	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	11	9	9	7	not possessing wastewater treatment plants
Odprawdzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	48	69	69	69	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewaters treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (15). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
 Stan w dniu 31 grudnia
 WASTEWATER TREATMENT PLANTS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mechaniczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyższonym usuwaniem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial wastewater treatment plants
Liczba						Number
2010	50	17	4	28	1	
2015	48	14	3	30	1	
2017	51	15	2	33	1	
2018	49	15	2	31	1	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	404,2	259,9	28,0	109,8	6,5	
2015	449,2	261,7	37,5	132,8	17,2	
2017	438,0	250,2	37,1	133,4	17,2	
2018	438,8	241,6	37,1	142,9	17,2	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a						Municipal wastewater treatment plants^a
Liczba						Number
2010	141	3	–	107	31	
2015	137	–	–	104	33	
2017	137	–	–	104	33	
2018	137	–	x	105	32	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	451,4	0,6	x	112,2 ^b	338,6	
2015	443,2	x	x	72,4	370,9	
2017	440,6	–	–	69,7	370,9	
2018	441,7	x	x	70,6	371,0	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. b Refers to equipment for biological treatment.

TABL. 9 (15). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
WASTEWATER TREATMENT PLANTS (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mecha- niczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyż- szonym usuwaniam biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a (dok.)						Municipal wastewater treatment plants^a(cont.)
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc}						Population connected to wastewater treatment plants in % of total popula- tion ^{bc}
2010	69,8	0,5	x	23,0	46,3	
2015	72,1	0,5	x	17,0	54,6	
2017	72,7	0,5	x	17,1	55,1	
2018	73,0	0,5	x	17,1	55,4	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków — dane szacunkowe, ludność ogółem — na podstawie bilansów. c Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 56.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. b Population connected to wastewater treatment plants — estimated data, total population — based on balances. c See general notes, item 4 on page 56.

TABL. 10 (16). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH
DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO
AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	81	92	105	108	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to re- duce the emission of:
pyłowych	61	69	75	74	particulates
gazowych	13	14	17	18	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of meas- urements of:
emisji:					emission:
pyłów	22	22	32	.	particulates
gazów	17	18	25	.	gases
imisji:					imission
pyłów.....	.	80	98	.	particulates
gazów.....	.	80	99	.	gases
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					Emission of pollutants in thousand tonnes:
pyłowych	4,3	2,6	2,0	2,1	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	3,0	1,6	1,1	1,1	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	57,1	51,5	48,6	44,8	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	23,1	17,9	12,5	10,8	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	15,7	13,4	16,2	16,1	carbon oxide
tlenki azotu	13,7	12,3	11,3	10,3	nitrogen oxides

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 10 (16). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	491,7	479,8	362,2	377,5	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	33,0	23,5	28,2	32,7	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,1	99,5	99,5	99,5	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	36,6	31,4	36,7	42,2	gases (excluding carbon dioxide)

TABL. 11 (17). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
-----------------------------------	---------------------	-------------------------------	------------------------------------	---------------------------------	--------------------------------------	----------------

URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII EQUIPMENT — as of 31 XII

OGÓŁEM	2010	274	49	295	30	122	27
TOTAL	2015	238	49	317	27	95	83
	2017	253	52	351	42	98	87
	2018	251	47	382	40	100	88
Skuteczność:							
Efficiency:							
niska	2010	7	9	13	—	47	x
low	2015	4	4	9	—	47	x
	2017	9	3	11	—	44	x
	2018	10	3	14	—	47	x
średnia	2010	71	27	137	9	20	x
moderate	2015	69	24	141	8	10	x
	2017	80	21	147	24	13	x
	2018	78	17	157	24	12	x
wysoka	2010	196	13	145	21	55	x
high	2015	165	21	167	19	38	x
	2017	164	28	193	18	41	x
	2018	163	27	211	16	41	x

PRZEPIY W GAZÓ W ODLOTOWYCH w dam³/h WASTE GAS FLOW in dam³/h

OGÓŁEM	2010	4932	1842	3349	5338	2201	564
TOTAL	2015	3989	1027	3360	4651	1893	1158
	2017	3798	1304	4986	4866	2377	1242
	2018	3418	1088	5141	6423	2993	1394
Skuteczność:							
Efficiency:							
niska	2010	362	303	61	—	580	x
low	2015	43	32	71	—	433	x
	2017	92	32	131	—	327	x
	2018	106	27	183	x	338	x
średnia	2010	1111	1008	1951	1121	205	x
moderate	2015	1198	746	1975	661	107	x
	2017	947	719	2280	723	168	x
	2018	846	588	2307	720	469	x
wysoka	2010	3459	531	1337	4217	1416	x
high	2015	2748	249	1314	3990	1353	x
	2017	2759	553	2575	4143	1882	x
	2018	2466	473	2651	5703	2186	x

TABL. 12 (18). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
	w ha		in ha	w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²		
O G Ó Ł E M	571128,7	571358,5	569620,1	32,4	2803	32,4	TOTAL
Rezerwy przyrody	9493,2	9600,9	9604,3	0,5	46	0,5	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	223513,0	223470,1	223471,3	12,8	1104	12,8	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	329676,6	329758,0	327249,1	18,6	1609	18,6	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumentacyjne	93,6	93,6	93,6	0,0	0,5	0,0	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	3023,7	3037,9	4013,4	0,2	16	0,2	Landscape-nature complexes
Użytki ekologiczne	5328,6	5398,0	5188,4	0,3	28	0,3	Ecological arable lands

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 58. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a See general notes, item 6 on page 58. b Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 13 (19). **REZERWATY PRZYRODY**
 Stan w dniu 31 grudnia
 NATURE RESERVES
 As of 31st December

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES	
		ogółem total	w tym pod ochroną ścisłą ^a of which strictly protected ^a		
O G Ó Ł E M	2010	94	9493,2	109,4	TOTAL
	2015	93	9600,9	1463,9	
	2017	92	9604,3	1519,9	
	2018	92	9604,3	1762,2	
Faunistyczne	6	3166,8	4,1	Fauna	
Krajobrazowe	7	2837,0	507,0	Landscape	
Leśne	48	2139,9	974,6	Forest	
Torfowiskowe	16	963,5	217,3	Peat-bog	
Florystyczne	7	85,6	43,6	Flora	
Wodne	3	122,5	4,0	Water	
Przyrody nieożywionej	1	227,9	–	Inanimate nature	
Stepowe	3	59,3	11,6	Steppe	
Słonoroślowe	1	1,9	–	Halophyte	

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (20). **PARKI KRAJOBRAZOWE**

Stan w dniu 31 grudnia

LANDSCAPE PARKS

As of 31st December

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a		Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forest	użytków rolnych agricultural land	wód water
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2010	232762,8	92103,4	117632,5	12423,3
TOTAL	2015	232762,9	92103,3	117633,0	12423,1
	2017	232762,9	92103,3	117633,0	12423,1
	2018	238758,5	95002,3	119068,4	12443,6
Krajeński		74985,6	19223,0	49373,0	2604,0
Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego		60502,5	12269,9	39806,0	3119,1
Tucholski		25660,0	22240,0	2010,1	617,4
Gostyński-Włocławski		22200,0	12310,0	7800,0	875,0
Wdecki		19177,2	13346,9	5212,5	617,8
Górznieńsko-Lidzbarski		13901,5	7927,0	4967,0	607,0
Brodnicki		12349,0	7072,1	2880,2	1653,6
Nadgoplański Park Tysiąclecia		9982,7	613,4	7019,6	2349,7

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków; powierzchnia parków w granicach województwa.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks; area of parks within the area of voivodship.

TABL. 15 (21). **POMNIKI PRZYRODY**

Stan w dniu 31 grudnia

MONUMENTS OF NATURE

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2622	2668	2663	2492	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	1991	2027	2019	1769	Individual trees
Grupy drzew	433	432	435	542	Tree clusters
Aleje	56	68	66	59	Alleys
Głazy narzutowe	81	81	82	83	Erratic boulders

TABLE 16 (22). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLWEJ**
 Stan w dniu 31 grudnia
 GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE AREA GREEN BELTS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas
OGÓŁEM w ha TOTAL in ha	3507,4	3246,5	3540,0	3263,3	3662,0	3343,9	3616,9	3272,7
w % powierzchni ogólnej województwa ^a in % of total area space of the voivodship ^a	0,2	3,9	0,2	3,9	0,2	4,0	0,2	3,9
na 1 mieszkańca ^b w m ² per capita ^b in m ²	16,7	25,5	17,0	26,2	17,6	27,1	17,4	26,7
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej: Generally accessible urban area green belts:								
parki spacerowo-wypoczynkowe strolling-recreational parks	1543,2	1433,6	1553,9	1437,7	1574,7	1447,8	1588,9	1452,1
zieleńce lawns	540,7	485,0	570,0	494,8	570,8	490,9	573,9	492,0
Tereny zieleni osiedlowej Estate green belts	1423,5	1327,9	1416,1	1330,7	1516,5	1405,1	1454,1	1328,7

a, b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.

a, b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

TABLE 17 (23). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
 WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS ITS WASTE LANDFILL AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	77	92	103	111	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	2267,7	3372,4	1829,7	1816,2	Waste generated (during the year) in thousand tonnes
poddane odzyskowi ^b	1674,5	330,1	381,2	354,5	of which recovered ^b
nieuszkodliwione ^b	201,3	1782,7	17,3	12,1	disposed ^b
w tym składowane	148,4	1778,4	16,7	9,7	of which landfilled
przekazane innym odbiorcom	–	1193,9	1326,0	1360,4	transferred to other recipients
magazynowane czasowo	391,9	65,7	105,2	89,2	temporarily stored
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^c ; stan w końcu roku) w tys. t	17301,4	20983,8	22385,5	21686,2	Waste landfilled up to now (accumulated ^c ; end of year) in thousand tonnes
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	222,3	253,8	255,4	240,3	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku)	–	–	–	–	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b We własnym zakresie przez wytwórcę, patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 59.
 c Na terenach własnych zakładów.

a Excluding municipal waste. b By waste producer on its own, see notes, item 7 on page 59. c On own plant grounds.

TABL. 18 (24). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^b	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	
Odpady komunalne zebrane^c w tys. t	514,8	592,9	637,6	665,8	539,2	Municipal waste collected^c in thousand tonnes
zmieszane	465,2	464,8	473,4	475,6	368,0	mixed
w tym wysegregowane	58,4	of which segregated
miasta	370,7	337,3	430,8	316,6	233,3	urban areas
wieś	94,5	127,5	206,8	159,1	134,8	rural areas
zebrane selektywnie	49,6	128,0	164,2	190,1	171,1	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	8,2	8,1	7,1	9,7	8,5	paper and cardboard
szkło	11,4	25,6	27,2	29,6	25,4	glass
tworzywa sztuczne	7,1	15,1	16,0	21,9	20,1	plastic
metale	0,4	1,0	0,4	0,5	0,4	metals
wielkogabarytowe	2,1	9,8	13,9	18,8	16,6	largesize
biodegradowalne	18,6	52,7	69,6	75,0	68,1	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 60. b Dane szacunkowe. c Od 2014 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości.

a See general notes item 8 on page 60. b Estimated data. c Since 2014 includes waste collected from all inhabitants and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1st July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system..

TABL. 19 (25). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe^b wywiezione w dam³	1205,9	1154,9	1161,0	1595,1	Liquid waste^b removed in dam³
miasta	391,0	302,6	261,5	314,2	urban areas
wieś	815,0	852,3	899,5	1280,9	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	872,2	799,7	860,5	.	of which from households
miasta	268,9	196,7	165,9	.	urban areas
wieś	603,3	603,0	694,7	.	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	107,1	97,6	96,1	98,3	Septic tanks in thousands (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	12,2	24,2	27,4	29,3	Household waste water treatment systems in thousands (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 60. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

a See general notes, item 9 on page 60. b Sewage stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

TABL. 20 (26). SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):
liczba	54	25	25	24	5	19	number
powierzchnia w ha	174,9	156,0	139,4	135,6	25,9	109,7	area in ha
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha	5,0	3,8	–	4,4	–	4,4	Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha
czynnych	–	3,8	–	4,4	–	4,4	in operation
o zakończonej eksploatacji (zamknięte)	5,0	–	–	–	–	–	exploitation completed

TABL. 21 (27). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a
(ceny bieżące)
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Ochrona środowiska	495407,5	807104,0	300927,6	418859,8	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	103258,1	116437,8	111554,7	56220,9	Protection of air and climate
w tym wydatki na nowe techniki i technologie spalania paliw	38665,4	3378,3	10973,2	18552,5	of which outlays on new fuel combustion technologies and techniques
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	317062,2	357199,8	122207,2	233269,5	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	47914,9	56469,4	15008,5	43835,8	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	226553,6	239389,6	93719,6	164833,3	sewage network discharging wastewater and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	66635,8	237263,8	20277,2	31974,1	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	7831,0	11455,6	7968,9	22619,1	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	3060,2	5636,5	6074,6	19129,0	including selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	45909,3	200154,9	8268,1	7599,2	removal and treatment of waste ^b
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	–	–	–	15476,5	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	618,0	43042,0	–	1044,3	Noise and vibration reduction

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Przemysłowych i komunalnych.

a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. b Industrial and municipal.

TABL. 21 (27). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a**
(dok.)
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a
(cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Gospodarka wodna	265304,2	125375,1	70796,2	76648,3	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	112008,0	44862,9	42714,7	51630,1	Water intakes and pipe systems
Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	133222,3	19243,0	5432,1	20544,2	Construction and modernization of water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	1570,2	27096,4	–	448,0	Water reservoirs and falls
Regulacja i zabudowa rzek i potoków górskich	16629,5	154,7	–	–	Regulation and management, of rivers and mountain streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych	1874,2	34018,1	22649,4	4026,0	Flood embankments and pump stations behind embankments and in depression areas

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Przemysłowych i komunalnych.

a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. b Industrial and municipal.

TABL. 22 (28). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r.:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	1768	7468	–	8	particulates
gazowych	–	161	–	540	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	342,5	206,7	64,7	179,6	wastewater
wody opadowe	45,9	75,8	21,6	28,1	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	2	–	2	1	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	2	–	2	1	of which municipal
mechaniczne	1	–	–	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	1	–	2	1	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	–	–	–	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	17070	3773 ^b	62	1149	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	17070	3473 ^b	62	1149	of which municipal
mechanicznych	480	x	x	x	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	16590	3390 ^b	62	1149	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	x	383 ^b	x	x	with increased biogene removal ^a

a W tym chemiczne. b Dotyczy modernizacji istniejących obiektów.

a Of which chemical. b Refers to modernization of existing facilities.

TABL. 22 (28). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód (dok.)					Wastewater management and protection of waters (cont.)
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (prydomowe):					Farmstead treatment facilities (home-stead):
obiekty	1297	1002	687	997	facilities
przepustowość w m ³ /d	3073	2585	1556	2174	capacity in m ³ /24h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	1	1	–	–	facilities
przepustowość w m ³ /d	250	100	–	x	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
obiekty	–	1	–	–	facilities
wydajność w t/r	x	3200	x	x	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	–	–	–	–	facilities
powierzchnia w ha	5,5	–	–	1,8	area in ha
wydajność w t/r	120000	878	x	50000	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^a w t/r	x	x	23	x	Capacity of waste utilization systems ^a in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^b w m ³ /d	4290	2208	6486	2186	Capacity of water intakes ^b in m ³ /24h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	11262	4351	1862	3804	Water treatment in m ³ /24h
Sieć wodociągowa w km	510,3	256,4	162,7	189,7	Water supply network in km
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	9,2	–	–	–	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	–	16,6	0,3	8	Flood embankments in km

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Bez ujęć w energetyce zawodowej.

a Excluding municipal waste. b Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 23 (29). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	141526,1	169993,7	106594,4	123453,2	100,0	T O T A L
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	22379,3	42001,6	29351,3	27650,8	22,4	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	92669,2	80396,3	45291,9	72155,4	58,4	Wastewater management and protection of water
Gospodarka odpadami	14205,4	29133,3	10678,4	13044,7	10,6	Waste management
Pozostałe	12272,2	18462,5	21272,7	10602,3	8,6	Others

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

S o u r c e: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 24 (30). **WPLYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	99358,9	99565,3	88379,5	89700,9	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	36773,0	44868,8	43818,2	45682,9	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	31599,8	32855,7	29753,4	28031,6	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	29667,3	17502,6	10045,0	11913,5	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	495,5	345,6	655,7	440,6	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	47,1	80,4	32,1	70,0	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	123,3	36,3	38,9	16,0	Permissible emission of air pollutants

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

S o u r c e: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Chief Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2018, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 listopada 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

- a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - terenowe organy administracji rządowej niezespołonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1st January 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24th July 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election

3. The demographic and occupational characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2018, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16th November 2014 elections.

The grouping of councillors of organs of local government entities by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

1) **State administration** comprises:

- a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - principle and central institutions (e.g., Chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
 - territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);

- b) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty),
- c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.
- 2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:
- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
- urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).
- 3) **Samorządowe kolegia odwoławcze** są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.
5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.
- b) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices),
- c) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.
- 2) **Local government administration** comprises:
- a) gminas and cities with powiat status:
- gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
 - offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
- b) powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour office, public road boards);
- c) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship self-government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).
- 3) **Local government appeal councils** are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of entities of territorial self-government.
5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (31). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWODZTWA

Stan w dniu 31 grudnia

ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powiaty	19	19	19	19	Powiaty
Miasta na prawach powiatu	4	4	4	4	Cities with powiat status
Gminy	144	144	144	144	Gminas
miejskie	17	17	17	17	urban
wiejskie	92	92	92	92	rural
miejsko-wiejskie	35	35	35	35	urban-rural
Miasta	52	52	52	52	Towns
Miejscowości wiejskie	3625	3583	3580	3579	Rural localities
Sołectwa	2258	2286	2288	2288	Village administrator's offices

TABL. 2 (32). GMINY W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

GMINAS IN 2018

As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area								300,0 km ² i więcej and more
		poniżej below 5,0 km ²	5,0– –19,9	20,0– –49,9	50,0– –99,9	100,0– –149,9	150,0– –199,9	200,0– –249,9	250,0– –299,9	
OGÓŁEM	144^a	–	11	3	37	51	26	9	5	2
TOTAL										
Poniżej 2500	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Below										
2500— 4999	41	–	1	1	25	14	–	–	–	–
5000— 7499	33	–	1	–	7	13	7	4	1	–
7500— 9999	21	–	–	–	1	13	6	1	–	–
10000— 14999	27	–	6	–	2	8	8	2	1	–
15000— 19999	7	–	2	–	–	1	2	1	1	–
20000— 39999	9	–	–	1	–	1	2	1	2	2
40000— 99999	2	–	–	1	1	–	–	–	–	–
100000—199999	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
200000 i więcej	2	–	–	–	–	1	1	–	–	–
and more										

a W tym 4 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.

a Of which 4 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3 (33). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2018

As of 31st December

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							2000,0 km ² i więcej and more
		poniżej below 50,0 km ²	50,0– –99,9	100,0– –299,9	300,0– –499,9	500,0– –999,9	1000,0– –1499,9	1500,0– –1999,9	
OGÓŁEM	23	–	2	2	1	9	9	–	–
TOTAL									
Poniżej 50000	8	–	–	–	–	7	1	–	–
Below									
50000– 74999	4	–	–	–	1	2	1	–	–
75000– 99999	5	–	1	–	–	–	4	–	–
100000–149999	3	–	1	–	–	–	2	–	–
150000–199999	1	–	–	–	–	–	1	–	–
200000 i więcej	2	–	–	2	–	–	–	–	–
and more									

TABL. 4 (34). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT ENTITIES IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	2143	104	359	30	TOTAL
W tym kobiety	671	30	99	5	Of which women

WEDŁUG WIEKU BY AGE

18–29 lat	82	5	2	–	19–29 years
30–39	381	27	45	1	30–39
40–49	580	20	72	11	40–49
50–59	573	27	129	10	50–59
60 lat i więcej	527	25	111	8	60 and more

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	772	81	276	27	Tertiary
Policealne i średnie	838	21	73	3	Post-secondary and secondary
Zasadnicze (zawodowe)	477	2	9	–	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	56	–	1	–	Lower secondary and primary

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status.

TABL. 4 (34). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R. (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT ENTITIES IN 2018 (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	138	14	148	16	Managers
Specjaliści	435	52	99	11	Professionals
Technicy i inny średni personel	227	7	20	1	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	166	18	38	1	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	239	8	13	–	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	636	–	30	1	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	111	3	3	–	Craft and related trades work- ers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	73	–	1	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych..	40	1	–	–	Elementary occupations
Sily zbrojne	33	–	–	–	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 77; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 77; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (35). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**

PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in PLN				
OGÓŁEM	21812	21363	21109	21032	3465,05	4051,07	4441,74	4675,60	TOTAL
w tym:									of which:
Administracja państwowa	6706	6384	6019	5969	4059,97	4462,58	4991,33	5162,81	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	15052	14926	15037	15009	3188,84	3864,75	4211,12	4472,09	Local government administration gminas and cities with powiat sta- tus
gminy i miasta na pra- wach powiatu	10690	10209	10297	10319	3115,91	3817,01	4172,16	4428,55	
powiaty	3084	3192	3203	3239	3204,86	3778,52	4090,39	4349,52	powiaty
województwo	1278	1525	1537	1451	3761,07	4363,02	4724,41	5056,16	voivodship

a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 156.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 156.

Uwagi ogólne

1. W Roczniku prezentowane są dane statystyczne o:

- przestępstwach stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, na podstawie systemu statystyki Komendy Głównej Policji,
- orzeczeniach sądów powszechnych, na podstawie statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości,
- zarejestrowanej działalności straży pożarnej na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu.

2. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo — zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. obowiązującym od 1 września 1998 r. (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1600) — jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to **przestępstwo wykryte**.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

3. Dane o przestępstwach stwierdzonych opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r. i Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 października 1999 r. (ustawa z dnia 10 września 1999 r., jednolity tekst Dz. U. 2018, poz. 1958) lub innych ustaw szczególnych.

4. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu

General notes

1. In the Yearbook, statistical data are presented: — concerning ascertained crimes in completed preparatory proceedings, on the basis of the criminal statistics system of the National Police Headquarters.

— concerning adjudications of common courts, on the basis of statistics of the Ministry of Justice,

— concerning registered activity of the fire department on the basis of data of the Voivodship State Fire Department Headquarters in Toruń.

2. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997, valid since 1 September 1998 (the law dated of 6 June 1997, uniform text Journal of Laws 2018 item 1600) crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code — is a fiscal offence.

Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor's offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction.

Data about ascertained crimes since 2014 do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which least one suspect was found is a **detected crime**.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information systems.

3. Data concerning ascertained crimes have been prepared in accordance with the classification of the Criminal Code of 1997, the Penal Fiscal Code valid since 17 October 1999 (the law dated 10 September 1999, uniform text Journal of Laws 2018, item 1958, with later amendments) or other specific laws.

4. The **rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given

z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrucia sprawców.

5. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

6. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

7. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi w drugiej instancji — odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

Nie wszystkie sądy okręgowe rozpoznają sprawy gospodarcze. Z tego względu w niektórych polach tablicy 4 (36) znaki „x” oznaczają, że dany sąd okręgowy nie jest właściwy do rozpatrywania tego rodzaju spraw, mimo ich występowania; przedmiotowe sprawy rozpatruje sąd okręgowy określony w przepisach rozporządzenia ministra sprawiedliwości.

8. Sprawą załatwioną jest:

- 1) w sądownictwie administracyjnym — sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie kończące postępowanie, połączono ją z inną sprawą do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przekazano do innego sądu administracyjnego lub też zakreślono zgodnie z zasadami biurowości. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną z chwilą wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, które dotyczy ostatniej z osób;
- 2) w sądownictwie powszechnym — sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy do wszystkich osób występujących w sprawie.

Liczba spraw do załatwienia (w Sądzie Najwyższym — do rozstrzygnięcia) jest sumą spraw niezakończonych w latach poprzednich i spraw, które wpłynęły w danym roku.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończony w latach poprzednich.

9. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuścili się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,

year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

5. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

6. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

7. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

Not all regional courts try commercial cases. Therefore, in some fields of table 4 (36), the “x” indicates that the given regional court does not hear this type of cases, despite the appearance of such cases; objective cases are heard by the regional court defined in the regulations of the Minister of Justice.

8. A resolved case is:

- 1) in administrative courts — a case in regard to which sentence or an order closing the proceedings has been issued, or combined with another case for joint examination and resolution, or which has been transferred to a different kind of administrative court or marked as resolved according to office administration rules. A case that involves a number of persons is considered resolved when an order closing the proceedings concerning the last of the persons in question is passed;
- 2) in common courts — a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The **number of pending cases** (in the Supreme Court — cases waiting for decision) is the sum of all unresolved cases from previous years and cases that were brought in the given year.

The **resolved cases and completed proceedings** in a given year also include the cases unresolved from previous year.

9. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction the demoralization of persons under the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13—16,

- c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2018, poz. 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 I 2014 r. zniósły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

10. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

11. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu. W przypadku publikowanych danych — w dniu 31 grudnia.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych — wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

12. Pożar jest to niekontrolowane procesy palenia, w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejscowe zagrożenie jest to inne niż pożar zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska.

Alarmy fałszywe są to wezwania do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca lub zaistniały, lecz nie wymagały podjęcia działań ratowniczych.

13. Podziału pożarów według wielkości dokonano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego — Załącznik nr 3 (Dz. U. 2017, poz. 1319).

- c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated as of 26 October 1982 (uniform text Journal of Laws 2018, item 969).

Amendments to the law entered into force as of 2 I 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

10. Adults convicts are persons who at the time of committing crime were at least 17 years old.

11. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day. In the case of data published — as of 31 December.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Judicial Register (registration courts).

12. Fire is out-of-control burning process in places not suitable for this.

Local threat is event different from fire being a result of civilization development, human activity and forces of nature, creating threat to live, health, property or environment.

False alarms are calls for incidents which actually have not occurred or have occurred but rescue action was not needed.

13. Division of fires by size was completed in accordance with the decree of the Minister of the Interior and Administration, dated as of 3 February 2017 r., on rules of organization of national system of rescue and fire extinguishing — Enclosure No. 3 (Journal of Laws 2017, items 1319).

TABLE 1 (36). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015 ^b	2017 ^b	2018 ^b	SPECIFICATION
OGÓŁEM	56164	38832	37478	43601	TOTAL
w tym w miastach	42705	29283	28245	33769	of which urban areas
w tym:					of which
Przeciwko życiu i zdrowiu — art. 148 —162 kk	1392	681	823	652	Against life and health — Art. 148—162 Criminal Code
w tym:					of which
Zabójstwo — art. 148 kk	29	19	27	22	Homicide — Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu — art. 156 i 157 kk	679	428	494	397	Damage to health — Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójce lub pobiciu — art. 158 i 159 kk	555	180	229	158	Participation in violence or assault — Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji — art. 163—180 kk	8322	4423	4218	3862	Against public safety and safety of transport — Art. 163—180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego — art. 178a kk	7666	3345	2900	2729	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant — Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania — art. 189—196 kk	1458	1303	1472	1538	Against freedom, freedom of conscience and religion — Art. 189—196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności — art. 197—205 kk	182	164	204	272	Against sexual freedom and morals — Art. 197—205 Criminal Code
W tym zgwałcenie — art. 197 kk	60	48	69	88	Of which rape — Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece — art. 206—211 kk	1561	1256	1746	4746^c	Against the family and guardianship — Art. 206—211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną — art. 207 kk	878	818	955	881	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person — Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i netykalności cielesnej — art. 212—217 kk	259	133	196	218	Against good name and personal integrity — Art. 212—217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego — art. 222—231 kk^d	1014	1002	1115	812	Against the activities of state institutions and local government — Art. 222—231 Criminal Code^e
w tym:					of which
Naruszenie netykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego — art. 222 i 223 kk	190	248	230	231	Battery or active assault on a public official — Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych — art. 224 kk	79	89	111	65	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government units or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties — Art. 224 Criminal Code

a Łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę. b Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. c Znacznym wzrost liczby przestępstw w tej grupie wynika ze zmiany przepisów dotyczących art. 209 kk (uchylanie się od alimentów) w 2017 r. (Dz. U. 2017 poz. 952). d Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a (korupcja na stanowisku kierowniczym) i 296b (korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

a Including crimes ascertained by prosecutor's office. b Excluding punishable acts committed by juveniles. c The increase in the number of crimes in this group of offences results from a change in the provisions on Art. 209 Criminal Code (avoidance of duty of alimony) in 2017 (Journal of Laws 2017 item 952). d Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a (corruption on the managing post) and 296b (corruption in sport) in the section “Against economic activity” of the Criminal Code.

TABL. 1 (36). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH (dok.)
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015 ^b	2017 ^b	2018 ^b	SPECIFICATION
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego — art. 222—231 kk^c (dok.)					Against the activities of state institutions and local government — Art. 222—231 Criminal Code^c (cont.)
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP — art. 226 kk	329	459	491	414	Insulting or belittling a public official or insulting a constitutional body of the Republic of Poland — Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne — art. 228—231, 250a, 296a i 296b kk	402	139	251	70	Corruption — Art. 228—231, 250a, 296a and 296b Criminal Code
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości — art. 232—247 kk	1896	1395	1200	1192	Against the judiciary — Art. 232—247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu — art. 252—264 kk	233	524	283	317	Against public order — Art. 252—264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów — art. 270—277 kk^d	2294	1239	2165	8733	Against the reliability of documents — Art. 270—277 Criminal Code^d
Przeciwko mieniu — art. 278—295 kk^e	31812	21106	18548	16788	Against property — Art. 278—295 Criminal Code^e
w tym:					of which
Kradzież rzeczy — art. 275 kk § 1, 278 i 279 ^f kk	11259	6996	4717	4442	Property theft — Art. 275 § 1, 278 and 279 ^f Criminal Code
w tym kradzież samochodu	823	482	269	204	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu — art. 289 kk	209	111	61	69	Wilful short-term theft of automobile — Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem — art. 279 kk ^g	7982	5140	3285	3311	Burglary — Art. 279 Criminal Code ^g
Rozbój — art. 280 kk	712	246	210	178	Robbery — Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza — art. 281 kk	50	38	37	60	Theft with assault — Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze — art. 282 kk	337	37	30	44	Criminal coercion — Art. 282 Criminal Code
Oszustwo — art. 286 i 287 kk	4829	4880	6497	5561	Fraud — Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu — art. 296—309 kk^h	915	569	364	245	Against economic activity — Art. 296—309 Criminal Code^h
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi — art. 310—315 kk	435	341	455	418	Against money and securities trading — Art. 310—315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst: Dz. U. 2018 r., poz. 2137)	50	22	21	93	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text: Journal of Laws 2018, item 2137)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst: Dz. U. 2019 r. poz. 1231)	62	58	639	29	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2019, item 1231)
O przeciwdziałaniu narkomanii — ustawa z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 r., poz. 852)	3350	2721	2743	2670	On Counteracting Drug Addiction — laws dated 29th July 2005 (uniform text: Journal of Laws 2019, item 852)
Przestępstwa skarbowe — kks	171	120	310	100	Fiscal offences — Penal Fiscal Code
W tym akcyza	44	59	68	44	Of which excise

a – c Notki patrz na str. 83. d Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). e Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). f Wyłącznie z zakresu kradzieży samochodu poprzez włamanie. g Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. h Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a – c See notefoods on page 83. d Excluding theft or appropriation or identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). e Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). f Exclusively in regard to automobile theft by burglary. g Excluding automobile theft by burglary. h Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABLE 2 (37). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ**
 RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015 ^b	2017 ^b	2018 ^b	SPECIFICATION
OGÓŁEM	66,3	66,2	74,1	78,5	TOTAL
w tym przestępstw ^c :					of which of crimes ^c :
Przeciwko życiu i zdrowiu	85,6	81,3	85,3	86,7	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	99,2	98,6	98,7	98,4	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	93,9	89,1	88,2	89,5	Against freedom, freedom conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	90,8	87,2	84,3	86,9	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	99,9	98,6	99,7	99,9	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i netykalności cielesnej	95,4	75,9	82,2	81,7	Against good name and personal integ- rity
Przeciwko mieniu	45,9	47,4	57,5	54,3	Against property

a Łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę. b Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. c Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 85-86.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a Including crimes ascertained by prosecutor's office. b Excluding punishable acts committed by juveniles c See Criminal Code articles table 1 on page 85-86.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABLE 3 (38). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych**
 INCOMING CASES IN COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE — sądy pierwszej instancji			DISTRICT COURTS — courts of first instance		
OGÓŁEM	598835	575052	610843	539013	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	22205	19821	19144	20707	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	39101	35649	22218	22203	Concerning petty offences with mo- tions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	68470	67476	65219	60607	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	347742	334364	385334	361009	Civil
w tym wieczysto-księgow ^b	150506	169745	181041	175065	of which involving real estate reg- istry ^b
Rodzinne	76940	90679	85125	40456	Family
Z zakresu prawa pracy	5234	3973	2823	3019	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	2035	3228	2311	2177	Related to social security law
Gospodarcze ^c	18983	19862	28669	28835	Commercial law ^c

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 3 (38). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH (dok.)**
INCOMING CASES IN COMMON COURTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SĄDY OKRĘGOWE — sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS — courts of first instance and appeal					
OGÓŁEM	44299	47307	46533	46384	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	462	565	544	502	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	21550	20633	19227	19043	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{bc}	13030	15437	18053	17428	Civil ^{bc}
Z zakresu prawa pracy	569	539	462	424	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	7553	7565	5350	5529	Related to social security law
Gospodarcze	1733	2568	2897	3458	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Bez spraw rejestrowych. c Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Excluding registry cases. c Including family cases (e.g. divorce).

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (39). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2018 R.**
INCOMING CASES IN COMMON COURTS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okęgi Districts			SPECIFICATION
		bydgoski	toruński	włocławski	
SĄDY REJONOWE — sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS — courts of first instance					
OGÓŁEM	539013	271180	174212	93621	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	20707	10040	6620	4047	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	22203	10266	7775	4162	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	60607	26866	22382	11359	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	361009	185071	113846	62092	Civil
w tym wieczysto-księgowo ^b	175065	88308	54531	32226	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	40456	20190	12607	7659	Family
Z zakresu prawa pracy	3019	1172	1295	552	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	2177	1265	509	403	Related to social security law
Gospodarcze ^c	28835	16310	9178	3347	Commercial law ^c

SĄDY OKRĘGOWE — sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS — courts of first instance and appeal

OGÓŁEM	46384	24020	14384	7980	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	502	252	149	101	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	19043	10088	5417	3538	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	17428	8372	5634	3422	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	424	216	138	70	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	5529	3303	1377	849	Related to social security law
Gospodarcze	3458	1789	1669	x	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (e.g. divorce).

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (40). **DOROŚLI SKAZANI PROWOCYJNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	22046	12870	12897	13850	TOTAL
w tym mężczyźni	20311	11652	11627	12587	of which males
w tym przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	1834	1457	1492	1462	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	32	15	17	12	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	738	472	568	549	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	6869	2923	3143	2662	Against safety in transport
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	6519	2596	2420	2084	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	517	522	576	542	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	39	32	33	28	Of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	1185	919	929	2746	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	609	567	619	611	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	7207	4415	4107	3868	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	2003	1294	1100	1017	Property theft
Kradzież z włamaniem	1059	705	566	557	Burglary
Rozbój	376	196	186	174	Robbery

a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 85-86.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a See Criminal Code articles table 1 on page 85-86.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (41). **ZALATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	24732	17884	15269	13834	TOTAL
O rozwód	6127	5454	5880	4780	By divorce
O separację	406	225	213	168	By separation
O alimenty	9325	7387	5870	5400	By alimony
Nieletnich ^a :					Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	1736	x	x	x	demoralization
z czynami karnymi	4283	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	1015	x	x	x	demoralization
czynami karnymi	1840	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion of:
demoralizacji	x	1902	1496	1766	demoralization
popelnienia czynu karnego	x	2916	1810	1720	committing punishable act

a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 83.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 9 on page 83.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7 (42). **SPRAWY RODZINNE ZAŁĄTWIONE W 2018 R.**
RESOLVED FAMILY CASES IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okręgi Districts			SPECIFICATION
		bydgoski	toruński	włocławski	
OGÓŁEM	13834	6521	4539	2774	TOTAL
O rozwód	4780	2073	1752	955	By divorce
O separację	168	70	57	41	By separation
O alimenty	5400	2473	1761	1166	By alimony
Nieletnich ^a w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzanie: demoralizacji.....	3486	1905	969	612	Concerning juveniles ^a in investiga- tion of case in which occur suspi- cion of: demoralization
popelnienia czynu karalnego	1766	1107	357	302	committing punishable act

a Dane dotyczą osób; patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 83.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; see general notes, item 9 on page 83.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 8 (43). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	SPECIFICATION
Sąd Rejonowy w Bydgoszczy Registration Court in Bydgoszcz				
Rejestr Przedsiębiorców				Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe	3	3	2	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	–	–	–	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolni- ków ^b	3	3	5	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	265	270	271	Cooperatives
Spółki jawne	598	642	636	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialno- ścią	3190	4994	6030	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organi- zacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicz- nych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c				Register of Associations, Other So- cial and Professional Organizations, Foundations and Independent Pub- lic Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	1366	1642	1753	Associations ^d
Związki zawodowe	189	186	186	Trade unions
Izby gospodarcze	5	7	7	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych				Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	9498	21346	24429	Total debtors

a Sądami rejestrowymi prowadzącymi Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa są sądy rejonowe w Bydgoszczy i w Toruniu. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

Uwaga: Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a The courts conducting the National Judicial Register on the territory of the voivodship is Registration Court in Bydgoszcz and Toruń. b Conducting economic activity. c Until 2011 – Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities. d Excluding physical education associations and sports associations.

Note: Register also included other entities.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABLE 8 (43). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	SPECIFICATION
Sąd Rejonowy w Toruniu Registration Court in Toruń				
Rejestr Przedsiębiorców				Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe	1	1	1	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	–	–	–	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	16	17	12	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	343	348	334	Cooperatives
Spółki jawne	706	722	719	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	2809	4462	5267	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c				Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	1496	1852	1967	Associations ^d
Związki zawodowe	192	196	194	Trade unions
Izby gospodarcze	6	6	6	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych				Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	8259	17403	19154	Total debtors

a Sądami rejestrowymi prowadzącymi Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa są sądy rejonowe w Bydgoszczy i w Toruniu. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a : Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o : dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a The courts conducting the National Judicial Register on the territory of the voivodship is Registration Court in Bydgoszcz and Toruń. b Conducting economic activity. c Until 2011 – Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities. d Excluding physical education associations and sports associations.

Note : Register also included other entities.

Source : data of the Ministry of Justice.

TABLE 9 (44). **ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ^a**
 REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE DEPARTMENT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba zdarzeń	25192	25767	31324	28424	Number of events
Pożary	6716	8003	5400	7514	Fires
małe	6425	7552	5207	7159	small
średnie	267	403	173	312	middle
duże	20	40	16	36	big
bardzo duże	4	8	4	7	very big

a Łącznie z działalnością innych jednostek ochrony przeciwpożarowej (m.in.: ochotniczych i zakładowych straży pożarnej, zakładowych i terenowych służb ratowniczych).

Ź r ó d ł o : dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu.

a Including activity of other fire protection entities (among others volunteer and company fire services, company and local rescue services).

Source : data of the Voivodship State Fire Department Headquarters in Toruń.

TABL. 9 (44). ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ^a (dok.)
REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE DEPARTMENT^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Požary (dok.)					Fires (cont.)
w tym:					of which:
obiektów użyteczności publicznej	133	140	101	106	general purpose public buildings
obiektów mieszkalnych	1427	1462	1598	1695	residential buildings
obiektów produkcyjnych i magazynowych	193	229	188	106	manufacturing and warehouse facilities
lasów	248	550	101	482	forests
Miejscowe zagrożenia	17700	16612	24236	19261	Local threats
małe	1707	1874	2341	2139	small
lokalne	15885	14638	21716	16953	local
średnie	101	96	170	163	middle
duże	4	4	9	6	big
w tym spowodowane przez:					of which caused by:
katastrofy naturalne	6250	5280	12253	11736	natural catastrophes
awarie techniczne ^b	203	882	3330	1448	technical failures ^b
środki transportu ^c	4658	3469	4322	4276	transport equipment ^c
Wyjazdy do fałszywych alarmów	776	1152	1688	1649	False alarms
złośliwych	69	81	88	85	malicious
w dobrej wierze	599	669	1009	990	in good faith
z instalacji wykrywania	108	402	591	574	from detection installation
Wypadki z ludźmi					Casualties
ofiary śmiertelne	229	170	183	210	fatalities
ranni i poparzeni	2820	2900	3586	3632	injured and burn victims
w tym ratownicy	35	31	44	38	of which rescue personnel
W tym przy pożarach					Of which during fires
ofiary śmiertelne	13	20	16	15	fatalities
ranni i poparzeni	184	227	210	188	injured and burn victims
w tym ratownicy	22	14	17	21	of which rescue personnel

a Łącznie z działalnością innych jednostek ochrony przeciwpożarowej (m.in.: ochotniczych i zakładowych straży pożarnej, zakładowych i terenowych służb ratowniczych). b Dotyczy: chemicznych, budowlanych, ekologicznych, infrastruktury komunalnej. c Wypadki w komunikacji: drogowej, kolejowej, lotniczej, wodnej.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu.

a Including activity of other fire protection entities (among others volunteer and company fire services, company and local rescue services). b Concern: chemical, building, environmental, municipal infrastructure. c Transportation accidents: road, rail, air, water.

Source: data of the Voivodship State Fire Department Headquarters in Toruń.

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:

- 1) szacunków stanu i struktury ludności na terenie gminy opracowanych **metodą bilansową**. Bilanse ludności sporządzane są dla okresów międzypisowycych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego, przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych;
- 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji — o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały oraz pobyt czasowy;
- 3) sprawozdawczości gmin — o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt czasowy;
- 4) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego — o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 5) sprawozdawczości sądów — o prawomocnie orzeczonych rozwodach.

2. **Dane o ludności** (według stanu w dniu 30 czerwca i 31 grudnia) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano — jeśli nie zaznaczono inaczej — przyjmując za bazę wyjściową dla lat 2010—2018 — wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, (dla 2010 r. zastosowano podział administracyjny z dnia 31 grudnia).

3. Przez **ludność w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18—64 lata, dla kobiet — 18—59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18—44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni — 45—64 lata, kobiety — 45—59 lat. Przez **ludność w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni — 65 lat i więcej, kobiety — 60 lat i więcej.

4. **Mediana wieku** (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

5. **Dane o ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa — według miejsca zameldowania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą — według miejsca zameldowania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego;
- separacje — według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba

General notes

1. Chapter's tables were compiled on the basis of:

- 1) the estimates of size and structure of the population in gmina prepared using the **balance method**. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent as well as temporary residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division;
- 2) the registers of the Ministry of Digital Affairs — on internal and international migration of population for permanent residence and temporary state;
- 3) documentation of gminas regarding internal and international migration of population for temporary stay;
- 4) documentation of Civil Status Offices — regarding registered marriages, births and deaths;
- 5) documentation of courts — regarding legally valid decisions in actions for divorce.

2. **Data about population** (as of 30th June and 31st December) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) were compiled — unless otherwise stated — on the basis for 2010—2018 — of the results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010 was applied the administrative of the country obligatory as of 31st December).

3. **The working age population** refers to males aged 18—64 and females aged 18—59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18—44) and **non-mobility** (i.e. 45—64 for males and 45—59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

4. **Median age** of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

5. Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:

- marriages — according to the husband's place of residence before contracting of a marriage or by the wife's place of residence in Poland if her

wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża);

- rozwody — według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- urodzenia — według miejsca zamieszkania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony — według miejsca zamieszkania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe ze skutkiem cywilnym mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

W sprawozdawczości statystycznej jako urodzenia pochodzące z roku sprawozdawczego przyjmuje się urodzenia, jakie miały miejsce na terenie Polski i zostały zarejestrowane przez USC w danym roku, w tym urodzenia, jakie miały miejsce w latach wcześniejszych (po 31 marca 2011 r., tj. po przeprowadzeniu NSP 2011), ale zostały zarejestrowane w roku sprawozdawczym.

Do 2014 r. **źródłem danych o urodzeniach żywych i martwych** był, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka”. W latach 2015—2017 źródłem danych medycznych o urodzeniach żywych był dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia”, a o urodzeniach martwych — sprawozdanie o działalności szpitala ogólnego (o symbolu MZ-29) zawierające ogólne informacje, tj. dotyczące liczby urodzeń martwych w podziale na ciężar urodzeniowy dziecka i województwo porodu (umiejscowienie szpitala). Prezentowane za lata 2015—2017 dane o urodzeniach martwych w podziale na miasto i wieś oraz płeć zostały oszacowane. Od roku 2018 źródłem danych medycznych o urodzeniach żywych i martwych są dokumenty Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia” i „Karta martwego urodzenia” wprowadzone rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia z dnia 7 grudnia 2017 r. (Dz. U. 2017 poz. 2305). Dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu

husband stayed permanently abroad before contracting of a marriage;

- separations — according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing aboard, place of residence of a spouse has been taken; in cases unanimous petition of both of persons — residence of husband is used);
- divorces — according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing aboard, place of residence of a spouse has been taken);
- births — according to the mother's place of permanent residence;
- deaths — according to the place of permanent residence of the deceased.

The data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24th July 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canonic laws marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages with civil law consequences may be contracted in the ten Churches and Religious Associations: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

All births registered by civil status offices in the current year that took place in Poland are included in statistical reporting for this year. It regards also children born after 31st March 2011 (i.e. after the reference day of population census), but registered in the reporting year.

Up to 2014 the **source of data on live births and stillbirths** was the document of the Ministry of the Health 'Notification of birth'. In 2015—2017 the source of medical data about live births was the document of the Ministry of Health 'Birth certificate' and about stillbirths — the hospital's report (symbol MZ-29) containing general information, i.e. the number of stillbirths by birthweight and voidodship of delivery (location of the hospital). Presented for the years 2015—2017, data on stillbirths by sex, urban and rural areas were estimated. Since 2018, the source of medical data on live and stillbirths are documents of the Ministry of Health 'Birth certificate' and 'Stillbirth certificate', which were introduced by the regulation of the Minister of Health of 7th December 2017 concerning the 'Birth certificate' and 'Stillbirth certificate' (Journal of Laws 2017, item 2305). Socio-demographic data come from the registry of civil status

cywilnego oraz rejestru PESEL. Na nowych wzorach kart urodzeń wprowadzonych przez Ministerstwo Zdrowia zmieniono zapisy dotyczące liczby dzieci urodzonych przez matkę, co spowodowało poważne problemy z prawidłowym wypełnianiem tych informacji przez lekarzy. W konsekwencji nie jest możliwa prezentacja danych o urodzeniach według kolejności urodzenia dziecka za rok 2018. Podział na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie oraz stan cywilny rodziców dziecka jest wynikiem szacowania na podstawie informacji pochodzących z urzędów stanu cywilnego oraz rejestru PESEL.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15—49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15—19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45—49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15—49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę, przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstotliwością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

6. Przez niemowlęta rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

7. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

8. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 grudnia 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 stycznia 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji zmian w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych. Dane o ludności według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego — 60/65; patrz. ust. 3 na str. 91.

9. Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników spisów z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury

and the PESEL register. On the new birth certificate templates introduced by the Ministry of Health, notation concerning the number of children born by the mother was changed, which caused serious problems with the correct completion of this information by physicians. As a consequence, it is not possible to present data on births according to the birth order for 2018. The division into legitimate and illegitimate births and marital status of the child's parents is the result of the estimation made on the basis of information from civil registry offices and the PESEL register.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15—49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15—19 and from the mothers in the age 50 and over — to the group 45—49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children that would be born to a woman during the course of her entire reproductive period (15—49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., assuming the age-specific fertility rates for this period are treated as constant,
- **gross reproduction rate** refers to the number average of daughters that would be born to a woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

6. Infant is a child under the age of 1.

7. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live on, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

8. Population projection until 2050 was calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31st December 2013 (in administrative division valid as of 1st January 2014) as well as assumptions on fertility, mortality and international migration. Data about population by working and post-working age are given assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age — 60/65; see item 3 on page 91.

gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań pro-drodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

10. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i w przypadku migracji:

- na pobyt stały — zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały;
- na pobyt czasowy — zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. ponad 2 miesiące). Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy, z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

11. Dane o migracjach zagranicznych opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja). Obowiązujące w Unii Europejskiej rozporządzenie (WE) nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. zawiera definicję migracji uwzględniającą zamierzony okres zamieszkiwania w innym kraju wynoszący co najmniej 12 miesięcy.

12. Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ — wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

13. Do ludności rezydującej (rezydentów) zalicza się:

- a) stałych mieszkańców gminy, z wyjątkiem osób przebywających poza gminą zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy — bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za granicą);
- b) osoby przebywające czasowo w gminie z zamiarem zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez stałego pobytu w Polsce).

14. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 czerwca.

9. The households projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

10. Internal migration of the population is understood as changes in the place of residence within the country; presented data come from the PESEL register and in the case of migration:

- for permanent residence — was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for permanent residence;
- for temporary stay — was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for temporary stay above 3 months (for a period of more than 2 months until 2005). This information does not include changes of address within the same gmina, with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

11. Data regarding international migration were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration). Regulation (EC) 862/2007 of the European Parliament and the Council of 11th July 2007 contains definition of migration taking into account international period of residence in another country for at least 12 months.

12. The inflow of the population includes registrations of arrivals for permanent residence, outflow — registrations of departures from permanent residence.

13. The usual residence population (residents) — comprise the following groups:

- a) permanent residents of the gmina, with the exception of persons residing outside the gmina of residence for a period 12 months and more — regardless of their place of residence (in the country or abroad);
- b) a person temporarily staying in the gmina with the intention of residence for the period 12 months and more, arrived from another place in the country or from abroad (immigrants who are not registered for permanent residence in Poland).

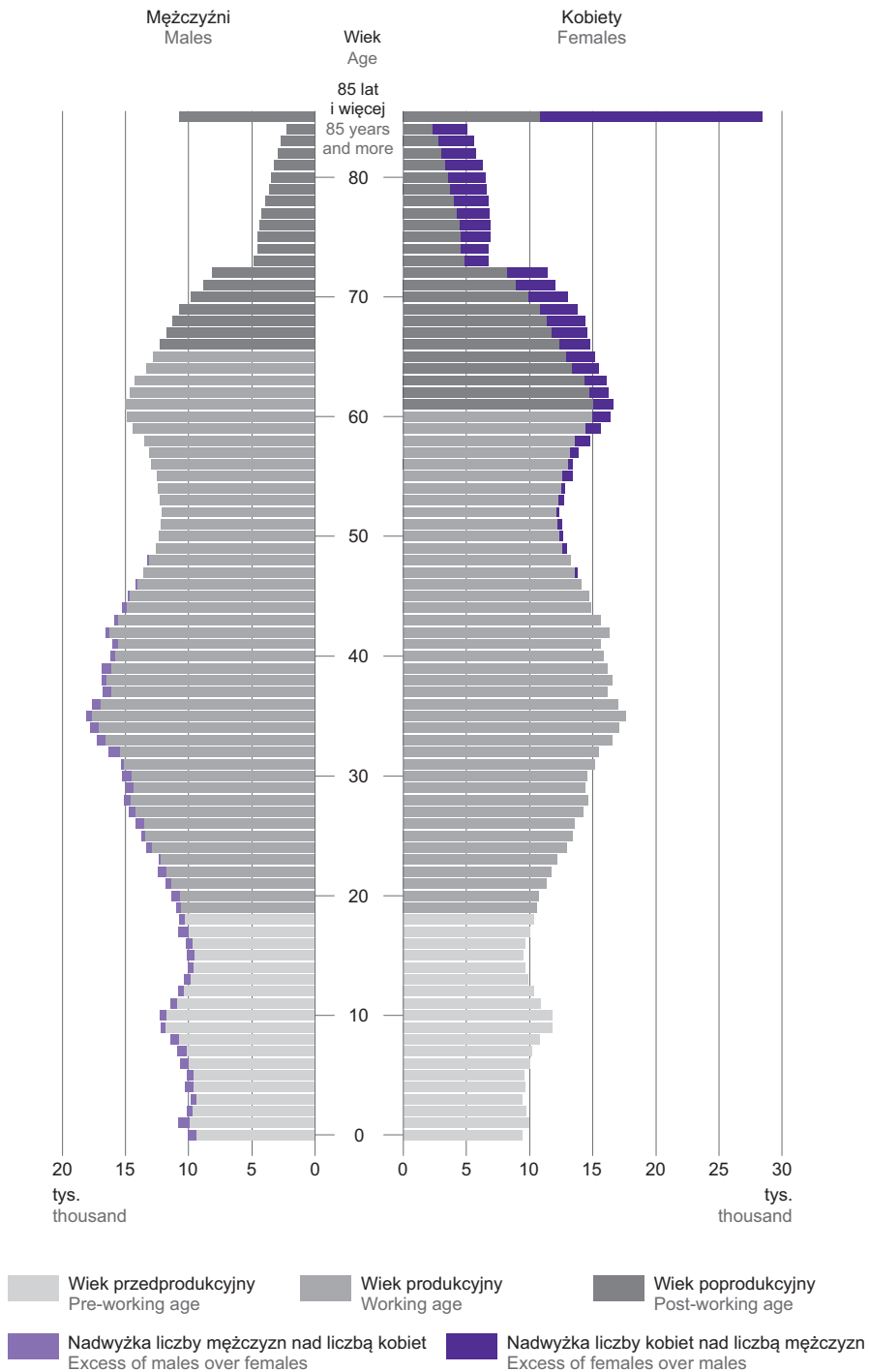
14. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30th June.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

POPULATION BY SEX AND AGE IN 2018

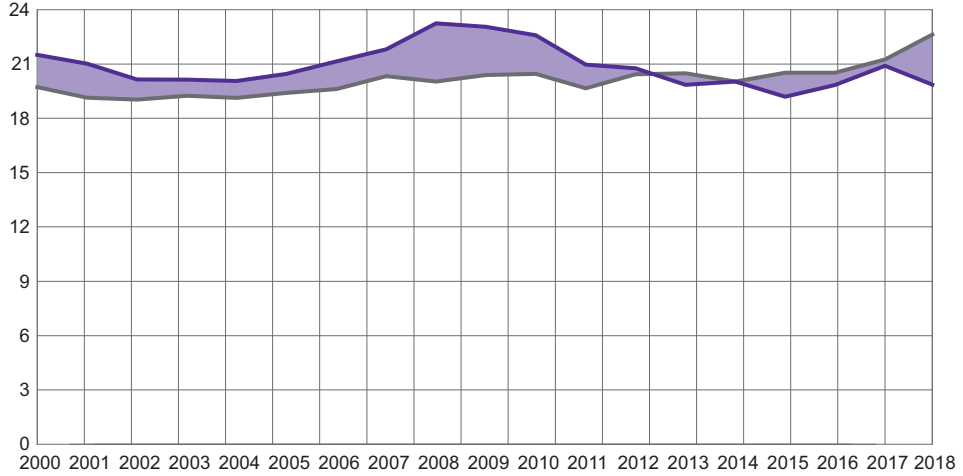
As of 31st December

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

VITAL STATISTICS

tys. thousand

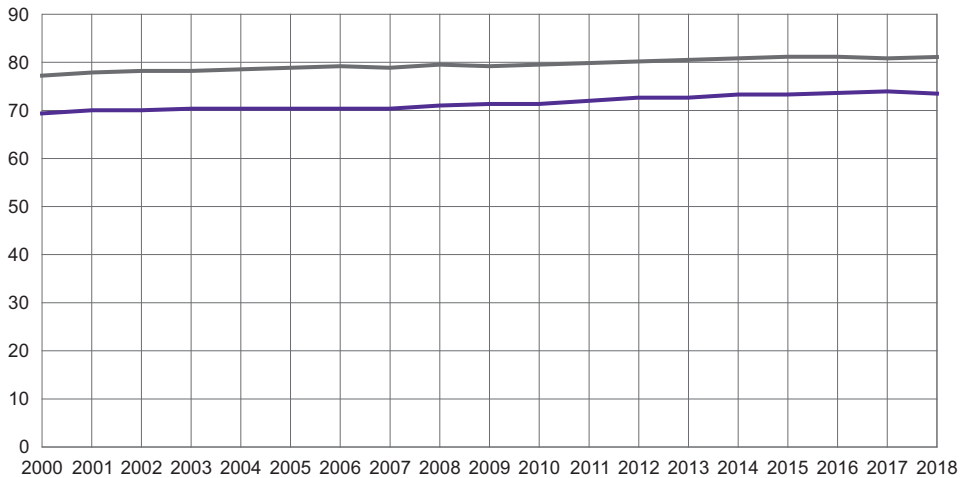

Urodzenia żywe Live births
Przyrost naturalny Natural increase
Zgony Deaths

PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT

LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

lata years

Mężczyźni Males Kobiety Females

TABL. 1 (45). **LUDNOŚĆ**
POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M w tys.	2098,7	2087,7	2082,9	2079,9	T O T A L in thousands
mężczyźni	1017,4	1011,6	1009,3	1007,9	males
kobiety	1081,3	1076,1	1073,6	1072,0	females
Miasta	1273,6	1247,7	1237,2	1231,5	Urban areas
Wieś	825,1	840,0	845,7	848,4	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M: w tys.	2098,7	2086,2	2082,9	2077,8	T O T A L: in thousands
na 1 km ²	117	116	116	116	per 1 km ²
w miastach w % ludności ogółem	60,6	59,6	59,3	59,1	in urban areas in % of total population
mężczyźni w tys.	1017,2	1011,0	1009,3	1007,0	males in thousands
kobiety: w tys.	1081,5	1075,2	1073,6	1070,8	females: in thousands
na 100 mężczyzn	106	106	106	106	per 100 males
Miasta w tys.	1271,4	1244,1	1235,0	1227,9	Urban areas in thousands
Wieś w tys.	827,4	842,1	847,9	849,9	Rural areas in thousands

TABL. 2 (46). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 grudnia

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2098711	2086210	2082944	2077775	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	406742	378825	376227	374979	Pre-working age
mężczyźni	208157	194537	193236	192739	males
kobiety	198585	184288	182991	182240	females
Miasta	222185	206645	205588	204630	Urban areas
mężczyźni	113455	105776	105218	104819	males
kobiety	108730	100869	100370	99811	females
Wieś	184557	172180	170639	170349	Rural areas
mężczyźni	94702	88761	88018	87920	males
kobiety	89855	83419	82621	82429	females
W wieku produkcyjnym	1356942	1309091	1281904	1266256	Working age
w tym w wieku mobilnym	840143	823485	806765	795009	of which mobile
mężczyźni	709546	691514	679883	672725	males
w tym w wieku mobilnym	425924	418248	410035	404185	of which mobile
kobiety	647396	617577	602021	593531	females
w tym w wieku mobilnym	414219	405237	396730	390824	of which mobile
Miasta	828294	772703	747257	733615	Urban areas
mężczyźni	424728	401943	390862	384622	males
kobiety	403566	370760	356395	348993	females
Wieś	528648	536388	534647	532641	Rural areas
mężczyźni	284818	289571	289021	288103	males
kobiety	243830	246817	245626	244538	females

TABL. 2 (46). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W wieku poprodukcyjnym	335027	398294	424813	436540	Post-working age
mężczyźni	99512	124922	136192	141491	males
kobiety	235515	273372	288621	295049	females
Miasta	220878	264781	282154	289606	Urban areas
mężczyźni	64050	81048	88249	91496	males
kobiety	156828	183733	193905	198110	females
Wieś	114149	133513	142659	146934	Rural areas
mężczyźni	35462	43874	47943	49995	males
kobiety	78687	89639	94716	96939	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	55	59	62	64	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PER- SONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	43	46	48	50	Males
Kobiety	67	74	78	80	Females

TABL. 3 (47). **LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU**

Stan w dniu 31 grudnia

POPULATION BY SEX AND AGE

As of 31st December

WIEK AGE	2010	2015	2017	2018					
				ogółem grand total	z liczby ogółem of grand total number				
					w tym mężczyźni of which males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
OGÓŁEM TOTAL	2098711	2086210	2082944	2077775	1006955	1227851	580937	849924	426018
0— 2 lata ...	70763	58345	59537	60101	31042	34291	17698	25810	13344
3— 6	84159	88164	81491	79531	40937	44047	22618	35484	18319
7—12	124903	127376	134225	135011	69177	72594	36996	62417	32181
13—15	72377	61309	59126	59636	30564	31299	16019	28337	14545
16—18	82891	66812	63327	61775	31754	33925	17274	27850	14480
19—24	186331	160528	148082	141834	72293	75172	37903	66662	34390
25—29	178110	153445	146587	143096	72855	79024	39895	64072	32960
30—34	167047	173767	167606	160892	82006	95960	48271	64932	33735
35—39	150384	164380	166674	169800	86303	102539	51708	67261	34595
40—44	129920	148184	156337	158312	79993	93123	46644	65189	33349
45—49	135425	127609	133010	137050	68401	78967	38771	58083	29630
50—54	163494	132094	126039	124344	61331	71751	34043	52593	27288
55—59	156917	157019	144458	137669	66624	82051	38099	55618	28525
60—64	132728	147474	152048	153060	72184	96911	43502	56149	28682
65—69	70943	121495	129340	131678	58936	86769	37113	44909	21823
70—74	68601	62472	77000	86160	36229	57757	23525	28403	12704
75—79	57796	57190	55899	54754	20859	37093	13919	17661	6940
80 lat i więcej and more	65922	78547	82158	83072	25467	54578	16939	28494	8528

TABL. 4 (48). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 grudnia
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31st December

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta Towns	Ludność w miastach Urban population	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM TOTAL	2010	52	1271357	60,6
	2015	52	1244129	59,6
	2017	52	1234999	59,3
	2018	52	1227851	59,1
Poniżej 2000 Below		5	8416	0,4
2000— 4999		15	55115	2,7
5000— 9999		11	79697	3,8
10000— 19999		14	198805	9,6
20000— 49999		2	54605	2,6
50000— 99999		2	168159	8,1
100000—199999		1	110802	5,3
200000 i więcej and more		2	552252	26,6

TABL. 5 (49). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 grudnia
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION		Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi Rural population	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM TOTAL	2010	127	827354	39,4
	2015	127	842081	40,4
	2017	127	847945	40,7
	2018	127	849924	40,9
Poniżej 2000 Below		1	1173	0,1
2000— 4999		49	202408	9,7
5000— 6999		34	198348	9,6
7000— 9999		23	185322	8,9
10000 i więcej and more		20	262673	12,6

a Wiejskie i miejsko-wiejskie.
a Rural and urban-rural gminas.

TABL. 6 (50). **MEDIANA WIEKU LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI**
 MEDIAN POPULATION AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	37,7	39,7	40,5	40,8	TOTAL
mężczyźni	36,0	38,0	38,8	39,2	males
kobiety	39,5	41,4	42,2	42,6	females
Miasta	39,2	41,2	41,9	42,4	Urban areas
mężczyźni	36,9	39,0	39,8	40,2	males
kobiety	41,7	43,5	44,2	44,6	females
Wieś	35,5	37,5	38,3	38,6	Rural areas
mężczyźni	34,6	36,6	37,4	37,7	males
kobiety	36,4	38,5	39,3	39,6	females

TABL. 7 (51). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
 VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mażeństwa Marriages		Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
	ogółem total	w tym wyznani- owe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemowląt of which infants	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	12447	8275	163	4000	22596	20453	131	2143
TOTAL	2015	10354	6133	110	4097	19190	20523	78	-1333
	2017	10193	5988	93	3877	20900	21252	107	-352
	2018	10364	6117	59	3261	19866	22629	78	-2763
Miasta	2010	7415	4638	123	2916	12741	12647	76	94
Urban areas	2015	6012	3279	72	2838	11015	12882	43	-1867
	2017	5951	3197	65	2630	11865	13362	57	-1497
	2018	6077	3245	38	2255	11211	14130	38	-2919
Wieś	2010	5032	3637	40	1084	9855	7806	55	2049
Rural areas	2015	4342	2854	38	1259	8175	7641	35	534
	2017	4242	2791	28	1247	9035	7890	50	1145
	2018	4287	2872	21	1006	8655	8499	40	156

NA 1000 LUDNOŚCI^b PER 1000 POPULATION^b

OGÓŁEM	2010	5,93	3,94	7,77	1,91	10,77	9,75	5,80	1,02
TOTAL	2015	4,96	2,94	5,27	1,96	9,19	9,83	4,06	-0,64
	2017	4,89	2,87	4,46	1,86	10,03	10,20	5,12	-0,17
	2018	4,98	2,94	2,84	1,57	9,55	10,88	3,93	-1,33
Miasta	2010	5,82	3,64	9,66	2,29	10,00	9,93	5,96	0,07
Urban areas	2015	4,82	2,63	5,77	2,27	8,83	10,32	3,90	-1,50
	2017	4,81	2,58	5,25	2,13	9,59	10,80	4,80	-1,21
	2018	4,93	2,63	3,09	1,83	9,10	11,47	3,39	-2,37
Wieś	2010	6,10	4,41	4,85	1,31	11,94	9,46	5,58	2,48
Rural areas	2015	5,17	3,40	4,52	1,50	9,73	9,10	4,28	0,64
	2017	5,02	3,30	3,31	1,47	10,68	9,33	5,53	1,35
	2018	5,05	3,39	2,48	1,19	10,20	10,02	4,62	0,18

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji — na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt — na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations — data are presented per 100 thousands population; infant deaths — per 1000 live births.

TABL. 8 (52). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved					na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwią- zanymi ^a Difference between contracted and dissolved marriages ^a
		ogółem total	przez śmierć by death of		przez rozwód by divorce	ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce		
			męża husband	żony wife					
OGÓŁEM 2010	12447	12911	6479	2432	4000	26,6	8,2	-903	
TOTAL 2015	10354	11980	5689	2194	4097	24,6	8,4	-2236	
2017	10193	12508	6113	2518	3877	25,9	8,0	-2665	
2018	10364	12347	6580	2506	3261	25,7	6,8	-2570	
Miasta 2010	7415	8396	3935	1545	2916	28,8	10,0	-2076	
Urban areas 2015	6012	7773	3534	1401	2838	27,0	9,9	-2783	
2017	5951	8136	3875	1631	2630	28,8	9,3	-3003	
2018	6077	7912	4055	1602	2255	28,3	8,1	-2907	
Wieś 2010	5032	4515	2544	887	1084	23,3	5,6	1173	
Rural areas 2015	4342	4207	2155	793	1259	21,1	6,3	547	
2017	4242	4372	2238	887	1247	21,8	6,2	338	
2018	4287	4435	2525	904	1006	22,1	5,0	337	

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych osób pozostających w stanie małżeńskim.
a After considering net internal and international migration of married persons.

TABL. 9 (53). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R.
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	
OGÓŁEM GRAND TOTAL	10364	143	2474	3996	1680	777	787	319	188
19 lat i mniej Under 20 years	21	11	8	—	1	1	—	—	—
20—24	1150	86	833	199	28	2	1	1	—
25—29	3934	33	1316	2259	279	33	14	—	—
30—34	2393	10	260	1198	740	148	35	2	—
35—39	1159	2	42	252	448	308	103	3	1
40—49	965	1	15	79	166	237	415	49	3
50—59	390	—	—	6	14	37	174	132	27
60 lat i więcej and more	352	—	—	3	4	11	45	132	157
W tym małżeństwa wy- znaniowe^a	6117	45	1744	2977	930	230	99	51	41
Of which church or religious marriages ^a									
19 lat i mniej Under 20 years	4	3	1	—	—	—	—	—	—
20—24	756	30	584	134	8	—	—	—	—
25—29	2975	11	965	1807	178	12	2	—	—
30—34	1566	1	170	882	451	56	5	1	—
35—39	512	—	18	127	240	104	22	1	—
40—49	199	—	6	26	51	54	52	8	2
50—59	41	—	—	1	2	3	15	17	3
60 lat i więcej and more	64	—	—	—	—	1	3	24	36

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 9 (53). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R. (dok.)**
 MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM	6077	56	1147	2336	1088	506	570	236	138
TOTAL									
19 lat i mniej	6	3	1	—	1	1	—	—	—
Under 20 years									
20—24	528	33	366	110	17	1	—	1	—
25—29	2152	13	613	1312	181	25	8	—	—
30—34	1436	6	134	698	478	98	20	2	—
35—39	745	—	25	161	289	193	74	3	—
40—49	664	1	8	50	109	157	302	35	2
50—59	281	—	—	3	11	23	131	99	14
60 lat i więcej	265	—	—	2	2	8	35	96	122
and more									
W tym małżeństwa wy- znaniowe^a	3245	9	743	1666	578	132	59	31	27
Of which church or reli-									
gious marriages ^a									
19 lat i mniej	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Under 20 years									
20—24	316	6	239	68	3	—	—	—	—
25—29	1545	2	412	1011	111	9	—	—	—
30—34	899	1	80	499	284	31	3	1	—
35—39	300	—	9	72	147	57	14	1	—
40—49	119	—	3	15	31	32	32	5	1
50—59	22	—	—	1	2	2	7	8	2
60 lat i więcej	44	—	—	—	—	1	3	16	24
and more									
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM	4287	87	1327	1660	592	271	217	83	50
TOTAL									
19 lat i mniej	15	8	7	—	—	—	—	—	—
Under 20 years									
20—24	622	53	467	89	11	1	1	—	—
25—29	1782	20	703	947	98	8	6	—	—
30—34	957	4	126	500	262	50	15	—	—
35—39	414	2	17	91	159	115	29	—	1
40—49	301	—	7	29	57	80	113	14	1
50—59	109	—	—	3	3	14	43	33	13
60 lat i więcej	87	—	—	1	2	3	10	36	35
and more									
W tym małżeństwa wy- znaniowe^a	2872	36	1001	1311	352	98	40	20	14
Of which church or reli-									
gious marriages ^a									
19 lat i mniej	4	3	1	—	—	—	—	—	—
Under 20 years									
20—24	440	24	345	66	5	—	—	—	—
25—29	1430	9	553	796	67	3	2	—	—
30—34	667	—	90	383	167	25	2	—	—
35—39	212	—	9	55	93	47	8	—	—
40—49	80	—	3	11	20	22	20	3	1
50—59	19	—	—	—	—	1	8	9	1
60 lat i więcej	20	—	—	—	—	—	—	8	12
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 10 (54). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2018 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	10364	8626	223	1515
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	8621	7957	55	609
Single				
Wdowcy	193	38	62	93
Widowers				
Rozwiedzeni	1550	631	106	813
Divorced				
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM	6077	4885	144	1048
TOTAL				
Kawalerowie	4845	4429	35	381
Single				
Wdowcy	136	26	41	69
Widowers				
Rozwiedzeni	1096	430	68	598
Divorced				
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM	4287	3741	79	467
TOTAL				
Kawalerowie	3776	3528	20	228
Single				
Wdowcy	57	12	21	24
Widowers				
Rozwiedzeni	454	201	38	215
Divorced				

TABL. 11 (55). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS		Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
OGÓŁEM	2010	8275	4638	3637
TOTAL	2015	6133	3279	2854
	2017	5988	3197	2791
	2018	6117	3245	2872
Kościół Katolicki		6092	3229	2863
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny		3	2	1
Kościół Ewangelicko-Augsburski		2	1	1
Kościół Ewangelicko-Reformowany		1	–	1
Kościół Ewangelicko-Methodystyczny		2	2	–
Kościół Chrześcijan Baptystów		2	2	–
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego		1	–	1
Kościół Polskokatolicki		1	1	–
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich		4	4	–
Kościół Zielonoświątkowy		2	–	2
Kościół Starokatolicki Mariawitów		7	4	3

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 13 (57). **ROZWOODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNIICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
 DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	4000	4097	3877	3261	T O T A L
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	1541	1629	1574	1365	Marriages without children
Z dziećmi	2459	2468	2303	1896	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1564	1511	1375	1120	1
2	713	789	788	640	2
3	143	123	114	107	3
4 i więcej	39	45	26	29	4 and more
Miasta	2916	2838	2630	2255	Urban areas
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	1193	1176	1129	999	Marriages without children
Z dziećmi	1723	1662	1501	1256	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1146	1070	930	776	1
2	473	497	489	401	2
3	89	67	68	61	3
4 i więcej	15	28	14	18	4 and more
Wieś	1084	1259	1247	1006	Rural areas
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	348	453	445	366	Marriages without children
Z dziećmi	736	806	802	640	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	418	441	445	344	1
2	240	292	299	239	2
3	54	56	46	46	3
4 i więcej	24	17	12	11	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below the age of 18.

TABL. 14 (58). **URODZENIA^a**
 BIRTHS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	22596	19190	20900	19866	11211	8655	Live births
chłopcy	11684	9866	10918	10276	5798	4478	males
dziewczęta	10912	9324	9982	9590	5413	4177	females
Małżeńskie	16792	13310	14606	13328	7252	6076	Legitimate
chłopcy	8712	6837	7633	6923	3741	3182	males
dziewczęta	8080	6473	6973	6405	3511	2894	females
Pozamałżeńskie	5804	5880	6294	6538	3959	2579	Illegitimate
chłopcy	2972	3029	3285	3353	2057	1296	males
dziewczęta	2832	2851	3009	3185	1902	1283	females
Urodzenia martwe	90	51	43	73	35	38	Live still births
chłopcy	40	.	.	35	19	16	males
dziewczęta	50	.	.	38	16	22	females

a Dane w 2015 r. i 2017 r. w zakresie urodzeń martwych oraz od 2015 r. w zakresie podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane, patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 93.

a Data for 2015 and 2017 on stillbirths and since 2015 on births divided into legitimate and illegitimate were estimated, see general notes, items 5 on page 93.

TABL. 15 (59). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order						
		1	2	3	4	5	6 i dalsze 6 and over	
		W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS						
OGÓŁEM	2010	22596	11436	7740	2245	719	249	207
TOTAL	2015	19190	9002	7219	2046	603	208	105
	2017	20900	8948	8436	2481	649	259	127
	2018^b	19866
19 lat i mniej Under 20 years		678
20—24		3310
25—29		6688
30—34		5982
35—39		2683
40—44		498
45 lat i więcej and more		27

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia. b W 2018 r. brak informacji o urodzeniach żywych według kolejności urodzenia w związku ze zmianą kart urodzeń wprowadzonych przez Ministerstwo Zdrowia.

a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown. b In 2018 lack of information about live births by birth order due to new birth certificate templates introduced by the Ministry of Health.

TABL. 16 (60). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKUCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność — urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: Fertility — live births per 1000 women aged:						
15—49 ^{ab}	43,2	38,2	42,2	40,5	39,3	42,1
15—19 ^a	17,8	14,9	14,3	13,4	13,0	13,9
20—24	64,3	51,5	55,8	54,6	51,1	58,7
25—29	95,4	83,6	96,5	94,1	92,0	96,8
30—34	69,4	67,1	77,7	74,2	74,0	74,5
35—39	27,4	28,2	32,4	32,4	31,4	34,0
40—44	5,1	5,8	6,2	6,4	6,2	6,8
45—49 ^b	0,1	0,3	0,2	0,4	0,3	0,5
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej	1,392	1,249	1,411	1,374	1,335	1,423
Total fertility						
Reprodukcji brutto	0,672	0,607	0,674	0,663	0,645	0,687
Gross reproduction						
Dynamiki demograficznej	1,105	0,935	0,983	0,878	0,793	1,018
Demographic dynamics						

a, b łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.

a, b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABLE 17 (61). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	20453	10805	9648	12647	6546	6101	7806	4259	3547
TOTAL	2015	20523	10667	9856	12882	6627	6255	7641	4040	3601
	2017	21252	10863	10389	13362	6704	6658	7890	4159	3731
	2018	22629	11658	10971	14130	7156	6974	8499	4502	3997
0 lat		78	40	38	38	19	19	40	21	19
1—4 lata		12	5	7	7	2	5	5	3	2
5—9		8	5	3	5	3	2	3	2	1
10—14		22	14	8	11	6	5	11	8	3
15—19		45	35	10	22	18	4	23	17	6
20—24		81	64	17	37	29	8	44	35	9
25—29		103	88	15	57	46	11	46	42	4
30—34		145	116	29	95	80	15	50	36	14
35—39		219	172	47	125	96	29	94	76	18
40—44		316	234	82	194	143	51	122	91	31
45—49		446	325	121	285	203	82	161	122	39
50—54		655	450	205	384	262	122	271	188	83
55—59		1323	880	443	779	517	262	544	363	181
60—64		2206	1470	736	1395	890	505	811	580	231
65—69		2693	1713	980	1709	1070	639	984	643	341
70—74		2398	1412	986	1566	883	683	832	529	303
75—79		2504	1340	1164	1632	862	770	872	478	394
80—84		3178	1407	1771	1969	863	1106	1209	544	665
85 lat i więcej and more		6197	1888	4309	3820	1164	2656	2377	724	1653

NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU
PER 100 THOUSANDS POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

OGÓŁEM	2010	975	1062	892	993	1085	911	946	1029	862
TOTAL	2015	983	1054	916	1032	1122	952	910	959	860
	2017	1020	1076	968	1080	1145	1021	933	981	885
	2018	1088	1157	1023	1147	1228	1075	1002	1059	945
0 lat ^a		393	389	396	339	328	351	462	469	455
1—4 lata		15	12	18	16	9	23	15	17	12
5—9		7	9	6	8	10	7	6	8	4
10—14		21	26	16	20	21	18	22	31	12
15—19		43	66	20	39	63	15	48	69	26
20—24		66	102	28	57	88	25	76	118	32
25—29		71	119	21	71	113	28	72	127	13
30—34		88	139	36	96	161	31	76	106	44
35—39		130	201	57	123	187	58	141	222	56
40—44		201	294	105	210	309	110	188	274	98
45—49		330	483	179	365	532	206	282	418	140
50—54		523	730	323	530	763	320	514	688	327
55—59		938	1289	609	921	1317	578	964	1252	660
60—64		1446	2046	913	1438	2046	944	1461	2044	851
65—69		2065	2941	1358	1982	2904	1294	2226	3005	1496
70—74		2942	4124	2086	2864	3961	2109	3102	4428	2037
75—79		4533	6385	3398	4380	6188	3301	4848	6773	3605
80—84		7274	9606	6098	6826	8976	5751	8146	10811	6779
85 lat i więcej and more		16018	17913	15309	15204	16408	14730	17527	21010	16340

a Na 100 tys. urodzeń żywych.

a Per 100 thousands live births.

TABL. 18 (62). ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN^a
DEATHS BY CAUSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Kody Listy kategorii trzyznakowych według X Rewizji ^a Codes of the three-character categories list according to 10th Revision ^a	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
		Total	Males	Females	Urban areas	Rural areas
		na 100 tys. ludności		per 100 thousands population		
OGÓŁEM	2010	975	1062	892	993	946
TOTAL	2015	983	1054	916	1032	910
	2016	985	1068	907	1030	918
	2017	1020	1076	968	1080	933
Wybrane choroby zakaźne i pasożytnicze	A00-B99	4	4	4	5	3
Selection infectious and parasitic diseases						
w tym gruźlica	A15-A19	1	1	1	1	1
of which tuberculosis						
Nowotwory	C00-D48	299	327	273	330	255
Neoplasms						
w tym nowotwory złośliwe	C00-C97	273	300	249	301	233
of which malignant neoplasms						
w tym:						
of which:						
nowotwór złośliwy żołądka	C16	14	18	10	14	13
malignant neoplasm of stomach						
nowotwór złośliwy jelita grubego	C18	21	20	22	23	18
malignant neoplasm of colon						
nowotwór złośliwy trzustki	C25	13	13	12	15	10
malignant neoplasm of pancreas						
nowotwór złośliwy oskrzela i płuca	C34	72	93	53	78	63
malignant neoplasm of bronchus and lung						
nowotwór złośliwy piersi	C50	18	0	35	20	15
malignant neoplasm of female breast						
nowotwór złośliwy szyjki macicy	C53	4	–	8	4	4
malignant neoplasm of cervix uteri						
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego	C61	15	30	–	16	13
malignant neoplasm of prostate						
nowotwór złośliwy pęcherza moczowego	C67	10	15	5	11	8
malignant neoplasm of bladder						
nowotwór złośliwy mózgu	C71	8	8	9	9	7
malignant neoplasm of brain						
białaczka	C91-C95	7	7	7	7	7
leukemia						
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych ^Δ	D50-D89	1	1	1	1	1
Diseases of blood and blood-forming organs ^Δ						
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odży- wienia i przemian metabolicznych	E00-E90	20	17	22	20	20
Endocrine disorders, nutritional, status and metabolism						
w tym cukrzyca	E10-E14	17	15	20	17	18
of which diabetes mellitus						
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	F00-F99	18	24	13	20	16
Mental and behavioural disorders						
Choroby układu nerwowego	G00-G99	19	16	21	22	14
Diseases of the nervous system						
w tym choroba Alzheimera	G30	8	3	12	10	5
of which Alzheimer diseases						

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja), dostępną na stronie: <http://stat.gov.pl/Klasyfikacje/doc/icd10/pdf/ICD10TomI.pdf>.

^a In According to International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (10th Revision), available on the website: <http://www.who.int/classifications/icd/en/>.

TABL. 18 (62). ZGONY WEDŁUG PRZYCZYŃ^a (dok.)
DEATHS BY CAUSES^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Kody Listy kategorii trzyznako- wych według X Rewizji ^a Codes of the three-char- acter catego- ries list ac- cording to 10th Revision ^a	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
		Total	Males	Females	Urban areas	Rural areas
		na 100 tys. ludności		per 100 thousands population		
Choroby układu krążenia	I00-I99	365	339	389	377	347
Diseases of the circulatory system						
w tym: of which:						
nadciśnienie tętnicze	I10-I15	20	17	22	19	20
hypertension						
choroba niedokrwienna serca	I20-I25	92	98	88	96	88
ischaemic heart disease						
w tym ostry zawał mięśnia sercowego	I21	28	33	23	32	21
of which acute myocardial infarction						
choroby naczyń mózgowych	I60-I69	72	67	77	75	69
cerebrovascular disease						
miażdżyca	I70	66	48	82	65	66
atherosclerosis						
Choroby układu oddechowego	J00-J99	65	75	55	70	57
Diseases of the respiratory system						
Choroby układu pokarmowego	K00-K93	43	51	37	49	35
Gastrointestinal diseases						
w tym zwłóknienie i marskość wątroby	K74	6	7	5	8	4
of which fibrosis and cirrhosis of liver						
Choroby skóry i tkanki podskórnej	L00-L99	2	1	3	2	1
Diseases of the skin and subcutaneous tissue						
Choroby układu mięśniowo-szkieletowego i tkanki łącznej	M00-M99	1	1	2	1	2
Diseases of the musculoskeletal system and connec- tive tissue						
Choroby układu moczowo-płciowego	N00-N99	18	15	20	19	16
Diseases of the genitourinary system						
Wybrane stany rozpoczynające się w okresie około- porodowym	P00-P96	3	3	3	3	3
Selected conditions originating in the perinatal period						
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	Q00-Q99	3	2	3	2	3
Congenital malformations ^Δ						
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ	R00-R99	115	132	98	119	108
Symptoms and ill-defined conditions ^Δ						
Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu	V01-Y98	44	67	23	39	52
External causes of morbidity and mortality						
w tym: of which:						
wypadki komunikacyjne	V01-V99	8	11	5	6	11
transport accidents						
zamierzone samouszkodzenie	X60-X84	8	14	2	6	11
intentional self-harm						

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja), dostępną na stronie: <http://stat.gov.pl/Klasyfikacje/doc/icd10/pdf/ICD10TomI.pdf>.

^a In According to International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (10th Revision), available on the website: <http://www.who.int/classifications/icd/en/>.

TABL. 20 (64). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN
INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Kody Listy kategorii trzynaletowych według X Rewizji ^a Codes of the three-character categories list according to 10th Revision ^a	Ogółem Total		Chłopcy Males	Dziewczęta Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thousands live births				
OGÓŁEM	2010	131	580	693	458	596	558
TOTAL	2015	78	406	527	279	390	428
	2016	88	444	474	411	454	429
	2017	107	512	504	521	480	553
w tym: of which:							
Wybrane stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	P00-P96	64	306	302	311	295	321
Conditions originating in the perinatal period							
w tym: of which:							
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu	P05-P08	7	33	37	30	42	22
disorders related to length of gestation and fetal growth							
zespół zaburzeń oddychania noworodka	P22	37	177	192	160	152	210
respiratory distress of newborn							
pozostałe stany okołoporodowe	P29, P35, P37, P39, P70-P96	7	33	37	30	25	44
remainder of perinatal conditions							
Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	Q00-Q99	40	191	183	200	185	199
Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities							
w tym: of which:							
wrodzone wady rozwojowe serca	Q20-Q24	13	62	46	80	59	66
congenital malformation of heart							
inne wrodzone wady układu krążenia ...	Q25-Q28	6	29	18	40	17	44
other congenital malformations of the circulatory system							
zespół Downa i inne aberracje chromosomowe	Q90-Q99	6	29	18	40	17	44
Down syndrome and other chromosomal abnormalities							
inne wady wrodzone	Q10-Q18, Q30-Q89	13	62	92	30	84	33
congenital malformation of heart							

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja), dostępną na stronie: <http://stat.gov.pl/Klasyfikacje/doc/icd10/pdf/ICD10Toml.pdf>.

^a In According to International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (10th Revision), available on the website: <http://www.who.int/classifications/icd/en/>.

TABL. 21 (65). ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	385	413	TOTAL
w tym dokonane	247	281	of which committed
Miasta	214	251	Urban areas
Wieś	171	162	Rural areas
Wiek samobójców:			Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	–	1	12 and less
13–18	18	22	13–18
19–24	45	45	19–24
25–29	35	35	25–29
30–49	143	157	30–49
50–69	105	114	50–69
70 lat i więcej	38	38	70 and more

a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym miejscu dokonania samobójstwa oraz o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Krajowego Systemu Informacji Policji (KSIP).

a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons for whom place of the suicide is unknown and age is unknown.

Source: data of the National Police Information System (KSIP).

TABL. 22 (66). PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified					
	0	15	30	45	60	
MĘŻCZYŻNI MALES						
OGÓŁEM	2010	71,37	57,04	42,75	29,12	17,68
TOTAL	2015	73,49	59,00	44,68	30,83	18,82
	2017	73,95	59,44	45,06	31,14	19,02
	2018	73,46	58,89	44,60	30,75	18,67
Miasta		73,67	59,05	44,70	30,91	18,96
Urban areas						
Wieś		73,09	58,60	44,33	30,43	18,18
Rural areas						
KOBIETY FEMALES						
OGÓŁEM	2010	79,80	65,31	50,49	36,05	22,89
TOTAL	2015	81,30	66,62	51,84	37,22	23,81
	2017	80,96	66,51	51,71	37,19	23,77
	2018	81,10	66,54	51,75	37,17	23,72
Miasta		81,31	66,73	51,94	37,38	23,96
Urban areas						
Wieś		80,70	66,16	51,37	36,78	23,28
Rural areas						

TABLE 23 (67). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM 2010	23455	13294	9635	526	25138	11651	12721	766	-1683
TOTAL									
2015	.	11273	9130	.	.	10933	11219	.	-2849 ^c
2017	21563	11498	9490	575	22867	10790	11713	364	-1304
2018	23760	12870	10361	529	26223	12536	13236	451	-2463
Miasta 2010	10827	4602	5802	423	14738	5408	8659	671	-3911
Urban areas									
2015	.	3907	5569	.	.	4939	7493	.	-3915 ^c
2017	9949	3980	5590	379	12678	4835	7598	245	-2729
2018	10952	4387	6207	358	14913	5805	8814	294	-3961
Wieś 2010	12628	8692	3833	103	10400	6243	4062	95	2228
Rural areas									
2015	.	7366	3561	.	.	5994	3726	.	1066 ^c
2017	11614	7518	3900	196	10189	5955	4115	119	1425
2018	12808	8483	4154	171	11310	6731	4422	157	1498
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION									
OGÓŁEM 2010	11,18	6,33	4,59	0,25	11,98	5,55	6,06	0,36	-0,80
TOTAL									
2015	.	5,40	4,37	.	.	5,24	5,37	.	-1,36 ^c
2017	10,35	5,52	4,56	0,28	10,98	5,18	5,62	0,17	-0,63
2018	11,42	6,19	4,98	0,25	12,61	6,03	6,36	0,22	-1,18
Miasta 2010	8,50	3,61	4,56	0,33	11,57	4,25	6,80	0,53	-3,07
Urban areas									
2015	.	3,13	4,46	.	.	3,96	6,01	.	-3,14 ^c
2017	8,04	3,22	4,52	0,31	10,25	3,91	6,14	0,20	-2,21
2018	8,89	3,56	5,04	0,29	12,11	4,71	7,16	0,24	-3,22
Wieś 2010	15,30	10,53	4,65	0,12	12,97	7,57	4,92	0,12	2,70
Rural areas									
2015	.	8,77	4,24	.	.	7,14	4,44	.	2,91 ^c
2017	13,73	8,89	4,61	0,23	12,05	7,04	4,87	0,14	1,68
2018	15,10	10,00	4,90	0,20	13,33	7,93	5,21	0,19	1,77

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 24 (68). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b		
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych woje- wództw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	z innych województw from other voivodships
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS						
OGÓŁEM 2010	22929	18322	4607	24372	18322	6050
TOTAL						
2015	20403	16278	4125	22152	16278	5874
2017	20988	16774	4214	22503	16774	5729
2018	23231	18743	4488	25772	18743	7029
Miasta 2010 Urban areas	10404	7437	2967	14067	10189	3878
2015	9476	6793	2683	12432	8587	3845
2017	9570	6890	2680	12433	8777	3656
2018	10594	7737	2857	14619	9967	4652
Wieś 2010 Rural areas	12525	10885	1640	10305	8133	2172
2015	10927	9485	1442	9720	7691	2029
2017	11418	9884	1534	10070	7997	2073
2018	12637	11006	1631	11153	8776	2377
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION						
OGÓŁEM 2010	10,93	8,73	2,20	11,61	8,73	2,88
TOTAL						
2015	9,77	7,80	1,98	10,61	7,80	2,81
2017	10,08	8,05	2,02	10,80	8,05	2,75
2018	11,17	9,01	2,16	12,39	9,01	3,38
Miasta 2010 Urban areas	8,17	5,84	2,33	11,05	8,00	3,04
2015	7,59	5,44	2,15	9,96	6,88	3,08
2017	7,74	5,57	2,17	10,05	7,09	2,96
2018	8,60	6,28	2,32	11,87	8,09	3,78
Wieś 2010 Rural areas	15,18	13,19	1,99	12,49	9,86	2,63
2015	13,01	11,29	1,72	11,57	9,16	2,42
2017	13,50	11,69	1,81	11,91	9,46	2,45
2018	14,89	12,97	1,92	13,15	10,34	2,80

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 27 (71). **REZYDENCI^a**
Stan w dniu 31 grudnia
USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tysiącach	2075,1	2062,0	2059,7	2055,4	T O T A L in thousands
mężczyźni w tysiącach	1005,4	998,9	998,0	996,0	males in thousands
kobiety: w tysiącach	1069,7	1063,1	1061,8	1059,5	females: in thousands
na 100 mężczyzn	106,4	106,4	106,4	106,4	per 100 males
Miasta: w tysiącach	1254,7	1228,1	1220,4	1214,0	Urban areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	60,5	59,6	59,2	59,1	in % of total usual residence population
Wieś: w tysiącach	820,4	833,9	839,4	841,4	Rural areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	39,5	40,4	40,8	40,9	in % of total usual residence population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 96.
a See general notes, item 13 on page 96.

TABL. 28 (72). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands				
O G Ó Ł E M	2075,1	2062,0	2059,7	2055,4	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	403,2	375,4	373,2	372,2	Pre-working age
Miasta	219,6	203,8	203,1	202,3	Urban areas
mężczyźni	112,1	104,3	103,9	103,6	males
kobiety	107,5	99,5	99,2	98,7	females
Wieś	183,6	171,6	170,0	169,9	Rural areas
mężczyźni	94,2	88,4	87,7	87,7	males
kobiety	89,4	83,2	82,3	82,2	females
W wieku produkcyjnym	1337,3	1289,3	1263,1	1248,2	Working age
w tym w wieku mobilnym	823,9	808,0	792,6	781,7	of which mobile
Miasta	814,6	760,2	736,0	723,1	Urban areas
mężczyźni	418,1	395,6	385,2	379,3	males
w tym w wieku mobilnym	246,0	236,7	230,5	226,5	of which mobile
kobiety	396,5	364,5	350,8	343,8	females
w tym w wieku mobilnym	245,8	234,3	227,6	223,4	of which mobile
Wieś	522,7	529,1	527,1	525,1	Rural areas
mężczyźni	281,6	285,8	285,3	284,3	males
w tym w wieku mobilnym	171,9	173,9	172,7	171,3	of which mobile
kobiety	241,1	243,3	241,8	240,7	females
w tym w wieku mobilnym	160,2	163,1	161,8	160,6	of which mobile
W wieku poprodukcyjnym	334,5	397,3	423,5	435,1	Post-working age
Miasta	220,5	264,1	281,3	288,6	Urban areas
mężczyźni	64,0	80,9	88,0	91,2	males
kobiety	156,5	183,2	193,3	197,4	females
Wieś	114,0	133,2	142,3	146,4	Rural areas
mężczyźni	35,4	43,8	47,8	49,8	males
kobiety	78,6	89,4	94,5	96,6	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 96.
a See general notes, item 13 on page 96.

TABL. 29 (73). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a
 As of 31st December

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	
	jednostki kościelne ^b church units ^b				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful				
Kościół Katolicki: Catholic Church:													
Kościół Rzymskokatolicki ^c	574	577	580	580	1509	1575	1559	1559	1913864	1903010	189778	190856	
Starokatolickie: Old Catholic:													
Kościół Polskokatolicki ^d	3	3	3	3	2	2	2	2	415	570	470	475	
Polski Narodowy Kościół Katolicki RP	-	-	.	.	-	-	.	.	15	17	.	
Kościół Starokatolicki Mariawitów ^d	-	- ^e	-	.	-	- ^e	-	.	4	4 ^e	4	.	
Prawosławne: Orthodox:													
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^{df}	12	12	12	12	16	16	16	16	27500	27500	27500	27500	
Staroprawosławna Cerkiew Starobrzędowców	-	-	-	.	-	-	-	.	10	10	10	
Protestanckie i tradycji protestanckiej: Protestant and Protestant-tradition:													
Kościół Zielonoświątkowy	10	12	13	14	14	17	16	17	721	634	900	952	
Kościół Ewangelicko- Augsburski ^g	19 ^h	18	6	6	14 ^h	15	4	4	2883 ^h	2313	543	866	
Kościół Ewangelicznych Chrześcjan w RP	10	10	11	8	15	15	15	15	436	406	428	428	
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	6	6	6	4	4	3	3	3	365	397	404	426	
Kościół Ewangelicko- Metodystyczny ^d	3	3	3	3	3	3	2	2	303	303	303	303	
Nowoapostolski Kościół w Polsce	3	3	3	3	3	2	2	2	154	149	162	181	
Kościółów Chrystusowy w RP ⁱ	1	1	1	1	5	7	5	5	110	100	95	98	
Kościół Chrześcijan Baptystów ^{kl}	3	3	2	2	2	2	2	2	73	99	71	88	

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c Dane dotyczą diecezji: bydgoskiej, toruńskiej, wrocławskiej; dane o liczbie wiernych dotyczą osób ochrzczonych. d Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Eklezjalnej. e Dane dotyczą 2014 r. f Dane dotyczą diecezji łódzko-poznańskiej. g Dane dotyczą diecezji pomorsko-wielkopolskiej. h Dane dotyczą 2009 r. i Do 2010 r. Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. k Dane dotyczą okręgu Gdańskiego.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c Data concern diocese: bydgoskiej, toruńskiej, wrocławskiej; data on the number of adherents concern baptized persons. d Church associated in the Polish Ecumenical Council. e Data concern 2014. f Data concern Łódzko-poznańskiej diocese. g Data concern pomorsko-wielkopolskiej diocese. h Data concern 2009. i Until 2010 Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. k Data concern the Gdańsk district.

TABL. 29 (73). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a (cd.)**
Stan w dniu 31 grudnia
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a (cont.)
As of 31st December

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	
	jednostki kościelne ^b church units ^b				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful				
Protestanckie i tradycji protestanckiej (dok.): Protestant and Protestant-tradition (cont.):													
Kościół Boży w Chrystusie	2	3	4	4	4	8	6	4	53	89	118	122	
Świecki Ruch Misyjny "Epifania"	4	3 ^c	3	3	15	13 ^c	12	12	75	72 ^c	70	70	
Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	2	2	2	4	4	1	1	1	45	48	48	50	
Zbór Chrześcijański w RP	1 ^d	1	1	.	2 ^d	3	3	.	15 ^d	25	50	.	
Kościół „Chrystus dla wszystkich”	1 ^e	.	.	.	4 ^e	.	.	.	45 ^e	
Centrum Chrześcijańskie „Kanaan”	2	2 ^c	2	2	3	3 ^c	3	3	31	32 ^c	32	32	
Zrzeszenie Wolnych Ba- daczy Pisma Świętego w RP	2	2	2	2	7	5	6	4	38	36	35	30	
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	1	1	7	1	7	7	7	6	28	24	23	22	
Ewangeliczny Związek Braterski	1	1	1	1	1	1	1	1	20	20	20	20	
Zbory Boże Chrześcijan Dnia Siódmego	2	.	2	.	2	.	2	.	15	.	16 ^f	
Kościół Ewangelicko- Reformowany ^g	-	-	-	-	-	-	-	-	10	10	8	8	
Kościół Reformowany Adwentystów Dnia Siódmego w Polsce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	4	
Adwentyści Dnia Siód- mego – Ruch Reform- acyjny	1	-	-	.	-	-	-	.	1	1	-	.	
Islamskie: Muslim:													
Liga Muzułmańska w RP	1	.	.	1	-	.	.	1	100	.	.	1800	
Islamskie Zgromadzenie AHL-UL-BAYT Najwyższa Rada Islamska ^h	-	-	.	.	-	-	.	.	200	200	
Muzułmański Związek Religijny w RP	1	.	.	1 ⁱ	2	.	.	3 ⁱ	85	.	.	120 ⁱ	
Stowarzyszenie Jedności Muzułmańskiej	1	1	1	1	1	1	1	1	4	3	3	3	
Stowarzyszenie Muzuł- mańskie AHMADIYYA	.	.	.	- ^d	.	.	.	- ^d	.	.	.	3 ^d	

a Uszeregowane malejąco według liczny wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c-f Dane dotyczą: c – 2014 r. d – 2009 r. e – 2005 r. f – 2016 r. g Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Eku-
menicznej. h Szacunkowa liczebność społeczności szyickiej. i Dane dotyczą 2011 r.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, reli-
gious communities, centres. c-f Data concern: c – 2014, d – 2009, e – 2005, f – 2016, g Church associated in the Polish
Ecumenical Council. h Estimated number of Shiites community. i Data concern 2011.

TABL. 29 (73). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a (cont.)
 As of 31st December

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	jednostki kościelne ^b church units ^b				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful			
Dalekiego Wschodu: Far Eastern Religions:												
Misja Buddyjska Trzy Schronienia w Polsce	.	.	.	1 ^e	.	.	.	1 ^c	.	.	.	150 ^c
Związek Buddyjski Ben- dien Karma Kamtsang ^d	1	1	1	1	–	2	–	–	125	125	130	132
Kanzeon Związek Buddyj- ski	1	4 ^e	.	.	1	7 ^e	.	.	15	130 ^e
Buddyjski Związek Dia- mentowej Drogi Linii Karma Kagyu	2 ^f	.	.	.	– ^f	.	.	.	124 ^f
Instytut Wiedzy o Tożsa- mości „Misja Czaitanii”	–	–	1	–	4	4	4	3	75	80	25	60
Międzynarodowe Towa- rzystwo Świadomości Kryszny	1	2	2	.	5	5	5	.	38	42	43
Szkoła Zen Kwan Um w Polsce	1	1	1 ^g	1	1	1	1 ^g	4	8	2	6 ^g	8
Związek Ajapa Yoga	–	1	1	1	–	–	–	–	3	3	3	3
Inne: Others:												
Świadkowie Jehowy w Polsce	91	67	67	65	–	.	443	440	6281	6085	5946	5878
Kościół Ewangeliczny w Rzeczypospolitej Polskiej	3 ^h	.	.	.	8 ^h	.	.	.	200 ^h
Rodzimy Kościół Polski	–	–	.	.	–	–	.	.	114	116
Kościół Jezusa Chrystusa Świtych w Dniach Ostatnich (Mormoni)	1	1 ⁱ	1	1	12	11 ⁱ	4	4	96	128 ⁱ	107	106
Zachodni Zakon Sufi w Polsce	–	.	.	.	–	.	.	.	89
Związek Wyznaniowy Wyznawców Słońca	–	.	.	.	2	.	.	.	20 ^k
Lectorum-Rosicrucianum	.	.	.	–	.	.	.	–	.	.	.	5 ^l
Chrześcijański Kościół Pełnej Ewangelii „Duch i Moc”	–	1 ^f	.	1 ^m	–	1 ^f	.	2 ^m	4	4 ^f	.	4 ^m
Związek Wyznaniowy „Eckankar” w Polsce	– ⁿ	.	.	.	– ⁿ	.	.	.	2 ⁿ
Unia Ewangelikalna w Rzeczypospolitej Pol- skiej	–	–	–	.	–	–	–	.	1	1	1

a Uszeregowane malejąco według liczny wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c Dane dotyczą 2008 r. d Do 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang. e Dane dotyczą całego kraju. f Dane dotyczą 2011 r. g Dane dotyczą toruńskiej grupy Zen. h-i Dane dotyczą: h – 2007 r. i – 2014 r. k Szacunkowa liczba wyznawców. l 1 członek, 4 uczniów. m-n Dane dotyczą: m – 2016 r. n – 2013 r.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c Data concern 2008. d Until 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang. e Data concern all country. f Data concern 2011. g Data concern the Zen group of Toruń. h-i Data concern: h – 2007, i – 2014. k Estimated number of religious adherents. l 1 member, 4 students. m-n Data concern: m – 2016, n – 2013.

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o aktywności ekonomicznej ludności obejmują osoby w wieku 15 lat i więcej będące członkami gospodarstw domowych i prezentowane są na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** – tabl. 1–2. W 2018 r. zbadano po ok. 28,5 tys. gospodarstw domowych w każdym kwartale, tj. po ok. 0,2% ogólnej ich liczby. Badanie prowadzone jest metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału; badanie nie obejmuje osób bezdomnych oraz nieobecnych w gospodarstwie domowym 12 miesięcy i więcej. Wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności w wieku 15 lat i więcej przebywającej w gospodarstwach domowych.

Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego lub wypoczynkowego, z innych powodów), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Podział na pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy dokonano na podstawie deklaracji osoby badanej w odniesieniu do głównego miejsca pracy;

General notes

Economic activity of the population

1. The data on economic activity of population include persons aged 15 and more, members of households, and they are presented on the basis of the sample survey Labour Force Survey (LFS) – tables 1–2. In 2018 the survey covered approximately 28.5 thousand households in each quarter, i.e. about 0.2% of the total number. The survey has been carried out with the appliance of the continuous observation method, i.e. economic activity of population is observed in each week during the whole quarter; the survey does not cover the homeless and persons absent in a household for 12 months and more. The LFS results have been generalised on the basis of population balances aged 15 and more living in households.

Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth.

2. The main criterion in dividing the population into the economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed persons** are individuals who during the reference week:

- performed, for at least 1 hour, any work generating pay or income, i.e. were employed as paid employees, worked on their own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture or assisted (without pay) in work on family agricultural farm or conducting a family economic activity outside agriculture,
- formally had work but did not perform it (e.g. due to sickness, maternity leave, parental leave or vacation, due to other reasons), if the break in work did not exceed 3 months; moreover, if the break in work exceeded 3 months, the additional criterion in the case of employment as paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

Breakdown into full-time and part-time employed persons was made on the basis of a declaration of the surveyed person in reference to the main workplace;

2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15—74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopec bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdańczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Nie ujęto w nich pracujących w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin)
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

2) **unemployed persons** are persons aged 15—74 who simultaneously fulfilled three conditions:

- within the reference week were not employed,
- within a 4 weeks (the last week being the reference week) were actively looking for work,
- were ready (able) to take up work within 2 weeks following the reference week.

The unemployed also include persons who had found a job and were waiting to begin work within a three-month period and were ready to take up this work.

Economically inactive persons are persons who are not classified either as employed or unemployed.

3. Activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

Employment rate is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

Unemployment rate is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income. Data do not include persons employed in budgetary entities conducting activity in the scope of national defence and public safety.

Employed persons are:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relationship);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers),
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g. persons practicing learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives engaged in agricultural production as well as agricultural farmers' cooperatives);

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 grudnia podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 grudnia wyszacowano na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, tj. ujęto wszystkich pracujących niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi wyłącznie lub głównie na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnionych według stanu w dniu 31 grudnia** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełne etaty;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

8. Informacje zawarte w tabl. 4, 6—9 obejmują podmioty gospodarcze o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Dane nie obejmują podmiotów sporządzających sprawozdania z działalności: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych i duchownych.

9. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo). Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmieniać pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez zakład pracy lub pracownika (łącznie ze zwolnieniami grupowymi); osoby, które przeniesiono na emeryturę

6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. a property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning employment as of 31st December are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main workplace**.

5. Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31st December were estimated on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, i.e. included the whole number of employed persons independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing exclusively or mainly for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

- 1) **the employment, as of 31st December** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- 2) **the average paid employment** — full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. The data do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

8. Information included in tables 4, 6—9 covers economic entities employing over 9 persons. The data do not include entities reporting the activity of foundations, associations, political parties, trade unions, social organisations, employers' organisations, economic and professional self-government, individual farmers as well as clergy.

9. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees (including seasonal and temporary employees). These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been

lub rentę z tytułu niezdolności do pracy; osoby, które porzuciły pracę, a także — ze względów ewidencyjnych — osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o liczbę osób powracających do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o liczbę osób, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany.

Dane o **absolwentach podejmujących pierwszą pracę** dotyczą pełnozatrudnionych.

10. Źródłem informacji o wolnych miejscach pracy jest badanie popytu na pracę (sprawozdanie Z-05). Od 2007 r. badanie jest prowadzone metodą reprezentacyjną z częstotliwością kwartalną, objęte są nim jednostki lokalne osób prawnych, jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba zatrudnionych wynosi 1 lub więcej osób.

Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Bezrobotnie

1. Dane o liczbie **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2018, poz. 1265, z późniejszymi zmianami) określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonywającą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna — zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu

dissolved upon the wish of either the employer or the employee (including group dismissals); persons who have retired or been granted a disability pension; persons who have left work as well as — for record-keeping purposes — persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

Hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during a surveyed year to the number of full-time paid employees as of 31st December from the year preceding the surveyed year.

Data regarding **school leavers starting work for the first time** concern full-time paid employees.

10. The labour demand survey (the Z-05 report) is the source of information on **job vacancies**. Since 2007, the survey has been carried out as a quarterly sample survey and covers local entities of legal persons, organisational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity in which the number of employees is 1 and more.

Vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- positions and jobs were actually unoccupied on the survey day;
- employer made efforts to find people willing to take up the job;
- if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would be ready to hire them immediately.

Newly created jobs are the jobs created in the course of organisational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20th April 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (uniform text Journal of Laws 2018, item 1265, with later amendments), are classified as unemployed.

Unemployed person is a person aged 18 and more and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work, capable of work and ready to take full-time employment (or in case he/she is a disabled person — capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending school with the exception of schools for adults (or taking extra

tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników Spisów.

3. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2018, poz. 1265, z późniejszymi zmianami). Zasiłki i świadczenia przedemerytalne od 1 sierpnia 2004 r. finansowane są z budżetu państwa (na mocy ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych — Dz. U. 2017, poz. 2148, z późniejszymi zmianami).

4. Długotrwale bezrobotni zarejestrowani to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

curriculum exam covering this school curriculum) or tertiary schools in part-time programme, registered in the local labour office competent for his/her place of residence (permanent or temporary), and seeking employment or any other income-generating work, with additional provisions concerning the sources of income, included in the law.

2. The registered unemployment rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The unemployment rate is calculated including employed persons on private farms in agriculture (as a part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the results of the census.

3. Information concerning the Labour Fund expenditures are given according to the Act of 20 April 2004, on Employment Promotion and Labour Market Institutions, in force since 1 June 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1265, with later amendments). Pre-retirement benefits and allowances since 1 August 2004 are financed from the state budget (on the basis of the Act of 30 April 2004 on Pre-Retirement Benefits — Journal of Laws 2017 item 2148, with later amendments).

4. The registered long-term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of traineeship and vocational training of adults in the workplace.

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze „Statystycznej karty wypadku”.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności.

Work conditions

1. Information on accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information on accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data on accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from “Statistical accident report”.

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents for which one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

2. Data according to sections and divisions of the PKD 2007/NACE Rev. 2 were compiled using the **local kind-of-activity unit method.**

3. Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason, leading to injury or death, which occurred in connection with work:

— during or in connection with performance of

3. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej;
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania — na podstawie skierowania wydane go przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący — szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

4. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała,

ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;

- when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- during a business trip;
- during a training session within the scope of national self-defence;
- while performing tasks ordered by trade union organisations functioning at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and training sessions by a person receiving a sport scholarship;
- 2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- 3) exercising the mandate of deputy or senator, who receive salaries;
- 4) exercising the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing — on the basis of appointment issued by a powiat labour office or other supervising entity — training or internship connected with a scholarship received by school leavers;
- 6) performance of work by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of usual activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

4. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problem, which disrupts primary bodily functions or results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

5. Fatal accident at work is an accident which leads to the death of a victim at the site of the

całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

5. Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

6. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** bezpośrednio je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy grupowane są zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

7. **Wskaźnik wypadkowości** jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 grudnia, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

8. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);

accident or within 6 months of the accident.

6. Accidents at work are classified, i.a. according to **contact-modes of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, employee's incorrect action). Each accident at work is the result of a single contact-mode, but most often of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact-modes of injuries have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

7. **Incidence rate** is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31st December, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

8. Information on **persons exposed to physical health risk factors** is compiled on the basis of reports, wherein:

- 1) data concern persons employed by entities included in the sections: 'Agriculture, forestry and fishing' (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); 'Mining and quarrying', 'Manufacturing', 'Electricity, gas, steam and air conditioning supply'; 'Water supply; sewerage, waste management and remediation activities'; 'Construction' (excluding development of building projects); 'Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles'; 'Transportation and storage'; 'Information and communication' (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); 'Professional, scientific and technical activities' (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); 'Administrative and support service activities' (in the scope of rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); 'Education' (only tertiary education); 'Human health and social work activities' (in the scope of human health activities); 'Other service activities' (in the scope of repair of computers and personal and household goods);
- 2) data concern persons exposed to factors arising from the work environment (chemicals, dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimates, etc.), strenuous work (awkward postures, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors associated with particularly dangerous machinery;
- 3) the number of employees hired on the basis of

- 2) dane dotyczą zatrudnionych w warunkach zagrożenia: związanego ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, pyły, hałas, wibracje (drżania mechaniczne), gorący lub zimny mikroklimat itp.), związanego z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
- 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku badanego.

9. Ocena ryzyka zawodowego to proces analizowania i wyznaczania dopuszczalności ryzyka w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy, związanego z zagrożeniami występującymi w miejscu pracy.

10. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21(93) podaje się zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013, poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany.

an employment contract as of 31st December from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

9. Occupational risk assessment is the process of analysing and determining the acceptability of risk related to workplace hazards in the area of occupational health and safety.

10. Disease is deemed an occupational disease if it has been caused by the physical health risk factors occurring in the work environment or the nature of performed work.

Occupational diseases presented in table 21(93) have been reported pursuant to the decree of the Council of Ministers of 30th June 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thousand employees.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABLE 1 (74). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018				
	przeciętne w roku annual averages			kwartały quarters				
	I	II	III	IV				
LUDNOŚĆ w tys. POPULATION in thousands	1605	1662	1665	1656	1658	1656	1655	1654
Mężczyźni	765	798	796	791	792	791	791	790
Men								
Kobiety	840	863	869	865	866	865	864	864
Woman								
Aktywni zawodowo Economically active persons	871	915	912	911	908	910	927	899
mężczyźni	486	511	515	512	498	515	525	511
men								
kobiety	385	404	397	399	410	395	402	388
woman								
Pracujący	779	843	862	872	865	878	886	860
Employed persons								
mężczyźni	439	475	486	492	476	499	503	491
men								
kobiety	340	368	376	380	389	379	383	369
woman								
Bezrobotni ^a	92	73	50	39	42	32	41	40
Unemployed persons ^a								
mężczyźni	47	37	29	20	22	16	23	20
men								
kobiety	45	36	21	19	20	17	19	20
woman								
Bierni zawodowo Economically inactive persons	734	746	753	745	750	746	728	755
Mężczyźni	279	287	281	279	294	276	265	279
Men								
Kobiety	455	459	472	466	456	469	463	475
Woman								
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w % ACTIVITY RATE in %	54,3	55,1	54,8	55,0	54,8	55,0	56,0	54,4
mężczyźni	63,5	64,0	64,7	64,7	62,9	65,1	66,4	64,7
men								
kobiety	45,8	46,8	45,7	46,1	47,3	45,7	46,5	44,9
woman								
Miasta	54,8	53,5	53,8	54,5	53,7	54,1	55,3	54,7
Urban areas								
Wieś	53,5	57,3	56,1	55,9	56,2	56,2	57,1	53,9
Rural areas								
WSKAZNIK ZATRUDNIENIA w % EMPLOYMENT RATE in %	48,5	50,7	51,8	52,7	52,2	53,0	53,5	52,0
mężczyźni	57,4	59,5	61,1	62,2	60,1	63,1	63,6	62,2
men								
kobiety	40,5	42,6	43,3	43,9	44,9	43,8	44,3	42,7
woman								
Miasta	48,8	49,3	51,1	52,3	51,5	52,2	52,9	52,8
Urban areas								
Wieś	48,2	52,7	52,7	53,1	53,3	54,1	54,4	50,8
Rural areas								
STOPA BEZROBOCIA w % UNEMPLOYMENT RATE in %	10,6	8,0	5,5	4,3	4,6	3,5	4,4	4,4
mężczyźni	9,7	7,2	5,6	3,9	4,4	3,1	4,4	3,9
men								
kobiety	11,7	8,9	5,3	4,8	4,9	4,3	4,7	5,2
woman								
Miasta	11,2	7,9	5,3	3,9	4,2	3,4	4,3	3,6
Urban areas								
Wieś	9,6	8,1	5,8	4,8	5,3	3,7	4,7	5,8
Rural areas								

a Osoby w wieku 15—74 lata.

a Persons aged 15—74.

TABL. 2 (75). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2018 R. – na podstawie BAEŁ**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2018 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Population	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawodowo Economi- cally inactive persons	Współ- czynnik aktywno- ści zawo- dowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnie- nia Employ- ment rate	Stopa bezrobo- cia Unem- ployment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezro- botni ^a unem- ployed ^a				
		w tys. in thousands	in thousands					
OGÓŁEM	1654	899	860	40	755	54,4	52,0	4,4
TOTAL								
Według wieku: By age								
w tym w wieku produkcyjnym ^b of which of working age ^b	1171	870	831	39	301	74,3	71,0	4,5
15–24 lata	206	72	61	11	134	35,0	29,6	15,3
25–34	275	216	205	11	59	78,5	74,5	5,1
35–44	298	256	248	7	42	85,9	83,2	2,7
45–54	246	202	194	8	44	82,1	78,9	4,0
55 lat i więcej	630	154	151	3	476	24,4	24,0	1,9
and more								
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe	329	266	260	6	63	80,9	79,0	2,3
Tertiary								
Policealne i średnie zawodowe ...	367	223	215	8	144	60,8	58,6	3,6
Post-secondary and vocational secondary								
Średnie ogólnokształcące	163	88	83	5	75	54,0	50,9	5,7
General secondary								
Zasadnicze zawodowe	475	263	251	13	211	55,4	52,8	4,9
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	320	59	51	8	261	18,4	15,9	13,6
Lower secondary, primary and incomplete primary								

a Osoby w wieku 15–74 lata. b Mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat.

a Persons aged 15–74. b Men aged 18–64, women aged 18–59.

Pracujący Employment

TABL. 3 (76). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 grudnia
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
				ogółem total	z liczbą ogółem – kobiety of total number – women
OGÓŁEM TOTAL	680154	707068	738491	749206	349736
sektor publiczny public sector	159742	150138	150897	152320	100282
sektor prywatny private sector	520412	556930	587594	596886	249454
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture ^b , forestry and fishing	107567	107683	107681	107476	47253
Przemysł Industry	160130	167366	173142	175126	57434
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	144519	153272	159059	160510	54295
Budownictwo Construction	43588	41008	44415	46015	4739
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles	113020	112315	117387	118652	62185
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	33248	35179	39692	41522	8356
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering	9295	10310	11697	11634	7378
Informacja i komunikacja Information and communication	6115	9826	11415	12663	3958
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	14547	14790	13994	14147	9727
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	11312	12587	13281	13561	8924
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	16677	20144	22474	22471	11551
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	19113	22409	26194	24624	10791
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compul- sory social security	32508	33234	33589	33943	21272
Edukacja Education	55961	57698	57938	58709	45389
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	40583	43299	45221	47378	37550
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	6531	6261	6548	6639	4032
Pozostała działalność usługowa Other service activities	9959	12959	13823	14646	9197

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 122.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 122.

TABL. 4 (77). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 grudnia
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which		
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an em- ployment contracts	właściciele, współwłaści- ciele i bezpłatnie poma- gający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers	
OGÓŁEM	2010	396768	390736	4282
TOTAL	2015	404118	398600	4014
	2017	419477	414799	3430
	2018	422671	418343	3093
sektor publiczny	140293	140293		–
public sector				
sektor prywatny	282378	278050		3093
private sector				
w tym of which				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	6506	5957		40
Przemysł	142874	141651		988
Industry				
w tym przetwórstwo przemysłowe	132369	131175		959
of which manufacturing				
Budownictwo	20989	20592		397
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	57426	56617		748
Transport i gospodarka magazynowa	18721	18472		249
Transportation and storage				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	5123	4966		157
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja	1906	1872		34
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8918	8478		10
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	9781	9763		18
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna	7264	7155		109
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	13361	13274		87
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compul- sory social security	32507	#		#
Edukacja	56043	55909		134
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	34371	34294		77
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4970	4956		14
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	1894	#		#
Other service activities				

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a In Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (78). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a	
O G Ó Ł E M	448726	444666	462183	465050	394123	T O T A L
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10398	10001	9886	9649	4718	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	137886	137745	144224	146849	137312	Industry
w tym przetwórstwo przemy- słowe	127350	127443	133335	135929	127012	of which manufacturing
Budownictwo	33474	28151	28776	29650	19239	Construction
Handel; naprawa pojazdów sa- mochodowych ^Δ	75023	69890	72807	74250	53622	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa	16058	18934	23350	22183	16478	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	6009	5883	6861	6642	4266	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	2731	2824	2605	2728	1815	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	7967	9374	8980	9050	8086	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	5253	5809	6163	5964	4401	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nau- kowa i techniczna	9555	10385	11818	11060	6718	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	13724	15918	15118	14785	13303	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	32622	31714	31358	31439	31438	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	54289	53941	55109	54499	53913	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	33837	33065	34011	35128	32484	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5487	4740	4899	4920	4607	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	4413	6293	6218	6254	1725	Other service activities

a Bez zatrudnionych za granicą.

a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (79). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni ^b Full-time employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time employees		
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	
OGÓŁEM	2010	362913	174229	27823	14431
TOTAL	2015	371519	182356	27081	18556
	2017	387966	188532	26833	18404
	2018	390927	190156	27416	18724
sektor publiczny		130030	88148	10263	7276
public sector					
sektor prywatny		260897	102008	17153	11448
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		4574	1100	1383	1059
Przemysł		137914	46378	3737	1955
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe		127696	44152	3479	1832
of which manufacturing					
Budownictwo		19446	2193	1146	349
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		54281	28332	2336	1544
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		17707	2723	765	193
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		3967	2699	999	605
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja		1744	598	128	62
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		8261	6174	217	162
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		4232	2130	5531	4970
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		6790	3663	365	243
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		12521	4682	753	497
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		31342	19798	1164	732
Edukacja		49946	39460	5963	4161
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		32288	26854	2006	1500
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		4193	2627	763	595
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa		1721	745	143	88
Other service activities					

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b Łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons. b Including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (80). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
 HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podejmujący pierwszą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powracający z urlopów wychowaw- czych persons re- turning from child-care leaves		
OGÓŁEM	2010	80593	31819	9902	65841	1457	22,0
TOTAL	2015	84411	37088	10158	71513	653	23,1
	2017	99667	43870	11550	61179	657	26,5
	2018	97875	42885	11225	59440	815	25,5
sektor publiczny		18828	12420	2141	14220	293	14,4
public sector							
sektor prywatny		79047	30465	9084	45220	522	31,1
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		746	158	106	441	14	16,6
Przemysł		32692	11192	3870	20660	206	23,9
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		31003	10817	3748	19546	202	24,5
of which manufacturing							
Budownictwo		6736	489	1112	3664	17	35,9
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		17649	9749	1778	9904	188	33,4
Transport i gospodarka magazynowa		5629	852	357	3144	#	33,0
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1713	1081	292	697	10	42,9
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		427	124	64	243	-	24,8
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		2213	1634	250	1748	68	27,4
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		684	348	59	499	4	15,8
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1529	834	256	953	7	23,0
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		10440	3738	1157	4821	8	80,3
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compul- sory social security		6240	3731	659	4877	127	19,6

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 7 (80). **PRZYJĘCIA DO PRACY^a** (dok.)
HIRES^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %
		kobiety women	podjemujący pierwszą pracę persons starting work for the first time	osoby po- przednio pracujące persons formerly employed	powracający z urlopów wychowaw- czych persons re- turning from child-care leaves	
Edukacja Education	5166	4198	511	3650	75	10,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	5020	4213	624	3530	58	16,1
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	646	386	107	372	10	15,6
Pozostała działalność usługowa Other service activities	345	158	23	237	#	18,6

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (81). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a**
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	kobiety women	Z liczby ogółem Of total number				Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %	
			zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesie- ni na eme- ryturę, rentę, z tytułu niezdolno- ści do pra- cy, rehabili- tację; retired or granted pension due to an inability to work or due to re- habilitation	korzysta- jący z urlopów wychowawczych taking child-care		
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pracowni- ka by em- ployee				
OGÓŁEM	2010	77431	30523	14959	7901	2990	1572	21,1
TOTAL	2015	78832	32012	11753	10317	4644	808	21,5
	2017	88314	37705	8510	11239	7345	1059	23,3
	2018	90992	39096	6853	11963	6538	1081	23,6
sektor publiczny public sector	17894	11260	575	1652	3682	387	13,6	
sektor prywatny private sector	73098	27836	6278	10311	2856	694	28,7	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	868	165	90	53	137	5	19,6	

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (81). ZWOLNIENIA Z PRACY^a (dok.)
 TERMINATIONS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesie- ni na eme- ryturę, rentę, z tytułu niezdolno- ści do pra- cy, rehabili- tacji; retired or granted pension due to an inability to work or due to re- habilitation	korzysta- jący z urlopow wychow- awczych taking child-care	
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pracowni- ka by em- ployee			
Przemysł Industry	30246	9644	3120	4480	1733	211	22,1
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	28668	9268	2987	4359	1464	196	22,7
Budownictwo Construction	5900	336	327	724	195	14	31,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	15568	9102	1636	2741	497	345	29,1
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	4876	632	277	806	215	17	28,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	1701	1147	82	241	26	15	42,5
Informacja i komunikacja Information and communication	396	116	#	98	#	#	22,6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	2176	1518	170	429	148	74	26,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	745	365	57	118	173	6	17,2
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna Professional, scientific and technical activities	1460	736	88	278	94	11	21,9
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	10825	4006	366	479	103	19	83,1
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compul- sory social security	6039	3469	164	329	892	124	19,0
Edukacja Education	4770	3707	247	394	1237	84	9,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	4417	3608	121	690	957	135	13,9
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	571	355	18	63	105	4	13,9
Pozostała działalność usługowa Other service activities	434	190	#	40	#	#	23,4

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (82). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**
 THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem – absolwenci szkół Of total number – school leavers				
			wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodo- wych post- secondary and sec- ondary vo- cational	liceów ogół- noksztalcą- cych general se- condary	zasadni- czych zawo- dowych basic vocational	
OGÓŁEM	2010	7303	3198	2276	1918	1170	1939
TOTAL	2015	6880	3310	2457	1828	1093	1502
	2017	7140	3418	2202	1938	1188	1812
	2018	6212	2832	1994	1474	1005	1739
sektor publiczny		1657	1133	961	329	253	114
public sector							
sektor prywatny		4555	1699	1033	1145	752	1625
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		70	24	19	36	#	#
Przemysł		2223	677	381	630	376	836
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		2149	650	364	616	358	811
of which manufacturing							
Budownictwo		545	36	82	87	31	345
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		915	494	200	219	177	319
Transport i gospodarka magazynowa		165	42	32	52	23	58
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		172	83	#	61	39	#
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		31	7	17	#	#	-
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		234	175	126	#	63	#
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		29	18	7	9	9	4
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		179	88	114	25	25	15
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		157	92	22	48	62	25
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compul- sory social security		524	343	270	110	105	39
Edukacja		334	263	262	29	23	20
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		536	433	362	105	47	22
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		85	51	46	17	15	7
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		13	6	#	4	#	#
Other service activities							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (83). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2018 R.**
 JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly cre- ated jobs	z liczby ogółem w jednost- kach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
w tys. in thousands							
OGÓŁEM TOTAL	4,1	0,7	3,3	31,2	14,6	13,0	6,7
Rolnictwo, leśnictwo, łow- iectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,3	0,1
Przemysł Industry	2,1	0,2	2,0	10,1	3,9	2,9	2,1
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	0,0	–	–	0,0	0,0	0,0	0,0
przetwórstwo przemy- słowe manufacturing	2,0	0,2	1,9	9,8	3,7	2,8	2,0
wytwarzanie i zaopatry- wanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wod- ną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
dostawa wody; gospoda- rowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activi- ties	0,1	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0
Budownictwo Construction	0,4	0,1	0,2	6,3	2,1	1,8	0,4
Handel; naprawa pojaz- dów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor ve- hicles ^Δ	0,3	0,1	0,3	3,5	2,2	2,8	0,9
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	0,2	0,0	0,1	2,0	1,2	1,4	0,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and cater- ing ^Δ	0,1	0,0	0,1	1,3	0,4	0,4	0,1

a W ciągu roku.

a During the year.

TABL. 10 (83). MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2018 R. (dok.)
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem w jednost- kach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
			w tys. in thousands				
Informacja i komunikacja Information and communi- cation	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,1	0,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	0,1	–	0,1	0,5	0,4	0,1	0,1
Obsługa rynku nierucho- mości ^A Real estate activities	0,0	–	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	0,1	0,1	0,0	1,2	0,5	0,9	0,7
Administrowanie i działal- ność wspierająca ^A Administrative and support service activities	0,0	–	0,0	1,2	0,8	0,5	0,3
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpiecze- nia społeczne..... Public administration and defence; compulsory so- cial security	0,2	0,0	0,2	0,5	0,4	0,1	0,1
Edukacja..... Education	0,1	0,0	0,1	2,0	1,5	0,8	0,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	0,2	0,1	0,1	1,3	0,8	0,3	0,3
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	0,0	–	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	0,0	0,0	0,0	0,5	0,1	0,1	0,0

a W ciągu roku.

a During the year.

Bezrobocie

Unemployment

TABL. 11 (84). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 grudnia
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	139401	107255	81543	72655	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	75696	60367	48825	44215	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	24830	15648	10535	9113	previously not employed
absolwenci ^a	7556	4352	2367	2189	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	42057	38264	29488	26653	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	2493	4268	2774	2375	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	69680	63149	49071	42021	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku	26416	17143	12912	12149	possessing benefit rights
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	18823	17992	17183	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	6260	5080	3595	3236	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego^c w %	17,0	13,2	9,9	8,8	Registered unemployment rate^c in %
Oferty pracy	1084	3012	3139	3067	Job offers

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego. c Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 124.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. c See general notes, item 2 on page 124.

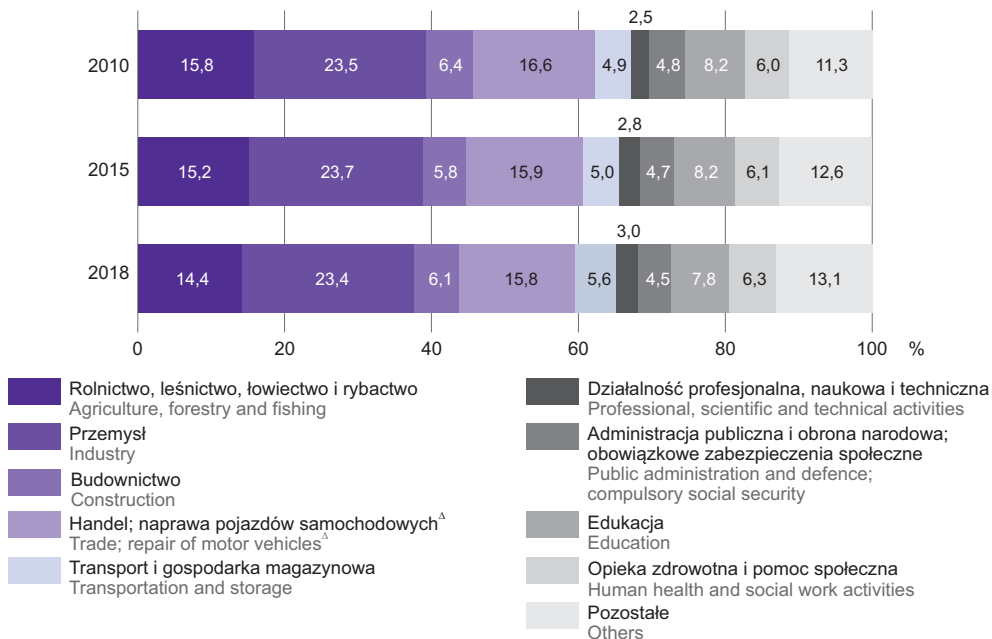
S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 grudnia

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SECTIONS

As of 31st December

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie — dane szacunkowe.

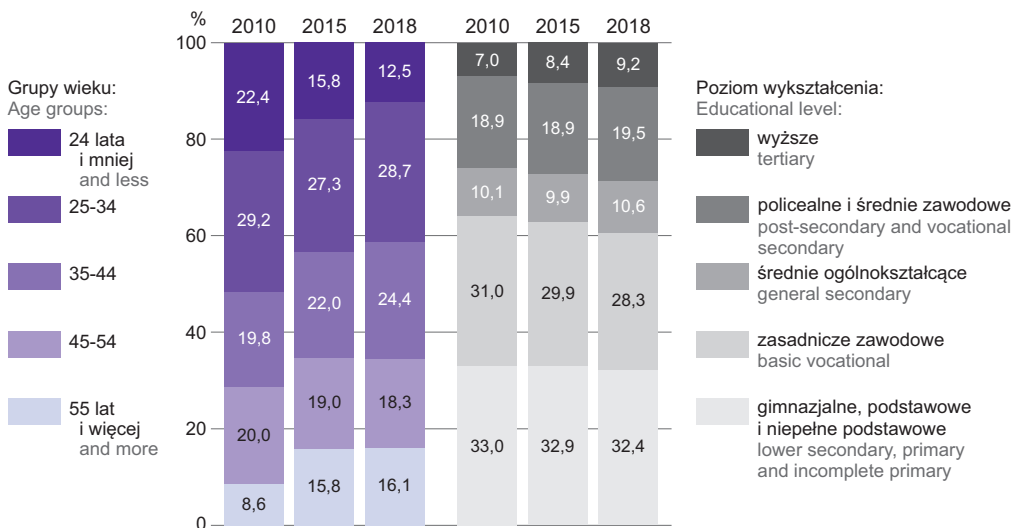
a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture — estimated data.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG GRUP WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 grudnia

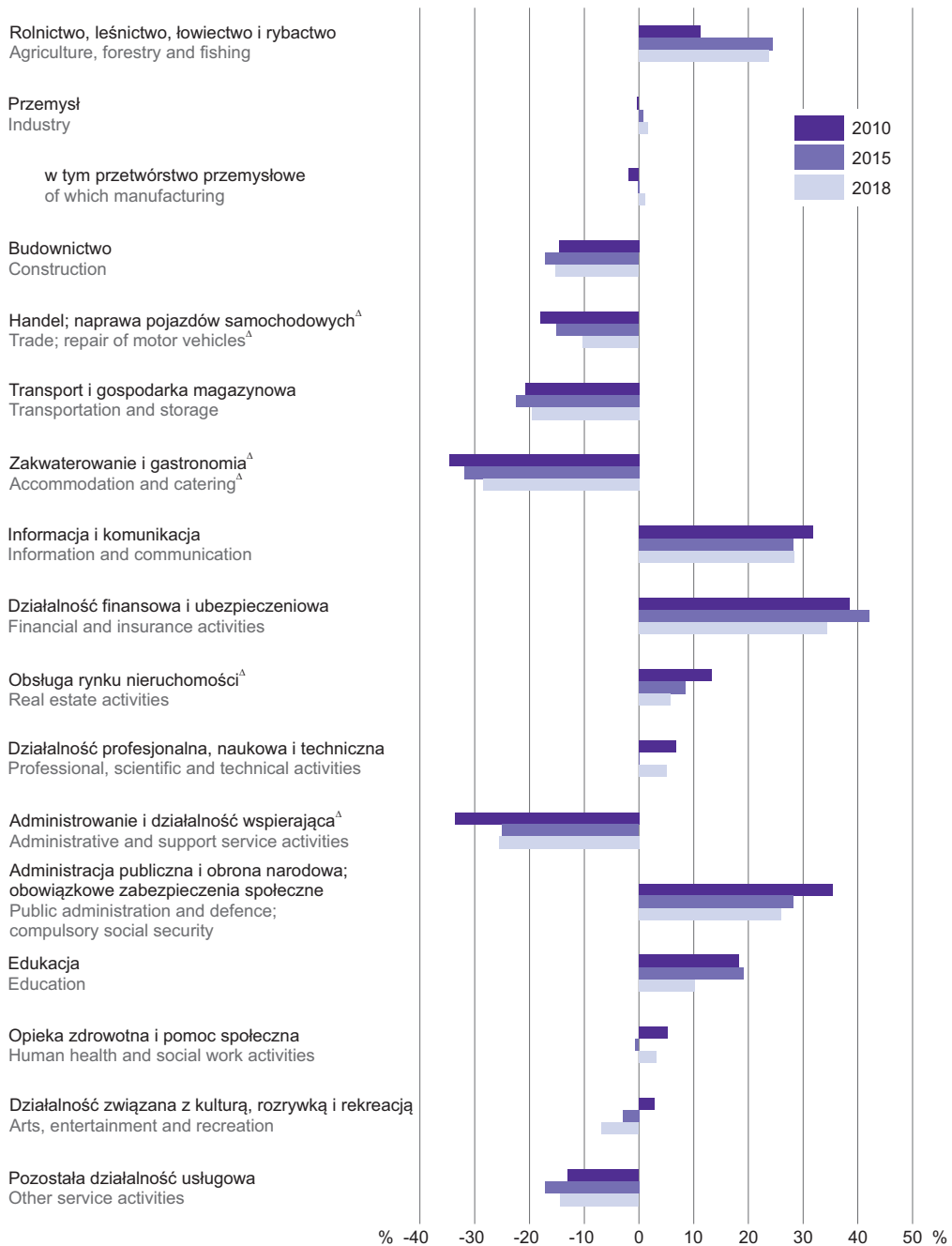
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE GROUPS AND EDUCATIONAL LEVEL

As of 31st December

ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W WOJEWÓDZTWIE^a

RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE VOIVODSHIP^a

^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.
^a Concern monthly gross wages and salaries.

TABL. 12 (85). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**
 NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED
 FROM UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani	203166	167762	130282	116834	Newly registered unemployed persons
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	98364	82251	65023	59424	women
dotychczas niepracujący	41192	25888	16445	13750	previously not employed
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	3378	6622	4175	3441	terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani	198207	187618	147261	125722	Persons removed from unemployment rolls
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	94919	91962	72882	64034	women
z tytułu podjęcia pracy	82187	90603	74885	65740	received jobs

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (86). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZAŁCENIA, CZASU
 POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**
 Stan w dniu 31 grudnia
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION
 OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM TOTAL	139401	75696	107255	60367	81543	48825	72655	44215
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej and less	31183	17282	16977	9964	10122	6610	9040	6050
25–34	40686	24218	29324	18809	23135	16219	20819	15058
35–44	27560	15617	23629	14208	20044	12795	17747	11565
45–54	27934	14670	20346	10979	15283	8588	13325	7497
55 lat i więcej and more	12038	3909	16979	6407	12959	4613	11724	4045

TABL. 13 (86). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	9743	6618	8968	6249	7297	5335	6671	4796
Policealne oraz średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	26324	17109	20323	13729	15636	11093	14204	10195
Średnie ogólnokształcące General secondary	14061	9672	10580	7486	8239	6028	7686	5738
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	43270	20506	32102	15815	23525	12640	20556	11150
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	46003	21791	35282	17088	26846	13729	23538	12336
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej months and less	48535	23217	32011	14873	22094	10535	20211	9897
3–6	24065	12880	15828	8766	10878	6152	10089	5849
6–12	24904	13579	16648	9174	11702	7027	10314	6237
12–24	23356	13384	16120	9920	13737	9042	10815	7175
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	18541	12636	26648	17634	23132	16069	21226	15057
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy No work seniority	24830	16083	15648	10610	10535	7647	9113	6747
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej and less	20341	12676	18281	11750	14770	10033	13588	9353
1–5	34274	19039	25750	15228	21015	13456	19218	12583
5–10	20595	10419	16499	9000	13338	7783	11968	7057
10–20	21352	10972	16649	8444	12801	6706	11158	5862
20–30	14026	5487	10364	4162	6805	2587	5666	2110
powyżej 30 lat more than 30 years	3983	1020	4064	1173	2279	613	1944	503

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. wśród bezrobotnych było 18291 osób (w tym 7633 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31st December 2018 among the unemployed were 18291 persons (of which 7633 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABLE 14 (87). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	2576	3593	2908	2759	Undertaking employment in intervention works
w tym kobiety	1531	1895	1606	1581	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	8431	5569	5202	4498	Undertaking employment in public works
w tym kobiety	3530	2750	2523	2365	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	34222	25770	16767	12878	Started training or internship with the employer
w tym kobiety	20411	15351	10257	7808	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	5256	4152	3354	2766	Started a social useful works
w tym kobiety	3411	2554	2030	1719	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	67103	95290	95389	89897	Number of submitted job offers

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABLE 15 (88). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	653,2	543,9	507,8	424,7	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych ze składkami	249,8	194,7	152,2	128,3	30,2	Unemployment benefits with contributions
Dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej oraz refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	132,6	111,0	79,0	72,9	17,2	Co-funding for starting a business and reimbursement of costs of providing equipment or upgrading equipment for a place of work
Roboty publiczne	53,1	41,4	45,5	38,4	9,0	Public works
Prace interwencyjne	13,6	19,9	17,7	16,2	3,8	Intervention works
Stáže ^b	129,9	107,2	79,5	67,5	15,9	Internships ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 124. b Łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i bonami stażowymi.

U w a g a. W ciągu 2018 r. wydatki na szkolenia wyniosły 7,7 mln zł.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 3 on page 124. b Including social security contributions and internship vouchers.

Note. During 2018 expenditures for trainings amounted 7,7 million PLN.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (89). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a
 (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			SPECIFICATION	
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more		
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	2010	5022	29	33	4960	43	1596	3009	TOTAL
	2015	5091	21	22	5048	97	1960	2800	
	2017	4905	14	41	4850	111	1774	2882	
	2018	4693	13	34	4646	115	1907	2454	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	82	1	1	80	–	26	54	Agriculture, forestry and fishing	
Przemysł	2166	3	19	2144	40	865	1199	Industry	
górnictwo i wydobywanie	3	–	–	3	–	–	3	mining and quarrying	
przetwórstwo przemy- słowe	2033	2	19	2012	37	819	1118	manufacturing	
wytwarzanie i zaopatry- wanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	18	1	–	17	–	8	9	electricity, gas, steam and air conditioning supply	
dostawa wody; gospoda- rowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	112	–	–	112	3	38	69	water supply; sewer- age, waste manage- ment and remediation activities	
Budownictwo	262	3	5	254	4	72	177	Construction	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	705	1	4	700	15	307	330	Trade; repair of motor vehicles ^Δ	

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych.
 a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents.

TABL. 16 (89). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (cd.)**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			SPECIFICATION
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)								
Transport i gospodarka magazynowa	282	1	1	280	2	106	168	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	38	–	–	38	1	21	16	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	8	–	–	8	1	5	2	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	33	–	–	33	–	17	15	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	36	–	–	36	–	18	17	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ...	32	–	–	32	–	9	22	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działal- ność wspierająca ^Δ	121	1	1	119	5	48	63	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; ob- owiązkowe zabezpie- czenia społeczne	211	2	2	207	9	110	80	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	232	1	–	231	6	107	107	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	416	–	–	416	30	172	162	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	38	–	–	38	2	13	22	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	31	–	1	30	–	11	20	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents.

TABL. 16 (89). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (cd.)**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			SPECIFICATION
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	Z innym skutkiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (incidence rate)								
OGÓŁEM2010	9,03	0,05	0,06	8,92	0,08	2,87	5,41	TOTAL
2015	8,47	0,03	0,04	8,40	0,16	3,26	4,66	
2017	7,77	0,02	0,06	7,69	0,18	2,81	4,57	
2018	7,29	0,02	0,05	7,22	0,18	2,96	3,81	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10,36	0,13	0,13	10,10	–	3,29	6,82	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	12,44	0,02	0,11	12,31	0,23	4,97	6,89	Industry
górnictwo i wydobywanie	3,62	–	–	3,62	–	–	3,62	mining and quarrying
przetwórstwo przemy- słowe	12,72	0,01	0,12	12,59	0,23	5,13	7,00	manufacturing
wytwarzanie i zaopatry- wanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	3,87	0,21	–	3,66	–	1,72	1,93	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospoda- rowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ	12,64	–	–	12,64	0,34	4,29	7,78	water supply; sewer- age, waste manage- ment and remedia- tion activities
Budownictwo	5,79	0,07	0,11	5,61	0,09	1,59	3,91	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	5,97	0,01	0,03	5,93	0,13	2,60	2,80	Trade; repair of motor vehicles ^Δ

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 16 (89). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incap- able for work ^b			SPECIFICATION
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (dok.) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (cont.)								
Transport i gospodarka magazynowa	6,94	0,02	0,02	6,90	0,05	2,61	4,14	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ	3,26	–	–	3,26	0,09	1,80	1,37	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	0,66	–	–	0,66	0,08	0,42	0,17	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,35	–	–	2,35	–	1,21	1,07	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nierucho- mości ^Δ	2,68	–	–	2,68	–	1,34	1,27	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1,42	–	–	1,42	–	0,40	0,98	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działal- ność wspierająca ^Δ	4,76	0,04	0,04	4,68	0,20	1,89	2,48	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; ob- owiązkowe zabezpie- czenia społeczne	6,25	0,06	0,06	6,13	0,27	3,26	2,37	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3,98	0,02	–	3,96	0,10	1,83	1,83	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	8,98	–	–	8,98	0,65	3,71	3,50	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5,76	–	–	5,76	0,30	1,97	3,34	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2,18	–	0,07	2,11	–	0,77	1,41	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABLE 17 (90). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budownictwo construction	handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka maga- zynowa transportation and storage	opieka zdrowo- tna i pomoc społe- czna human health and social work activities
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemys- łowe of which manu- facturing				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT-MODES OF INJURIES								
OGÓŁEM 2010	5022	108	2143	1935	540	733	254	386
TOTAL 2015	5091	86	2243	2072	307	767	284	500
2017	4905	80	2100	1925	281	784	300	477
2018	4693	82	2166	2033	262	705	282	416
Kontakt z prądem elektrycznym, temperatura, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals	195	4	104	101	8	22	7	14
w tym z preparatami chemicznymi of which with chemicals	49	1	35	34	1	4	1	3
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie Drowned, buried, enveloped	7	2	2	1	3	-	-	-
Zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt Horizontal or vertical impact with or against a stationary object	1432	22	544	502	78	172	112	166
Uderzenie przez obiekt w ruchu Struck by object in motion, collision with	985	26	510	483	59	165	61	35
w tym przez: of which by:								
spadający obiekt falling object	394	7	215	198	25	86	13	10
obracający się, poruszający się lub transportowany obiekt, włączając pojazdy a rotating, moving or transported object, including vehicles	221	6	107	103	16	36	19	8
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent	982	6	538	515	55	185	16	88
w tym kontakt z przedmiotem ostrym of which contact with sharp material agent	620	3	329	315	28	148	7	52
Uwięzienie, zmiażdżenie Trapped, crushed	393	8	249	239	26	57	13	8
Obciążenie psychiczne lub fizyczne Physical or mental stress	583	5	203	180	33	95	47	83
w tym obciążenie układu mięśniowo-szkieletowego of which physical stress on the musculoskeletal system	511	5	176	157	31	87	41	70

a Zgłoszone w danym roku.

a Registered in a given year.

TABL. 17 (90). WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, for- estry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor ve- hicles ^Δ	transport i gospo- darka maga- zynowa transporta- tion and stor- age	opieka zdrowo- tna i pomoc społeczna human health and social work ac- tivities
			razem total	w tym przetwó- rstwo prze- mysłowe of which manu- facturing				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZ (dok.) CONTACT MODE OF INJURY (cont.)								
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia Bite, kick, etc. (human or animal)	112	9	13	9	-	9	26	22
Pozostałe Other	4	-	3	3	-	-	-	-
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS								
OGÓŁEM 2010	10333	258	4728	4299	1165	1524	510	610
TOTAL 2015	10633	177	5103	4748	670	1581	588	662
..... 2017	10339	156	4798	4451	626	1702	611	812
..... 2018	9986	162	4875	4593	590	1542	621	702
Niewłaściwy stan czynnika material- nego Inappropriate condition of material ob- jects/agents	828	15	448	416	47	128	46	30
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organisation of:								
pracy work	448	6	262	253	29	62	12	18
stanowiska pracy workstation	503	3	268	252	28	95	35	21
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pra- cownika Absence or inappropriate use of mater- ial objects/agents	755	10	423	397	43	124	42	37
Nie używanie sprzętu ochronnego przez pracownika Not using protective equipment	138	2	79	75	8	26	7	1
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika Employee's inappropriate wilful action	689	5	393	377	34	138	43	25
Niewłaściwy stan psychofizyczny pra- cownika ^b Employee's inappropriate mental and physical condition ^b	147	3	64	58	9	15	9	16
Nieprawidłowe zachowanie się pra- cownika Employee's incorrect action	6045	114	2812	2645	375	885	339	524
Inne Other	433	4	126	120	17	69	88	30

a Zgłoszone w danym roku. b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nad-
użyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse, etc.

TABL. 18 (91). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE**

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	1241	938	826	808	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	4	7	3	8	of whom fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Contact-modes of injuries:
upadek osób	591	394	390	381	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	56	74	52	46	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	24	27	27	8	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	128	105	82	100	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	243	134	120	126	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	3	7	5	4	impact of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	2	1	–	3	Impact of harmful materials
inne wydarzenia	194	196	150	140	other contact-modes

a Z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a For which one-off compensations were granted.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (92). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenia Risks arising from						
			związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery		
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	
	na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey								
OGÓŁEM	2010	87,1	72,8	56,4	48,0	18,1	16,1	12,6	8,8
TOTAL	2015	74,3	62,6	51,9	44,1	12,0	10,8	10,4	7,7
	2017	65,9	56,3	46,9	40,2	9,0	8,5	10,0	7,7
	2018	66,4	56,6	46,7	40,5	8,9	7,5	10,8	8,6

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 126.

a Employees listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 126.

TABL. 19 (92). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (cd.)
 Stan w dniu 31 grudnia
 EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenia Risks arising from					
			związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
	na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey							
sektor publiczny public sector	46,4	40,3	21,8	17,3	11,7	10,9	12,9	12,0
sektor prywatny private sector	70,4	60,0	51,8	45,2	8,3	6,8	10,3	7,9
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	32,5	24,7	13,7	9,4	1,6	1,6	17,2	13,7
Przemysł Industry	108,3	93,7	79,1	70,2	13,4	11,1	15,8	12,4
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	51,2	1,8	51,2	1,8	x	x	x	x
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	108,5	95,2	82,2	74,2	12,7	10,2	13,6	10,9
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a electricity, gas, steam and air conditioning supply	38,0	38,0	14,4	14,4	23,1	23,1	0,5	0,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ ... water supply; sewerage, waste management and remediation activities	142,7	101,0	60,1	34,9	21,6	21,6	60,9	44,5

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 126.

a Employees listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 126.

TABL. 19 (92). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenia Risks arising from					
			związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
	na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey							
Budownictwo Construction	40,2	28,6	27,2	16,1	5,1	5,1	7,9	7,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	11,5	7,4	5,5	3,2	1,9	1,5	4,1	2,6
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	31,5	30,4	10,2	9,1	7,1	7,1	14,2	14,2
Informacja i komunikacja Information and communication	8,5	0,6	4,5	0,6	4,0	x	x	x
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	4,3	2,2	4,3	2,2	x	x	x	x
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	8,4	7,3	5,2	4,2	x	x	3,1	3,1
Edukacja Education	2,7	2,7	2,1	2,1	x	x	0,6	0,6
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	26,2	22,9	18,0	15,7	7,7	6,7	0,5	0,5

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 126.

a Employees listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 126.

TABL. 20 (93). ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2018 R.EMPLOYEES^a AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowa- dzenie oceny ryzyka zawo- dowego Assessment of occupational risk	Wyeliminowa- nie lub ograni- czenie ryzyka zawodowego Elimination or reduction of occupational risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organizacyjne organisational	ochrony in- dywidualnej personal protection
na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey					
OGÓŁEM	271,8	141,6	51,8	69,9	85,8
TOTAL					
sektor publiczny	225,8	125,5	47,0	65,3	79,4
public sector					
sektor prywatny	281,2	144,9	52,8	70,8	87,1
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	339,5	263,1	111,7	134,5	208,0
Przemysł	295,3	148,0	54,7	68,0	94,4
Industry					
górnictwo i wydobywanie	199,6	65,4	7,1	38,9	19,4
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe	293,8	143,9	53,0	67,0	89,6
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	290,6	207,2	82,6	39,1	185,5
electricity, gas, steam and air conditioning supply ^Δ					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	330,4	194,8	73,4	100,8	137,4
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities ^Δ					
Budownictwo	309,8	181,3	74,5	95,2	123,1
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	243,8	147,0	36,8	74,8	68,6
Transport i gospodarka magazynowa	211,3	117,1	60,3	76,2	45,2
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja	297,4	133,9	129,4	128,3	57,9
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna	164,1	51,8	x	x	51,8
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	150,1	23,1	23,1	23,1	23,1
Edukacja	36,0	x	x	x	x
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	250,6	118,5	51,5	59,9	90,5
Human health and social work activities					
Pozostała działalność usługowa	916,0	x	x	x	x
Other service activities					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str.126. b Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 127.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 126. b See general notes, item 9 on page 127.

TABL. 21 (94). **CHOROBY ZAWODOWE**
 OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thousand employees		
O G Ó Ł E M	2010	151	32,5	TOTAL
	2015	82	17,6	
	2017	95	19,5	
	2018	96	19,4	
Astma oskrzelowa.....	4	0,8	Bronchial asthma	
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	1	0,2	Extrinsic allergic alveolitis	
Alergiczny nieżyt nosa	1	0,2	Allergic rhinitis	
Przewlekłe choroby narządu głosu spo- wodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym	25	5,0	Chronic voice disorders due to exces- sive vocal effort	
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	3	0,6	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environ- ment	
Choroby skóry	5	1,0	Skin diseases	
Przewlekłe choroby układu ruchu wywo- lane sposobem wykonywania pracy	4	0,8	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed	
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wy- konywania pracy	14	2,8	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is per- formed	
Obustronny trwały odbiorczy ubytek słu- chu typu ślimakowego lub czuciowo- nerwowego spowodowany hałasem ..	7	1,4	Bilateral permanent noise-induced hear- ing loss of cochlear or sensorineural type	
Zespół wibracyjny	1	0,2	Vibration syndrome	
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	31	6,2	Infectious and parasitic diseases or their sequels	

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (95). KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŹLIWYCH^a

Stan w dniu 15 grudnia

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR EXPOSURE TO PHYSICAL HEALTH RISK FACTORS AT WORK^a

As of 15th December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne Prophylactic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from work in special conditions ^b
OGÓŁEM	2010	14025	48011	3258	11022	1346	1814	212
TOTAL	2015	12502	35009	1017	5778	350	280	127
	2017	12461	27779	1415	6349	390	233	455
	2018	13684	28431	1569	5653	440	155	319
sektor publiczny		3386	6187	518	2845	63	85	238
public sector								
sektor prywatny		10298	22244	1051	2808	377	70	81
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		860	853	81	64	6	7	-
Przemysł		9188	19703	1406	4350	369	79	86
Industry								
górnictwo i wydobywanie		216	220	-	-	-	-	10
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe		6672	16284	1106	2576	363	76	65
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		799	1159	18	533	3	-	7
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		1501	2040	282	1241	3	3	4
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo		1747	3618	45	15	2	2	4
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		926	1798	37	78	4	2	4
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		701	567	-	923	-	-	165
Informacja i komunikacja		-	9	-	7	-	1	1
Information and communication								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		-	5	-	46	-	-	-
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		26	79	-	48	-	-	-
Edukacja		54	520	-	-	5	-	6
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		182	1279	-	122	54	64	53
Pozostała działalność usługowa		-	-	-	-	-	-	-
Other service activities								

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 126. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 126. ^b Or in specific character.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bez-osobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Do **wynagrodzeń osobowych** zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełne etaty.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Components of wages and salaries are as follows: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries comprise, i.a.: basic wages and salaries, premiums and awards, bonuses (e.g., for working in harmful conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated on the basis of:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees (their full-time equivalent).

3. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income tax and also employee's contributions to compulsory social security system (retirement,

(emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

4. Dane w tabl. 2–5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2018 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu systemów.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;
- 8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

pension and sickness) paid by an insured employee.

4. Data in tables 2–5 were compiled on the basis of the structure of wages and salaries by occupations sample survey for October 2018. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organisations, trade unions and other organisations. For the calculation of wages and salaries the sum of the following components was taken: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12: of annual awards and premiums, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Social security benefits

1. Information regarding **retirement and pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid within the non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution (ZUS) from the sources of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the designated subsidy and since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and in the period from 1st January 2009 to 30th June 2014 from the sources gathered in the open pension funds (OFE).

Information regarding **retirement and pension benefits for farmers** concerns benefits paid by the Agricultural Social Insurance Fund (KRUS) from the sources of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the designated subsidy and since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources paid within the non-agricultural social security system, in the case of farmers who are entitled to receiving benefits from both systems simultaneously.

2. Among others, the following persons (including members of their families) are entitled to receiving retirement pays and pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' co-operatives and co-operatives established on their basis as well as agricultural farmers' co-operatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or contracts of mandate;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (including self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) farmers;
- 8) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

3. Świadczenia emerytalne i rentowe (wypłacone także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

5. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o przeciętnych świadczeniach emerytalno-rentowych prezentowane są **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

8. Świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” od 1 kwietnia 2016 r. przysługuje osobom uprawnionym na mocy ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. 2018 poz. 2134, z późniejszymi zmianami).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

9. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1390) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

3. Retirement and pension benefits (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) retirement pays;
- 2) pensions resulting from inability to work;
- 3) family pensions.

4. Retirement and pension benefits do not include retirement pays and pensions arising out of international agreements.

5. Retirement and pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

6. Data regarding the average monthly retirement pay and pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data concerning average retirement and pension benefits are presented **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income tax.

8. Since 1st April 2016 the child-raising benefit “Family 500+” has been designated to persons authorised on the basis of the Law on State Aid in Raising Children dated 11th February 2016 (Journal of Laws 2018 item 2134, with later amendments).

The benefit is financed from the state budget.

9. Large Family Card basis on the law dated 5th December 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2019 item 1390). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and Foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABLE 1 (96). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
O G Ó Ł E M	2759,68	3369,85	3717,21	3961,76	4139,21	T O T A L
sektor publiczny	3370,86	4066,05	4366,86	4621,50	4621,50	public sector
sektor prywatny	2470,12	3065,16	3445,11	3689,18	3889,58	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3069,29	4193,95	4609,04	4904,09	5108,96	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2750,35	3392,81	3785,52	4026,63	4104,97	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	2706,27	3361,74	3760,81	4005,78	4086,21	of which manufacturing
Budownictwo	2356,44	2792,83	3141,75	3359,52	3737,36	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2263,66	2863,06	3288,62	3558,84	3865,75	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	2186,44	2611,51	3023,92	3183,56	3366,45	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1803,88	2295,75	2761,13	2830,81	3088,28	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3636,44	4320,72	4869,85	5083,85	5087,87	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3818,84	4788,24	5107,22	5324,32	5557,78	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3123,68	3655,50	4014,16	4186,37	4302,85	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2948,28	3372,01	3757,35	4164,16	4618,49	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1833,19	2528,65	2765,55	2946,88	2943,88	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3737,21	4320,85	4783,74	4991,11	4991,11	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3263,06	4012,15	4115,51	4364,55	4377,00	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2904,59	3349,41	3765,46	4089,85	4160,59	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2839,39	3268,60	3491,55	3692,01	3741,17	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2400,71	2789,27	3088,96	3394,37	4159,29	Other service activities

TABLE 2 (97). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.²**
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018²

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
	a – w tys. osób in thousands person	b – w odsetkach in percent								
O G Ó Ł E M	a	380,5	197,8	182,7	127,7	40,4	87,3	252,8	157,4	95,4
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIETNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO W KRAJU (PW = 5003,78 ZŁ) DLA GOSPODARKI NARODOWEJ W PAŹDZIERNIKU 2018 R.
 OUT OF BY WERE DETERMINED ON THE BASIS OF MULTIPLICATION OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES IN COUNTRY (PW = 5003,78 PLN) FOR NATIONAL ECONOMY IN OCTOBER 2018

Do 2100,00 zł PLN and less	Do 2100,00 zł PLN and less	a	27,0	14,8	12,2	0,9	0,2	0,7	26,1	14,6	11,5
		b	7,1	7,5	6,7	0,7	0,5	0,8	10,3	9,3	12,0
2100,01 – 2501,89	2100,01 zł – 50% PW	a	31,8	14,2	17,6	7,1	1,7	5,5	24,6	12,5	12,1
		b	8,3	7,2	9,6	5,6	4,1	6,2	9,7	8,0	12,7
2501,90 – 3352,53	50 – 67% PW	a	86,3	39,4	47,0	25,7	8,4	17,3	60,7	31,0	29,7
		b	22,7	19,9	25,7	20,1	20,7	19,8	24,0	19,7	31,1
3352,54 – 3752,84	67 – 75% PW	a	39,9	20,7	19,2	13,3	4,5	8,9	26,6	16,3	10,3
		b	10,5	10,5	10,5	10,4	11,0	10,2	10,5	10,3	10,8
3752,85 – 5003,78	75 – 100% PW	a	96,1	52,6	43,5	36,0	10,8	25,3	60,1	41,8	18,3
		b	25,3	26,6	23,8	28,2	26,7	28,9	23,8	26,6	19,2
5003,79 – 6254,73	100 – 125% PW	a	50,8	25,8	25,0	25,0	6,8	18,2	25,9	19,0	6,8
		b	13,4	13,1	13,7	19,6	16,8	20,8	10,2	12,1	7,1
6254,74 – 7505,67	125 – 150% PW	a	22,8	12,8	10,0	10,6	3,5	7,1	12,1	9,3	2,8
		b	6,0	6,5	5,4	8,3	8,7	8,2	4,8	5,9	2,9
7505,68 – 8756,62	150 – 175% PW	a	11,0	7,0	4,0	4,4	2,1	2,4	6,6	5,0	1,6
		b	2,9	3,5	2,2	3,5	5,1	2,7	2,6	3,1	1,7
8756,63 – 10007,56	175 – 200% PW	a	5,3	3,7	1,7	1,7	0,9	0,8	3,6	2,8	0,8
		b	1,4	1,9	0,9	1,4	2,3	0,9	1,4	1,8	0,9
10007,57 – 11258,51	200 – 225% PW	a	2,7	1,9	0,8	0,8	0,4	0,4	1,9	1,5	0,4
		b	0,7	1,0	0,4	0,7	1,1	0,5	0,7	0,9	0,4
11258,52 – 12509,45	225 – 250% PW	a	1,7	1,1	0,6	0,5	0,3	0,2	1,2	0,8	0,4
		b	0,4	0,6	0,3	0,4	0,7	0,2	0,5	0,5	0,5
12509,46 – 13760,40	250 – 275% PW	a	1,2	0,9	0,3	0,5	0,3	0,2	0,7	0,6	0,2
		b	0,3	0,4	0,2	0,4	0,8	0,2	0,3	0,4	0,2
13760,41 – 15011,34	275 – 300% PW	a	0,9	0,7	0,2	0,3	0,2	0,1	0,6	0,5	0,1
		b	0,2	0,3	0,1	0,2	0,4	0,2	0,2	0,3	0,1
15011,35 – 20000,00	300% PW – –20000,00 zł	a	1,9	1,4	0,5	0,7	0,4	0,3	1,3	1,0	0,2
		b	0,5	0,7	0,3	0,5	0,9	0,3	0,5	0,7	0,2
Od 20000,01 zł PLN and more	Od 20000,01 zł PLN and more	a	1,1	0,8	0,3	0,1	0,1	0,0	0,9	0,7	0,2
		b	0,3	0,4	0,1	0,1	0,2	0,0	0,4	0,5	0,2

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 157.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 4 on page 157.

TABLE 2 (97). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
		ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w tys. in thousands										
b – w odsetkach in percent										
OGÓŁEM TOTAL		380,5 100,0	197,8 100,0	182,7 100,0	127,7 100,0	40,4 100,0	87,3 100,0	252,8 100,0	157,4 100,0	95,4 100,0
przedziały wynagrodzeń ² : ranges of wages and salaries ² :										
2185,26 zł i mniej PLN and less	50% PW i mniej and less	a 31,2 b 8,2	16,6 8,4	14,6 8,0	1,4 1,1	0,3 0,7	1,1 1,3	29,7 11,8	16,3 10,3	13,5 14,1
2185,27 – 2928,24	50– 67% PW	a 71,4 b 18,8	31,3 15,8	40,1 22,0	20,0 15,6	5,4 13,4	14,6 16,7	51,4 20,3	25,9 16,4	25,6 26,8
2928,25 – 3277,88	67– 75% PW	a 35,3 b 9,3	17,0 8,6	18,3 10,0	10,1 7,9	3,7 9,2	6,4 7,3	25,3 10,0	13,3 8,5	12,0 12,5
3277,89 – 4370,51	75–100% PW	a 98,5 b 25,9	52,9 26,7	45,6 24,9	32,9 25,8	10,8 26,8	22,1 25,3	65,5 25,9	42,1 26,7	23,5 24,6
4370,52 – 5463,14	100–125% PW	a 67,2 b 17,7	35,5 17,9	31,8 17,4	29,4 23,0	8,1 20,0	21,3 24,4	37,8 15,0	27,4 17,4	10,4 10,9
5463,15 – 6555,77	125–150% PW	a 35,6 b 9,4	18,2 9,2	17,4 9,5	17,9 14,0	5,0 12,3	12,9 14,8	17,7 7,0	13,2 8,4	4,5 4,7
6555,78 – 7648,39	150–175% PW	a 17,0 b 4,5	9,8 4,9	7,2 3,9	7,6 6,0	2,7 6,6	4,9 5,7	9,4 3,7	7,1 4,5	2,3 2,4
7648,40 – 8741,02	175–200% PW	a 9,3 b 2,4	6,0 3,0	3,3 1,8	3,8 3,0	1,8 4,5	2,0 2,2	5,5 2,2	4,2 2,7	1,3 1,4
8741,03 – 9833,65	200–225% PW	a 4,8 b 1,3	3,3 1,7	1,5 0,8	1,6 1,2	0,8 2,1	0,7 0,8	3,2 1,3	2,5 1,6	0,7 0,8
9833,66 – 10926,28	225–250% PW	a 2,8 b 0,7	1,9 1,0	0,9 0,5	0,8 0,6	0,4 1,0	0,4 0,5	1,9 0,8	1,5 0,9	0,4 0,5
10926,29 – 12018,90	250–275% PW	a 1,8 b 0,5	1,3 0,6	0,5 0,3	0,5 0,4	0,3 0,9	0,2 0,2	1,3 0,5	0,9 0,6	0,4 0,4
12018,91–13111,53	275–300% PW	a 1,2 b 0,3	0,8 0,4	0,4 0,2	0,3 0,2	0,2 0,4	0,1 0,2	0,9 0,3	0,6 0,4	0,2 0,3
13111,54 zł i więcej PLN and more	300%PW i więcej and more	a 4,5 b 1,2	3,3 1,7	1,2 0,6	1,4 1,1	0,8 2,1	0,6 0,6	3,1 1,2	2,4 1,6	0,6 0,6

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Ustalone na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (4370,51 zł) w województwie kujawsko-pomorskim za październik 2018 r.; w nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2185,27–2928,24 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 Established on the basis of product of gross wages and salaries (4370,51 PLN) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship for October 2018; the percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2185,27–2928,24 PLN range accounts for 50–67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 67,00% of the average wage and salary).

TABL. 3 (98). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0	4370,51	4599,36	4122,68
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Managers	7,6	8,2	6,9	7953,21	8772,31	6898,07
Specjaliści Professionals	24,4	14,0	35,6	5175,75	5724,16	4942,74
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych science and engineering professionals	2,3	3,1	1,5	5600,24	6021,45	4662,85
specjaliści do spraw zdrowia health professionals	3,2	0,8	5,8	5181,67	5939,94	5071,87
specjaliści nauczania i wychowania teaching professionals	11,0	4,9	17,5	4947,24	4967,05	4941,24
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania business and administration professionals	5,9	3,4	8,7	5076,52	5917,23	4724,95
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych information and communications technology	0,6	1,1	0,2	6094,55	6252,07	5000,54
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury professionals legal, social and cultural professionals	1,3	0,8	1,9	6307,69	7564,59	5770,44
Technicy i inny średni personel Technicians and associate professionals	11,4	9,6	13,3	4325,63	4857,53	3912,91
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych science and engineering associate professionals	3,4	4,8	1,8	4749,94	5057,00	3859,64
średni personel do spraw zdrowia health associate professionals	1,2	0,5	1,8	3455,15	3909,98	3317,06
średni personel do spraw biznesu i administracji business and administration associate professionals	5,4	3,3	7,7	4372,27	4908,94	4121,53

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1 na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1 on page 23.

TABLE 3 (98). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (cd.)**
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
Technicy i inny średni personel (dok.) Technicians and associate professionals (cont.)						
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny legal, social, cultural and related associate professionals	1,1	0,4	1,9	3659,68	3588,64	3675,90
technicy informatycy information and communications technicians	0,3	0,5	0,0	4654,02	4623,48	5108,52
Pracownicy biurowi Clerks	7,8	6,4	9,4	3768,41	3948,10	3634,78
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni general and keyboard clerks	2,4	0,8	4,2	3708,45	3944,49	3660,75
pracownicy obsługi klienta customer services clerks	0,9	0,5	1,3	3573,62	3982,40	3399,78
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej numerical and material recording clerks	3,7	4,8	2,6	3835,35	3910,81	3684,22
pozostali pracownicy obsługi biura other clerical support workers	0,8	0,3	1,3	3857,51	4435,59	3689,54
Pracownicy usług i sprzedawcy Service and sales workers	8,5	4,7	12,6	2935,91	3117,29	2862,03
pracownicy usług osobistych personal service workers	2,5	2,2	2,7	2790,89	2912,62	2683,55
sprzedawcy i pokrewni sales workers	4,8	1,6	8,3	3005,45	3409,91	2923,05
pracownicy opieki osobistej i pokrewni personal care workers	0,7	0,1	1,4	2833,31	2697,77	2843,41
pracownicy usług ochrony protective services workers	0,6	0,9	0,2	3116,52	3163,35	2903,60
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy Skilled agricultural, forestry and fishery workers	0,1	0,2	0,0	3236,30	3224,39	3360,54
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy Craft and related trades workers	17,9	29,5	5,3	3956,43	4078,64	3216,60
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków) building and related trades workers, excluding electricians	3,8	7,3	0,1	3757,95	3759,79	3605,10

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1 na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1 on page 23.

TABL. 3 (98). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (dok.) Craft and related trades workers (cont.)						
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	7,1	13,2	0,5	4180,38	4210,99	3293,44
metal, machinery and related trades workers						
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,9	1,2	0,5	4067,49	4487,69	3018,11
handicraft and printing workers						
elektrycy i elektronicy	1,5	2,9	0,0	4686,48	4707,97	3340,95
electrical and electronic trades workers						
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	4,6	5,0	4,1	3510,80	3732,44	3221,42
food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers and other craft and related trades workers						
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń Plant and machine operators and assemblers	12,9	19,8	5,4	3637,79	3741,36	3229,79
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	5,4	7,0	3,7	3635,88	3906,86	3078,25
stationary plant and machine operators						
monterzy	1,7	2,0	1,3	3774,04	3993,18	3406,87
assemblers						
kierowcy i operatorzy pojazdów	5,8	10,7	0,4	3599,84	3585,09	4002,88
drivers and mobile plant operators						
Pracownicy przy pracach prostych	9,4	7,6	11,5	3075,19	3485,51	2781,70
Elementary occupations						
w tym: of which:						
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,2	0,3	0,1	3597,31	3829,39	2924,53
agricultural, forestry and fishery labourers						
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	4,2	4,7	3,7	3400,83	3705,68	2974,42
labourers in mining, construction, manufacturing and transport						

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1 na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1 on page 23.

TABLE 4 (99). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.¹**
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in PLN b – ogółem = 100 total = 100	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
OGÓŁEM TOTAL										
OGÓŁEM	4370,51	4599,36	4122,68	4704,55	4993,83	4570,66	4201,79	4498,13	3712,71	
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL										
Wyższe ze stopniem nauko- wym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, leka- rza lub równorzędnym	a	5559,44	6539,82	5089,03	5302,37	5890,43	5094,17	6039,69	7258,26	5076,33
Tertiary with academic de- gree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equiva- lent	b	127,2	142,2	123,4	112,7	118,0	111,5	143,7	161,4	136,7
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzęd- nym	a	5178,77	6159,53	4313,28	4792,78	5554,47	4505,35	5395,07	6320,26	4128,13
Tertiary with engineer de- gree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	b	118,5	133,9	104,6	101,9	111,2	98,6	128,4	140,5	111,2
Policealne	a	3852,25	4251,96	3664,35	3950,91	4019,35	3933,29	3799,38	4318,87	3479,07
Post-secondary	b	88,1	92,4	88,9	84,0	80,5	86,1	90,4	96,0	93,7
Średnie zawodowe	a	3988,99	4247,22	3611,20	4190,29	4547,84	3975,00	3938,03	4203,16	3447,32
Vocational secondary	b	91,3	92,3	87,6	89,1	91,1	87,0	93,7	93,4	92,9
Średnie ogólnokształcące	a	3622,07	4072,41	3188,62	3383,44	3793,79	3215,32	3686,48	4112,56	3177,41
General secondary	b	82,9	88,5	77,3	71,9	76,0	70,3	87,7	91,4	85,6
Zasadnicze zawodowe	a	3560,39	3816,09	2921,17	3343,19	3701,13	2803,78	3597,78	3832,30	2951,45
Basic vocational	b	81,5	83,0	70,9	71,1	74,1	61,3	85,6	85,2	79,5
Gimnazjalne	a	3369,46	3451,53	2901,58	2813,23	2874,80	2679,83	3388,60	3467,38	2918,37
Lower secondary	b	77,1	75,0	70,4	59,8	57,6	58,60	80,6	77,1	78,6
Podstawowe i niepełne podst- wowe	a	3458,01	3717,23	2958,23	3091,81	3502,94	2760,17	3523,55	3741,82	3022,87
Primary and incomplete pri- mary	b	79,1	80,8	71,8	65,7	70,1	60,4	83,9	83,2	81,4

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (99). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.¹ (dok.)
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in PLN b – ogółem = 100 total = 100	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
	WEDŁUG WIEKU BY AGE									
24 lata i mniej and less	a b	3202,93 73,3	3379,49 73,5	2883,19 69,9	3020,94 64,2	3192,23 63,9	2943,65 64,4	3223,03 76,7	3388,94 75,3	2868,77 77,3
25–34	a b	3932,39 90,0	4165,78 90,6	3622,65 87,9	3888,18 82,6	4117,08 82,4	3780,17 82,7	3945,92 93,9	4173,17 92,8	3529,88 95,1
35–44	a b	4587,18 105,0	4914,55 106,9	4264,85 103,4	4745,24 100,9	5095,72 102,0	4608,31 100,8	4510,17 107,3	4873,29 108,3	3963,28 106,7
45–54	a b	4588,75 105,0	4894,14 106,4	4347,22 105,4	4978,35 105,8	5241,52 105,0	4874,82 106,7	4313,83 102,7	4769,21 106,0	3748,17 101,0
55–59	a b	4501,20 103,0	4739,93 103,1	4291,78 104,1	4833,66 102,7	5162,73 103,4	4678,61 102,4	4215,42 100,3	4543,87 101,0	3735,54 100,6
60–64	a b	4818,72 110,3	4791,53 104,2	4922,15 119,4	5124,31 108,9	5165,76 103,4	5059,82 110,7	4621,44 110,0	4629,92 102,9	4535,73 122,2
65 lat i więcej and more	a b	5973,94 136,7	6139,19 133,5	4583,40 111,2	6786,29 144,2	6883,32 137,8	6176,72 135,1	5317,59 126,6	5574,75 123,9	2403,07 64,7
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY										
Do 1,9 roku and less	a b	3236,51 74,1	3370,51 73,3	3090,07 75,0	3240,29 68,9	3412,56 68,3	3174,40 69,5	3235,51 77,0	3365,24 74,8	3050,68 82,2
2,0– 4,9	a b	3548,02 81,2	3702,04 80,5	3343,41 81,1	3582,00 76,1	3856,91 77,2	3450,07 75,5	3540,10 84,3	3683,40 81,9	3298,28 88,8
5,0– 9,9	a b	4025,80 92,1	4308,58 93,7	3656,00 88,7	4011,65 85,3	4358,84 87,3	3837,20 84,0	4030,33 95,9	4300,18 95,6	3548,34 95,6
10,0–14,9	a b	4384,68 100,3	4772,75 103,8	3967,67 96,2	4488,24 95,4	4772,27 95,6	4366,02 95,5	4345,36 103,4	4772,84 106,1	3702,92 99,7
15,0–19,9	a b	4722,27 108,0	5041,75 109,6	4394,84 106,6	4984,35 105,9	5376,62 107,7	4829,20 105,7	4587,74 109,2	4963,23 110,3	3973,82 107,0
20 lat i więcej and more	a b	4830,00 110,5	5042,21 109,6	4620,94 112,1	5085,20 108,1	5337,48 106,9	4961,97 108,6	4616,61 109,9	4914,98 109,3	4093,44 110,3

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (100). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.**

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)									
	pierwszej	drugiej	trzeciej	czwartej	piątej (media- na)	szóstej	siódmej	ósmej	dziwiętej	
	first	second	third	fourth	fiht (median)	sixth	seventh	eight	ninth	
	w zł in PLN									
OGÓŁEM	a	2277,30	2672,06	3040,24	3422,40	3812,53	4273,42	4777,64	5482,94	6715,22
TOTAL	b	2264,16	2730,00	3175,00	3549,65	3971,69	4393,18	4908,83	5700,00	7209,28
	c	2282,64	2630,00	2929,89	3278,62	3639,79	4117,00	4634,12	5282,46	6260,07
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	a	3370,94	4311,18	5070,00	5819,04	6526,52	7266,53	8341,67	9871,12	13175,87
Public government representatives senior officials and managers	b	3420,00	4453,61	5380,85	6140,00	7022,80	8000,00	9235,27	11101,21	15000,00
	c	3350,00	4211,00	4859,48	5440,84	6059,66	6701,78	7391,38	8515,00	10780,93
Specjaliści	a	3056,46	3582,16	4000,47	4448,69	4813,75	5202,35	5665,74	6242,21	7409,63
Professionals	b	3055,81	3595,60	4060,00	4560,54	5012,43	5599,10	6234,95	7260,00	8865,58
	c	3059,49	3575,00	3992,24	4416,47	4749,56	5089,91	5500,00	5977,94	6808,00
Technicy i inny średni personel	a	2528,20	2939,27	3309,12	3618,68	3978,42	4340,17	4734,29	5351,24	6413,00
Technicians and associate professionals	b	2535,93	3160,00	3612,66	4060,00	4500,00	4900,00	5418,18	6179,40	7437,43
	c	2524,81	2845,89	3150,09	3432,80	3676,45	3985,36	4323,00	4707,82	5452,14
Pracownicy biurowi	a	2281,76	2684,07	2982,40	3249,99	3541,67	3873,55	4217,57	4649,62	5397,46
Clerks	b	2379,35	2800,00	3087,49	3397,62	3724,17	4030,05	4379,67	4860,82	5708,93
	c	2239,98	2595,69	2886,14	3141,67	3444,42	3715,45	4088,42	4496,72	5162,67
Pracownicy usług i sprzedawcy	a	2100,00	2100,00	2300,28	2490,00	2717,73	2905,88	3109,73	3413,20	4000,00
Service and sales workers	b	2100,00	2223,15	2346,51	2548,61	2771,74	3034,67	3331,00	3714,90	4422,50
	c	2100,00	2100,00	2282,95	2470,00	2683,15	2874,17	3049,10	3308,02	3833,21
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	a	2100,00	2229,09	2492,90	2774,96	2968,75	3235,85	3496,22	4614,00	4788,26
Skilled agricultural, forestry and fishery workers	b	2100,00	2229,09	2492,90	2774,96	2938,31	2975,50	3412,19	4614,00	4788,26
	c	2344,52	2344,52	2344,52	3557,00	3557,00	3557,00	3622,08	3784,12	4964,08
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	a	2100,82	2645,95	3085,04	3421,36	3701,54	4062,14	4417,50	4935,38	5889,90
Craft and related trades workers	b	2100,00	2737,58	3200,00	3535,67	3860,00	4203,42	4582,47	5118,30	6117,57
	c	2200,00	2453,96	2683,17	2945,92	3141,05	3301,81	3527,70	3817,36	4407,25
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	a	2236,96	2565,55	2715,95	3047,47	3373,28	3748,57	4182,03	4590,94	5287,83
Plant and machine operators and assemblers	b	2250,00	2580,00	2772,00	3135,65	3483,21	3910,00	4323,96	4744,28	5445,10
	c	2121,66	2459,71	2585,90	2780,86	3017,17	3331,13	3593,83	3959,49	4430,85
Pracownicy przy pracach prostych	a	2100,00	2319,60	2464,87	2641,42	2778,00	2984,35	3284,74	3600,48	4283,13
Elementary occupations	b	2100,00	2367,32	2684,12	2937,90	3226,50	3491,67	3817,53	4306,08	5149,95
	c	2100,00	2300,76	2413,13	2538,55	2659,91	2763,78	2918,33	3183,08	3536,29

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1 na str. 23.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general note to the Yearbook, item 7, point 1 on page 23.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6 (101). **EMERYCI I RENCIŚCI^a**
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	467718	457787	464072	478284	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	383780	381263	387160	401600	Persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	244229	250639	262977	284196	retirement pay
renty z tytułu niezdolności do pracy	69797	60977	55337	49298	pensions resulting from an inability to work
renty rodzinne	69754	69647	68846	68106	family pensions
Rolnicy indywidualni	83938	76524	76912	76684	Farmers

a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (102). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M G R A N D T O T A L					
Świadczenia w mln zł	7687,3	9449,0	9995,9	10776,5	Benefits in mln PLN
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
R a z e m T o t a l					
Świadczenia w mln zł	6731,4	8354,6	8880,5	9640,2	Benefits in mln PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1461,65	1826,08	1911,46	2000,37	Average monthly retirement pay and pension in PLN
Emerytury Retirement pay					
Świadczenia w mln zł	4681,0	5913,3	6444,9	7220,9	Benefits in mln PLN
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1597,22	1966,09	2042,28	2117,35	Average monthly retirement pay in PLN
Renty z tytułu niezdolności do pracy Pensions resulting from an inability to work					
Świadczenia w mln zł	922,4	1040,1	993,8	932,9	Benefits in mln PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł	1101,33	1421,42	1496,64	1577,04	Average monthly pension in PLN
Renty rodzinne Family pensions					
Świadczenia w mln zł	1127,9	1401,2	1441,8	1486,3	Benefits in mln PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł	1347,50	1676,52	1745,18	1818,67	Average monthly pension in PLN
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a FARMERS^a					
Świadczenia w mln zł	955,8	1094,4	1115,4	1136,3	Benefits in mln PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	948,95	1191,79	1208,53	1234,80	Average monthly retirement pay and pension in PLN

a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 157.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 157.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 8 (103). ŚWIADCZENIA Z PROGRAMU „RODZINA 500+”
"FAMILY 500+" PROGRAMME

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2018	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze:			Child-raising benefit:
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	139458	130786	average monthly number of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	213658	200733	average monthly number of children to which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	1292915,3	1230335,9	benefit payments in thousand PLN
Dodatek wychowawczy:			Child-rising supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	3026	2664	average monthly number of children to which foster families and foster homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	15791	15890,2	benefit payments in thousand PLN
Dodatek do zryczałtowanej kwoty:			Lump sum supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	46	46	average monthly number of children to which family care and education centres receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	294	267,8	benefit payments in thousand PLN

a W 2018 r. Kartę Dużej Rodziny posiadało 22550 rodzin.

a In 2018, 22550 families had a Large Family Card.

DZIAŁ VIII GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA

CHAPTER VIII HOUSEHOLDS. DWELLINGS

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania, jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama, czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych.

W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, wyniki z badania budżetów gospodarstw domowych od 2010 r. przeważone zostały danymi o strukturze gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącymi z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzony jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarские, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące podstawowe grupy społeczno-ekonomiczne ludności ustalone na podstawie kryterium **wyłącznego** lub **głównego** (przeważającego) **źródła utrzymania**,

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption as well as the furnishing of households with durable goods, is a sample survey of **household budgets**. In the survey there are included all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others, regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the survey of household budgets.

In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, results obtained from the household budget survey since 2010 were weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month, different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing the basic socio-economic groups of the population, established on the basis of the **exclusive** or **main** (predominate) **source of maintenance**, i.e., **households of: employees, farmers, the self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources** (other than retirement pay and pensions).

a mianowicie **gospodarstwa: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł** (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

- 1) do osób pracujących zalicza się:
 - a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.),
 - b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
 - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie) oraz wykonywanie wolnego zawodu, a także członków spółdzielni produkcji rolniczej;
- 2) osoby utrzymujące się ze świadczeń społecznych, których głównym źródłem utrzymania jest m.in.: emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;
- 3) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego. Do grupy tej nie zalicza się dzieci w wieku 15—18 lat otrzymujących świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” (od II kwartału 2016 r.).

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek — rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych — z ubezpieczeń społecznych, pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej — uzyskany we wszyst-

3. The categories of persons who are members of households were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

- 1) employed persons include:
 - a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, out-work, contract with agent, commission contracts, verbal contracts, etc.),
 - b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work,
 - c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) and practicing a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives;
- 2) persons maintained from social benefits, for whom the main source of maintenance is i.a.: retirement pay, pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships;
- 3) dependents (without their own source of maintenance) maintained by other persons being members of the same household. This group excludes children aged 15—18 receiving child-rising benefit "Family 500+" (since the second quarter of 2016).

4. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid from income (from hired labour, from social benefits — from social security benefits, other social benefits) excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) income from hired work — obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement — which includes all income obtained from hired work, including: wages and

- kich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę — który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenia i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
 - 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
 - 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochody z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualnie podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);
 - 5) dochód ze świadczeń społecznych, tj.:
 - a) dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, który obejmuje emerytury, renty, zasiłki (w tym chorobowy — po ustaniu stosunku pracy), świadczenia rehabilitacyjne i jednorazowe odszkodowania powypadkowe oraz od 2005 r. renty strukturalne dla rolników indywidualnych,
 - b) dochód z pozostałych świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” — od II kwartału 2016 r., rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz pomoc od instytucji niekomercyjnych (w tym dary);
 - 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.
- salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and care benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);
- 2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies for agriculture;
 - 3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);
 - 4) income from property (interest, shares in company profits, including dividends) and income from rental of real estate (net income i.e. revenues minus investments and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);
 - 5) income from social benefits, i.e.:
 - a) income from social security benefits, which includes retirement pensions, other pensions, allowances (of which sickness allowances – after termination of employment), rehabilitation benefits and one-off accident compensations as well as since 2005, structural pensions for farmers,
 - b) income from other social benefits, which includes among others: unemployment benefits, pre-retirement allowances and benefits, family benefits, child-raising benefit "Family 500+" – since the second quarter of 2016, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships and assistance from non-commercial institutions (of which gifts);
 - 6) other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.
- Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.
- Disposable income** is understood as available income reduced by other expenditures. Disposable

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary, koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem, alimenty od osób prywatnych, niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości oraz straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne od 2013 r. zagregowano zgodnie z przyjętą w badaniu budżetów gospodarstw domowych od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), uwzględniając wydatki na ubezpieczenia na życie w pozycji „pozostałe wydatki”.

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. Zagrożenie ubóstwem — gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 — każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 — każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki

income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts, boarding costs of youth and students studying away from home, private alimony, some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate and monetary losses.

Expenditures on consumer goods and services aggregated since 2013 in accordance with the nomenclature adopted in household budget survey since 2013 on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item "Other expenditures".

6. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

7. Risk of poverty — a household and thus all its members have been recognized as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) is below the adopted poverty line. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty lines (relative and subsistence minimum). According to this scale weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 — to any other person at that age and weight 0,5 — to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty line for a 4-person household consisting of two adult persons and two children is 2,7 times as high as that for a 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines

dzieci jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci poniżej 14 lat) — 1802 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 734 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1982 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2017 r. było to odpowiednio 799 zł oraz 2157 zł. Natomiast w IV kwartale 2018 r. progi te wyniosły odpowiednio 810 zł oraz 2187 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508), uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. W 2010 r. obowiązywały następujące kwoty progowe — 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. W 2017 r. oraz od I do III kwartału 2018 r. kwoty te wyniosły 634 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 514 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Natomiast w IV kwartale 2018 r. obowiązywały 701 zł i 528 zł.

Granica ubóstwa skrajnego ustalana jest na podstawie minimum egzystencji szacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) — 1257 zł, w IV kwartale 2017 r. było to 582 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1571 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2018 r. odpowiednio: 595 zł oraz 1606 zł.

Mieszkania. Infrastruktura

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Nie obejmują one lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich, internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi,

are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the relative poverty threshold was 668 PLN for 1-person households and 1802 PLN for 4-person households (2 adults with 2 children under 14), in the fourth quarter of 2015 the threshold was 734 PLN for 1-person households and 1982 PLN for 4-person households, in the fourth quarter of 2017 the threshold was 799 PLN for 1-person households and 2157 PLN for 4-person households, while in the fourth quarter of 2018: 810 PLN and 2187 PLN, respectively.

„Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. In 2010 the poverty threshold amounted to 477 PLN for 1-person households and 351 PLN per 1 person for multi-person households. In 2017 and from the first to the third quarter of 2018 the poverty line remained at the level of 634 PLN for 1-person households and 514 PLN per 1 person for multi-person households. However, in the fourth quarter of 2018, the following amounts are applicable: 701 PLN and 528 PLN, respectively.

Extreme poverty threshold sets on the basis of the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for 1-person employees' household. The subsistence minimum determines the level of satisfaction of needs below which a biological threat to life and psychophysical human development occurs. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was 466 PLN for 1-person households and 1257 PLN for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2017 the threshold was 582 PLN for 1-person households and 1571 PLN for 4-person households, while in the fourth quarter of 2018: 595 PLN and 1606 PLN, respectively.

Dwellings. Infrastructure

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by

wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię — jeżeli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o liczbie izb w mieszkaniach uwzględniają także izby użytkowane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002–2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. — wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

3. Dane o zasobach mieszkaniowych opracowano na podstawie: bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 grudnia, w każdorazowym podziale administracyjnym.

4. Mieszkania według stosunków własnościowych sklasyfikowano według następujących form własności:

- 1) **spółdzielni mieszkaniowych** — mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);
- 2) **gmin** (komunalne) — mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;
- 3) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);
- 4) **Skarbu Państwa** — mieszkania pozostające w zasobie lub zarządzie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, Agencji Mienia Wojskowego oraz organów administracji państwowej, np. ministerstw;
- 5) **osób fizycznych** — mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:
 - może być właścicielem całej nieruchomości np. indywidualny dom jednorodzinny,
 - może posiadać udział w nieruchomości wspólnej jako właściciel lokalu mieszkalnego, np.

permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

The useful floor area of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. The balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002–2009 the basis assumed v/ere the results of 2002 census, since 2010 — the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

3. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of: the balance of dwelling stocks, as of 31st December, in each administrative division.

4. Dwellings by type of ownership, were classified according to the following forms of ownership:

- 1) **housing cooperatives** — member-owned dwellings (occupied on the basis of the cooperative ownership right to a residential premise) and tenant's dwellings (occupied on the basis of a contract of tenancy);
- 2) **gminas** (municipal) — dwellings owned by a gmina or a powiat (local government community) and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: health care establishments, social aid centres, units of education system, cultural institutions;
- 3) **companies** (of public and private sector);
- 4) **State Treasury** — dwellings remaining in the stock or under management of National Center for Agricultural Support, Agency, Military Property Agency and organs of state administration, e.g. ministries;
- 5) **natural persons** — dwellings, which are owned by a natural person (one or more), while this person:
 - can be an owner of a whole real estate, for example an individual detached house,
 - can have a share in the common real estate, as the owner of dwelling, for example located in a block of flats included in a condominium.
 There are also included dwellings in building of housing cooperatives for which by the law

znajdującego się w budynku wielomieszkanio-
wym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zali-
czono tu również mieszkania w budynkach
spółdzielni mieszkaniowych dla których na
mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spół-
dzielniach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz.
U. 2018 poz. 845, z późniejszymi zmianami)
zostało ustanowione odrębne prawo własno-
ści na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych)
ujawnione w księdze wieczystej.

Pojęcie **wspólnoty mieszkaniowej** odnosi
się do budynku wielomieszkanioowego, w któ-
rym część lub wszystkie lokale stanowią wy-
odrębnioną własność, potwierdzoną wpisem
do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszka-
niową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkal-
nych i użytkowych) w danym budynku;

- 6) **towarzystw budownictwa społecznego**;
7) **innych podmiotów** — mieszkania stanowiące
własność instytucji budujących dla zysku
— przeznaczone na sprzedaż (ale jeszcze nie-
sprzedane osobom fizycznym) lub na wynajem,
mieszkania stanowiące własność instytucji wy-
znaniowych, stowarzyszeń, fundacji, partii,
związków zawodowych itp.

**5. Dane o mieszkaniach, których budowę rozpo-
częto** dotyczą mieszkań: w nowych budynkach
mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzy-
skanych w wyniku rozbudowy budynków (w części
stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku prze-
budowy pomieszczeń niemieszkalnych.

**6. Informacje o mieszkaniach, powierzchni użyt-
kowej mieszkań oraz o izbach oddanych do użyt-
kowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybu-
dowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę)
oraz uzyskanych w wyniku przebudowy po-
mieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą miesz-
kań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie
mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będą-
cych członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** doty-
czą mieszkań realizowanych w całości z budżetu
gminy (głównie o charakterze socjalnym lub inter-
wencyjnym);
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań
oddanych do użytkowania przez zakłady pracy
(sektora publicznego i prywatnego), z przezna-
czeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkani-
owych pracowników tych zakładów;
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż
lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do
użytkowania przez różnych inwestorów w celu
osiągnięcia zysku;
- **budownictwa społecznego czynszowego** doty-
czą mieszkań realizowanych przez towarzystwa
budownictwa społecznego (działające na zasadzie
non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Go-
spodarstwa Krajowego;

of 15th December 2000 on housing cooperatives (uniform text Journal of Laws 2018 item 845, with later amendments) a separate ownership right benefit of a natural person (natural persons) exposed in a real-estate register, was established.

The notion of **condominium** refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate ownerships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residential and business premises) in a given building;

- 6) **public building society**;
7) **other entities** — dwellings owned by institutions, constructing for profit — for sale (but not yet sold to natural persons) or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, foundations, political parties, labour unions etc.

5. Data regarding dwellings which construction has begun, concern dwellings: in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a result of enlarging building (the enlarged portion), created as a result of adapting non-residential spaces.

6. Information regarding dwellings, useful floor area of dwellings as well as regarding **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the results of:

- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, designer for persons being members of these cooperatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies;
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit;
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non profit basis) using credit from the state bank BGK;
- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor.

7. Due to methodological change, since 2018, data regarding effects of "private construction" realised for sale or rent in order to achieve a profit, are included into the form of construction "for sale or rent". Data on dwellings, useful floor area and rooms completed are recalculated according to the new

— **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora.

7. W związku ze **zmianą metodologiczną**, od 2018 r. dane o efektach budownictwa „indywidualnego” realizowanego z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku, zostały łączone do formy budownictwa „przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”. Dane o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej oraz izbach oddanych do użytkowania przeliczono** zgodnie z nowo obowiązującą metodologią. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto**, ze względu na **brak możliwości dokonania przeliczeń wstecz** zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa („indywidualne” oraz „na sprzedaż lub wynajem”), dla lat 2010-2017 zaprezentowano według metodologii obowiązującej do 2017 r.

8. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

9. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i ciepłej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. – gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji — z siecią ogólnospławną.

10. Źródło uliczne jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

11. Dane o korzystających z wodociągu i kanalizacji obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.

methodology. Data on dwellings in which construction has begun, due to the impossibility of recalculating data back, according to the revised scope of forms of construction (“private” and “for sale or rent”), for the years 2010-2017 are presented according to methodology valid until 2017.

8. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method** i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

9. Information regarding the length of the water supply, the sewerage systems, gas supply system and thermic-line system includes systems servicing households and others.

Information regarding the **length of the water supply and gas supply system** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and since 2003 – gas.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include channels designed exclusively for draining run-off.

Water supply, sewage and gas supply connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in case of the sewage system — with the main drainage system.

10. As street spring we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

11. Data regarding the users of water supply and sewage systems include the population living in residential buildings connected to a defined system.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population connected to the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

12. Data regarding the number of consumers and the consumption of electricity concern households, from 2005, include also households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalację gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

12. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych, od 2005 r. obejmują również gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Dane o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

13. Informacje z zakresu ciepłownictwa obejmują budynki mieszkalne oraz urzędy i instytucje ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejjącego do odbiorcy.

Dane w tabl. 18 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

Data regarding the **number of consumers using gas from gas supply** include consumers using collective gas-meters.

Data regarding the **consumption of gas from gas supply**, concern all the households.

Data regarding the **consumption of electricity and gas from the gas supply system** in households is established on the basis of an estimated system of payments.

13. Information within the range of **heating** regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line — which is considered as a system of connected and collaborating conduits leading heating medium to distribution line.

Data in table 18 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing co-operatives or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

Gospodarstwa domowe

Households

TABL. 1 (104). PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH
Stan w dniu 31 grudnia
HOUSEHOLDS PROJECTION
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thousands								
O G Ó Ł E M	784,5	816,9	836,2	805,0	761,9	734,2	715,5	TOTAL
Miasta	518,4	530,4	530,2	504,8	468,3	443,2	427,4	Urban areas
Wieś	266,1	286,5	306,1	300,2	293,6	291,0	288,0	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLD								
O G Ó Ł E M	2,616	2,480	2,381	2,419	2,490	2,510	2,499	TOTAL
Miasta	2,320	2,200	2,126	2,146	2,213	2,230	2,203	Urban areas
Wieś	3,192	2,999	2,823	2,879	2,932	2,936	2,939	Rural areas

Budżety gospodarstw domowych

Households budgets

TABL. 2 (105). GOSPODARSTWA DOMOWE
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba zbadanych gospodarstw domowych	1976	1965	1961	1897	Budgets surveyed
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,92	2,73	2,77	2,68	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,17	1,06	1,10	1,09	employed
pobierających świadczenia społeczne	0,86	0,83	1,27	1,20	receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,64	0,63	0,69	0,73	of which retirement pay or pension
pozostających na utrzymaniu	0,83	0,77	0,34	0,34	dependents

Uwaga do tablic 3–6

Dane za 2010 r. przeliczone według wag po NSP 2011, brak informacji o błędzie względnym szacunków.

Note to tables 3–6

Data for 2010 have been recalculated by weights after Population and Housing Census 2011, information about relative error estimates is not available.

**TABL. 3 (106). PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł		in PLN		
Dochód rozporządzalny	1164,09	1245,69	1456,55	1611,33	Available income of which disposable income
w tym dochód do dyspozycji	1126,23	1208,73	1417,66	1564,67	
w tym:					of which:
z pracy najemnej	538,29	639,96	689,73	795,22	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego					
w rolnictwie	96,65	65,86 ^a	109,63 ^b	125,44 ^c	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	100,30	80,18	90,76 ^d	98,35	from self-employment
ze świadczeń z ubezpieczeń społecz- nych	263,00	330,35	361,74	407,43	from social security benefits
z pozostałych świadczeń społecznych	62,53	66,21	141,70	125,01	from other social benefits
pozostałe dochody	94,60	54,83	55,60	51,56 ^e	other income
w tym dary	89,63	51,12	52,87	45,72 ^f	of which gifts

a–f Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 20,31%, b – 20,78%, c – 24,61%, d – 13,31%, e – 11,45%, f – 12,25%.

a–f Relative error of estimates exceeds 10% and equals: a – 20,31%, b – 20,78%, c – 24,61%, d – 13,31%, e – 11,45%, f – 12,25%.

TABL. 4 (107). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł		in PLN		
Wydatki ogółem	935,13	1022,54	1115,51	1149,82	Total expenditures
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^a	897,27	985,58	1076,61	1103,16	of which consumer goods and ser- vices ^a
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe ...	236,72	255,02	286,14	299,10	food and non-alcoholic bever- ages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	27,92	26,52	27,09	31,21	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	50,35	53,66	61,12	57,64	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	191,80	222,26	225,71	211,67	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa do- mowego	44,62	51,94	65,65	65,49	furnishings, household equip- ment and routine maintenance of the house
zdrowie	39,66	49,62	52,61	56,15	health
w tym artykuły farmaceutyczne	26,02	29,06	33,05	37,57	of which pharmaceuticals prod- ucts
transport	96,00	93,47	103,32	125,49 ^b	transport
łączność ^c	38,53	52,48	55,66	52,60	communication ^c
rekreacja i kultura	72,00	59,63	70,57	66,16	recreation and culture
edukacja	10,50	9,74 ^d	7,98 ^e	9,06 ^f	education
restauracje i hotele	17,99	31,66	36,76	41,51	restaurants and hotels
pozostałe towary i usługi	57,44	57,99	68,76	69,29	miscellaneous goods and ser- vices
w tym higiena osobista	27,88	31,06	34,76	35,64	of which personal care
Pozostałe wydatki	37,86	36,96	38,90	46,66	Other expenditures
w tym dary przekazane innym gospo- darstwom domowym	30,84	27,21	27,43 ^g	32,40	of which gifts donated to other households

a Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. b Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi 14,10%. c Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. d–g Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: d – 14,39%, e – 14,93%, f – 13,20%, g – 12,09%.

a Including pocket money not considered in items by types of expenditures. b Relative error of estimates exceeds 10% and equals 14,10%. c From 2013 including expenditures for internet services. d–g Relative error of estimates exceeds 10% and equals: d – 14,39%, e – 14,93%, f – 13,20%, g – 12,09%.

TABL. 5 (108). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe w kg	6,93	6,15	5,70	5,56	Bread and cereals in kg
w tym pieczywo ^a	4,80	3,99	3,49	3,26	of which bread ^a
Mięso w kg	5,96	5,71	5,69	5,65	Meat in kg
w tym:					of which:
mięso surowe	x	3,36	3,30	3,30	raw meat
w tym drób	x	1,72	1,68	1,71	of which raw poultry
wędliny i inne przetwory mięsne ^b	2,31	2,09	2,13	2,09	processed meat and other meat preparations ^b
Ryby i owoce morza ^c w kg	0,50	0,38	0,35	0,32	Fish and seafood ^c in kg
Mleko ^d w l	3,48	3,38	3,23	3,05	Milk ^d in l
Jogurty w kg	0,60	0,58	0,62	0,59	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^e w kg	0,89	0,81	0,84	0,88	Cheese ^e in kg
Jaja w szt.	12,69	12,02	11,45	10,44	Eggs in units
Oleje i tłuszcze w kg	1,33	1,22	1,17	1,14	Oils and fats in kg
w tym masło	0,22	0,23	0,23	0,23	of which butter
Owoce w kg	3,22	3,29	3,45	3,73	Fruit in kg
Warzywa w kg	10,29	8,92	8,69	8,12	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	5,48	4,19	3,67	3,33	of which potatoes
Cukier w kg	1,20	0,97	0,94	0,97	Sugar in kg
Kawa, herbata i kakao w kg	0,32	0,28	0,28	0,28	Coffee, tea and cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	3,12	4,21	4,58	5,77	Mineral and spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	1,02	0,80	0,96	1,05	Fruit and vegetable juices in l

a Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. b Łącznie z wyrobami garnażeryjnymi, bez przetworów podrobobowych. c Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garnażeryjnych i panierowanych. Od 2013 r. bez konserw rybnych. d Bez zagęszczonego i w proszku. e Od 2013 r. bez słodkich serków.

a From 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. b Including ready-to-serve food, excluding offal preparations. c Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products. Since 2013 excluding canned fish. d Excluding condensed and powdered milk. e From 2013 excluding sweet cottage cheese.

TABL. 6 (109). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**

HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Pralka automatyczna	89,0	95,3	96,3	94,8	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	14,5	20,3	29,1	32,9	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	56,7	58,9	62,8	63,7	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	8,0	8,8	12,8	15,5	Electric cooker with ceramic or induction cooktop
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	x	76,1	74,6	70,5	Equipment for reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny	99,2	97,8	98,3	98,3	Television set
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	72,0	70,4	64,8	69,3	Satellite or cable television equipment
Telefon stacjonarny	52,2	29,2	21,1	18,1	Landline phone
Telefon komórkowy	91,6	96,9	98,1	97,5	Mobile phone
w tym smartfon	x	43,2	61,0	67,3 ^c	of which smartphone

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę. c Prywatny.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system. c Private.

TABL. 6 (109). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a (dok.)**

HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Zestaw kina domowego	18,7	12,2	11,9	10,2	Home theatre system
Komputer osobisty	65,1	71,3	76,0	74,4	Personal computer
w tym laptop, tablet	x	58,1	66,0	66,4	of which laptop, tablet
Urządzenie z dostępem do Internetu ^{bc}	58,1	69,5	74,3	77,9	Device with access to the Internet ^{bc}
Drukarka	40,0	33,3	28,7	33,6	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	22,8	21,6	26,9	of which multifunction printer
Rower (bez dziecięcego)	65,3	63,1	66,5	67,1	Bicycle (excl. children's)
Motocykl, skuter, motorower	7,1	8,2	7,7	7,8	Motorcycle, scooter, motorbike
Samochód osobowy	59,3	56,1	64,3	65,8	Passenger car

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Do 2017 r. jako "Komputer z dostępem do Internetu". c Obejmuje urządzenia umożliwiające połączenie z Internetem poprzez np. komputer, laptop, telewizor, smartfon.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Until 2017 as „Computer with access to the Internet”. c Includes devices enabling Internet connection through e.g. computer, laptop, TV, smartphone.

TABL. 7 (110). **SUBIEKTYWNA OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH**

SUBJECTIVE EVALUATION OF MATERIAL SITUATION OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Ocena sytuacji materialnej przez gospodarstwo domowe (w % ogółu):					Household's evaluation of material situation (in % of total):
bardzo dobra	x	10,9	14,0	19,5	very good
raczej dobra	x	17,8	18,8	22,3	rather good
przeciętna	x	55,4	56,4	50,7	average
raczej zła	x	10,7	8,1	5,1	rather bad
zła	x	5,1	2,8	2,5	bad

TABL. 8 (111). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM (ZASIĘG UBÓSTWA) W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**

AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	18,1	15,9	14,4	12,7	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	8,0	12,5	11,3	10,4	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	6,8	6,3	4,2	5,4	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 173.

a See general notes, item 7 on page 173.

Mieszkania. Infrastruktura

Dwellings. Infrastructure

TABL. 9 (112). **ZASOBY MIESZKANIOWE^a**

Stan w dniu 31 grudnia
DWELLINGS STOCKS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	703,8	732,7	745,8	752,3	504,5	247,8	Dwellings in thousands
Izby w mieszkaniach w tys.	2634,2	2758,8	2813,7	2841,1	1776,6	1064,5	Rooms in dwellings in thousands
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	48167,4	51029,2	52281,8	52909,5	30522,6	22386,9	Useful floor area of dwellings in thousand square meters
Przeciętna w zasobach:							Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu	3,74	3,77	3,77	3,78	3,52	4,30	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :							useful floor area in m ² :
1 mieszkania	68,4	69,6	70,1	70,3	60,5	90,3	per dwelling
na 1 osobę	23,0	24,5	25,1	25,5	24,9	26,3	per person
liczba osób ^b na:							number of persons ^b :
1 mieszkanie	3,0	2,8	2,8	2,8	2,4	3,4	per dwelling
1 izbę	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8	per room

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 12 na str. 25.

a Based on balances of dwelling stocks. b See general notes to the Yearbook, item 12 on page 25.

TABL. 10 (113). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE**

Stan w dniu 31 grudnia
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with				
	wodociąg water-line system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas- -line system	centralne ogrzewanie central heating
OGÓŁEM					
TOTAL 2010	98,0	94,8	91,4	51,2	81,0
2015	98,1	95,1	91,7	48,4	81,8
2017	98,1	95,2	91,9	47,9	82,2
2018	98,2	95,3	92,0	47,9	82,4
Miasta					
Urban areas 2010	99,4	97,6	94,4	73,9	84,5
2015	99,4	97,8	94,6	70,0	85,1
2017	99,4	97,9	94,7	69,4	85,4
2018	99,5	97,9	94,8	69,3	85,5
Wieś					
Rural areas 2010	95,0	88,9	84,9	3,3	73,7
2015	95,3	89,5	85,8	3,8	75,1
2017	95,4	89,8	86,1	4,0	75,7
2018	95,5	89,9	86,3	4,4	76,1

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

a Based on balances of dwelling stocks.

TABL. 11 (114). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2018 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out user to						
		gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing community	prywatnych private	towarzystw budownic- stwa spo- łecznego public building society	innych others	
a – liczba wypłaconych dodatków number of allowances								
b – kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thousand PLN								
c – przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in PLN								
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM	a	265438	81661	64155	29298	77392	3844	9088
TOTAL	b	59303,6	17143,3	12093,6	5609,2	21863,0	848,7	1745,8
	c	223,4	209,9	188,5	191,5	282,5	220,8	192,1
Miasta	a	224466	70126	54541	23989	65948	3650	6212
Urban areas	b	51844,8	15190,3	10144,3	4661,9	19823,7	809,7	1215,0
	c	231,0	216,6	186,0	194,3	300,6	221,8	195,6
Wieś	a	40972	11535	9614	5309	11444	194	2876
Rural areas	b	7458,7	1953,0	1949,3	947,3	2039,4	39,0	530,8
	c	182,0	169,3	202,8	178,4	178,2	201,0	184,5
W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL								
OGÓŁEM	a	100,0	30,8	24,2	11,0	29,2	1,4	3,4
TOTAL	b	100,0	28,9	20,4	9,5	36,9	1,4	2,9
Miasta	a	100,0	31,2	24,3	10,7	29,4	1,6	2,8
Urban areas	b	100,0	29,3	19,6	9,0	38,2	1,6	2,3
Wieś	a	100,0	28,2	23,5	13,0	27,9	0,5	7,0
Rural areas	b	100,0	26,2	26,1	12,7	27,3	0,5	7,1

TABL. 12 (115). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gminas stock for dwelling construction				
	ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family		
		spółdzielcze co-operatives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which developed	razem total	w tym uzbrojone of which developed	
w ha in ha								
OGÓŁEM	2010	53,6	–	43,9	182,4	91,2	503,3	219,7
TOTAL	2015	30,9	3,2	21,2	130,3	79,8	527,9	189,6
	2017	37,0	3,2	24,0	163,2	91,7	566,2	180,3
	2018	39,2	0,7	23,4	130,9	87,7	540,9	178,5
Miasta	2010	24,8	–	16,6	107,8	80,8	189,0	93,5
Urban areas	2015	17,2	3,2	8,6	88,2	67,6	188,8	81,4
	2017	24,4	3,2	12,5	114,2	72,6	266,0	92,3
	2018	21,5	0,7	8,7	107,3	71,1	241,8	88,2
Wieś	2010	28,8	–	27,3	74,6	10,4	314,3	126,2
Rural areas	2015	13,7	–	12,6	42,1	12,2	339,1	108,2
	2017	12,6	–	11,5	49,0	19,1	300,2	88,0
	2018	17,7	–	14,7	23,6	16,6	299,1	90,3

TABLE 13 (116). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	6479	6631	8743	9147	T O T A L
Spółdzielcze	242	–	116	35	Cooperatives
Komunalne (gminne)	260	100	36	77	Municipal (gminas)
Zakładowe	–	–	6	1	Company
Indywidualne	4292	3595	4754	4363 ^a	Private
Spoleczne czynszowe	244	62	177	201	Public building society
Na sprzedaż lub wynajem	1441	2874	3654	4470 ^b	For sale or rent

a Przeznaczone na użytek własny inwestora. b Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 177.

a Intended for the own use of the investor. b Including private construction intended for sale or rent; see general notes, item 7 on page 177.

TABLE 14 (117). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Mieszkania	5807	6714	7743	7092	Dwellings
miasta	3323	3651	4612	3750	urban areas
wieś	2484	3063	3131	3342	rural areas
Spółdzielcze	257	–	229	116	Cooperative
Komunalne (gminne)	119	118	222	91	Municipal (gmina)
Zakładowe	4	44	8	2	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	1939	2606	3583	2965	For sale or rent ^a
Spoleczne czynszowe	230	366	178	167	Public building society
Indywidualne ^b	3258	3580	3523	3751	Private ^b
miasta	905	786	794	800	urban areas
wieś	2353	2794	2729	2951	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	467	648	760	684	Dwellings per 1000 marriages contracted
miasta	448	607	775	617	urban areas
wieś	494	705	738	780	rural areas
Izby	26084	28673	31679	30166	Rooms
miasta	12308	12339	15452	12796	urban areas
wieś	13776	16334	16227	17370	rural areas
Spółdzielcze	806	–	627	347	Cooperative
Komunalne (gminne)	322	259	509	241	Municipal (gmina)
Zakładowe	22	176	21	12	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	5964	7579	10888	8884	For sale or rent ^a
Spoleczne czynszowe	644	1015	517	476	Public building society
Indywidualne ^b	18326	19644	19117	20206	Private ^b
miasta	5125	4351	4383	4353	urban areas
wieś	13201	15293	14734	15853	rural areas

a Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (dane za lata 2010–2017 zmieniono); patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 177. b Przeznaczone na użytek własny inwestora (dane za lata 2010–2017 zmieniono).

a Including private construction intended for sale or rent (data for 2010–2017 were changed); see general notes, item 7 on page 177. b Intended for the own use of the investor (data for 2010–2017 were changed).

TABL. 14 (117). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)

DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	598333	659598	717493	692466	Usable floor space of dwellings in m²
miasta	260630	264736	327366	273714	urban areas
wieś	337703	394862	390127	418752	rural areas
Spółdzielcze	16272	–	12569	6944	Cooperative
Komunalne (gminne)	5568	4892	10181	4960	Municipal (gmina)
Zakładowe	708	2813	480	451	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	110718	148517	214501	175520	For sale or rent ^a
Spoleczne czynszowe	10940	17088	7948	7942	Public building society
Indywidualne ^b	454127	486288	471814	497094	Private ^b
miasta	129253	111644	110576	108718	urban areas
wieś	324874	374644	361238	388376	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	103,0	98,2	92,7	97,6	Average usable floor space per dwelling in m²
miasta	78,4	72,5	71,0	73,0	urban areas
wieś	136,0	128,9	124,6	125,3	rural areas
Spółdzielcze	63,3	–	54,9	59,9	Cooperative
Komunalne (gminne)	46,8	41,5	45,9	54,5	Municipal (gmina)
Zakładowe	177,0	63,9	60,0	225,5	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	57,1	57,0	59,9	59,2	For sale or rent ^a
Spoleczne czynszowe	47,6	46,7	44,7	44,9	Public building society
Indywidualne ^b	139,4	135,8	133,9	132,5	Private ^b
miasta	142,8	142,0	139,3	135,9	urban areas
wieś	138,1	134,1	132,4	131,6	rural areas

a Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (dane za lata 2010–2017 zmieniono); patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 177. b Przeznaczone na użytek własny inwestora (dane za lata 2010–2017 zmieniono).

a Including private construction intended for sale or rent (data for 2010–2017 were changed); see general notes, item 7 on page 177. b Intended for the own use of the investor (data for 2010–2017 were changed).

TABL. 15 (118). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB

DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych ^a In private buildings ^a					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings					
		razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more	
OGÓŁEM	2010	5807	3258	0,0	0,6	3,3	96,1	2549	2,4	27,7	43,6	26,2
TOTAL	2015	6714	3580	0,1	0,5	3,4	95,9	3134	2,8	37,3	37,2	22,7
	2017	7743	3523	0,0	1,1	3,3	95,6	4220	4,8	31,8	36,4	27,1
	2018	7092	3751	x	0,9	3,7	95,4	3341	2,8	35,4	37,6	24,1
Miasta	2010	3323	905	0,1	0,9	3,4	95,6	2418	2,2	29,0	44,9	23,9
Urban areas	2015	3651	786	x	0,9	3,7	95,4	2865	3,0	38,8	39,0	19,3
	2017	4612	794	x	1,8	4,8	93,5	3818	5,0	33,2	37,8	24,1
	2018	3750	800	x	1,6	2,8	95,6	2950	2,7	37,8	40,2	19,3
Wieś	2010	2484	2353	x	0,5	3,2	96,3	131	6,1	4,6	19,8	69,5
Rural areas	2015	3063	2794	0,1	0,4	3,3	96,1	269	0,7	21,9	18,6	58,7
	2017	3131	2729	0,0	0,8	2,9	96,2	402	3,0	18,9	22,6	55,5
	2018	3342	2951	x	0,7	4,0	95,3	391	4,1	17,1	18,4	60,4

a Dane za lata 2010–2017 zmieniono; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 177.

a Data for 2010–2017 were changed; see general notes item 7 on page 177.

TABLE 16 (119). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 grudnia
WATER SUPPLY AND SEWERAGE SYSTEMS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km:					Distribution network in km:
Wodociągowa	21782,0	23239,8	23596,9	23777,6	Water supply
miasta	2994,6	3287,7	3345,2	3376,9	urban areas
wieś	18787,4	19952,1	20251,7	20400,7	rural areas
Kanalizacyjna ^a	6365,4	7887,5	8085,8	8262,5	Sewerage ^a
miasta	2886,7	3301,7	3350,9	3417,6	urban areas
wieś	3478,7	4585,8	4734,9	4844,9	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.:					Connections leading to residential buildings in pcs:
Wodociągowe	254431	276286	283392	283123	Water supply system
miasta	92589	96594	96763	96332	urban areas
wieś	161842	179692	186629	186791	rural areas
Kanalizacyjne	128778	149031	153704	153994	Sewerage system
miasta	84369	89446	90044	89308	urban areas
wieś	44409	59585	63660	64686	rural areas
Zdroje uliczne	196	169	168	166	Street outlets
Miasta	82	89	84	83	Urban areas
Wieś	114	80	84	83	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	68,4	70,9	68,0	73,4	Consumption of water from water supply systems in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	42,1	40,4	38,9	41,2	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	33,1	32,4	31,5	33,4	per capita in m ³
Wieś w hm ³	26,2	30,5	29,1	32,3	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	71,6	63,8	69,2	69,2	Wastewater discharged by sewerage system (during the year) in hm³
w tym oczyszczane	71,5	63,8	69,2	69,2	of which treated

a Łącznie z kolektorami.

a Including collectors.

TABLE 17 (120). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	711,6	724,1	738,0	763,9	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	483,7	489,0	496,0	514,9	Urban areas
Wieś	227,9	235,2	242,0	249,0	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku):					Consumption (during the year):
W GWh	1547,2	1465,8	1507,3	1571,2	In GWh
miasta	878,1	818,2	825,0	861,8	urban areas
wieś	669,1	647,6	682,3	709,3	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	689,5	655,8	666,8	699,8	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	1815,4	1673,3	1663,3	1673,9	per consumer ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	2935,9	2753,8	2819,6	2848,3	rural areas – per consumer ^a

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Gospodarki.

a The number of consumers as of 31st December was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Economy.

TABL. 18 (121). SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ŻUŻYCIĘ GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
 Stan w dniu 31 grudnia
 GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS
 SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	3705,0	4535,4	4763,8	4844,0	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	1176,9	1376,5	1376,7	1376,7	of which transmission
miasta	131,5	157,9	65,9	65,9	urban areas
wieś	1045,4	1218,7	1310,8	1310,8	rural areas
Miasta	2273,1	2519,8	2509,7	2543,0	Urban areas
Wieś	1431,9	2015,6	2254,0	2301,0	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	63887	71504	75775	78426	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	58729	63077	65304	66516	Urban areas
Wieś	5158	8427	10471	11910	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	343,1	334,5	341,4	343,1	Consumers of gas from gas supply system^a in thousands
Miasta	336,5	324,8	330,9	332,0	Urban areas
Wieś	6,6	9,7	10,5	11,2	Rural areas
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system^b (during the year):
W GWh ^b	139,2	1361,3	1549,4	1636,6	In GWh ^b
miasta	131,1	1249,1	1417,6	1497,0	urban areas
wieś	8,1	112,3	131,8	139,6	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh ^c	66,3	652,1	743,9	786,9	Per capita in kWh ^c
miasta	102,9	1001,1	1145,9	1215,6	urban areas
wieś	9,8	133,6	155,8	164,5	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b, c W 2010 r. w jednostkach naturalnych: b — hm³, c — m³.

a Including consumers using collective gas-meter. b, c In 2010 in natural units: b — hm³, c — m³.

TABL. 19 (122). OGRZEWNICTWO
 Stan w dniu 31 grudnia
 HOUSE-HEATING
 As of 31st December

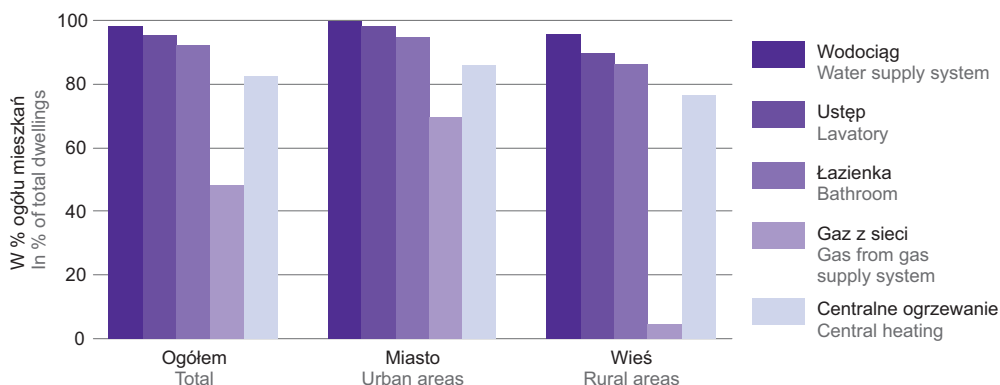
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km	1425,7	1503,4	1473,5	1453,7	1374,6	79,1	Heating network in km
w tym przesyłowa i rozdzielcza	872,2	1049,7	1020,8	1016,2	961,5	54,7	of which transmission
Kotłownie	863	1640	1531	1486	1092	394	Boiler rooms
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	11903,2	9458,3	10368,7	9790,9	9581,1	209,9	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam ³	95453	119414	124539	111942	105466	6476	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkalnych	56244	63602	65382	55150	54524	625	of which residential buildings

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE^a W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS^a IN 2018

As of 31st December

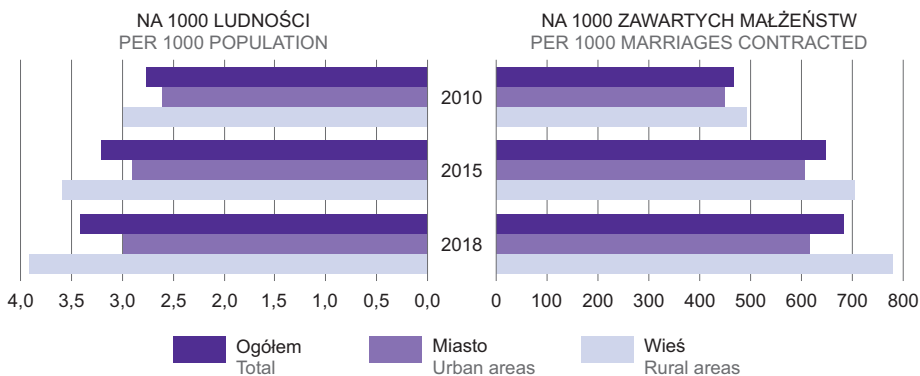
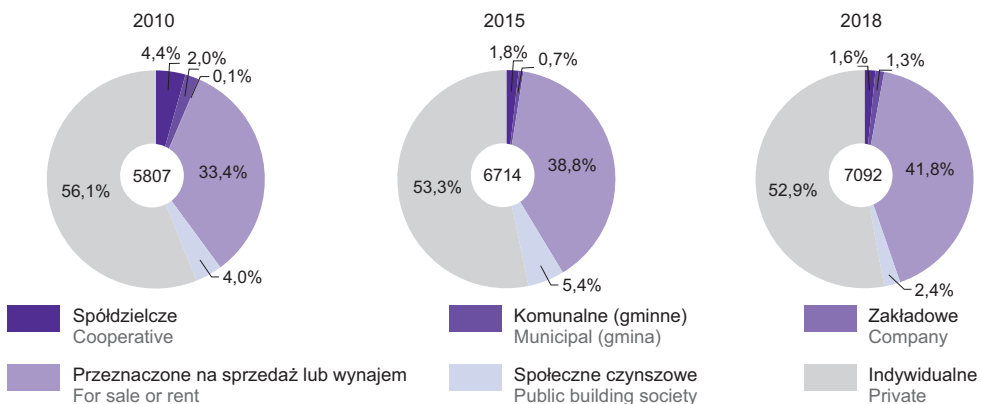

^a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

^a Based on balances of dwelling stocks.

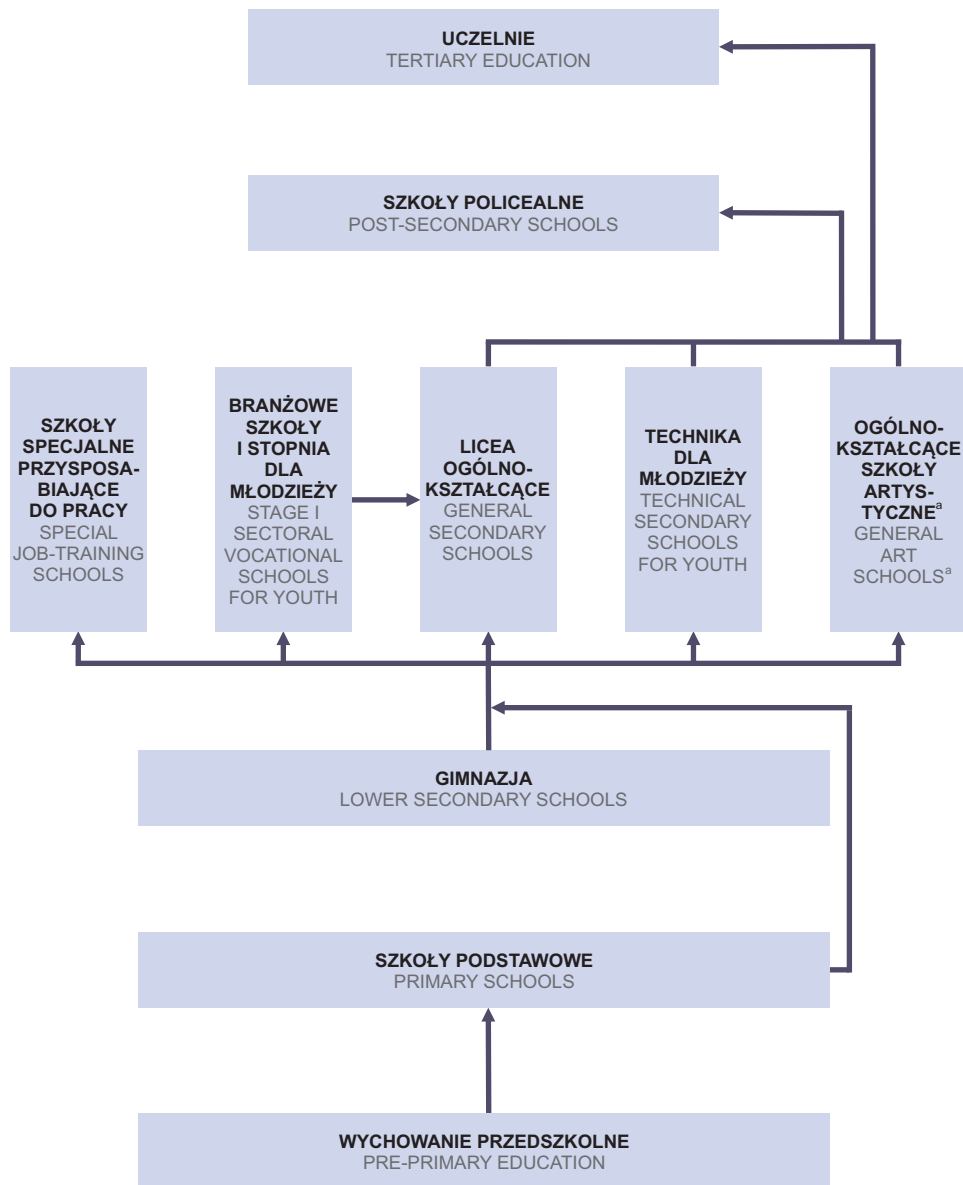
MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

DWELLING COMPLETED

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2018/2019

EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN 2018/2019 SCHOOL YEAR

^a Dające uprawnienia zawodowe.

^a Leading to professional certification.

TABLE 20 (123). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
 POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWERAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Ludność w tys. — korzystająca^a z:					Population in thousands — using^a:
wodociągu	1904,7	1986,9	1985,7	1981,4	water supply system
miasta	1222,2	1204,6	1195,7	1189,1	urban areas
wieś	682,5	782,3	790,0	792,3	rural areas
kanalizacji	1349,5	1452,9	1457,3	1455,0	sewerage system
miasta	1120,2	1134,5	1127,2	1120,7	urban areas
wieś	229,3	318,4	330,1	334,3	rural areas
gazu	938,8	891,8	886,7	882,3	gas supply system
miasta	914,7	856,6	849,2	842,3	urban areas
wieś	24,1	35,3	37,5	40,0	rural areas
Ludność — w % ogółu ludności^b — korzystająca^a z:					Population — in % of total popula- tion^b — using^a :
wodociągu	90,8	95,2	95,3	95,4	water supply system
miasta	96,1	96,8	96,8	96,8	urban areas
wieś	82,5	92,9	93,2	93,2	rural areas
kanalizacji	64,3	69,6	70,0	70,0	sewerage system
miasta	88,1	91,2	91,3	91,3	urban areas
wieś	27,7	37,8	38,9	39,3	rural areas
gazu	44,7	42,7	42,6	42,5	gas supply system
miasta	71,9	68,9	68,8	68,6	urban areas
wieś	2,9	4,2	4,4	4,7	rural areas

a Dane szacunkowe. b Na podstawie bilansów.

a Estimated data. b Based on balances.

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 996, z późniejszymi zmianami), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami).

Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19:

- 1) w szkołach podstawowych kształcą się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy ósmej, co skutkuje brakiem absolwentów z lat szkolnych 2016/17 i 2017/18 (przejście z 6-na 8-letnią szkołę podstawową),
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji,
- 3) w branżowych szkołach I stopnia pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - a) podstawowe,
 - b) gimnazja,
 - c) ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe,
- 3) szkoły policealne;
- 4) uczelnie;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

4. Szkoły (z wyjątkiem uczelni) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej,

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14th December 2016 (uniform text Journal of Laws 2018 item 996, with later amendments), the Education System Law of 7th September 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law and Science Law of 20th July 2018 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments).

The reform of the education system began on 1st September 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2018/19 school year:

- 1) the first year of pupils following the eighth grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of graduates from the 2016/17 and 2017/18 school years (transition from a 6-year to 8-year primary school),
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out,
- 3) the remaining students enrolled in basic vocational school sections are pursuing their education in stage I sectoral vocational schools.

2. The presented data include:

- 1) pre-primary education establishments;
- 2) schools for children, youth and adults:
 - a) primary schools,
 - b) lower secondary schools,
 - c) upper secondary schools and post-primary,
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres,
- 6) extracurricular institutions.

3. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the

jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Uczelnie mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Placówki wychowania przedszkolnego, tj. przedszkola (łącznie ze specjalnymi), oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne; od roku szkolnego 2004/05 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego, z wyjątkiem lat szkolnych 2011/2012–2015/16, w których dotyczyło to dzieci 5-letnich.

6. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowe (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) **gimnazja**;
- 3) 3-letnie **szkoły specjalne przysposabiające do pracy**;
- 4) 3-letnie **branżowe szkoły I stopnia** (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie **zasadnicze szkoły zawodowe**);
- 5) 3-letnie **licea ogólnokształcące**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowe (bez szkół specjalnych);
- 6) 4-letnie **technika**;
- 7) **ogólnokształcące szkoły artystyczne** dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;
- 8) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03—2013/14 — 3-letnie licea profilowane,
 - 2004/05—2013/14 — 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące,
 - 2004/05—2013/14 — 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

7. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej — obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie),
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauuczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie)

competence of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Higher education institutions can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Pre-primary education establishments, i.e. nursery schools (including special nursery schools), pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; since the 2004/05 school year 6-year old children have been covered by compulsory 1 year introductory pre-primary education in pre-primary education establishments, with the exception of the 2011/12–2015/16 school years when it concerned children aged 5.

6. Schools for children and youth (including special schools) comprise:

- 1) **primary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school curriculum;
- 2) **lower secondary schools**;
- 3) 3-year **special job-training schools**;
- 4) 3-year **stage I sectoral vocational schools** (until the 2016/17 school year 2-, 3-year **basic vocational schools**);
- 5) 3-year **general secondary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 6) 4-year **technical secondary schools**;
- 7) **general art schools** leading to professional certification (excluding special schools), with the exception of schools providing art education only;
- 8) schools operating in the school years:
 - 2002/03—2013/14 — 3-year specialised secondary schools,
 - 2004/05—2013/14 — 2-year supplementary general secondary schools,
 - 2004/05—2013/14 — 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

7. Post-secondary schools — educating in day, evening and weekend form and full-time — include:

- 1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;
- 2) colleges of social work (3-year),
- 3) functioning until the school year 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which

i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

8. Uczelnie realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkolnictwa wyższego:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadano tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujący w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą).

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych uczelni łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi. Dane nie obejmują uczelni resortu obrony narodowej oraz uczelni resortu spraw wewnętrznych.

9. Szkoły dla dorosłych – kształcą w formie stacjonarnej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły dla dorosłych oraz 4-letnie technika dla dorosłych,
 - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2004/05-2014/15 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,
 - 2002/03-2012/13 – 3-letnie licea profilowane dla dorosłych.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

12. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

graduates did not obtain the title of Bachelor.

8. Higher education institutions provide full-time and part-time programmes of education. Data regarding higher education institutions:

- 1) until the 2016/17 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the title of Bachelor;
- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad).

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their branches, branch basic organisational units and branch teaching centres. Data do not include Academies of the Ministry of the National Defence and Academies of the Ministry of the Interior.

9. Schools for adults — educating in full-time, and part-time mode — comprise:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) 3-year general secondary schools for adults;
- 4) schools operating in the school years:
 - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 4-year technical secondary schools for adults,
 - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2004/05-2014/15 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the curriculum of basic vocational school,
 - 2002/03-2012/13 – 3-year specialised secondary schools for adults.

10. Special schools are organised for children and youth with special educational needs, including youth with disabilities. Education may be conducted within the school system or individually. Education is provided in mainstream schools (in which special or integrated and mainstream sections are established), in special schools operating independently, as well as in special educational care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

11. Special education care centres are facilities for disabled children and youth, aged 3 and more who, for reasons of their disability, cannot attend regular nursery schools or schools.

12. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

13. Youth social therapy centres are facilities intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

14. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

15. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

16. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

17. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o nauczycielach akademickich zaprezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni oraz ich jednostek zamiejscowych i dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

18. Studia podyplomowe — forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucji naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

19. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

20. Dane dotyczące:

1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza uczelniami) oraz specjalnych ośrodków szkolno-

to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

14. Rehabilitation and education centres are facilities enabling children and youth with a profound intellectual retardation to fulfil their schooling obligation through participating in rehabilitation and education classes.

15. The aim of **extracurricular education** is offering young people favourable conditions to develop interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education establishments include: youth centres, cultural establishments for youth, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

16. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

17. Data regarding **teachers**, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement obligatory teaching programmes, i.e. excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding **academic teachers** are presented by actual seat of higher education institutions and their branch units and concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language instructor, instructor, qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers concern full-time and part-time paid employees converted into full time equivalent units.

18. Non-degree postgraduate programmes — a level of education open to holders of first cycle degree and provided by a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, research institute or the Centre for Postgraduate Medical Studies, leading to the award of postgraduate qualifications.

19. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and lead upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

20. Data regarding:

1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as since the 2008/09 school year — special education care

wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;

- 2) uczelni – prezentuje się według stanu w dniu 31 grudnia (do roku akademickiego 2017/18 – w dniu 30 listopada); studenci są wykazywani tyle razy na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; dane o absolwentach dotyczą osób, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. (do roku akademickiego 2017/18 absolwenci wykazywani byli z danego roku akademickiego).

21. Współczynnik skolaryzacji:

- 1) **brutto** — jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;
- 2) **netto** — jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

22. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części szkół teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

23. Dane (poza uczelniami i dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres, extracurricular education as well as boarding-school and dormitories, concern the beginning of the school year; data concerning graduates — the end of the school year;

- 2) higher education institutions - are presented as of 31st December (until the 2017/18 academic year – as of 30th November); students are listed as many times as many courses they are enrolled in; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; data regarding graduates concern persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018 (until the 2017/18 academic year, graduates were shown as of a given academic year).

21. Enrolment rate:

- 1) **gross** — is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (regardless of age) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this level of education;
- 2) **net** — is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (in a given age group) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this level of education.

22. The presented information, excluding the data on higher education institutions, has been compiled on the basis of the Educational Information System administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on a part of schools of theology, have been compiled on the basis of the Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on administered by the Ministry of Science and Higher Education.

23. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

TABL. 1 (124). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	703	685	725	727	primary
gimnazja	401	402	101	95	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	25	27	30	30	special job-training stage I sectoral vocational schools ^a
branżowe I stopnia ^a	x	x	111	114	
licea ogólnokształcące ^b	153	122	116	116	general secondary ^b
technika ^c	163	135	128	125	technical secondary ^c
artystyczne ogólnokształcące ^d	7	8	8	8	general art ^d
policealne	173	178	171	150	post-secondary
dla dorosłych	228 ^e	144	124	113	for adults
podstawowe	1	1	6	7	primary
gimnazja	13	16	8	7	lower secondary
licea ogólnokształcące ^b	147	127	110	99	general secondary ^b
technika ^c	58	x	x	x	technical secondary ^c
Uczelnie	32	28	25	24	Higher education institutions
NAUCZYCIELE ^{fg} TEACHERS ^{fg}					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	9802	10470	12107	13826	primary
gimnazja	6349	5684	3747	1919	lower secondary
branżowe I stopnia ^{ah}	x	x	1072	1069	stage I sectoral vocational schools ^{ah}
licea ogólnokształcące ^b	2666	2108	2034	1903	general secondary ^b
technika ^{ci}	2701	2663	2703	2639	technical secondary ^{ci}
policealne	411	322	381	239	post-secondary
Uczelnie ^k	4490	4018	4274	4072	Higher education institutions ^k

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b, c W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami: b — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, c — technikami uzupełniającymi. d Dające uprawnienia zawodowe; ponadto funkcjonowały szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne - w roku szkolnym: 2010/11 – 9 szkół, 2015/16 – 7, 2017/18 – 6, 2018/19 – 5. e Łącznie z 9 zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale. f Patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 193. g—i łącznie ze szkołami: g — dla dorosłych, h — specjalnymi przysposabiającymi do pracy, i — artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. k Nauczyciele akademicki.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b, c In the 2010/11 school year including: b — supplementary general secondary and specialised secondary, c — supplementary technical secondary. d Leading to professional certification; there were also art schools providing only art education, in the school year: 2010/11 – 9 schools, 2015/16 – 7, 2017/18 – 6, 2018/19 – 5. e Including 9 basic vocational schools, not included in further division. f See general notes, item 17 on page 193. g—i Including: g — schools for adults, h — special job-training schools, i — general art schools leading to professional certification. k Academic teachers.

TABL. 1 (124). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)

EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI			PUPILS AND STUDENTS		
Wychowanie przedszkolne ^a	16693	21494	19041	19608	Pre-primary education ^a
Szkoły:					Schools:
podstawowe	122852	136398	143844	163773	primary
gimnazja	72150	59353	38611	19344	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	663	727	699	729	special job-training
branżowe I stopnia ^b	16187	12148	10613	9947 ^c	stage I sectoral vocational ^b
licea ogólnokształcące ^d	31632	24589	22377	21884	general secondary ^d
technika ^e	32542	29266	29422	30025	technical secondary ^e
artystyczne ogólnokształcące ^f	737	758	796	759	general art ^f
policealne	17128	14637	13754	13092	post-secondary
dla dorosłych	19954 ^g	12735	11099	10285	for adults
podstawowe	7	6	64	203	primary
gimnazja	1256	930	599	360	lower secondary
licea ogólnokształcące ^d	15119	11799	10436	9722	general secondary ^d
technika ^e	2858	x	x	x	technical secondary ^e
Uczelnie	84551	61859	59414	56576	Higher education institutions
ABSOLWENCI			GRADUATES		
Szkoły:					Schools:
podstawowe	21392	19159	.	.	primary
gimnazja	23289	19211	18368	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	115	169	154	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	5441	3801	3086	.	basic vocational
licea ogólnokształcące ^d	10544	8227	7225	.	general secondary ^d
technika ^e	7409	6529	6252	.	technical secondary ^e
artystyczne ogólnokształcące ^f	107	108	147	.	general art ^f
policealne	4944	4099	4103	.	post-secondary
dla dorosłych	5220 ^g	3301	2811	.	for adults
podstawowe	7	3	.	.	primary
gimnazja	361	298	243	.	lower secondary
licea ogólnokształcące ^d	4082	3000	2568	.	general secondary ^d
technika ^e	565	x	x	x	technical secondary ^e
Uczelnie	23147	16211	14237 ^h	.	Higher education institutions

a Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 32 na str. 219. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W tym 3180 uczniów oddziałów zasadniczych szkół zawodowych. d, e W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami: d — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, e — technikami uzupełniającymi. f Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 — 433 uczniów i 39 absolwentów, 2015/16 — 337 uczniów i 25 absolwentów, 2017/18 — 399 uczniów i 36 absolwentów, 2018/19 — 376 uczniów. g Łącznie z zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale, odpowiednio 714 uczniów i 205 absolwentów. h Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

Źródło: dane — z wyjątkiem szkół wyższych — Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns children aged 6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments also described in table 32 on page 219. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year including basic vocational school sections. c Including 3180 students of basic vocational school sections. d, e In the 2010/11 school year including: d — supplementary general secondary and specialized secondary, e — supplementary technical secondary. f Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 — 433 students and 39 graduates, 2015/16 — 337 students and 25 graduates, 2017/18 — 399 students and 36 graduates, 2018/19 — 376 students. g Including basic vocational schools not included in further division respectively: 714 students and 205 graduates. h Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

Source: data — with the exception of the higher education institutions — of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (125). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools				Uczniowie i studenci Pupils and students				Absolwenci Graduates		
	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18
Szkoły podstawowe Primary schools	703	685	725	727	122852	136398	143844	163773	21392	19159	x
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	5	3	5	5	263	291	269	280	51	51	x
Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government entities	653	616	643	642	119719	131167	137478	156143	20911	18462	x
Organizacje społeczne i stowarzyszenia Social organisations and associations	35	40	41	41	1680	2444	2488	2994	284	356	x
Organizacje wyznaniowe Religious organisations	4	7	7	7	898	1510	1783	2062	115	199	x
Pozostałe Others	6	19	29	32	292	986	1826	2294	31	91	x
Gimnazja Lower secondary schools	401	402	101	95	72150	59353	38611	19344	23289	19211	18368
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	5	5	2	4	74	50	35	20	34	22	17
Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government entities	361	355	82	77	69387	56303	36346	18139	22442	18275	17338
Organizacje społeczne i stowarzyszenia Social organisations and associations	14	18	7	7	515	700	761	421	146	164	352
Organizacje wyznaniowe Religious organisations	8	8	3	1	1294	1296	664	323	413	437	322
Pozostałe Others	13	16	7	6	880	1004	805	441	254	313	339
Branżowe szkoły I stopnia ^{ab} Stage I sectoral vocational schools ^{ab}	151	146	141	144	16850	12875	11312	10676	5556	3970	3240
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	8	7	6	7	232	131	110	137	97	44	44
Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government entities	136	124	118	119	15799	10480	8958	8390	5166	3311	2595
Organizacje społeczne i stowarzyszenia Social organisations and associations	4	9	9	9	355	961	934	865	137	281	278
Pozostałe Others	3	6	8	9	464	1303	1310	1284	156	334	323

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b Łącznie ze specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

a Until the 2015/16 school year, basic vocational schools. b Including special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections.

TABL. 2 (125). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools				Uczniowie i studenci Pupils and students				Absolwenci Graduates		
	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18
Licea ogólnokształcące^a Basic vocational ^a	153	122	116	116	31632	24589	22377	21884	10544	8227	7225
Jednostki samorządu terytorialnego	126	91	88	86	29721	22217	20368	19893	9941	7437	6570
Local self-government entities											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	5	8	6	6	192	319	212	210	71	101	81
Social organizations and associations											
Organizacje wyznaniowe ...	9	6	6	6	989	772	711	679	320	262	255
Religious organisations											
Pozostałe	13	17	16	18	730	1281	1086	1102	212	427	319
Others											
Technika^b	170	143	136	125	33279	30024	30218	30025	7516	6637	6252
Technical ^b											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	8	7	7	5	1527	1387	1353	1017	310	250	237
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	150	105	100	95	31079	26772	26085	25966	7099	6171	5629
Local self-government entities											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	-	9	8	8	-	653	898	914	-	92	156
Associations and other social organisations											
Organizacje wyznaniowe ...	-	1	1	-	-	11	4	-	-	-	-
Religious organisations											
Pozostałe	12	21	20	17	673	1201	1878	2128	107	124	230
Others											
Szkoły policealne Post-secondary schools	173	178	171	150	17128	14637	13754	13092	4944	4099	4103
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	4	1	-	-	133	42	-	-	46	14	-
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	40	26	26	22	4292	1698	1647	1379	1497	627	641
Local self-government entities											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	20	10	8	5	1084	530	475	378	494	199	105
Social organisations and associations											
Organizacje wyznaniowe ...	1	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Religious organisations											
Pozostałe	108	141	137	123	11615	12367	11632	11335	2907	3259	3357
Others											

a—b Łącznie z: a — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (do roku szkolnego 2012/13),
b — technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia
zawodowe.

a—b Including: a — supplementary general secondary schools and specialized (until the 2012/13 school year),
b — supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art school leading to
professional certification.

TABL. 2 (125). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools				Uczniowie i studenci Pupils and students				Absolwenci Graduates		
	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18
Uczelnie Higher education institu- tions	32	28	25	24	84551	61859	59414	56576	23147	16211	14237 ^a
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	8	6	6	6	56478	43773	40094	37550	15579	11352	9649
Pozostałe Others	24	22	19	18	28073	18086	19320	19026	7577	4859	4588
Szkoły dla dorosłych Schools for adults	228	144	124	113	19954	12735	11099	10285	5220	3301	2811
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	10	6	4	5	591	260	103	108	201	73	18
Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government entities	85	48	42	41	7387	4388	3735	3261	2103	1037	1036
Organizacje społeczne i stowarzyszenia Social organisations and associations	23	15	14	10	1365	961	759	605	356	286	206
Organizacje wyznaniowe ... Religious organisations	1	–	–	–	62	–	–	–	4	–	–
Pozostałe Others	109	75	64	57	10549	7126	6502	6311	2556	1905	1551

a Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

a Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

Source: data of the Ministry of National Education and of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 3 (126). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7–14 ^a lat years	95,2	89,3	92,3	92,7
15 ^b	95,8	93,1	92,3	92,4
16–18	94,1	92,5	92,4	91,8
19–21 lat years.....	28,6	27,6	26,1	25,4

a W roku szkolnym 2010/11 – grupa wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7–13 lat. b W roku szkolnym 2010/11 i 2015/16 – grupa wieku 13–15 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 14–15 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12, in the 2017/18 school year – age group 7–13. b In the 2010/11 and 2015/16 school years – age group 13–15, in the 2017/18 school year – age group 14–15.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (127). WSPÓLCZYNNIK SKOLARYZACJI
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
		ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fe- males	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fe- males	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fe- males	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fe- males
		w %						in %					
BRUTTO GROSS													
Szkoły: Schools:													
podstawowe.....	7—14 ^a	98,4	98,9	97,8	90,1	89,7	90,4	93,5	93,9	93,1	93,7	94,2	93,3
primary													
gimnazja	15 ^b	101,4	103,3	99,5	98,3	99,9	96,6	99,5	100,2	98,7	100,0	99,6	100,4
lower secondary													
branżowe szkoły I stopnia ^{cd}	16—18	21,2	28,0	14,1	19,3	24,3	14,0	17,9	22,8	12,7	17,3	22,0	12,3
stage I sectoral vocational ^{cd}													
licea ogólnokształcące i profilowane ^e	16—18	56,4	45,2	68,0	54,5	45,3	64,2	51,8	43,1	61,0	51,2	41,5	61,4
general and special- ized second- ary ^e													
technika ^f	16—18	43,6	48,9	38,1	44,9	50,1	39,5	47,7	53,4	41,7	49,8	55,9	43,4
technical second- ary ^f													
policealne	19—21	18,9	12,4	25,5	19,4	10,8	28,2	19,7	10,8	29,1	19,6	10,6	29,0
post-secondary													
NETTO NET													
Wychowanie przed- szkolne ^g	6	84,3	84,8	83,8	96,3	96,5	96,1	90,1	91,1	88,9	94,8	95,7	93,8
Pre-primary edu- cation ^g													
Szkoły: Schools:													
podstawowe	7—14 ^a	95,1	95,2	95,0	88,9	88,2	89,7	91,3	91,4	91,2	91,8	91,8	91,7
primary													
gimnazja	15 ^b	92,2	91,3	93,2	89,8	89,4	90,3	86,7	85,3	88,1	80,5	78,8	82,2
lower secondary													
branżowe szkoły I stopnia ^{cd}	16—18	17,7	23,0	12,2	15,4	19,4	11,2	14,3	18,2	10,1	13,8	17,6	9,7
stage I sectoral vocational ^{cd}													
licea ogólnokształcące i profilowane ^e	16—18	38,8	27,6	50,5	37,3	27,1	48,1	36,2	26,0	46,9	35,8	25,4	46,9
general and special- ized second- ary ^e													
technika ^f	16—18	30,0	32,9	27,0	33,5	37,5	29,3	36,1	40,3	31,6	37,1	41,7	32,2
technical second- ary ^f													
policealne	19—21	6,6	4,2	9,0	6,1	3,4	8,9	5,4	2,9	8,1	4,7	2,5	6,9
post-secondary													

a W roku szkolnym 2010/11 – grupa wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7–13 lat. b W roku szkolnym 2010/11 i 2015/16 – grupa wieku 13–15 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 14–15 lat. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. d—f łącznie z: d – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, e – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), f – technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. g Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 – dotyczy dzieci w wieku 5 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12, in the 2017/18 school year – age group 7–13. b In the 2010/11 and 2015/16 school years – age group 13–15, in the 2017/18 school year – age group 14–15. c Until the 2015/16 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. d—f Including: d – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, e – supplementary general and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), f – supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. g Concerns children attending obligatory pre-primary education establishments, excluding the 2015/16 school year – concerns children aged 5.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 6

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5 and 6

In distribution by languages, one person may be included more than once.

TABL. 5 (128). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH
PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN
AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students at schools					
		podstawowych		wieś	gimnaz- jach	branżo- wych I stopnia ^{ab}	liceach ogólno- kształcą- cych ^c	techni- kach ^d	policeal- nych ^e	
		razem	miasta							primary
total	urban areas	rural areas								
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION										
Angielski English	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	247435 252058 237767 237797	91,9 97,4 97,6 97,2	94,0 97,7 97,7 96,7	88,7 96,9 97,4 98,0	89,1 96,5 96,1 96,5	45,8 58,7 64,3 64,4	98,8 99,5 99,8 99,8	95,0 97,8 98,5 98,6	9,6 67,2 63,9 78,9
Francuski French	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	6685 5583 4698 4594	0,1 0,1 0,4 0,6	0,2 0,1 0,6 0,9	x x 0,1 0,1	2,4 3,1 2,5 2,6	0,1 0,7 0,6 0,7	12,2 12,4 12,0 12,4	3,4 1,8 1,1 1,1	x x x x
Niemiecki German	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	95805 87468 82987 87356	6,8 2,5 11,3 21,0	4,9 1,4 11,5 20,6	9,7 4,3 11,1 21,7	50,0 70,0 71,9 73,1	32,3 25,9 18,5 17,5	70,8 67,0 64,1 63,4	71,9 75,8 74,4 75,0	3,7 1,7 x x
Rosyjski .. Russian	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	17532 12358 10354 10142	0,2 0,0 0,5 1,0	0,0 0,0 0,4 0,7	0,4 x 0,7 1,5	6,6 6,9 6,4 6,5	15,5 12,7 9,8 9,8	9,3 9,4 9,3 9,5	20,5 14,7 13,1 13,3	x x x x
Hiszpański Spanish	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	836 2962 3437 3980	x 0,1 0,4 0,7	x 0,1 0,6 1,1	x x 0,0 0,0	0,5 1,7 1,9 2,2	x x x x	1,5 5,7 7,7 8,1	0,1 1,6 1,5 2,0	x x x x
Włoski Italian	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	400 743 958 1217	x x x x	x x x x	x x x x	x x x x	x x x x	0,9 2,5 3,8 4,7	0,3 0,4 0,4 0,6	x x x x
Inne Others	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	2068 805 943 1062	x 0,1 x 0,0	x x x x	x 0,0 x 0,1	0,1 0,2 0,5 x	x x 0,1 x	6,6 2,2 2,0 2,2	x x x 0,5	x 0,0 20,4 35,2

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b—d Łącznie z: b — specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c — w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, d — technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b—d Including: b — special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c — in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, d — supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Since 2010/11 school year excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work.

TABLE 5 (128). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH (dok.)**
PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS (cont.)

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students at schools					
		podstawowych		primary	gimnazjów lower secondary	branżowych i stopnia ^{ab} stage I sectoral voca- tional ^{ab}	liceach ogólnokształcących ^c general seconda- ry ^c	techni- kach ^d technical seconda- ry ^d	policeal- nych ^e post- seconda- ry ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE DODATKOWE^f ADDITIONAL EDUCATION^f										
Angielski English	2010/11	7950	2,8	1,8	4,3	5,7	x	0,2	0,5	9,9
	2015/16	1182	0,5	0,2	1,1	0,6	0,0	x	0,3	x
	2017/18	400	0,1	0,0	0,2	0,5	x	0,0	0,1	3,1
	2018/19	1553	0,7	1,0	0,2	0,2	x	1,4	0,2	x
Francuski French	2010/11	1748	0,5	0,6	0,4	1,5	x	0,0	0,0	x
	2015/16	490	0,2	0,2	0,2	0,3	x	0,1	x	x
	2017/18	401	0,2	0,2	0,2	0,2	x	0,2	x	x
	2018/19	342	0,2	0,2	0,1	0,1	x	0,1	x	x
Niemiecki German	2010/11	21645	6,7	6,7	6,7	17,6	x	1,3	0,0	x
	2015/16	13995	4,7	3,1	7,2	11,5	0,1	1,1	1,7	x
	2017/18	13992	5,9	3,6	9,6	10,7	0,6	0,6	4,0	x
	2018/19	14079	6,5	4,5	9,9	10,0	x	1,3	3,7	x
Inne Others	2010/11	7016	2,0	0,9	3,7	4,8	x	3,3	0,1	2,1
	2015/16	3823	0,7	0,5	1,1	3,0	x	3,6	0,4	x
	2017/18	2723	0,5	0,5	0,7	2,0	x	3,4	1,2	3,1
	2018/19	2159	0,4	0,3	0,4	1,6	x	3,1	1,7	x

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b—d łącznie z: b — specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c — w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, d — w roku szkolnym 2010/11 technikami uzupełniającymi oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych (funkcjonujących do roku szkolnego 2015/16) oraz kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b—d Including: b — special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c — in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, d — in the 2010/11 school year supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges and foreign language teacher training colleges (operating until the 2015/16 school years) and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (129). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a**
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total students at schools	
		gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^b stage I sectoral vocational ^b	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	technikach ^d technical secondary ^d	
Angielski English	2010/11	22220	68,4	72,3	78,0	54,8
	2015/16	19333	81,0	x	86,5	x
	2017/18	18208	28,1	x	84,7	x
	2018/19	18266	76,4	x	90,3	x
Niemiecki German	2010/11	3678	20,1	16,4	12,1	21,6
	2015/16	1792	8,6	x	10,5	x
	2017/18	1529	0,8	x	8,8	x
	2018/19	1309	10,3	x	7,2	x
Rosyjski Russian	2010/11	2271	11,7	3,2	8,2	18,5
	2015/16	848	9,4	x	5,0	x
	2017/18	714	12,5	x	3,9	x
	2018/19	400	11,9	x	3,0	x
Inne Others	2010/11	269	x	x	x	x
	2015/16	171	1,1	x	x	x
	2017/18	1135	x	x	x	x
	2018/19	936	x	x	x	x

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c,d łącznie ze szkołami: c — w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, d — technikami uzupełniającymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c, d Including: c — in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, d — supplementary technical secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (130). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a**
EDUCATION OF PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe	4992	4515	5919	7218	989	880	–	Primary schools
w tym specjalne	1703	1505	1834	2272	377	288	–	of which special

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 192.

a See general notes, item 10 on page 192.

TABL. 7 (130). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a (dok.)**
 EDUCATION OF PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates			
Gimnazja	4517	3416	2381	1226	1236	1140	1106	Lower secondary schools
w tym specjalne	2048	1544	979	506	531	515	427	of which special
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy	663	727	699	729	115	169	154	Special job-training schools
Branżowe szkoły I stopnia ^b	1601	1368	1228	1172	444	166 ^c	141 ^c	Stage I sectoral vocational schools ^b
w tym specjalne	1483	1071	904	853	423	134	103	of which special
Licea ogólnokształcące ^d	317	299	330	302	96	105	105	General secondary schools ^d
w tym specjalne	79	94	63	41	21	29	21	of which special
Technika ^e	117	255	313	372	11	46 ^c	29 ^c	Technical secondary schools ^e
w tym specjalne	36	50	56	73	5	5	–	of which special
Szkoły policealne	39	35	34	26	16	6	5	Post-secondary schools
w tym specjalne	36	35	34	24	14	6	5	of which special

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 192. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. d, e Łącznie z: d — w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, e — technikami uzupełniającymi w roku szkolnym 2010/11 oraz szkołami artystycznym ogólnokształcącymi i dającymi uprawnienia zawodowe.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 10 on page 192. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education). d, e Including: d — in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, e — supplementary technical secondary schools in the 2010/11 school year and general art schools leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (131). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
 SPECIAL EDUCATION CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE^a		SPECIAL EDUCATION CENTRES^a			
Ośrodki	18	19	19	19	Centres
Miejsca	1175	1158	1105	1137	Places
Wychowankowie	1033	878	778	678	Residents
w tym:					of which:
niewidomi i słabowidzący	95	78	62	60	blind and sight impaired
niesłyszący i słabosłyszący	122	87	57	54	deaf and hearing impaired
z niepełnosprawnością ruchową ^b	–	–	1	–	with impaired motor skills ^b
niepełnosprawni intelektualnie ^c	662	542	475	417	with intellectual disability ^c
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	7	20	24	9	socially maladjusted
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE		YOUTH EDUCATION CENTRES			
Ośrodki	5	5	5	5	Centres
Miejsca	322	322	310	310	Places
Wychowankowie	305	282	248	271	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII		YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES			
Ośrodki	1	1	1	1	Centres
Miejsca	55	30	30	40	Places
Wychowankowie	55	24	24	30	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE		REHABILITATION-EDUCATION CENTRES			
Ośrodki	2	4	7	8	Centres
Miejsca	44	95	325	383	Places
Wychowankowie	12	53	88	105	Residents
niepełnosprawni intelektualnie w stopniu głębokim ^d	2	9	17	24	with a profound intellectual disability ^d
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	10	44	71	81	with multiple disability

a Łącznie ze specjalnymi ośrodkami wychowawczymi (w 2018 r. — 5 ośrodków z 156 miejscami i z 104 wychowankami).
 b Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. c Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Including special education centres (in 2018 there were 5 centres with 156 places and with 104 residents). b Since 2013, data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. c Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (132). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS	Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a							
		ogółem total	informa- tycznych compu- ting	technic- znych technical	przedmio- towych subjects	artysty- cznych arts	sporto- wych sports	tury- styczno- krajow- znaw- czych tourism and sight- seeing	innych others
OGÓŁEM 2010 TOTAL	26	69886	1250	306	4696	43129	9753	376	10376
2015	20	117658	720	420	5691	91872	9718	769	8468
2017	22	97826	1076	309	6446	65904	8956	1620	13515
2018	20	110703	1103	533	6128	77141	10336	2017	13445
Pałace młodzieży Youth centres	1	40159	220	–	2950	31436	2315	25	3213
Młodzieżowe domy kultury Youth community centres	8	63055	645	315	2816	42944	7106	1332	7897
Ogniska pracy pozaszkolnej Extracurricular interest groups	3	4404	215	138	–	1581	482	660	1328
Inne placówki ^b Other institutions ^b	8	3085	23	80	362	1180	433	–	1007

a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 października roku poprzedzającego rok badany do 30 listopada roku badanego. b Placówki specjalistyczne oraz placówki niepubliczne.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 st October of the year preceding the surveyed year to 30 th November of the surveyed year. b Specialised institutions and non-public institutions.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (133). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING-SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓL- NIENIE	2018/19		2010/11	2015/16	2017/18	2018/19		SPECIFICATIONS
	placówki establi- shments	miejsca beds	korzystający boarders					
			ogółem total			na 100 miejsc per 100 beds		
OGÓŁEM	40	4445	3925	3787	3520	3857	87	TOTAL
Internaty	30	3137	2591	2713	2376	2653	85	Boarding schools
szkoły podstawowe i gimnazja	1	50	44	97	40	40	80	primary and lower secondary schools

TABLE 10 (133). **INTERNATY I BURSYP SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
BOARDING-SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2018/19		2010/11	2015/16	2017/18	2018/19		SPECIFICATIONS
	placówki establishments	miejsca beds	korzystający boarders					
			ogółem total					
Internaty (dok.)								Boarding schools (cont.)
branżowe szkoły I stopnia ^a i technika ^b	21	2092	1718	1738	1458	1701	81	stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools ^b
licea ogólnokształcące	8	995	776	878	878	912	92	general secondary schools
Bursy	10	1308	1334	1074	1144	1204	92	Dormitories

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi, policealnymi oraz kolegiami pracowników służb społecznych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Including general art schools, post-secondary schools and colleges of social work.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABLE 11 (134). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	26	25	22	22	Dormitories
Miejsca	6167	6203	5633	5659	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	5594	5264	4955	4890	students
w % ogółu studentów	6,6	8,5	8,7	8,6	in % of total students
uczestnicy studiów doktorskich	74	56	42	44	doctoral studies
w % ogółu uczestników	6,4	4,3	3,4	3,5	in % of total doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	3	3	2	2	Canteens
Miejsca	579	579	490	490	Places

TABL. 12 (135). **STUDENCI UCZELNI OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS AND GRANTS^a

SZKOŁY	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19				SCHOOLS
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholarship recipients		otrzymujący stypendia w % ogółu studentów danego typu uczelni scholar- ship recipients in % of total students of a given type of higher education institutions	
					socialne social	rektora dla naj- lepszich studentów scholar- ship for outstand- ing stu- dents awarded by the rector		
O G Ó Ł E M.....	23049	14313	12582	11698	5720	3722	20,7	TOTAL
w tym:								of which:
Uniwersytety	12569	8515	7376	6880	3618	2003	23,7	Universities
Uczelnie rolnicze	2452	1857	1603	1488	697	553	21,8	Higher schools of agricul- ture
Uczelnie ekonomiczne ...	1193	893	639	601	181	222	17,5	Higher schools of eco- nomics
Uczelnie artystyczne	173	126	133	121	73	27	20,5	Higher schools of arts
Pozostałe uczelnie.....	6662 ^c	2922	2831	2608	1151	917	15,7	Other higher education institutions

^a Bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. ^b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz. ^c W tym 271 studentów uczelni technicznych.

^a Excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. ^b In distribution by type of scholarships, one person may be included more than once. ^c Of which 271 students of higher schools of technology.

TABL. 13 (136). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**

PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły	660	197	463	641	206	435	679	242	437	681	245	436
Schools												
w tym: of which:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	7	7	–	7	7	–	6	6	–	6	6	–
sports and athletic												
filialne	14	1	13	19	–	19	18	–	18	17	–	17
branch												
artystyczne ^a	3	3	–	3	3	–	3	3	–	3	3	–
arts ^a												

^a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

^a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

TABLE 13 (136). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Oddziały Sections	6472,5	3286,0	3186,5	7121,2	3816,0	3305,2	7808,5	4204,0	3604,5	8905,5	4786,0	4119,5
Uczniowie Pupils	121149	72094	49055	134893	81904	52989	142010	86880	55130	161501	98959	62542
w tym kobiety of which females	58711	35047	23664	66415	40480	25935	69369	42625	26744	78784	48542	30242
w tym I klasa of which grade 1	20031	12029	8002	29286	18260	11026	18078	11323	6755	19668	12183	7485
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	3868	3868	–	4286	4286	–	4726	4726	–	5246	5246	–
filialne branch	401	12	389	560	–	560	492	–	492	416	–	416
artystyczne ^a arts ^a	716	716	–	801	801	–	767	767	–	798	798	–
Absolwenci Graduates	21015	12423	8592	18871	11232	7639	x	x	x	x	x	x
w tym kobiety of which females	10174	6050	4121	9242	5523	3719	x	x	x	x	x	x
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	701	701	–	701	701	–	x	x	x	x	x	x
filialne branch	54	–	54	36	–	36	x	x	x	x	x	x
artystyczne ^a arts ^a	115	115	–	126	126	–	x	x	x	x	x	x
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę school	184	366	106	210	398	122	209	359	126	237	404	143
1 oddział section	19	22	15	19	21	16	18	21	15	18	21	15

a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (137). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja Lower secondary	355	185	170	357	186	171	78	48	30	74	45	29
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	8	7	1	12	11	1	–	–	–	–	–	–
z oddziałami przysposo- biającymi do pracy ^a with job-training sections ^a	4	4	–	1	1	–	2	2	–	6	6	–
Oddziały Sections	3093,0	1885,0	1208,0	2619,0	1634,0	985,0	1727,0	1072,0	655,0	857,0	535,0	322,0
Uczniowie Pupils	70102	44456	25646	57809	37471	20338	37632	24511	13121	18838	12317	6521
w tym kobiety of which females	34067	21657	12410	27953	18210	9743	18333	12006	6327	9230	6048	3182
w tym I klasa of which grade 1	23153	14609	8544	19339	12528	6811	x	x	x	x	x	x
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	1839	1652	187	2401	2287	114	x	x	x	x	x	x
z oddziałami przysposo- biającymi do pracy ^a with job-training sections ^a	1072	1072	–	117	117	–	198	198	–	157	157	–
Absolwenci Graduates	22758	14530	8228	18696	12011	6685	17941	11497	6444	.	.	.
w tym kobiety of which females	11410	7275	4135	9276	6016	3260	8812	5711	3101	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	757	757	–	709	709	–	–	–	–	.	.	.
z oddziałami przysposo- biającymi do pracy ^a with job-training sections ^a	219	219	–	85	85	–	108	108	–	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę school	197	240	151	162	201	119	482	511	437	255	274	225
1 oddział section	23	24	21	22	23	21	22	23	20	22	23	20

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABLE 15 (138). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	96	92	86	89	Schools
Oddziały	642,0	539,2	558,0	607,0	Sections
Uczniowie	14686	11068	9715	9096	Students
w tym kobiety	4601	3725	3233	3011	of which females
w tym I klasa	6091	3809	3382	3169	of which grade 1
Absolwenci ^b	5001	3495	2877	.	Graduates ^b
w tym kobiety	1781	1237	949	.	of which females

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Graduates of basic vocational schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABLE 16 (139). **UCZNIOWIE BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA^a I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates	
OGÓŁEM	11068	9715	9096	1611	TOTAL
Artystyczna	97	115	127	6	Arts
Biznesu i administracji	1566	1297	1195	321	Business and administration
Inżynierijno-techniczna	4376	3876	3720	581	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	1217	1031	923	114	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	1004	862	802	106	Architecture and construction
Rolnicza	61	74	70	17	Agriculture
Usług dla ludności	2747	2460	2259	466	Personal services

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABLE 17 (140). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	125	117	110	111	Schools
Oddziały	1073,0	894,0	826,0	816,0	Sections
Uczniowie	29804	24495	22314	21843	Students
w tym kobiety	19070	15359	14138	13951	of which females
w tym I klasa	9821	7770	7490	7246	of which grade 1
Absolwenci	9868	8198	7204	.	Graduates
w tym kobiety	6366	5169	4638	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Źródło: Dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary general secondary schools.

Source: Data of the Ministry of National Education.

TABLE 18 (141). **TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	160	133	126	123	Schools
Oddziały	1316,0	1227,0	1263,5	1292,0	Sections
Uczniowie	32497	29216	29366	29952	Students
w tym kobiety	14077	12215	12190	12377	of which females
w tym I klasa	9243	8357	8268	8522	of which grade 1
Absolwenci	7395	6514	6252	.	Graduates
w tym kobiety	3248	2778	2607	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABLE 19 (142). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG**
PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH
(excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	29216	29366	29952	4628	T O T A L
Artystyczna	63	221	336	16	Arts
Spoleczna	2964	2597	2572	488	Social and behavioural science
Biznesu i administracji	4046	4984	5331	753	Business and administration
Nauk o środowisku	122	–	–	–	Environment
Technologii teleinformatycznych ...	4447	4883	5231	570	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	6334	6245	6221	999	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	567	464	425	85	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	2027	1717	1624	281	Architecture and construction
Rolnicza	1268	1044	968	236	Agriculture
Leśna	338	324	332	79	Forestry
Weterynaryjna	550	682	741	91	Veterinary
Usług dla ludności	5676	5366	5248	886	Personal services
Ochrony i bezpieczeństwa	–	11	26	–	Security services
Usług transportowych	814	828	865	144	Transport services
Pozostałe	–	–	32	–	Others

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (143). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENI ZAWODOWYCH LEVEL ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	26	27	26	24	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	23	24	23	21	of which educating only in art subjects
Uczniowie	1905	2656	3528	3398	Pupils
w tym kobiety	1233	1740	2325	2748	of which females
Absolwenci	228	280	366	.	Graduates
w tym kobiety	149	177	243	.	of which females
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE LEVEL ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	16	15	14	13	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	9	7	6	5	of which educating only in art subjects
Uczniowie	1170	1095	1195	1135	Students
w tym kobiety	810	771	880	847	of which females
Absolwenci	146	133	183	.	Graduates
w tym kobiety	105	98	147	.	of which females
W tym ogólnokształcące szkoły artystyczne Of which general art schools					
Szkoły	7	8	8	8	Schools
Uczniowie	737	758	796	759	Students
w tym kobiety	554	589	639	614	of which females
Absolwenci	107	108	147	.	Graduates
w tym kobiety	77	87	122	.	of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (144). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	171	176	169	150	Schools
Oddziały	774,0	725,0	708,0	677,5	Sections
Uczniowie	17092	14602	13720	13092	Students
w tym kobiety	11410	10486	9870	9484	of which females
Absolwenci	4930	4079	4103	.	Graduates
w tym kobiety	3522	3228	3201	.	of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (145). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)
BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absol- wenci graduates	
OGÓŁEM	14602	13720	13068	2707	TOTAL
Artystyczna	733	447	467	88	Arts
Spoleczna	315	386	479	115	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji	129	142	87	11	Journalism and information
Biznesu i administracji	3164	2977	2566	228	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	983	774	810	24	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczne	47	–	–	–	Engineering and engineering trades
Architektury i budownictwa	70	49	20	5	Architecture and construction
Weterynaryjna	297	335	267	113	Veterinary
Medyczna	3765	2956	4027	1236	Health
Opieki społecznej	658	482	396	81	Welfare
Usług dla ludności	1770	1800	1825	380	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	1864	1490	1387	203	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	371	386	305	118	Security services
Usług transportowych	89	72	120	19	Transport services
Pozostałe podgrupy	347	424	312	86	Other narrow fields

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (146). **UCZELNIE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION
OGÓŁEM2010/11	32	4490	84551	23147	TOTAL
2015/16	28	4018	61859	16211	
2017/18	25	4274	59414	14237	
2018/19	24	4072	56576	.	
Uniwersytety	3	2685	28997	7692	Universities
Uczelnie techniczne	1	–	110	42	Higher schools of technology
Uczelnie rolnicze	1	563	6824	1612	Higher schools of agriculture
Uczelnie ekonomiczne	3	118	3440	754	Higher schools of economics
Uczelnie artystyczne	1	167	591	136	Higher schools of arts
Pozostałe uczelnie	15	539	16614	4001	Other higher education institu- tions

^a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty, zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 193. ^b W podziale według typów uczelni - osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

^a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 193. ^b According to type of higher education institutions - persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

TABL. 24 (147). FILIE I ZAMIEJSCOWE PODSTAWOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE UCZELNI WEDŁUG LOKALIZACJI W ROKU AKADEMICKIM 2018/19
BRANCHES AND BRANCH BASIC ORGANISATIONAL UNITS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY LOCATION IN THE 2018/19 ACADEMIC YEAR

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Filie i zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne Branches and branch basic organisational units	Studenci ^a		Students ^a		Absolwenci ^{ab}		Graduates ^{ab}	
		ogółem total	w tym kobiety of which females	z liczby ogółem na studiach of total number, in		ogółem total	w tym kobiety of which females	z liczby ogółem na studiach of total number, in	
				stacjonarnych full-time programmes	niestacjonarnych part-time programmes			stacjonarnych full-time programmes	niestacjonarnych part-time programmes
OGÓŁEM	10	5898	4380	4787	1111	1678	1321	1210	468
TOTAL lokalizacja według województw: location by voivodships:									
Kujawsko-pomorskie	5	5724	4323	4787	937	1600	1300	1210	390
Małopolskie	1	106	19	–	106	39	4	–	39
Mazowieckie	1	68	38	–	68	11	7	–	11
Pomorskie	2	–	–	–	–	28	10	–	28
Warmińsko-Mazurskie	1	–	–	–	–	–	–	–	–

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

U w a g a. Ponadto na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonowała 1 filia i zamiejscowa podstawowa jednostka organizacyjna uczelni (110 studentów i 42 absolwentów), mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem kujawsko-pomorskim.

a Also shown in other tables regarding students and graduates. b Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

N o t e. In Kujawsko-Pomorskie voivodship there were 1 branch and branch basic organisational units of higher education institutions (110 students and 42 graduates) seated outside Kujawsko-Pomorskie Voivodship.

TABL. 25 (148). STUDENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				TYPES OF SCHOOLS
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM2010/11	84551	52823	43483	27786	41068	25037	TOTAL
2015/16	61859	38184	38300	24762	23559	13422	
2017/18	59414	36380	35517	22650	23897	13730	
2018/19	56576	34773	33962	21569	22614	13204	
Uniwersytety	28997	19484	24748	16692	4249	2792	
Uczelnie techniczne	110	3	–	–	110	3	Universities
Uczelnie rolnicze	6824	2812	4965	2414	1859	398	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomiczne	3440	1837	1179	587	2261	1250	Higher schools of agriculture
Uczelnie artystyczne	591	319	591	319	–	–	Higher schools of economics
Pozostałe uczelnie	16614	10318	2479	1557	14135	8761	Higher schools of arts
							Other higher education institutions

TABL. 26 (149). **ABSOLWENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**

GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				TYPES OF SCHOOLS
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM 2010/11	23147	16010	11554	7729	11593	8281	TOTAL
2015/16	16211	11116	9767	6907	6444	4209	
2016/17	17085	11571	10169	7126	6916	4445	
2017/18^a	14237	9801	8490	5998	5747	3803	
Uniwersytety	7692	5671	6567	4886	1125	785	Universities
Uczelnie techniczne	42	6	–	–	42	6	Higher schools of technology
Uczelnie rolnicze	1612	741	1208	644	404	97	Higher schools of agriculture
Uczelnie ekonomiczne	754	467	138	81	616	386	Higher schools of economics
Uczelnie artystyczne	136	86	136	86	–	–	Higher schools of arts
Pozostałe uczelnie	4001	2830	441	301	3560	2529	Other higher education institutions

a Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

a Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

TABL. 27 (150). **NAUCZYCIELE AKADEMICY^a NA UCZELNIACH**ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym kobiety of which females				
OGÓŁEM	4490	4018	4274	4072	1958	1799	1942	1893	TOTAL
Profesorowie	1149	1110	1141	1035	229	269	290	272	Professors
w tym z tytułem naukowym	532	546	521	447	80	103	104	93	of which with academic title of professor ^b
Docenci	38	23	10	10	11	8	3	3	Assistant professors
Adiunkci	1836	1708	1708	1549	866	855	851	791	Tutors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	148	275	301	314	49	103	127	142	of which with degree of habilitated doctor ^b
Asystenci	523	529	664	543	360	291	381	318	Assistant lecturers
Pozostali	844	648	751	936	492	376	417	509	Others

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty; nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 193.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units; teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 193. b The habilitated doctor's degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 28 (151). **CUDZOZIEMCY^a — STUDENCI I ABSLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**
FOREIGNERS^a — STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE OF HIGHER
EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci	Students	Abslwenci ^b	Graduates ^b	SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM 2010/11	317	184	36	20	TOTAL
2015/16	1053	575	192	111	
2017/18	1579	793	209	132	
2018/19	1959	980	.	.	
studia: stacjonarne	1822	909	192	120	full-time programmes
niestacjonarne	137	71	17	12	part-time programmes
Uniwersytety	775	459	85	54	Universities
Uczelnie rolnicze	99	42	6	4	Higher schools of agriculture
Uczelnie ekonomiczne	793	328	79	43	Higher schools of economics
Uczelnie artystyczne	38	18	14	8	Higher schools of arts
Pozostałe uczelnie	254	133	25	23	Other higher education institutions

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według form studiów i typów uczelni - osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

a Also shown in the other tables regarding students and graduates. b According to mode of study and type of higher education institutions - persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

TABL. 29 (152). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	słuchacze studiów podyplomowych ^a postgraduate students ^a				uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students			
OGÓŁEM	6378	7136	8205	8152	1149	1290	1244	1245
TOTAL								
w tym kobiety	4773	5486	6489	6553	641	741	754	754
of which females								
Uniwersytety	2712	1815	1745	1492	1026	1127	1110	1139
Universities								
Uczelnie techniczne	173	–	–	–	–	–	–	–
Higher schools of technology								
Uczelnie rolnicze	394	163	78	78	117	147	115	88
Higher schools of agriculture								
Uczelnie ekonomiczne	1145	1265	1750	1558	–	–	–	–
Higher schools of economics								
Uczelnie artystyczne	93	62	51	54	6	16	19	18
Higher schools of arts								
Pozostałe uczelnie	2221	3831	4581	4970	–	–	–	–
Other higher education institutions								

a Do roku akademickiego 2011/12 dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 grudnia.

a Until the 2011/12 academic year for studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31st December.

TABL. 30 (153). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2018/19**
POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION IN THE 2018/19 ACADEMIC YEAR

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Stuchacze Students	Wydane świadcetwa ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELD OF EDUCATION ^a
OGÓŁEM	8152	7721	TOTAL
Pedagogiczna	3611	3398	Education
Artystyczna	72	71	Arts
Humanistyczna (z wyłączeniem języków)	123	67	Humanities (except languages)
Językowa	34	49	Languages
Spoleczna	140	104	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	72	63	Journalism and information
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z naukami społecznymi, dzienni- karstwem i informacją	11	13	Interdisciplinary programmes or qualifications involving social sciences, journalism and information
Biznesu i administracji	2178	2069	Business and administration
Prawna	132	107	Law
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, administracją i prawem	78	98	Interdisciplinary programmes or qualifications related to conducting economic activity ad- ministration and law
Biologiczna	–	37	Biological and related sciences
Nauk o środowisku	66	74	Environment
Fizyczna	–	40	Physical sciences
Technologii teleinformatycznych	117	127	Information and Communication Technologies (ICTs)
Techniki, przemysłu i budownictwa	3	10	Engineering, industry and construction
Inżynieryjno-techniczna	1	–	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	9	–	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	72	16	Architecture and construction
Rolnicza	41	45	Agriculture
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących rolnictwo, leśnictwo, rybactwo i weterynarię	20	–	Interdisciplinary programmes or qualifications involving agriculture, forestry, fisheries and veterinary
Medyczna	750	533	Health
Opieki społecznej	184	342	Welfare
Usług dla ludności	44	55	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	207	307	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	187	96	Security services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku akademickiego.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous academic year.

TABL. 31 (154). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates		
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
Szkoły podstawowe Primary schools	2010/11	1	2,0	7	–	7	–
	2015/16	1	2,0	6	–	3	–
	2017/18	6	5,0	64	10	–	–
	2018/19	7	13,0	203	62	.	.
Gimnazja Lower secondary schools	2010/11	13	54,0	1256	315	361	114
	2015/16	16	54,0	930	265	298	97
	2017/18	8	34,0	599	187	243	82
	2018/19	7	17,0	360	149	.	.
Licea ogólnokształcące ^a General secondary schools ^a	2010/11	143	521,6	13728	6783	3810	2091
	2015/16	127	482,0	11799	5430	3000	1530
	2017/18	110	397,0	10436	4625	2568	1185
	2018/19	99	344,0	9722	4461	.	.

a Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Including supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 32 (155). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Placówki	937	1040	1064	1075	Establishments
miasta	382	476	501	514	urban areas
wieś	555	564	563	561	rural areas
Przedszkola	341	474	510	531	Nursery schools
w tym specjalne	7	6	10	12	of which special
miasta	247	334	359	372	urban areas
wieś	94	140	151	159	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	501	471	470	462	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego ...	90	3	1	–	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	5	92	83	82	Pre-primary points

TABL. 32 (155). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)**
PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Miejsca	39264	50464	56976	59186	Places
Przedszkola	37247	48405	54882	57203	Nursery schools
w tym specjalne	122	101	196	227	of which special
miasta	31097	38391	42888	44046	urban areas
wieś	6150	10014	11994	13157	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego ...	81	47	16	–	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	1936	2012	2078	1983	Pre-primary points
Dzieci	51796	55813	66616	68629	Children
miasta	36260	37525	44471	45214	urban areas
wieś	15536	18288	22145	23055	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	16693	4248	19041	19608	of which aged: 6 years
5 lat	14381	21494	17995	17565	5 years
Przedszkola	37336	41595	49925	51504	Nursery schools
w tym specjalne	92	80	165	174	of which special
miasta	31100	33112	39337	39951	urban areas
wieś	6236	8483	10588	11553	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	9058	2129	11693	12030	of which aged: 6 years
5 lat	10163	13713	13536	13476	5 years
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	12870	12670	14979	15286	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	7635	2102	7263	7506	of which aged 6 years
Zespoły wychowania przedszkolnego	70	39	14	–	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	1520	1509	1698	1479	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3–6 lat	601	.	797	832	3–6
3–5	527	776	760	792	3–5
6 lat	843	.	901	948	6
5 lat	706	963	870	891	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3–6 lat	435	592	597	628	3–6
6 lat	457	.	553	582	6
1 przedszkole	109	88	98	97	Nursery school
100 miejsc	100	86	91	90	100 places

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ X OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia — jeśli nie zaznaczono inaczej — od 2005 r. podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. — Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

1) ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 2190), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

Prezentowane w dziale dane dotyczą podmiotów wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale — ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe oraz ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, sanatoria i od 2014 r. oddziały opieki paliatywnej).

Na mocy wymienionej ustawy działalność leczniczą może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) — lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych;

- 2) ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarzy i położnej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 576);
- 3) ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 537);
- 4) ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz. U. 2019 poz. 952);
- 5) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1373), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ);

CHAPTER X HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data concerning health care — since 2005 unless otherwise stated — are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration and until 2011 — the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The basis of data presented in this chapter of the health care are provided by:

1) the Law on Health Care Activities, dated 15th April 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2190), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care entities.

Data presented in the chapter concern the entities performing health care activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals — general, psychiatric and health resorts as well as detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, sanatoria and since 2014 palliative care wards).

Under that said law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) — doctors, dentists and nurses or midwives;

- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15th July 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 576);
- 3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5th December 1996 (uniform text Journal of Laws 2019 item 537);
- 4) the Law on the Physiotherapist Profession, dated 25th September 2015 (uniform text Journal of Laws 2019 item 952);
- 5) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27th August 2004 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1373), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund (NFZ);
- 6) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and

- 6) ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1056);
- 7) ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity Dz. U. 2019, poz. 993), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowego Ratownictwo Medyczne;
- 8) ustawa z dnia 6 września 2001 r. prawo farmaceutyczne (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 499).

3. Informacje o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych — od 2006 r., aptekach oraz od 2005 r. — domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze przekraczającym pełny etat oraz w niepełnozatrudnieniu w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywających staż.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarkę, a przez położną — również położnego.

4. Dane o specjalistach dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2019 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyistów (Dz. U. 2019 poz. 602, z późniejszymi zmianami).

5. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

7. Dane o łóżkach w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

8. Dane o łóżkach w szpitalach ogólnych do 2007 r. nie obejmują miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

Rodzaje oddziałów w szpitalach ogólnych (tabl. 5) opracowano w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. (Dz. U. 2019 poz. 173). Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, szczękową, neurochirurgię, kardiochirurgię, urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do **oddziałów zakaźnych** — oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** — oddziały pulmonologiczne.

9. Dane o szpitalach psychiatrycznych nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

Health Resort Gminas, dated 28th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2017, item 1056);

- 7) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8th September 2006 (uniform text Journal of Laws 2019, item 993), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services;
- 8) the Pharmaceutical Law, dated 6th September 2001 (uniform text Journal of Laws 2019 item 499).

3. Information regarding medical personnel concerns persons employed in: units performing health care activities, professional practices — since 2006, pharmacies and since 2005 — social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and the National Health Fund.

Data includes full-time employed persons, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including trainees.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife — also as a male midwife.

4. Data on doctor specialists and dental specialists concern doctors with grade II specialization and since 2005 with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 29th March 2019 on Doctors and Dentist Specialisations (Journal of Laws 2019 item 602, with later amendments).

5. Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

6. Data on hospitals comprises health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

7. Data regarding beds in in-patient health care units concern permanent beds in-patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

8. Data regarding beds in general hospitals do not include places (beds and incubators) for newborns until 2007.

Types of wards in general hospitals (table 5) are compiled in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17th May 2012 (Journal of Laws 2019 item 173). **Surgical wards** include: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, urology, maxillo-facial and cardiosurgery as well as other surgical wards; in **communicable diseases wards** — observation communicable diseases wards; in **tubercular and pulmonary wards** — pulmonology wards.

9. Data regarding psychiatric hospitals do not include psychiatric wards in general hospitals.

10. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services in scope of

10. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

11. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria działające na obszarze uzdrowiska wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

12. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, izby przyjęć, lotnicze pogotowie ratunkowe).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 listopada 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 listopada 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 979).

13. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony i są głównie usytuowane na terenach wiejskich.

14. Dane o zachorowaniach prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tekst jednolity Dz. U. 2019 po.1239).

15. Dane o opiece nad dziećmi do lat 3 prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 409 z późniejszymi zmianami), na podstawie której opieka może być zorganizowana w formie żłobka oraz od 2011 r. — klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

16. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (jednolity tekst Dz. U. 2019 poz. 1111, z późniejszymi zmianami).

Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie usług asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinom m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów społecznych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej, przez rodzinę wspierającą, placówkę wsparcia dziennego lub w formie poradnictwa specjalistycznego.

17. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

1) opiekuńczej — realizowanej przez koła zainteresowań, świetlice, kluby i ogniska wychowawcze, zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawy i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,

nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.

11. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

12. Data concerning emergency medical services and first-aid includes units covered by the State Emergency Medical Services system (emergency rescue teams, hospital emergency wards, admission rooms, medical air rescue).

Hospital emergency wards since 8th November 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3rd November 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 979).

13. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined and are located in rural areas.

14. Data regarding disease incidence are presented according to the Law dated 5th December 2008 on the Prevention and Control of Infections and Communicable Diseases in Humans (uniform text Journal of Laws 2019 item 1239).

15. Data on childcare for children up to the age of 3 are presented according to the law dated 4th February 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 409 with later amendments). Childcare can be organized in the form of nurseries as well as since 2011 — children's clubs or provided by day carer and nanny.

16. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9th June 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1111 with later amendments).

Family support shall be provided in the form of family assistant's services, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with upbringing children and searching for a job, as a supporting family, day-support centre or a specialist guidance.

17. Day-support centre supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) care centre — realized by interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) specialist centre — organizes sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual

- 2) specjalistycznej — organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) pracy podwórkowej (od 2012 r.) — realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) w połączonych formach (od 2012 r.), tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

18. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe — dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze**:
 - a) spokrewnione,
 - b) niezawodowe — umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),
 - c) zawodowe — umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa) — wśród których funkcjonują również:
 - zawodowe specjalistyczne — umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 Nr 969), małoletnie matki z dziećmi,
 - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego — przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemoc w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015, poz. 1390, z późniejszymi zmianami);
- 2) **rodzinne domy dziecka** — w tym samym czasie może w nich przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

19. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:
 - a) interwencyjnego — zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kry-

corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,

- 3) street work (since 2012) — carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker,
- 4) in a combination of the forms (since 2012) i.e. combining tasks of the general care, specialized and street work centres.

18. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible — efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture, recreation and religious.

The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster family**:
 - a) related,
 - b) non-professional — placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),
 - c) professional — placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings) — among which there are also:
 - professional specialist shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 No. 969), underage mothers with children,
 - professional that performs the function of a family emergency house shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2015, item 1390, with later amendments);
 - 2) **fosters homes** — placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).
- 19. Institutional foster care** shall be exercised in the form of:
- 1) **care and education centre**, shall be run as:
 - a) an intervention — provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
 - b) a family — educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common edu-

zysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,

- b) rodzinnego — wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
 - c) socjalizacyjnego — zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezobowiązujące potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
 - d) specjalistyczno-terapeutycznego (od 2012 r.) — sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka, zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) — umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
 - 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** (od 2012 r.) — umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

20. Dane o placówkach i świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508, z późniejszymi zmianami).

and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant,

- c) a socialization — provides a child with full-time care and education, and fulfill its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,
 - d) a specialist therapy (since 2012) — provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, sociotherapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;
- 2) **regional care and therapy centre** (since 2012) — a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
 - 3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) — a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster care. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

20. Data concerning social welfare facilities and social assistance benefits are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12th March 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508, with later amendments).

21. Data concerning **social welfare homes and facilities** are related to the institutions for which the founding bodies are: local self-government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, other legal persons as well as natural persons.

21. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, inne osoby prawne i osoby fizyczne.

22. Świadczeniami pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne, m.in.: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki.

Zasiłek stały — przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy — przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy — przyznawany jest w celu m.in.: zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej;

2) świadczenia niepieniężne, m.in.: praca socjalna, bilet kredytowany, schronienie, posiłek, ubranie, sprawienie pogrzebu, mieszkanie chronione.

22. Social assistance benefits are:

1) monetary benefits, among others: permanent benefit, temporary benefit, appropriated benefit, assistance to reach financial self-dependence and continue education.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to permanent benefit.

A person or a family is entitled to a temporary benefit due to the long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other social security systems.

Appropriated benefit is offered to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, covering burial costs. It may be given to a person or a family which incurred losses as a result of fortuitous event, natural or ecological disaster;

2) non-monetary benefits, among others: social work, credited ticket, shelter, meal, clothing, burial, dwelling protected.

TABLE 1 (156). **PRACOWNICY MEDYCYNII^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 MEDICAL PERSONNEL^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Lekarze	4813	5149	5197	Doctors
w tym kobiety	2527	2799	2782	of which women
Lekarze dentyści	733	792	754	Dentists
w tym kobiety	544	585	561	of which women
Farmaceuci	1367	1432	1427	Pharmacists
w tym kobiety	1079	1138	1140	of which women
Pielęgniarki	10690	10693	10799 ^b	Nurses
Położne	1245	1274	1277 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci	1560	1727	1816 ^d	Physiotherapists and rehabilitants
Diagności laboratoryjni ^e	697	652	691	Laboratory diagnosticians ^e

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 222. b–d W tym magistrzy: b – pielęgniarstwa – 2179, c – położnictwa – 183, d – fizjoterapii i rehabilitacji – 1292. e Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a See general notes, item 3 on page 222. b–d Of which masters: b – of nursing – 2179, c – of midwifery – 183, d – of physiotherapy and rehabilitation – 1292. e Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABLE 2 (157). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 DOCTORS SPECIALISTS^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LEKARZE ZE SPECJALIZACJĄ OGÓLEM	3485	3669	3702	DOCTOR SPECIALISTS TOTAL
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	197	241	237	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	531	531	553	Surgery ^b
Chorób płuc	69	66	70	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	380	400	388	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	57	60	62	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	136	162	174	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	352	360	362	General practitioners
Medycyny pracy ^d	37	50	52	Occupational medicine ^d
Neurologii ^{ce}	125	129	126	Neurology ^{ce}
Okulistyki	118	114	120	Ophthalmology
Onkologii ^f	42	45	47	Oncology ^f
Otolaryngologii ^{cg}	79	80	82	Otolaryngology ^{cg}
Pediatрії	232	235	223	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	203	232	223	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	143	142	142	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^h	145	155	164	Radiodiagnosics ^h

a Ze specjalizacją II stopnia i z tytułem specjalisty; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 222. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d Razem z lekarzami medycyny przemysłowej oraz medycyny transportu. e–h Również: e – neuropatologii, f – patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii, g – otorynolaryngologii, h – radioterapii onkologicznej.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a With grade II specialization or with title of specialist; see general notes, item 4 on page 222. b General, pediatric and thoracic surgery, orthopaedic and traumatology, orthopaedic and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. c Including children's specialists. d Including physicians of occupational medicine and transport medicine. e–h Also: e – neuropathology, f – oncological pathology, children's oncology and haematology, g – oto-rhino-laryngology, h – oncological radiotherapy.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 2 (157). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LEKARZE SPECJALIŚCI w % ogółu lekarzy ...	72,4	71,3	71,2	SPECIALISTS in % of total doctors
LEKARZE DENTYŚCI OGÓLEM	177	187	199	DENTISTS OF TOTAL
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:				of which dentists with specialization:
Chirurgii stomatologicznej	25	25	26	Oral surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	12	14	17	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	38	40	44	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	9	12	14	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	43	44	44	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	14	14	14	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	35	38	40	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ (w % ogółu lekarzy dentyistów)	24,1	23,6	26,4	DENTAL SPECIALISTS (in % of total dentist)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 222.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 4 on page 222.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 3 (158). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
 OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	818	862	908	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	601	637	679	urban areas
wieś	217	225	229	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	345	323	296	Medical practices ^b (as of 31 XII)
miasta	272	257	234	urban areas
wieś	73	66	62	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	17023,3	17345,1	17430,1	Consultations provided ^c in thousands
miasta	14215,8	14491,4	14605,9	urban areas
wieś	2807,4	2853,7	2824,2	rural areas
lekarskie	15411,2	15695,2	15851,7	doctors
w tym specjalistyczne	5828,2	5775,8	5817,4	of which specialized
stomatologiczne	1612,0	1649,9	1578,4	stomatological

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 221. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a See general notes, item 1 on page 221. b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. c Including consultations paid by patients (non-public funds).

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and the Central Statistical Office.

TABL. 4 (159). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
ZAKŁADY — stan w dniu 31 XII FACILITIES — as of 31 XII				
Szpitala ogólne ^d	43	41	41	General hospitals ^d
Szpitala psychiatryczne	1	1	1	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia odwykowego	1	1	1	Detoxification centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	24	26	26	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	11	12	11	Nursing homes ^c
Hospicja	2	2	2	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	7	3	7	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	24	21	23	sanatoria
szpitale	8	8	8	hospitals
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH — stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES — as of 31 XII				
Szpitala ogólne ^d	9846	9794	9591	General hospitals ^d
Szpitala psychiatryczne	475	475	475	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia odwykowego	128	128	128	Detoxification centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	1153	1210	1211	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	458	460	453	Nursing homes ^c
Hospicja	52	52	52	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	100	43	112	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	5036	5376	5635	sanatoria
szpitale	1920	2382	2298	hospitals
LECZENI IN-PATIENTS				
Szpitala ogólne ^e	384013	387614	376143	General hospitals ^e
Szpitala psychiatryczne	5344	5061	4719	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia odwykowego	840	770	764	Detoxification centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	2257	2342	2409	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	1173	1114	1081	Nursing homes ^c
Hospicja	642	649	670	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	1742	552	1571	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze ^f :				Health resort treatment patients ^f :
w sanatoriach	99377	107091	111484	in sanatoria
w szpitalach	30407	37883	37017	in hospitals

a Patrz uwagi ogólne ust. 1 na str. 221. b Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 222. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. f Ponadto 15174 kuracjuszy leczonych było w systemie ambulatoryjnym.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

a Excluding See general notes, item 1 on page 221. b See general notes, item 6 on page 222. c Including psychiatric types facilities. d Including beds and incubator for newborns. e Excluding inter-ward patient transfer. f Moreover 15174 health resort patients were treated as out-patient.

S o u r c e: in regard to general hospitals – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration, in regard to long-term facilities – data of the Ministry of Health and Ministry of Interior and Administration; in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (160). SZPITALE OGÓLNE^a
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Szpital ogólne (stan w dniu 31 XII)	43	41	41	Hospitals (as of 31 XII)
Łózka (stan w dniu 31 XII)	9846	9794	9591	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	47,2	47,0	46,2	per 10 thousands population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	1612	1640	1613	Internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	545	570	560	of which cardiological ^b
Chirurgicznych	2280	2251	2239	Surgical
Pediatrycznych	719	644	588	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	1030	1048	1011	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	251	209	209	Oncological
Intensywnej terapii	185	181	186	Intensive therapy
Zakaźnych	239	253	244	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	463	436	432	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	91	95	95	Dermatological
Neurologicznych	399	410	406	Neurological
Psychiatrycznych	653	599	587	Psychiatric
Leczeni w tys.	406,4	411,3	398,3	In-patients in thousands
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	77,3	79,9	77,7	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	30,9	32,0	31,3	of which cardiological ^b
chirurgicznych	103,1	105,2	103,8	surgical
pediatrycznych	29,9	25,7	21,7	paediatric
ginekologiczno-położniczych	51,1	51,6	50,1	gynaecological-obstetric
onkologicznych	16,8	17,6	16,7	oncological
intensywnej terapii	4,5	4,9	5,4	intensive therapy
zakaźnych	9,9	11,0	11,1	communicable
gruźlicy i chorób płuc	17,7	17,2	16,1	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	3,3	3,6	3,4	dermatological
neurologicznych	17,2	17,1	16,7	neurological
psychiatrycznych	7,4	6,3	6,3	psychiatric
Wypisani w tys.	371,1	373,0	361,9	Discharges in thousands
Zmarli w tys.	8,7	9,7	9,8	Deaths in thousands
Leczeni ^c na: 10 tys. ludności	1839	1861	1808	In-patients ^c per: 10 thousands population
1 łózko ^d	39,6	40,2	39,8	bed ^d
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,6	5,6	5,7	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łózka w dniach	230	234	234	Average bed use in days

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6, 8, 9 na str. 222. b Łącznie z oddziałami intensywnej nadzoru kardiologicznego. c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d Bez łózek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 6, 8, 9 on page 222. b Including intensive cardiological care wards. c Excluding inter-ward patient transfer. d Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 6 (161). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a**

Stan w dniu 31 grudnia

EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	88	87	88	93	Ambulance emergency rescue teams
podstawowe	53	56	60	76	basic
specjalistyczne	35	31	28	17	specialization
Szpitalne oddziały ratunkowe	13	10	10	10	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	11	13	12	12	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	170,0	187,6	184,1	186,5	in thousands
na 1000 ludności	81,0	89,9	88,4	89,7	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Person who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	172,5	188,8	185,4	187,5	in thousands
w tym:					of which:
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	12,8	13,8	13,2	11,8	children and youth up to 18 years of age
w wieku 65 lat i więcej	72,2	77,3	78,5	84,8	aged 65 and more
na 1000 ludności	82,2	90,5	89,0	90,1	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 223. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 12 on page 223. b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (162). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a**

Stan w dniu 31 grudnia

GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Apteki	527	607	648	628	Pharmacies
w tym prywatne	525	605	645	626	of which private
w tym na wsi	85	92	98	97	of which in rural areas
Punkty apteczne	76	87	85	84	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	75	86	85	84	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3480	3006	2842	2918	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	5171	4731	4634	4696	of which in rural areas
1 aptekę	3982	3437	3214	3309	pharmacy
w tym na wsi	9734	9153	8653	8762	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	999	1248	1314	1309	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 223.

a See general notes, item 13 on page 223.

TABL. 8 (163). **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII) ..	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	5	5	5	5	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	36,6	35,3	34,9	35,1	Blood donors in thousands
w tym honorowi	36,6	35,3	34,9	35,1	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	65,7	67,5	68,7	70,1	Number of collected donations ^b of whole blood in thousands
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	73,3	76,1	80,0	80,8	Number of prepared units of fresh fro- zen plasma (FFP) ^c in thousands

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

S o u r c e: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (164). **ZACHOROWANIA NA NIKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thousands population				
Gruźlica	386	297	239	211	18,4	14,2	11,5	10,1	Tuberculosis
Tężec	–	–	–	–	x	x	x	x	Tetanus
Krztusiec	43	450	331	158	2,0	21,6	15,9	7,6	Whooping cough
Odra	–	1	–	7	x	0,05	x	0,3	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A	5	2	107	103	0,24	0,1	5,1	5,0	type A
typ B	113	332	259	221	5,4	15,9	12,4	10,6	type B
typ C	190	469	385	251	9,1	22,5	18,5	12,1	type C
Różyczka	208	143	24	20	9,9	6,8	1,2	1,0	Rubella
AIDS ^a	5	3	–	2	0,24	0,14	x	0,1	AIDS ^a
Salmonellozy	622	451	439	515	29,6	21,6	21,1	24,8	Other salmonella infections

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby.

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Preliminary data because of specific features of the disease.

S o u r c e: data of the National Institute of Public Health – NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 9 (164). ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŹNE I ZATRUCIA (dok.)
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS (cont.)

CHOROBY	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thousands population				
Czerwonka bakteryjna	11	2	1	1	0,52	0,1	0,05	0,05	Shigellosis
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	22	41	40	43	1,0	2,0	1,9	2,1	Other bacterial foodborne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^a	1306	2205	2132	2373	274,3	569,0	538,8	588,2	Acute diarrhoea in children under 2 years ^a
Szkarłatyna (płonica)	920	2060	870	1137	43,8	98,7	41,8	54,7	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	57	56	36	31	2,7	2,7	1,7	1,5	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	52	52	70	85	2,5	2,5	3,4	4,1	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	10	10	8	7	0,5	0,5	0,4	0,3	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyusznicy nagminne)	174	190	92	86	8,3	9,1	4,4	4,1	Mumps
Włośnica	–	–	–	–	x	x	x	x	Trichinellosis
Grypa ^b	15647	252920	294145	315249	745,5	12114,7	14121,7	15156,8	Influenza ^b
Choroby weneryczne	83	87	87	55	4,0	4,2	4,2	2,6	Venereal diseases
Szczepieni przeciw wściekliznie	398	455	427	429	19,0	21,8	20,5	20,6	Rabies vaccinations

a Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. b Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Ratio calculated per 10 thousands children up to the age of 2. b Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health – NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (165). ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE
Stan w dniu 31 grudnia
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Żłobki	17	60	83	112	Nurseries
w tym publiczne	17	22	26	41	of which public
Oddziały żłobkowe w przedszkolach	5	4	4	2	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	x	16	22	30	Children's clubs
w tym publiczne	x	1	2	5	of which public
Miejsca w tys.					Places in thousands
w żłobkach	1,3	2,8	3,7	5,1	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	0,3	0,4	0,5	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.					Children staying (during the year) in thousands
w żłobkach	2,4	4,4	5,4	6,8	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	0,3	0,5	0,5	in children's clubs
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych:					Children staying in nurseries and children's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	19,2	48,8	65,4	81,2	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	107,8	90,5	93,4	86,0	per 100 places
Odsetek dzieci do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych	1,9	4,9	6,5	8,1	Percentage of children aged up to 3 years in care in nurseries and children's clubs

a Miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Places and children – including nursery wards.

TABL. 11 (166). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie w tys. residents in thousands				
O G Ó Ł E M	251	238	189	198	11,6	9,1	6,6	6,6	TOTAL
Opiekuńcze	198	178	146	146	8,2	6,5	5,1	4,9	General care
Specjalistyczne	53	40	29	24	3,5	1,5	1,0	0,8	Specialized
Praca podwórkowa	–	1	3	11	–	0,0	0,1	0,2	Street work
W połączonych formach	–	19	11	17	–	1,1	0,6	0,7	In a combination of the forms

TABL. 12 (167). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**
Stan w dniu 31 grudnia
FAMILY FOSTER CARE
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	2118	2118	2124	2084	Foster families
Spokrewnione	1786	1373	1333	1321	Related
dzieci ^b	2262	1741	1719	1706	children ^b
Niezawodowe	256	632	675	644	Non-professional
dzieci ^b	349	848	911	857	children ^b
Zawodowe ^c	76	113	72	76	Professional ^c
dzieci ^b	277	311	229	239	children ^b
Rodzinne domy dziecka	–	28	39	48	Foster homes
dzieci ^d	–	167	251	289	children ^d

a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. – w wieku do 25 lat. c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b Until 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. c Until 2011 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 13 (168). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers			
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII							
Placówki opiekuńczo- -wychowawcze	46	69	71	80	1281	1235	1088	1163 ^b	138	134	92	70
Care and education centres interwencyjne	–	4	4	4	–	90	82	99	–	29	20	20
intervention rodzinne	16	13	10	9	119	89	64	57	–	1	–	–
family socializacyjne	21	48	53	57	673	942	850	857	57	62	51	32
socialization łącznie zadania placówek ^c	9	4	4	8	489	114	92	129	81	42	21	9
combining tasks of the centres ^c												

a Patrz uwagi ogólne, ust. 19 na str. 224. b W tym 61 wychowanków w wieku 0–3 lata i 83 w wieku 4–6 lat oraz 19 sierot i 134 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 19 on page 224. b Of which 61 residents at age 0–3 and 83 at age 4–6, 19 orphans and 134 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABLE 14 (169). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	70	70	71	81	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b :					Places ^b :
ogółem	5133	5226	5326	5679	total
na 10 tys. ludności	24,5	25,1	25,6	27,3	per 10 thousands population
Mieszkańcy ^b :					Residents ^b :
ogółem	4945	5044	5031	5343	total
w tym kobiety	2133	2170	2099	2251	of which women
w tym do 18 lat	204	172	116	106	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	1566	1613	1368	1543	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	23,6	24,2	24,2	25,7	per 10 thousands population
Osoby oczekujące na umieszczenie	303	355	508	618	Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.
 a Including community self-help homes. b Including branches.

TABLE 15 (170). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
 Stan w dniu 31 grudnia
 STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b	70	70	71	81	Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
osoby w podeszłym wieku	10	12	17	19	aged persons
przewlekłe somatycznie chorzy	14	13	15	15	chronically ill with somatic disorders
dorośli niepełnosprawni intelektualnie	11	11	12	12	mentally retarded
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	4	4	4	4	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorzy	11	12	12	13	chronically mentally ill
niepełnosprawni fizycznie	1	2	3	3	physically handicapped
matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	3	4	3	3	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomni	17	15	14	18	homeless
inne osoby	2	2	2	2	other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach^c	4945	5044	5031	5343	Residents in homes and facilities^c
dla:					for:
osób w podeszłym wieku	713	883	823	904	aged persons
przewlekłe somatycznie chorych	986	950	959	1045	chronically ill with somatic disorders
dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	869	829	840	843	mentally retarded
dzieci i młodzież niepełnosprawnych intelektualnie	213	217	215	211	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorych	1023	1010	1142	1220	chronically mentally ill
niepełnosprawnych fizycznie	80	88	90	90	physically handicapped
matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	22	43	18	17	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomnych	1030	1014	917	995	homeless
innych osób	9	10	27	18	other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. c Including branches.

TABL. 16 (171). ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający Beneficiaries	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousands PLN	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M			T O T A L
2010	157492	243307,2	
2015	135570	287940,0	
2017	111332 ^b	333798,1	
2018	101154^b	265735,3	
Pomoc pieniężna	100064	180173,7	Material assistance
w tym:			of which:
Zasilek stały	11554	57308,4	Permanent benefit
Zasilek okresowy	32495	71042,7	Temporary benefit
Zasilek celowy	55661	50632,6	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	108	395,3	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	48281	85561,6	Non-monetary assistance
w tym:			of which:
Schronienie	1103	4054,3	Shelter
Posilek	36681	21966,9	Meals
Ubranie	289	59,2	Clothing
Sprawienie pogrzebu	281	629,4	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	9810	58787,1	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	109	59,2	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne, ust. 22 na str. 226. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.
Źródło: dane Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego.

a See general notes, item 22 on page 226. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

S o u r c e: data of Kujawsko-Pomorskie Voivodship Office.

DZIAŁ XI KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** — o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne — fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) — to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów (przedstawienia baletowe i musicalowe podano łącznie z operetkowymi),
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**,
- działalność sceniczną **zespołów pieśni i tańca**,
- działalność **rozrywkową estradową**.

6. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo; nośnik cyfrowy).

Wśród kin stałych wyróżnia się: **minipleksy** — posiadające od 3 do 7 sal projekcyjnych i **multi-pleksy** — posiadające 8 sal projekcyjnych i więcej.

CHAPTER XI CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. A **book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while a **pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialised and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute **the collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) — a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped, comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances (ballet and musical performances are presented together with operettas),
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- the concert activity of **song and dance ensembles**,
- **entertainment** activities.

6. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive or magnetic tape or a digital carrier).

Among indoor cinemas one can distinguish **mini-plexes** — equipped with 3 to 7 screens and **multi-plexes** — equipped with 8 screens and more.

7. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających — na mocy szczególnych przepisów — z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. Termin **turystyka** — zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. — oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróźnych, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

2. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwatery agroturystycznych).

Do obiektów hotelowych zaliczamy hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe (np. zajazdy, gościńce).

Pozostałe obiekty obejmują: domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, hostele, zakłady uzdrowiskowe, pokoje gościnne, kwatery agroturystyczne i pozostałe niesklasyfikowane (np. domy studenckie, internaty, ośrodki rekreacyjno-sportowe itp.).

3. W informacjach o **obiekтах i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. **Stopecznik wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclego-

7. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g. disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Tourism

1. **Tourism** — in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012 — means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travelers which fall within the term “tourism” are defined as visitors. This group comprises:

- tourists, i.e., persons who spent at least one night away from their place of permanent residence,
- one-day visitors, i.e., persons who did not spend the night at the place visited.

2. **Tourist accommodation establishments** include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Hotels and similar facilities covers hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities (e.g. road houses, inns).

Other facilities covers: excursion hostels, shelters, youth hostels, school youth hostels, holiday centres, holiday youth centres, training-recreational centres, creative arts centres, complexes of tourist cottages, camping sites, tent camp sites, hostels, health establishments, rooms for rent, agrotourism lodgings and other non-classified (e.g. student dormitories, boarding schools and recreational centres, etc.).

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists**.

4. **Occupancy rate of bed places or rooms** is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a

wych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych — także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Informacje o klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

2. Dane o **organizacjach kultury fizycznej** obejmują wybrane organizacje o ogólnokrajowym zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” — rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

Informacje dotyczące **klubów sportowych** (tabl. 16 i 17) podaje się łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

3. W kategoriach **ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej** (tabl. 16) oraz **ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych** według dziedziny i rodzaju sportu w klubach sportowych (tabl. 17) jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

4. Dane dotyczące **ścieżek rowerowych** obejmują ścieżki rowerowe służące głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaków rowerowych (np. położonych w lesie) czyli: samodzielnych dróg dla rowerów (położonych w pasie drogi); dróg wydzielonych z jezdni; dróg wydzielonych z chodnika; dróg zawartych w ciągach pieszo-rowerowych. Uwzględniają one łączną długość ścieżek rowerowych będących w obszarze właściwości gminy, starostwa i urzędu marszałkowskiego.

facility's operation.

5. Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

6. Catering establishments in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include cafes, wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets — also include fry houses, drink bars, ice cream parlours and snack-bars.

Sport

1. Information regarding sports clubs has been compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years.

2. Data regarding **physical education organizations** include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" — rehabilitation activity for the persons with disabilities.

Information concerning **sports clubs** (tables 16 and 17) are given together with student and religious sports clubs.

3. In the category of persons practising sports in physical education organizations (table 16) as well as persons practising sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports in sports clubs (table 17) one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practised or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors; depending on age various age groups are applied for individual sports.

4. Data concerning cycle paths include bike paths mainly used for communication purposes, without tourist bike trails (eg. located in the forest), namely: self-roads for bicycles (located on the waysides); paths separated from the roadway; roads separated from the sidewalk; roads included in passageways for pedestrians and cyclists. The total length of cycle paths which are respectively in the area of competence of gminas, powiats and the marshal's office is taken into account.

Kultura

Culture

TABL. 1 (172). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	liczba tytułów		number of titles		
O G Ó Ł E M	1120	1101	1283	1248	TOTAL
Wydawnictwa naukowe	622	516	513	574	Scientific publications
Podręczniki dla szkół wyższych	36	23	25	24	University textbooks
Wydawnictwa zawodowe	21	27	45	21	Professional publications
Podręczniki szkolne	40	18	120	34	School textbooks
Wydawnictwa popularne	222	273	282	296	Popular science
Literatura piękna	179	244	298	299	Belles-lettres
w tym dla dzieci i młodzieży	13	89	118	101	of which for children and youth

a Według miejsca wydania.

Ź r ó d ł o: Biblioteka Narodowa.

a According to published place.

S o u r c e: National Library.

TABL. 2 (173). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	liczba tytułów		number of titles		
O G Ó Ł E M	289	264	266	267	TOTAL
ukazujące się:					published as specified:
w tygodniu:					weekly:
6–2 razy	3	3	4	4	6–2 times
1 raz	15	16	21	20	once
w miesiącu:					monthly:
3–2 razy	5	6	1	2	3–2 times
1 raz	50	53	49	43	once
1 raz:					once:
na 2 miesiące	28	19	17	19	bimonthly
w kwartale	82	66	70	70	quarterly
w półroczu	24	24	17	21	half-yearly
w roku	44	33	36	39	yearly
nieregularnie	38	44	51	49	irregularly

a Według miejsca wydania.

Ź r ó d ł o: Biblioteka Narodowa.

a According to place of publication.

S o u r c e: National Library.

TABL. 3 (174). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	443	421	408	405	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	277	263	258	255	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII) ...	142	126	128	112	Library service points (as of 31 XII)
w tym na wsi	65	39	34	29	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	7609,8	7307,7	7278,1	7181,9	Collection (as of 31 XII) in thousand volumes
w tym na wsi	3053,3	2882,7	2834,3	2778,1	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	303,5	272,8	252,6	244,7	Borrowers ^a in thousands
w tym na wsi	85,0	81,4	77,5	74,5	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tysiącach woluminów	5569,2	5326,8	4908,0	4656,2	in thousands volumes
w tym na wsi	1629,4	1531,4	1404,9	1287,9	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	18,4	19,5	19,4	19,0	per borrower in vol.
w tym na wsi	19,2	18,8	18,1	17,3	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi, które w latach 2015–2018 przyporządkowano w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points which in 2015–2018 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (175). **MUZEJA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	29	38	42	39	Museums with branches ^a
Muzealia ^a w tys.	757,1	808,3	580,9	485,6	Museum exhibits ^a in thousands
Wystawy czasowe:					Temporary exhibitions:
własne ^b	147	191	206	141	own ^b
obce ^c	88	89	65	60	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	797,4	1065,2	1189,9	1153,9	Museum and exhibition visitors in thousands
w tym młodzież szkolna ^d	224,5	192,8	309,2	208,1	of which primary and secondary school students ^d

a Stan w dniu 31 grudnia. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31st December. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (176). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem	sektor publiczny	sektor prywatny	
				total	public sector	private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	12	13	15	16	11	5	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	203	273	259	252	195	57	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	13	18	32	15	14	1	of which foreign
Ekspozycje ^a	206	280	277	295	234	61	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	167,5	159,9	184,5	175,8	171,2	4,6	Visitors in thousands

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 6 (177). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b	Widzowie i słuchacze ^b w tys.	SPECIFICATION
		Seating in fixed halls ^a	Performances and concerts ^b	Audience ^b in thousands	
Teatry i instytucje muzyczne					Theatres and music institution
2010	9	4791	3291	662,9	
2015	9	5262	3139	671,2	
2017	10	5032	3511	705,6	
2018	9	4905	3395	664,2	
Teatry	6	2194	1272	204,8	Theatres
dramatyczne	3	1301	731	122,9	dramatic
lalkowe	3	893	541	81,9	puppet
Teatry muzyczne	1	951	123	82,0	Music theatres
Filharmonie	1	880	1452	230,7	Philharmonic halls
Orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry	1	880	537	123,2	Symphonic and chamber orchestras, choirs
Zespoły pieśni i tańca	–	–	11	23,5	Song and dance ensembles
Przedsiębiorstwa estradowe					Entertainment enterprises
2010	–	x	–	–	
2015	1	x	350	53,5	
2017	2	x	293	44,7	
2018	1	x	174	33,7	

a Stan w dniu 31 grudnia. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa; łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31st December. b Data concern activity performed in voivodship area; including outdoor events.

TABL. 7 (178). **CENTRA KULTURY^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**

Stan w dniu 31 grudnia

CENTRES OF CULTURE^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS, COMMUNITY CENTRES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Instytucje	199	221	228	210	72	138	Institutions
centra kultury	–	21	24	24	18	6	centres of culture
domy kultury	47	33	35	35	18	17	cultural establishments
ośrodki kultury	73	70	66	67	20	47	cultural centres
kluby	16	16	16	15	15	–	clubs
świetlice	63	81	87	69	1	68	community centres
Pracownie specjalistyczne	252	351	409	408	241	167	Specialised workshops
Imprezy ^b	9951	10394	10999	11458	7177	4281	Events ^b
Uczestnicy imprez ^b w tys.	1416,3	1583,5	1512,2	1537,8	1173,4	364,4	Event participants ^b in thousands
Kursy ^b	202	308	258	265	162	103	Courses ^b
Absolwenci kursów ^b	2953	4130	3909	3753	2538	1215	Course graduates ^b
w tym dzieci i młodzież szkol- na ^c	1537	2893	2439	2279	1647	632	of which primary and second- ary school students ^c
Grupy (zespoły) artystyczne	947	694	753	693	395	298	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespołów) artystycznych	13655	10594	11869	11510	7067	4443	Members of artistic groups (ensembles)
w tym dzieci i młodzież szkol- na ^c	8236	7145	7891	7875	4809	3066	of which primary and second- ary school students ^c
Koła (kluby/sekcje)	995	1123	1238	1236	609	627	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/ sekcji)	17452	24677	26559	27372	15510	11862	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież szkol- na ^c	8146	9818	10971	10929	5867	5062	of which primary and second- ary school students ^c

a W 2009 r. ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. b W ciągu roku. c Do 2013 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

a In 2009 presented among cultural establishments and cultural centres. b During the year. c Until 2013 children and youth below the age of 15.

Note. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 8 (179). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	17	17	18	18 ^a	Cinemas (as of 31 XII)
w tym w miastach	17	17	18	18	of which urban areas
w tym multiplexy	3	4	4	4	of which multiplexes
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	55	72	74	74	Screens (as of 31 XII)
w tym w miastach	55	72	74	74	of which urban areas
w tym multiplexy	35	42	43	43	of which multiplexes
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII) w tys.	11860	14156	14478	14467	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) in thousands
w tym w miastach	11860	14156	14478	14467	of which urban areas
w tym multiplexy	6927	8014	8119	8119	of which multiplexes
Seanse	80972	108978	111428	119822	Screenings:
w tym w miastach	80972	108978	111428	119822	of which urban areas
w tym multiplexy	65602	71843	67297	75925	of which multiplexes
na 1 kino	4763	6410	6190	6657	per cinema
Widzowie	1761544	2195164	2834842	2984065	Audience:
w tym w miastach	1761544	2195164	2834842	2984065	of which urban areas
w tym multiplexy	1447339	1328113	1675208	1700672	of which multiplexes
na 1 kino	103620	129127	157491	165781	per cinema
na 1 seans	22	20	25	25	per screening

a W tym 4 miniplexy.
a Of which 4 miniplexes.

TABL. 9 (180). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 grudnia
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	308654	283212	255669	237538	TOTAL
Na 1000 ludności	147	136	123	114	Per 1000 population

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.
Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 10 (181). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 grudnia
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tysiącach in thousands				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	413,0	409,2	407,0	399,6	197	196	195	192	Radio subscribers
miasta	290,6	287,6	285,4	280,6	229	231	231	228	urban areas
wieś	122,4	121,7	121,6	119,0	148	144	143	140	rural areas
Abonenci telewizyjni	400,0	395,0	392,7	385,2	191	189	189	185	Television subscribers
miasta	280,3	276,3	274,1	269,2	221	222	222	219	urban areas
wieś	119,6	118,7	118,6	116,0	145	141	140	137	rural areas

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.
Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

TABL. 11 (182). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	316^b	367	406	414	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	213	285	337	343	of which open all year
Obiekty hotelowe	145	164	196	204	Hotels and similar facilities
hotele	92	112	132	136	hotels
motele	5	7	7	8	motels
pensjonaty	7	4	9	8	boarding houses
inne obiekty hotelowe	41	41	48	52	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	171 ^b	203	210	210	Other facilities
domy wycieczkowe	2	2	2	2	excursion hostels
schroniska	1	1	1	1	shelters
schroniska młodzieżowe	2	1	2	-	youth hostels
szkolne schroniska młodzieżowe	10	9	6	7	school youth hostels
kempingi	3	4	4	5	camping sites
poła biwakowe	14	16	10	11	tent camp sites
ośrodki wczasowe	50	37	40	38	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	21	16	13	12	training-recreational centres
zespoly domków turystycznych	19	12	6	7	complexes of tourist cottages
hostele	2	3	9	9	hostels
zakłady uzdrowiskowe	20	33	30	30	health establishments
pokoje gościnne	24	36	39	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	23	25	26	agrotourism lodgings
inne obiekty	27	22	26	23	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	24843^b	28515	32322	32259	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne	16595	21317	26073	26110	of which open all year
Obiekty hotelowe	8586	11217	14320	14700	Hotels and similar facilities
hotele	6812	9067	11245	11341	hotels
motele	145	278	255	272	motels
pensjonaty	250	218	398	441	boarding houses
inne obiekty hotelowe	1379	1654	2422	2646	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	16257 ^b	17298	18002	17559	Other facilities
domy wycieczkowe	134	130	127	127	excursion hostels
schroniska	138	146	147	148	shelters
schroniska młodzieżowe	42	12	45	-	youth hostels
szkolne schroniska młodzieżowe	600	564	421	452	school youth hostels
kempingi	360	492	490	570	camping sites
poła biwakowe	2045	2350	1320	1400	tent camp sites
ośrodki wczasowe	3426	2901	3137	3005	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	2671	1696	1797	1517	training-recreational centres
zespoly domków turystycznych ^c	1036	911	466	492	complexes of tourist cottages ^c
hostele	43	69	328	328	hostels
zakłady uzdrowiskowe	4576	6053	7135	7157	health establishments
pokoje gościnne	433	723	671	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	440	564	592	agrotourism lodgings
inne obiekty	1186	1101	1302	1100	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. Data since 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABLE 11 (182). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	793920^b	1055530	1293982	1326633	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	79489	105118	120711	116637	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	533260	750485	919437	949759	Hotels and similar facilities
hotele	452461	668236	789330	822420	hotels
motele	17203	18038	17492	17607	motels
pensjonaty	6075	8532	17628	14957	boarding houses
inne obiekty hotelowe	57521	55679	94987	94775	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	260660 ^b	305045	374545	376874	Other facilities
domy wycieczkowe	#	#	#	#	excursion hostels
schroniska	#	#	#	#	shelters
schroniska młodzieżowe	#	#	#	#	youth hostels
szkolne schroniska młodzieżowe	16700	15631	15177	13467	school youth hostels
kempingi	5735	8504	9621	12254	camping sites
pola biwakowe	5940	5742	2486	4835	tent camp sites
ośrodki wczasowe	39475	30755	37772	41241	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	45423	46762	63788	42665	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	7974	8778	9407	9866	complexes of tourist cottages ^c
hostele	#	9616	22218	23882	hostels
zakłady uzdrowiskowe	93395	123777	135984	150265	health establishments
pokoje gościnne	9168	11002	18296	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	4370	6579	7446	agrotourism lodgings
inne obiekty	24019	27398	44715	37354	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	2668695^b	3625536	4271410	4454608	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	176867	239561	290642	279631	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	884413	1330856	1639137	1672669	Hotels and similar facilities
hotele	723278	1160780	1364699	1386756	hotels
motele	21978	23046	26257	27852	motels
pensjonaty	12267	26528	56486	47273	boarding houses
inne obiekty hotelowe	126890	120502	191695	210788	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	1784282 ^b	2294680	2632273	2781939	Other facilities
domy wycieczkowe	#	#	#	#	excursion hostels
schroniska	#	#	#	#	shelters
schroniska młodzieżowe	#	#	#	#	youth hostels
szkolne schroniska młodzieżowe	40640	30818	28503	25384	school youth hostels
kempingi	9645	12803	15121	18403	camping sites
pola biwakowe	15151	14000	8826	14876	tent camp sites
ośrodki wczasowe	156971	134377	149464	162160	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	148030	113768	134089	91582	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	32092	29556	21145	27733	complexes of tourist cottages ^c
hostele	#	12641	42364	59587	hostels
zakłady uzdrowiskowe	1251825	1822846	2054822	2210936	health establishments
pokoje gościnne	21056	29112	38061	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	15633	34472	33824	agrotourism lodgings
inne obiekty	95066	67787	92559	78782	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. Data since 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12 (183). **TURYSŃCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
 FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	79489^b	105118	120711	116637	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	72026	93908	106613	100889	Hotels and similar facilities
hotele	70420	90836	102619	97033	hotels
motele	66	723	943	547	motels
pensjonaty	133	227	693	435	boarding houses
inne obiekty hotelowe	1407	2122	2358	2874	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	7463 ^b	11210	14098	15748	Other facilities
domy wycieczkowe	#	#	#	#	excursion hostels
schroniska	-	#	#	#	shelters
schroniska młodzieżowe	-	#	#	-	youth hostels
szkolne schroniska młodzieżowe	661	1121	1633	1830	school youth hostels
kempingi	3644	5144	5000	6674	camping sites
pola biwakowe	633	534	414	481	tent camp sites
ośrodki wczasowe	96	135	205	317	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	87	515	497	293	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	217	507	547	387	complexes of tourist cottages ^c
hostele #	#	798	1930	1973	hostels
zakłady uzdrowiskowe	1150	1209	1854	1548	health establishments
pokoje gościnne	258	319	841	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	18	10	72	agrotourism lodgings
inne obiekty	313	537	1256	1025	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	176867^b	239561	290642	279631	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	152697	207617	244302	229808	Hotels and similar facilities
hotele	148350	199592	234536	218162	hotels
motele	73	1048	1622	859	motels
pensjonaty	442	591	1544	1470	boarding houses
inne obiekty hotelowe	3832	6386	6600	9317	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	24170 ^b	31944	46340	49823	Other facilities
domy wycieczkowe	#	#	#	#	excursion hostels
schroniska	-	#	#	#	shelters
schroniska młodzieżowe	-	#	#	-	youth hostels
szkolne schroniska młodzieżowe	1609	2180	4907	5639	school youth hostels
kempingi	5224	7734	7347	9222	camping sites
pola biwakowe	1127	630	577	704	tent camp sites
ośrodki wczasowe	357	615	551	2798	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	193	3060	3551	1955	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	479	1047	1824	589	complexes of tourist cottages ^c
hostele #	#	1487	5237	9968	hostels
zakłady uzdrowiskowe	13224	11964	15739	14539	health establishments
pokoje gościnne	998	1669	1304	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	116	63	212	agrotourism lodgings
inne obiekty	440	1488	4242	2487	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. Data since 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (184). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017 ^b	2018 ^b	2010	2015	2017 ^b	2018 ^b	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
Obiekty hotelowe	28,4	33,3	33,1	32,5	36,7	43,0	43,5	43,6	Hotels and similar facilities
hotele	29,0	35,5	35,0	34,4	38,0	45,5	46,2	46,1	hotels
motele	37,8	24,5	27,2	28,6	41,5	38,6	41,3	41,0	motels
pensjonaty	14,4	33,8	36,1	35,0	18,7	40,5	40,3	43,5	boarding houses
inne obiekty hotelowe	26,7	21,7	24,0	23,7	30,4	25,7	27,7	29,8	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	49,8	54,7	54,5	57,6	x	x	x	x	Other facilities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 238. b Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a See general notes, item 4 on page 238. b Data since 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 14 (185). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
Stan w dniu 31 lipca
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
As of 31st July

RODZAJE OBIEKTÓW	Restauracje Restaurants	Bary Bars	Stołówki Canteens	Punkty gastronomiczne Food stands	TYPE OF FACILITIES	
OGÓŁEM	2010	119	104	76	19	TOTAL
	2015	150	105	69	11	
	2017	172	109	69	24	
	2018	172	87	76	23	
Obiekty hotelowe	140	64	18	14	Hotels and similar facilities	
hotele	108	49	11	10	hotels	
motele	5	3	–	–	motels	
pensjonaty	3	2	–	1	boarding houses	
inne obiekty hotelowe	24	10	7	3	other hotel facilities	
Pozostałe obiekty	32	23	58	9	Other facilities	
domy wycieczkowe	1	–	–	1	excursion hostels	
szkolne schroniska młodzieżowe	–	–	1	–	school youth hostels	
kempingi	1	1	–	–	camping sites	
ośrodki wczasowe	6	6	13	5	holiday centres	
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	4	3	6	2	training-recreational centres	
zespoły domków turystycznych ^a	2	2	1	–	complexes of tourist cottages ^a	
hostele	3	–	–	–	hostels	
zakłady uzdrowiskowe	6	8	24	–	health establishments	
pokoje gościnne	4	2	2	–	rooms for rent	
kwatery agroturystyczne	–	–	7	–	agrotourism lodgings	
inne obiekty	5	1	1	1	miscellaneous facilities	

a Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Including camping sites if they exist in the territory of the complexes tourist cottages.

TABL. 15 (186). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII^a**
HOTELS BY CATEGORY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Kategorie Categories					w trakcie kate- goryzacji in the process of the categorisa- tion	
		*****	****	***	**	*		
OGÓŁEM^b TOTAL ^b	2010	92	1	10	38	29	5	9
	2015	112	1	19	49	35	3	5
	2017	132	1	20	60	39	5	7
	2018	136	1	23	57	42	5	8
Pokoje ^b Rooms ^b	2010	3636	35	802	1480	815	223	281
	2015	4699	24	1575	1904	933	152	111
	2017	5703	24	1609	2397	1249	220	204
	2018	5799	24	1772	2331	1234	219	219
Miejsca noclegowe ^b Bed places ^b	2010	6812	49	1400	2730	1559	479	595
	2015	9067	41	2880	3663	1879	352	252
	2017	11245	55	3047	4710	2538	462	433
	2018	11341	41	3351	4528	2494	460	467
Korzystający z noclegów Tourists accommodated	2010	452461	95467		178164	118696	36612	23522
	2015	668236	246068		250772	135051	27630	8715
	2017	789330	264213		312828	149610	35502	27177
	2018	822420	274364		328570	155244	33218	31024
w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	2010	70420	27219		29167	9807	2592	1635
	2015	90836	50340		27055	11002	1645	794
	2017	102619	50872		31886	14847	1981	3033
	2018	97033	47356		31257	13839	1728	2853
Stopień wykorzystania w %: Occupancy rate in %:								
miejsc noclegowych bed places	2010	29,0	#	32,2	27,9	28,7	37,3	20,4
	2015	35,5	#	39,8	33,5	36,6	29,8	16,2
	2017	35,0	#	39,5	33,2	34,9	31,3	26,5
	2018	34,4	#	37,7	33,5	33,7	29,9	28,7
pokoji rooms	2010	38,0	#	42,2	37,1	35,5	52,4	25,6
	2015	45,5	#	50,9	42,5	44,1	52,2	26,7
	2017	46,2	#	53,9	42,7	44,0	42,5	39,4
	2018	46,1	#	52,2	43,9	43,0	41,3	42,3

a Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Stan w dniu 31 lipca.

a Data since 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. b As of 31st July.

Sport

Sport

TABLE 16 (187). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
 Stan w dniu 31 grudnia
 PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	2018	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS					
Jednostki organizacyjne.....	382	305	220	204	Organizational entities
Członkowie	14459	12283	10811	11011	Members
Ćwiczący ^a	69358	10742	10103	10559	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS					
Jednostki organizacyjne	649	795	857	849	Organizational entities
Członkowie	44864	52522	55655	58417	Members
Ćwiczący	41174	51995	58866	58122	Persons practising sports
mężczyźni	30238	38172	42391	41533	males
kobiety	10936	13823	16475	16589	females
w tym do 18 lat	30779	37494	43346	41345	aged up to 18
Sekcje sportowe	1339	1459	1486	1446	Sports sections
Trenerzy	617	914	1402	1581	Coaches
Instruktorzy sportowi	1225	1483	1329	1224	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	554	520	486	377	Other persons conducting sports activities

a Dane szacunkowe.

a Estimated data.

TABLE 17 (188). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2018 R.**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2018
 As of 31st December

RODZAJE SPORTÓW	Sekcje Sections	Ćwiczący Exercisers			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	TYPES OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Akrobatyka ^a	5	680	609	662	2	6	Acrobatics ^a
Alpinizm ^a	5	460	136	6	3	15	Mountaineering ^a
Badminton	7	173	75	127	2	6	Badminton
Boks	15	477	140	377	11	16	Boxing
Brydż sportowy	15	250	34	2	1	6	Bridge

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a A sports field (consists of a number of related kinds of sports).

TABLE 17 (188). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2018 R. (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2018 (cont.)
 As of 31st December

RODZAJE SPORTÓW	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	TYPES OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Fitness	10	237	184	106	2	8	Fitness
Gimnastyka sportowa	6	426	285	369	7	8	Artistic gymnastics
Hokej na lodzie	7	230	35	102	3	2	Ice hockey
Hokej na trawie	14	732	249	539	20	13	Field hockey
Jeździectwo ^a	31	502	366	328	20	49	Equestrian sport ^a
Judo.....	16	917	258	792	25	7	Judo
Ju jitsu	7	226	69	114	6	1	Ju jitsu
Kajakarstwo klasyczne	5	537	242	503	12	17	Classic canoeing
Karate ^a	46	3420	1112	2742	34	93	Karate ^a
Kick-boxing	9	428	67	233	8	5	Kick-boxing
Kolarstwo szosowe	25	791	235	660	25	27	Road cycling
Kolarstwo torowe	7	182	63	163	6	7	Track cycling
Koszykówka	80	3105	1216	2748	112	46	Basketball
Kręglarstwo	3	87	40	43	3	6	Bowling
Lekkoatletyka	71	2562	1224	2154	66	66	Athletics
Łucznictwo	9	192	84	135	16	11	Archery
Łyżwiarstwo figurowe	1	105	77	78	4	6	Figure skating
Muaythai	3	173	31	36	2	3	Muaythai
Piłka nożna	395	22980	1722	17472	775	179	Football
Piłka ręczna	49	2121	1130	1872	52	29	Handball
Piłka siatkowa	153	4680	2790	3954	102	116	Volleyball
Pływanie	44	3002	1347	2816	75	58	Swimming
Podnoszenie ciężarów	11	220	44	156	6	13	Weight lifting
Rugby	6	187	20	128	7	3	Rugby
Sport lotniczy ^a	27	1030	74	146	3	114	Air sport ^a
Sport motorowy ^a	22	360	33	128	18	25	Motorsport ^a
Strzelectwo sportowe ^a	26	679	143	190	15	35	Sport shooting ^a
Szachy	27	917	202	628	14	28	Chess
Szermierka	7	257	132	250	10	9	Fencing
Taekwondo	6	298	110	240	9	5	Taekwondo
Taniec sportowy	4	1040	946	862	–	23	Sport dance
Tenis	28	939	305	604	18	34	Tennis
Tenis stołowy	61	1349	381	769	25	48	Table tennis
Unihokej	19	517	197	486	4	15	Unihockey
Warcaby	6	68	27	56	–	5	Draughts
Wędkarstwo	2	24	–	4	1	1	Fishing
Wioślarstwo	14	614	233	453	28	18	Rowing
Zapasy w stylu wolnym	8	237	67	191	3	13	Free style wrestling
Żeglarstwo ^a	21	553	192	296	12	42	Sailing ^a

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a A sports field (consists of a number of related kinds of sports).

TABL. 18 (189). WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE^a W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

SELECTED SPORTS FACILITIES^a IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym dostosowane do niepełno- sprawnych osób ćwiczących Of which adapted for the disabled persons practicing sports	SPECIFICATION
Stadiony	112	48	Stadiums
w tym piłkarskie	42	14	of which football
Boiska do gier wielkich ^b	338	99	Fields for big games ^b
w tym piłkarskie	332	98	of which football
Boiska do gier małych ^b	215	75	Fields for small games ^b
w tym:			of which:
koszykówki	49	20	basketball
piłki ręcznej	9	8	handball
piłki siatkowej	41	28	volleyball
Boiska uniwersalne-wielozadaniowe	192	73	Universal and multipurpose sports fields
Korty tenisowe	127	88	Tennis courts
Hale sportowe	51	40	Sports halls
Sale gimnastyczne ^c	51	23	Gyms ^c
Pływalnie	38	31	Swimming pools
Tory sportowe	11	4	Sports tracks
Lodowiska sztuczne mrożone	13	3	Artificial skating rinks
Ścieżki rowerowe w km ^d	1052,1	x	Bicycle paths in km ^d

a Bez obiektów przyszkolnych. b Łącznie z obiektami niepełnowymiarowymi. c Łącznie z salami pomocniczymi. d Bez szlaków rowerowych.

a Excluding schools facilities. b Including non-full-size facilities. c Including auxiliary gym. d Excluding bicycle trails.

DZIAŁ XII NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Działalność badawczo-rozwojowa (B+R) i innowacyjna

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się, zgodnie z metodyką stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

- 1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:

CHAPTER XII SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Research and development (R&D) and innovation activity

Research and development experimental (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and development experimental (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research** (of which industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes and services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory environment or in environment simulating existing systems;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented, in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical classification of economic activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

1. Information regarding research and development covers:

- 1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:

- a) **instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk**, działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1183);
- b) **instytuty badawcze** działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2019, poz. 1350);
- c) **uczelnie**, działające zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami); w prezentowanych statystykach B+R termin „uczelnie” obejmuje wszystkie uniwersytety, uczelnie techniczne itp., ale nie obejmuje innych instytucji szkolnictwa wyższego, uniwersyteckich instytutów lub ośrodków badawczych, szpitali i klinik uniwersyteckich oraz organizacji badawczych, których działalność B+R jest kontrolowana przez sektor szkolnictwa wyższego,
- d) **pozostałe**, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”.
- 2) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), które obok swojej podstawowej działalności prowadzą lub finansują prace badawczo-rozwojowe.
- 2. Do pracujących w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:**
- 1) **badacze**, tj. osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne;
 - 2) **techników i pracowników równorzędnych**, tj. pracowników, którzy uczestniczą w działalności B+R wykonując zadania naukowe i techniczne związane z zastosowaniem pojęć i metod operacyjnych oraz wykorzystaniem sprzętu badawczego, zazwyczaj pod kierunkiem badacza;
 - 3) **pozostały personel pomocniczy**, do którego należą wykwalifikowani i niewykwalifikowani pracownicy na stanowiskach robotniczych oraz pracownicy administracji, sekretariatów i biur, zaangażowani w projekty B+R lub bezpośrednio związani z takimi projektami.
- 3. Dane o pracujących** dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1 i 4).
- Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC)** są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy
- a) **scientific institutes of the Polish Academy of Sciences**, operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30th April 2010 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1350);
- b) **research institutes** operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30th April 2010 (uniform text Journal of Laws of 2019, item 1350);
- c) **higher education institutions**; operating under the Law on Higher Education and Science (Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments); in presented R&D statistics the term "higher education institutions" comprises all universities, colleges of technology etc., but it does not include other tertiary level education institutions, university research institutes or centres, university hospitals or clinics and research organisations, the R&D of which is controlled by the higher education sector,
- d) **other**, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 'Scientific research and development' or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 'Scientific research and development'.
- 2) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 'Scientific research and development') which apart from their main activity perform or fund research and development.
- 2. Persons employed in R&D include:**
- 1) **researchers (RSE)**, i.e. persons conducting research and improving or developing concepts, theories, models, techniques, instrumentation, software or operational methods;
 - 2) **technicians and equivalent staff**, i.e. persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks involving the application of concepts and operational methods and the use of research equipment, normally under the supervision of researchers;
 - 3) **other supporting staff**, including skilled and unskilled craftsmen, as well as administrative, secretarial and clerical staff, participating in R&D projects or directly associated with such projects.
- 3. Data on persons employed** cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two units, i.e. in persons (table 2) and full-time equivalents (tables 1 and 4).
- Full-time equivalent (FTE)** is a conversion unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o **pracujących — personelu wewnętrznym** (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy.

Osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania, a w przypadku nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle (tabl. 10) obejmują również nakłady zewnętrzne, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. Od 2016 r. obejmują także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe wykorzystywane w działalności B+R przez okres dłuższy niż 1 rok, które do 2015 r. zaliczono do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydatkujące środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** — podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych instytucji wchodzących w skład sektora szkolnictwa wyższego;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** — krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych instytucji wchodzących w skład sektora szkolnictwa wyższego;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** — krajowe uczelnie: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;

Data on **persons employed — internal personnel** (in persons and full-time equivalents) covered persons employed in a given unit under employment contracts and civil law contracts.

Persons not employed in a given unit but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel**.

4. Expenditures on research and development include **intramural expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing, as well as in case of expenditures on innovation activities in industry (table 10) include extramural expenditures, including the value of research and development works of given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. Since 2016 they included, i.a. expenditures on intangible assets and software which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Data on expenditures on research and development (table 5) are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:

- 1) **government sector** — entities of government and local self-government institutions sector in the system of national accounts; excluding public institutions included in higher education sector;
- 2) **business enterprise sector** — domestic economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding private institutions included in higher education sector;
- 3) **higher education sector** — domestic university and other institutions providing formal tertiary education programmes: public and private (including the ones of religious organisations) and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;

- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** — krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem tych, które w statystyce B+R są zaliczane do sektora szkolnictwa wyższego (np. uczelni organizacji wyznaniowych);
- 5) **zagranica** — występuje wyłącznie wśród sektorów finansujących; obejmuje jednostki będące nierzysydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami; włączone są tu instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin nauk zgodnie z Klasyfikacją Dziedzin Nauki i Techniki OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

7. **Działalność innowacyjna** obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowania i wprowadzania na rynek nowych lub ulepszonych produktów (wyrobów, usług) – **innowacja produktowa** oraz wprowadzenia nowych lub ulepszenia procesów biznesowych w przedsiębiorstwie – **innowacja procesów biznesowych**.

Innowacja produktowa to wprowadzenie na rynek nowego lub ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), znacznie różniących się od poprzednio oferowanych przez przedsiębiorstwo wyrobów lub usług.

Innowacja procesów biznesowych to wprowadzenie nowych lub ulepszenie procesów biznesowych w przedsiębiorstwie, w ramach jednej lub wielu funkcji biznesowych, które znacząco zmieniają dotychczas stosowane procesy biznesowe.

8. **Nakłady na działalność innowacyjną** obejmują nakłady na: działalność badawczą i rozwojową (B+R), własny personel pracujący nad innowacjami, materiały oraz usługi obce zakupione w celu realizacji działalności innowacyjnej, nakłady inwestycyjne na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne (w tym na zakup i rozwój oprogramowania oraz własności intelektualnej) oraz pozostałe przygotowania (w tym projektowanie produktu, definiowanie sposobu świadczenia usług, przygotowanie produkcji/dystrybucji dla realizacji innowacji, szkolenie i rozwój zawodowy personelu, marketing) do wdrożenia innowacji.

9. **Produkt nowy lub ulepszony** to wyrób lub usługa, który znacząco różni się od poprzednich produktów przedsiębiorstwa jedną lub wieloma cechami lub parametrami technicznymi. Zmiany te obejmują dodanie nowych lub ulepszenie istniejących funkcji bądź użyteczności. Istotne cechy funkcjonalne obejmują jakość, parametry techniczne, niezawodność, trwałość, wydajność w użytkowaniu, przystępność, wygodę, użyteczność oraz łatwość obsługi.

- 4) **private non-profit sector** — domestic entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households sector; excluding those classified in R&D statistics into the higher education sector (e.g. higher education institutions of religious organisations);
- 5) **rest of the world** — occurs only among financing sectors; covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents; also European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included in this sector.

6. Six main fields of science were listed in the chapter tables according to Fields of Science and Technology Classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities, including the arts.

7. **Innovation activity** include all developmental, financial and commercial activities undertaken by the enterprise that are intended to result in an innovation. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and introduction on the market of new or improved products (goods, services) – **product innovation** and bringing into use in the enterprise new or improved business process – **business process innovation**.

Product innovation is the introduction of a new or improved good or service that that differs significantly from the enterprise's previous goods or services.

Business process innovation is a new or improved business process for one or more business functions that differs significantly from the firm's previous business processes and that has been brought into use in the enterprise.

8. **Expenditures on innovation** activity include expenditures on: R&D, own personnel working on innovation, services, materials and supplies purchased from other parties for innovation, capital expenditures on tangible and intangible assets (including acquisition and development of software and intellectual property rights) and other preparations for introducing innovation (including product/service design, preparation of production/distribution for innovation activities, training and professional development for innovation activities, marketing of innovations).

9. **New or improved product** is a new or improved good or service that differs significantly from the enterprise's previous goods or services with one or more characteristics or performance specifications. This includes the addition of new functions, or improvements to existing functions or user utility. Relevant functional characteristics include quality, technical specifications, reliability, durability, economic efficiency during use, affordability, convenience, usability, and user friendliness.

10. Wynalazek podlegający opatentowaniu — bez względu na dziedzinę techniki — jest to nowe rozwiązanie posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

11. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

10. A patentable invention — regardless of the field of technology — is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

11. An utility model eligible for protection — a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object of permanent form.

Społeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, budownictwo, handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja, obsługa rynku nieruchomości, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), administrowanie i działalność wspierająca, pozostała działalność usługowa — naprawa i konserwacja komputerów i sprzętu komunikacyjnego.

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. **Handel elektroniczny** prowadzony przez przedsiębiorstwa polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Information society

1. The presented information has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev.2: Manufacturing; Electricity, gas, steam and air conditioning supply; Water supply, sewerage and waste management and remediation activities; Construction; Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles; Transportation and storage; Accommodation and food service activities; Information and communication; Real estate activities; Professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities); Administrative and support service activities; Other service activities (repair of computers and communication equipment).

3. **Public authorities** refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. **E-commerce conducted by enterprise**: type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on a enterprises website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the email messages typed manually.

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1 (190). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY (personel wewnętrzny) W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	76	190	252	349	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	26	22	29	35	of which R&D dedicated entities
instytuty badawcze	#	#	#	#	research institutes
uczelnie ^a	#	8	8	8	higher education institutions ^a
pozostałe	14	#	#	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	4	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	41	109	151	202	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	41	106	148	196	of which manufacturing
Budownictwo	#	5	#	#	Construction
Usługi ^b	31	72	91	138	Services ^b

B. PRACUJĄCY^cINTERNAL PERSONNEL^c

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
	ogółem total				badacze researchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff	pozostały personel pomocniczy other supporting staff	
	w EPC				in FTE			
OGÓŁEM	2736,0	3350,4	3530,4	4158,1	2945,1	888,9	324,1	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	2254,4	2235,1	1786,1	1997,0	1777,2	144,9	74,9	of which R&D dedicated entities
instytuty badawcze	#	#	#	#	#	13,9	#	research institutes
uczelnie ^a	#	2166,5	1674,8	1822,8	1668,1	95,9	58,8	higher education institutions ^a
pozostałe	#	#	#	#	#	35,1	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	11,5	#	#	#	-	-	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	463,4	913,9	1409,3	1698,5	922,6	596,0	179,9	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	463,4	912,9	1409,1	1693,1	917,2	596,0	179,9	of which manufacturing
Budownictwo	#	21,5	#	#	#	#	#	Construction
Usługi ^b	2258,4	2403,5	2105,8	2441,2	2010,0	#	#	Services ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 252. b Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U). c W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni.

a See general notes, item 1 on page 252. b Other sections of activity (G-U). c In 2010 and 2015 – paid employees.

TABL. 2 (191). PRACUJĄCY (personel wewnętrzny)^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIAINTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem With level of education					pozostałym others
		wyższym higher				pozostali others	
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		pozostali others		
	doktora habilitowa- nego habilitated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)					
OGÓŁEM	2017	6419	446	829	1700	2440	1004
TOTAL	2018	6874	449	#	#	2855	1001
w tym podmioty wyspecjalizowane ba- dawczo		3828	437	868	1598	871	54
of which R&D dedicated entities							
instytuty badawcze		#	#	#	#	#	#
research institutes							
uczelnie ^c		3576	435	862	1556	708	15
higher education institutions ^c							
pozostałe		#	#	#	#	#	#
others							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		#	#	–	–	#	#
Przemysł		2071	2	3	#	1290	733
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		2064	2	3	#	1287	729
of which manufacturing							
Budownictwo		#	–	–	–	#	7
Construction							
Usługi ^d		4772	447	875	1647	1544	259
Services ^d							

a W osobach; w 2017 r. — stan na 31 grudnia; w 2018 r. — wszystkie osoby, które przeznaczyły na działalność B+R minimum 10% całkowitego czasu pracy lub ich wkład w działalność B+R był bardzo istotny. c Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 252. d Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a In persons; in 2017 — as of 31st December; in 2018 — all persons who allocated a minimum 10% of their total working to R&D or their contribution to the R&D was very significant. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c See general notes, item 1 on page 252. d Other kinds of activity (G-U).

TABL. 3 (192). **NAKLĄDY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018				
	ogółem total				nakłady bieżące current expenditures		nakłady inwestycyjne ^b capital expenditures ^b	
					razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny i wyposażenie ^c of which machinery and equipment ^c
	w mln zł in million PLN							
OGÓŁEM TOTAL	204,2	364,4	437,1	606,3	455,0	246,0	151,2	97,5
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo of which R&D dedicated entities	163,1	127,2	186,8	266,3	218,8	129,9	47,5	37,6
instytuty badawcze research institutes	#	13,9	11,9	14,8	#	#	#	#
uczelnie ^d higher education institutions ^d	#	110,5	143,7	206,3	182,7	118,5	23,6	14,9
pozostałe others	1,2	2,8	31,2	45,2	#	#	#	#
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	#	1,4	#	#	#	#	#	–
Przemysł Industry	39,9	159,7	195,4	237,2	168,9	90,8	68,3	52,9
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	39,9	159,4	#	235,3	166,9	90,7	68,3	52,9
Budownictwo Construction	#	3,2	0,5	#	#	#	#	–
Usługi ^e Services ^e	163,3	200,3	#	367,6	285,0	154,5	82,7	44,6

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 254. c Dotyczy maszyn i urządzeń technicznych, narzędzi, przyrządów, ruchomości, wyposażenia oraz środków transportu (grupy 3–8 KŚT). d Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 252. e Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets. b See general notes, item 4 on page 254. c Concerns machinery and technical equipment, tools, instruments, movable properties, equipment not elsewhere classified and means of transport (groups 3–8 according to Classification of Fixed Assets). d See general notes, item 1 on page 252. e Other kinds of activity (sections G–U).

TABL. 4 (193). **NAKLADY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG DZIEDZIN B+R**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY FIELD OF R&D

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	204,2	364,4	437,1	606,3	T O T A L
w dziedzinie:					in the field of:
Nauk przyrodniczych	52,6	92,5	66,9	94,2	Natural sciences
Nauk inżynierskich i technicznych	76,6	218,5	272,9	340,6	Engineering and technology
Nauk medycznych i nauk o zdrowiu	7,2	17,8	32,7	61,9	Medical and health sciences
Nauk rolniczych i weterynaryjnych	#	6,6	10,1	16,9	Agricultural and veterinary sciences
Nauk społecznych	29,5	14,2	27,3	44,7	Social sciences
Nauk humanistycznych i sztuki	#	14,8	27,2	47,9	Humanities and the arts

a Wewnętrzne, w cenach bieżących, bez amortyzacji środków trwałych.

a Intramural, in current prices, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (194). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTOR (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	204,2	364,4	437,1	606,3	T O T A L
sektor:					sector:
Rządowy	121,6	126,4	144,0	190,1	Government
Przedsiębiorstw	38,8	196,3	231,9	302,5	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	#	12,3	39,9	#	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	#	0,6	0,4	#	Private non-profit
Zagranica	38,6	28,8	21,0	43,5	Abroad

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (195). **NAKLADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe Experi- mental develop- ment	SPECIFICATION
			pod- stawowe basic	sto- sowane applied		
			w mln zł			
O G Ó Ł E M	2010	204,2	35,5	22,1	35,7	T O T A L
	2015	364,4	80,5	41,4	242,5	
	2017	437,1	130,2	93,8	213,2	
	2018	606,3	233,5	58,3	314,5	
w tym podmioty wyspecjalizowane ba- dawczo		266,3	206,4	28,4	314,4	of which R&D dedicated entities
instytuty badawcze		14,8	#	#	#	research institutes
uczelnie		206,3	171,7	#	#	higher education institutions
pozostałe		45,2	#	6,0	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		#	-	-	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		237,2	#	#	197,2	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe		235,3	11,2	27,1	196,9	of which manufacturing
Budownictwo		#	#	#	#	Construction
Usługi ^b		367,6	220,5	30,9	116,2	Services ^b

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 7 (196). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
 Stan w dniu 31 grudnia
 DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w %		in %		
OGÓŁEM	73,0	76,9	84,7	81,8	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	72,9	85,8	90,1	91,0	of which R&D dedicated entities
instytuty badawcze	#	#	99,1	99,8	research institutes
uczelnie ^a	#	84,0	95,3	97,9	higher education institutions ^a
pozostałe	6,6	#	#	4,5	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	x	x	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	76,4	47,4	49,5	31,8	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	76,4	47,4	49,5	31,8	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#	#	Construction
Usługi ^b	72,9	78,1	87,2	87,1	Services ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 252. b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a See general notes, item 1 on page 252. b Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 8 (197). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSŁE^a W 2018 R.**
 SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR IMPROVED PRODUCTS IN REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty — w % — wprowadzone na rynek w latach 2016–2018 Products — in % — introduced into the market during 2016–2018			
	ogółem total	z tego produkty nowe lub ulepszone of which new or improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM	6,9	2,5	4,4	2,6
TOTAL				
sektor publiczny	1,0	1,0	0,0	0,2
public sector				
sektor prywatny	7,3	2,6	4,7	2,8
private sector				
W tym przetwórstwo przemysłowe	6,9	2,6	4,4	2,7
Of which manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	3,5	2,4	1,1	0,0
Manufacture of food products				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2016–2018.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices, applies to products introduced into the market during 2016–2018.

TABL. 8 (197). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSLE^a W 2018 R. (dok.)**
 SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR IMPROVED PRODUCTS IN REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty — w % — wprowadzone na rynek w latach 2016–2018 Products — in % — introduced into the market during 2016–2018			
	ogółem total	z tego produkty nowe lub ulepszone of which new or improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębior- stwa only to the enterprise	
Produkcja wyrobów tekstylnych Manufacture of textiles	44,0	43,7	0,3	x
Produkcja odzieży Manufacture of wearing apparel	1,4	1,4	x	1,0
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^a Manufacture of leather and related products	#	#	#	#
Produkcja papieru i wyrobów z papieru Manufacture of paper and paper products	4,0	0,1	4,0	0,0
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji Printing and reproduction of recorded media	17,3	x	17,3	x
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	9,8	6,0	3,8	4,1
Produkcja wyrobów z metali ^a Manufacture of metal products ^a	#	#	#	#
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycz- nych Manufacture of computer, electronic and optical products	22,2	2,9	19,3	18,2
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	23,3	9,1	14,2	10,1
Produkcja maszyn i urządzeń ^a Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	5,9	3,3	2,6	2,8
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	#	#	#	#
Produkcja mebli Manufacture of furniture	6,2	4,3	1,9	4,3

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2016–2018.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices, applies to products introduced into the market during 2016–2018.

TABL. 9 (198). PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2016–2018
 INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2016–2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesy biznesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2016–2018 Industrial enterprises, which introduced product or business process innovation in % of total enterprises during 2016–2018			
	ogółem total	nowe lub ulepszone produkty new or improved products		nowe lub ulepszone procesy biznesowe new or improved business processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
OGÓŁEM TOTAL	38,6	26,8	12,6	33,5
sektor publiczny public sector	32,0	14,0	8,0	32,0
sektor prywatny private sector	39,2	28,1	13,1	33,7
W tym przetwórstwo przemysłowe Of which manufacturing	39,4	28,7	13,7	33,9
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	35,4	25,3	15,2	29,1
Produkcja papieru i wyrobów z papieru Manufacture of paper and paper products	32,4	23,5	5,9	29,4
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	66,7	50,0	16,7	61,1
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	52,5	39,0	20,3	44,1
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	34,8	27,2	13,0	32,6
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	56,3	43,8	18,8	50,0
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	51,3	43,6	30,8	35,9

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (199). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady na Of which expenditures on			
		działalność badawcza i rozwojowa ^b research and development activity ^b	inwestycje w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne ^c capital on tangible and intangible assets ^c	własny personel pracujący nad innowacjami own personnel working on innovation	materiały i usługi obce na potrzeby działalności innowacyjnej services, materials and supplies for innovation
w tys. zł in thousand PLN					
OGÓŁEM 2010	1012859	52581	.	.	.
TOTAL 2015	928168	200506	.	.	.
2017	842346	222900	.	.	.
2018	492497	244375	216174	10206	#
W tym przetwórstwo przemysłowe Of which manufacturing	465468	#	189548	10206	7594
w tym: of which:					
Produkcja artykułów spożywczych . Manufacture of food products	26578	20082	5983	300	155
Produkcja papieru i wyrobów z papieru Manufacture of paper and paper products	62019	#	#	–	–
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji Printing and reproduction of recorded media	755	#	#	–	#
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	11553	8830	#	–	–
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	77799	28548	48225	704	#
Produkcja wyrobów z metali ^a Manufacture of metal products ^a	51360	26111	#	697	#
Produkcja urządzeń elektrycznych . Manufacture of electrical equipment	15442	#	#	#	#
Produkcja maszyn i urządzeń ^a Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	26829	16280	5311	3327	1468
Produkcja mebli Manufacture of furniture	12496	9418	#	#	–

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Na środki trwałe (grupy 0-8 KŚT), oprogramowanie, ochronę własności intelektualnej oraz zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych.

a Data concern entities employing more than 49 persons. b Intramural and extramural expenditures. c On fixed Assets (groups 0-8 according to Classification of Fixed Assets), software, intellectual property rights and acquisition of external knowledge.

TABL. 11 (200). **NAKLĄDY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z tego środki		Of which funds		
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not re-payable)	kredyty, pożyczki i inne zobowiązania finansowe od instytucji fi- nansowych credits, loans and other fi- nancial liabi- lities from finan- cial institutions	krajowe od instytucji dysponujących środkami pu- blicznymi domestic from institutions dis- posing of public funds	
w tys. zł in thousand PLN						
OGÓŁEM	2010	1012859	789300	105396	.	.
TOTAL	2015	928168	489115	152901	.	.
	2017	842346	535259	21342	.	.
	2018	492497	378574	48881	53146	8764
W tym przetwórstwo przemysłowe		465468	373500	#	53146	#
Of which manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		26578	18685	#	#	#
Manufacture of food products						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru		62019	#	#	#	-
Manufacture of paper and paper products						
Produkcja chemikaliów i wyrobów che- micznych		11553	10371	#	-	#
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		77799	46603	#	24441	#
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		51360	49493	#	#	-
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ		26829	21997	2537	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja mebli		12496	#	-	#	-
Manufacture of furniture						

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern entities employing more than 49 persons.

TABL. 12 (201). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
DOMESTIC INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone	124	163	140	135	patent applications
udzielone patenty	35	80	90	93	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone	45	32	49	49	utility model application
udzielone prawa ochronne	29	34	28	52	rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (202). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE**
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery ^b	98,0	93,0	96,3	96,6	Computers ^b
Dostęp do Internetu	96,5	92,1	96,0	96,4	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	66,0	83,8	96,0	96,2	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szerokopasmowe	21,3	55,0	70,3	68,2	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	65,1	67,6	66,1	68,4	Own Website
Media społecznościowe ^d	22,0	25,2	28,7	Social media ^d

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; do 2013 r. stan w styczniu. b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); od 2011 r. również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych z innymi urządzeniami na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych. c Od 2010 r. obejmuje także mobilne łącze w technologii co najmniej 3G. d Serwisy społecznościowe, blogi, strony umożliwiające udostępnianie multimediów i narzędzi wymiany informacji Wiki.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; until 2013 as of January. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); since the year 2011 also smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes. c Since year 2010 includes mobile connection via at least 3G technology. d Social networks, blogs, multimedia content sharing website, Wiki based knowledge sharing tools.

TABL. 14 (203). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną ^b	95,6	94,1	94,5	96,1	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration ^b
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe.....	6,3	9,8	13,8	12,8	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa korzystające z mediów społecznościowych	32,0	25,2	28,7	Enterprises using social media

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Głównie w celu: pozyskiwania informacji, pobierania i wysyłania wypełnionych formularzy, obsługi procedur administracyjnych oraz składania ofert dotyczących zamówień publicznych.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Mainly for: obtaining information, downloading and submitting filled forms, treating an administrative procedure, submitting a proposal in a public electronic tender system.

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług (ok. 1400-1800 w różnych latach).

Wskaźniki cen towarów i usług **konsumpcyjnych** obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. — COICOP/HICP). Dodatkowo wyodrębniono „towary konsumpcyjne” (w tym towary niezwywnościowe) i „usługi konsumpcyjne”.

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen produktów rolnych skupowanych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankietatorów na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

General notes

1. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services (about 1400-1800 in various years).

Price indices of consumer goods and services were calculated applying the weight system based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) on purchasing consumer goods and services, from the year preceding the surveyed year, derived from the household budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP, until 2013 — COICOP/HICP). Additionally, "consumer goods" (of which non-foodstuffs) and "consumer services" are distinguished.

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly with agriculture.

The sources of information on retail prices of goods and services are the following quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of selected goods, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. Data on **procurement prices** concern agricultural products prices purchased by economic entities directly from their producers. Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on market-places** comes from the monthly price quotations of agricultural products, provided every month by a network of interviewers collecting it on selected market-places. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (204). WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
OGÓŁEM	102,6	99,1	102,0	101,6	TOTAL
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	103,1	98,3	104,4	103,2	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,4	101,3	101,8	101,4	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	92,4	96,0	95,1	96,1	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,4	100,4	101,6	101,8	Dwelling
Zdrowie	102,9	101,7	100,6	101,8	Health
Transport	106,4	91,5	103,1	103,7	Transport
Rekreacja i kultura	99,2	100,5	101,1	101,8	Recreation and culture
Edukacja	102,6	101,3	101,3	101,8	Education

TABL. 2 (205). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ryż — za 1 kg	4,05	3,60	3,87	3,77	Rice — per kg
Chleb pszenno-żytni — za 0,5 kg	1,79	2,05	2,07	2,19	Wheat-rye bread — per 0,5 kg
Makaron jajeczny — za 400 g	3,56	3,87	3,93	4,00	Egg pasta — per 400 g
Mąka pszenna — za 1 kg	1,88	2,25	2,43	2,43	Wheat flour — per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) — za 1 kg	24,30	29,96	29,80	30,20	Beef meat, bone-in (roast beef) — per kg
Mięso wieprzowe bez kości (schab środkowy) ^b — za 1 kg	13,13	13,71	17,58	16,90	Pork meat, boneless (centre loin) ^a — per kg
Kurczęta patroszone — za 1 kg	6,23	7,10	7,16	7,38	Disembowelled chicken — per kg
Szynka wieprzowa gotowana — za 1 kg	22,45	24,65	27,34	28,40	Pork ham, boiled — per kg
Kielbasa wędzona — za 1 kg	13,83	17,45	17,71	18,38	Smoked sausage — per kg
Filety z morszczuka mrożone — za 1 kg	16,24	21,88	24,06	24,51	Fillets of hake, frozen — per kg
Karp świeży — za 1 kg	13,61	14,44	16,00	16,58	Fresh carp — per kg
Śledź solony odgłowiony — za 1 kg	8,75	12,32	12,82	13,07	Salted herring, headless — per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3–3,5 %, sterylizowane — za 1 l	2,52	2,86	2,79	2,82	Cows' milk, fat content 3–3,5 %, sterilized — per l
Ser twarogowy półtłusty — za 1 kg	11,95	12,55	13,04	14,04	Semi-fat cottage cheese — per kg
Ser dojrzewający — za 1 kg	18,41 ^b	20,51	21,72	21,90	Ripening cheese — per kg
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% ^c — za 200 g	1,71	1,73	1,78	1,92	Sour cream, fat content 18% ^c — per 200 g
Jaja kurze świeże — za 1 szt.	0,46	0,48	0,51	0,63	Hen eggs, fresh — per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% — za 200 g	4,11	4,23	6,10	6,68	Fresh butter, fat content about 82,5% — per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej — za 1 l	5,59	5,48	5,82	5,82	Rape-oil, domestic production — per l
Pomarańcze — za 1 kg	5,73	4,99	5,91	5,86	Oranges — per kg
Jabłka ^d — za 1 kg	2,50	2,61	3,05	3,27	Apples ^d — per kg

a Do 2016 r. — z kością. b Ser dojrzewający „Gouda”. c W 2010 r. za 200 ml. d Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

a Until 2016 — bone in. b Ripening “Gouda” cheese. c In 2010 year: per 200 ml. d Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABLE 2 (205). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Buraki ^a — za 1 kg	1,59	1,74	1,80	1,91	Beetroots ^a — per kg
Marchew ^a — za 1 kg	1,85	2,37	1,95	2,78	Carrots ^a — per kg
Ziemniaki ^a — za 1 kg	1,21	1,07	1,15	1,30	Potatoes ^a — per kg
Cukier biały kryształ — za 1 kg	2,61	2,15	3,08	2,32	White sugar, crystallized — per kg
Kawa naturalna mielona — za 250 g	5,44	6,67	6,85	7,16	Natural coffee, ground — per 250 g
Herbata czarna, liściasta — za 100 g	3,40	3,95	4,09	4,24	Black tea, leaf — per 100 g
Wódka czysta 40% ^b — za 0,5 l	19,60	25,08	24,52	25,08	Pure vodka 40% ^b — per 0,5 l
Papierosy — za 20 szt.	9,32 ^c	12,89	13,94	14,08	Cigarettes — per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny ^b — za 1 kpl.	517,51	578,42	558,94	502,58	Men's suit, fabric of wool ^b — per set
Półbuty męskie skórzane, na podszwie nieskórzanej — za 1 parę	181,21	199,36	199,98	202,40	Men's low leather shoes with non-leather sole — per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszwie nieskórzanej — za 1 parę	173,47	189,80	201,70	201,44	Women's low leather shoes with non-leather sole — per pair
Podzelowanie obuwia męskiego — za 1 parę	33,44	38,15	38,33	39,38	Resoling men's shoes — per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej — za 1 m ³	2,71	3,39	3,42	3,44	Cold water by municipal water-system — per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa cało-dobowa) ^d — za 1 kWh	0,57	0,64	0,64	0,64	Electricity for households (all-day tariff) ^d — per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych ^{de} — za 1 kWh	2,67	0,26	0,23	0,23	Natural net-gas, high-methanated for households ^{de} — per kWh
Węgiel kamienny — za 1 t	717,23	789,68	827,27	891,62	Hard coal — per t
Ciepła woda — za 1 m ³	17,94	21,04	21,64	21,79	Hot water — per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych — za 1 m ² p u	3,71	3,50	2,99	3,04	Heating of dwellings — per 1 m ² of usable floor space
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l ^f	1244	1058	1647	1706	Fridge-freezer, capacity about 340 l ^f
Pralka automatyczna typu domowego, na 5-7 kg suchej bielizny ^g	1146	1257	1284	1300	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5-7 kg ^g
Odkurzacz typu domowego	365,29	308,65	319,20	345,04	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	184,40	190,15	209,03	216,33	Iron with duschsystem
Proszek do prania — za 300 g ^h	4,44	5,45	5,17	5,22	Washing powder — per 300 g ^h
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa — za 1l	4,59	4,69	4,65	4,96	Unleaded 95 octane motor petrol — per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,28	2,59	2,61	2,61	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna — za 5 km	12,94	14,67	14,83	15,00	Taxi daily fare — for 5 km distance
Bilet normalny do kina	16,31	20,38	21,27	22,40	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	57,23	68,91	77,23	81,92	Women's cold wave
Mocznik nawozowy 46 % N — za 25 kg	29,37	37,79	35,05	34,68	Urea, nutritive content 46 % N — per 25 kg
Badanie kliniczne krwi	22,41	24,13	27,66	30,75	Cow's clinical examination

a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku. b Z uwagi na zmianę (od 2015 r.) reprezentanta objętego badaniem cen dane są nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. c Papierosy „Mars”. d Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. e W 2010 r. — za 1 m³. f W 2010 r. — pojemność ok. 300 l. g W 2010 r. — na 5 kg suchej bielizny. h W 2010 r. — za 400 g; w 2015 r. — za 280 g.

a Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year. b Due to the changes of representative (since 2015) item covered by the price survey data not fully comparable to those published in the previous Yearbook. c Cigarettes “Mars”. d Including standing and variable charges. e In 2010 — per 1 m³. f In 2010 — capacity about 300 l. g In 2010 — dry-lined capacity not exceeding 5 kg. h In 2010 — per 400 g; in 2015 — per 280 g.

TABL. 3 (206). PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych — za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds — per dt:
pszenicy	60,36	69,16	70,09	72,58	wheat
żyta	41,45	52,81	54,90	62,14	rye
jęczmienia	48,09	60,08	61,36	68,94	barley
owsa i mieszanek zbożowych	34,49	50,84	55,19	56,59	oats and cereal mixed
pszenżyta	46,17	58,32	60,00	65,22	triticale
Ziemniaki — za 1 dt	32,68	35,30	30,50	35,98	Potatoes — per dt
w tym jadalne (bez wczesnych)	63,78	55,48	49,32	55,19	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe — za 1 dt	11,36	12,07	9,89	11,76	Sugar beets — per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy — za 1 dt	129,80	149,10	156,98	155,71	Industrial rape and turnip rape — per dt
Liście tytoniu — za 1 dt	431,69	705,06	703,89	841,91	Raw tobacco — per dt
Chmiel surowy — za 1 dt	1193	1650	2367	2336	Raw hop — per dt
Żywiec rzeźny — za 1 kg:					Animals for slaughter — per kg:
bydło (bez cieląt)	4,64	6,19	6,44	7,03	cattle (excluding calves)
cielęta	6,48	8,12	4,68	8,54	calves
trzoda chlewna	3,98	4,38	5,09	4,46	pigs
Mleko krowie — za 1 l	1,05	1,07	1,33	1,29	Cows' milk — per l
Jaja kurze konsumpcyjne — za 1 szt.	0,17	0,21	0,27	0,23	Consumer hen eggs — per piece

TABL. 4 (207). PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż — za 1 dt:					Cereal grain — per dt
pszenicy	58,25	73,35	78,17	80,09	wheat
żyta	54,02	52,36	60,66	60,87	rye
jęczmienia	52,67	68,20	73,92	76,18	barley
owsa	45,54	62,30	68,83	68,88	oats
pszenżyta	51,47	61,70	67,49	69,31	triticale
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych) — za 1 dt	98,56	88,21	88,44	96,82	Potatoes (excluding edible early kinds) — per dt
Prosię na chów za 1 szt.	132,85	136,73	176,79	158,33	Piglet per head
Jaja kurze — za 1 szt.	0,46	0,60	0,63	0,70	Hen eggs — per piece

Uwagi ogólne

General notes

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. Gospodarstwo rolne to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniela) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej — utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1312, z późniejszymi zmianami) — prezentuje się w podziale na: po-

Agriculture

1. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. An agricultural holding is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land,
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

An agricultural activity includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. The agricultural land area including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition — maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law of 5th February 2015 on payments under direct support schemes (uniform text Journal of Laws 2018 item 1312 with later amendments) — is presented on the basis of a

wierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw permanentnych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

W 2015 r. dane o powierzchni upraw drzew i krzewów owocowych nie uwzględniały już upraw poza sadami, ale dane o zbiorach z tego okresu obejmowały produkcję owoców zarówno w sadach, jak i poza sadami. Od 2016 r. dane dotyczące powierzchni i zbiorów owoców z drzew i krzewów odnoszą się jedynie do ich upraw w sadach.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (sady), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywności rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego — stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczone: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt

division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic cultivation of this species.

In 2015 data on the cultivation area of fruit trees and fruit bushes had not include cultivation outside the orchards, but data on crop production from that period included fruit production in orchards as well as outside. Since 2016 data on area and fruit production from fruit trees and bushes have related to orchards only.

Since 2014 the area of vegetables, fruit and strawberries have been estimated only by the field location.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (harvests for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock — the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock — the basic and working herd). Final output, as op-

gospodarskich (inwentarza żywego — stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach. Produkcja towarowa w poszczególnych grupach podmiotów jest pomniejszana o wartość produktów rolnych zakupionych bezpośrednio od innych grup podmiotów gospodarczych, równocześnie produkcja towarowa podmiotów gospodarczych, które dokonują sprzedaży, jest powiększona o tę wartość. Produkcja towarowa nie obejmuje obrotów między poszczególnymi podmiotami gospodarczymi zaliczonymi do tej samej grupy podmiotów i sprzedaży produktów rolnych przez spółdzielnie produkcji rolnej — członkom tych spółdzielni.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej — ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji — średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

6. Dane o produkcji, płonach i skupie zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta — jeśli nie zaznaczono inaczej — nie obejmują mieszanek zbożowych.

7. Pozostałe uprawy to: warzywa, truskawki, uprawy na nawozy zielone, wysadki okopowych oraz inne, np. zioła.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorie).

Uprawy **pastewne** obejmują: okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.), motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna, esparceta, seradela, komornica, nostrzyk i inne na zielonkę) z innymi pastewnymi i trawami, a także kukurydżę na zielonkę oraz strączkowe pastewne

posed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces. The value of agricultural market output in the various entity groups is decreased by the value of agricultural products purchased directly from other groups of economic entities and simultaneously the market output of economic entities which conduct the sale is increased by this value. Market output does not include turnover between individual economic entities included in the same entity group and agricultural product sales by agricultural production cooperatives to their members.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area crop payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

The average national current prices for the year preceding surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales — prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production — average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

6. Data regarding the production, yields and procurement of pulses and oilseeds plants as well as cereals concerns grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.

7. Other plants include: vegetables, strawberries, green manure, seedlings of roots plants, others, i.e. herbs.

Pulses for grain include: edible pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g., pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: fodder root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip), pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne sainfoin, serradella, trefoil, melilot and others for green forage) with other legumes for fodder and fodder grass, as well as maize for green forage and pulses for green forage.

8. Data regarding the production of animals for

na zielonkę.

8. Dane o **produkcji żywca rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. Produkcja żywca rzeźnego zbilansowana jest importem i eksportem zwierząt żywych.

9. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

10. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

11. Dane o **atestowanych gospodarstwach ekologicznych** zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975).

12. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

13. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto — jeśli nie zaznaczono inaczej — użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.

14. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 lipca do 30 czerwca (np. rok gospodarczy 2017/18 oznacza okres od 1 lipca 2017 r. do 30 czerwca 2018 r.).

15. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — **prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.**

16. Dane za 2010 r. w zakresie użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników, zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 czerwca.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

- 1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
 - a) Skarbu Państwa — zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w wieczność przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”) nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (do 31 sierpnia 2017 r. —

slaughter concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. Production of animals for slaughter is balanced by import and export of live animals.

9. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

10. **Procurement of agricultural products** includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

11. Data on **certified organic farms** have been elaborated on the basis of producers registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25 June 2009 on organic farming (Journal of Laws No. 116, item 975).

12. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

13. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated.

14. Farming years cover the period from 1st July to 30th June (e.g. the 2017/18 farming year covers the period from 1st July 2017 to 30th June 2018).

15. **Data**, unless otherwise stated, **are presented by the official residence of the land user.**

16. Data for 2010 in terms of land use, sown area, livestock, tractors, consumption of mineral or chemical and lime fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 — as of 30th June.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

- 1) **public forests** owned by:
 - a) the State Treasury — managed and utilized temporarily or perpetually by:
 - State Forests National Forest Holding (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Support Centre for Agriculture (until 31st August 2017 — Agricultural Property Agency,
 - b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status),

- Agencja Nieruchomości Rolnych),
 b) gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu),
 c) innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

- a) osób fizycznych,
 b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
 c) spółdzielni produkcji rolniczej,
 d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub stanowiące rezerwy przyrody, wchodzące w skład parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1—20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie — 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21—40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszłorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione naturalnie lub sztucznie oraz drzewostany młodszycy klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszłorębne użytkowane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się na wzajem na całej powierzchni, w których prowadzo-

- c) other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;

2) **private forests** owned by:

- a) natural persons,
 b) land held in common by all or part of the residents of a village,
 c) agricultural production cooperatives,
 d) other legal persons.

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years (until 2008 — 2 years) as well as crops and greenwoods in the age category I (1—20 years), with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in the age category II (21—40 years) with planting of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in age category III, or higher (41 years or more) with planting of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity, being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed naturally or artificially, as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selections structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of

ne są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrosli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną, tj. na gruntach nieleśnych.

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami i terenami zieleni w miastach i na wsiach. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: lasów i gruntów leśnych, gruntów przeznaczonych prawomocnymi decyzjami do zalesienia, sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urzędzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik lesistości (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

4. Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące morskie wody wewnętrzne, powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. — zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz.U. 2019, poz. 393) — do powierzchni lądowej zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

5. Dane w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

the forest are conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on the land previously outside silviculture (not included in forest area).

Trees and shrubs outside the forest are productive or protective clusters in areas excluding forests and green land with cities and rural. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term do not include forests, forest land and land designated for afforestation, in accordance with lawful decisions, orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.

4. Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. internal marine water, surface flowing waters and surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction date 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2019, item 393) — since 2012 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

5. Data in the rows according to wood assortments were compiled on the basis quality-size classification defined by Polish Norms.

Rolnictwo

Agriculture

TABLE 1 (208). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	68,1	.	.	.	Agricultural holdings ^b in thousand
w tym gospodarstwa indywidualne	67,8	.	.	.	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	1078,8	1064,0	1065,6	1097,6	Agricultural land area (as of June) ^b in thousand ha
w tym gospodarstwa indywidualne	939,9	965,7	975,9	1009,7	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	55,2	50,9	52,1	53,3	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	56,5	52,1	53,5	54,4	of which private farms
ziemniaków ^c	2,1	1,8	2,5	2,9	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	2,2	1,9	2,6	3,0	of which private farms
roślin przemysłowych	18,8	16,9	15,6	11,7	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	17,6	16,1	14,5	10,8	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	37,6	39,3	44,0	33,8	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	36,0	37,8	42,6	33,2	of which private farms
ziemniaków ^c	232	251	290	214	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	229	246	290	210	of which private farms
rzepaku i rzepiku	28,6	28,6	31,0	22,2	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	28,0	27,2	30,6	21,6	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bde} na 100 ha użytków rolnych	60,4	56,7	56,4	54,9	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bde} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	64,0	54,1	57,8	55,9	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	38,0	33,4	29,4	31,9	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	37,9	32,9	28,4	31,3	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^{be} w %	10,6	9,4	9,4	10,3	Share of sows in pig stocks (as of June) ^{be} in %
w tym gospodarstwa indywidualne	10,1	9,3	9,2	10,4	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^f na 1 ha użytków rolnych w kg	299,6	343,0	324,3	385,8	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^f per 1 ha of agricultural land in kg

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 286. e W 2010 r. – stan trzody chlewnej w końcu lipca. f Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej.

a See general notes, item 3 on page 271. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Since 2010 excluding kitchen gardens. d See note to the table 11 on page 286. e In 2010 – pigs as of the end of July. f Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight.

TABL. 1 (208). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a (dok.)**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Produkcja mleka krowiego w I:					Production of cows' milk in I:
na 1 ha użytków rolnych	805,1	872,4	877,4	954,6	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	808,9	775,6	825,9	903,2	of which private farms
na 1 krowę	4683	5865	6093	6568	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	4438	5660	5858	6321	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b					Agricultural tractors (as of June) ^b per
na 100 ha użytków rolnych w szt	8,2	.	.	.	100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	9,2	.	.	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wielo- składnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{bc} na 1 ha użytków rolnych w kg	155,7	183,9	201,4	190,5	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{bc} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	155,0	181,0	199,5	189,8	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18.

a See general notes, item 3 on page 271. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18 farming years.

TABL. 2 (209). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW**
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne	SPECIFICATION	
	Grand total	Of which private farms		
	w ha	in ha		
OGÓŁEM	2010 ^a	1078788	939856	TOTAL
	2015	1064011	965675	
	2017	1065560	975945	
	2018	1097622	1009665	
W dobrej kulturze rolnej		1093513	1006596	In good agricultural condition
Pod zasiewami		966655	887472	Sown area
Grunty ugorowane		7283	6907	Fallow land
Uprawy trwałe		18825	18563	Permanent crops
w tym sady		18391	18130	of which orchards
Ogrody przydomowe		1154	1145	Kitchen gardens
Łąki trwałe		86255	80161	Permanent meadows
Pastwiska trwałe		13342	12348	Permanent pastures
Pozostałe		4108	3069	Others

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego.
a Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (210). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**

Stan w czerwcu
FARMS BY AREA GROUPS^a
As of June

LATA YEARS	Gospodarstwa Farms									Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
	w tys. in thousand	o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach with agricultural land area of – in percent								ogółem total	w tym użytki rolne of which agricultural land
		do 1,00 ha up to	1,01– –1,99	2,00– –4,99	5,00– –9,99	10,00– –14,99	15,00– –19,99	20,00– –49,99	50,00 i więcej and more		

OGÓŁEM TOTAL

2010	68,1	1,6	11,6	19,4	24,1	15,7	9,3	14,8	3,5	18,10	15,83
2013	65,1	1,8	11,9	19,1	22,6	15,3	9,7	15,4	4,3	17,51	16,16
2016	63,8	1,6	10,5	21,6	22,3	15,5	8,7	15,4	4,4	17,35	16,15

w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms

2010	67,8	1,6	11,7	19,4	24,2	15,8	9,4	14,8	3,2	15,80	13,85
2013	64,8	1,8	11,9	19,2	22,6	15,3	9,7	15,4	4,0	15,85	14,61
2016	63,5	1,6	10,6	21,7	22,4	15,5	8,7	15,4	4,1	15,81	14,69

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a See general notes, item 3 on page 271; in 2010 data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4 (211). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
	rok poprzedni = 100				previous year = 100				
Produkcja globalna	95,8	91,4	110,6	99,6	96,2	91,7	111,2	98,9	Gross output
roślinna	91,9	90,6	106,6	109,1	93,2	90,9	107,4	108,1	crop
zwierzęca	99,7	92,2	115,0	90,4	99,1	92,4	115,3	89,9	animal
Produkcja końcowa	96,2	92,7	110,4	101,5	95,4	93,0	111,5	100,6	Final output
roślinna	91,4	93,3	104,2	118,4	89,8	93,6	106,0	117,3	crop
zwierzęca	99,4	92,2	115,4	90,5	98,8	92,6	115,7	89,9	animal
Produkcja towarowa	96,0	96,2	107,4	101,1	95,0	96,5	108,2	96,2	Market output
roślinna	86,4	96,6	101,7	121,8	83,6	96,4	103,9	110,2	crop
zwierzęca	103,3	95,9	111,6	88,0	103,2	96,5	111,3	87,6	animal

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1 na str. 24.

a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1 on page 24.

TABLE 5 (212). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent				
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	48,7	50,4	50,6	54,1	Crop output
Zboża	15,9	19,1	18,9	20,3	Cereals
w tym zboża podstawowe	13,4	15,4	14,1	15,6	of which basic cereals
w tym: pszenica	7,1	8,8	7,8	8,2	of which: wheat
żyto	0,9	0,9	1,1	1,4	rye
jęczmień	2,3	2,1	2,4	2,8	barley
Ziemniaki	2,8	2,9	3,9	5,1	Potatoes
Przemysłowe	11,2	9,0	8,4	7,9	Industrial
w tym buraki cukrowe	3,7	2,9	4,0	3,9	of which sugar beets
Warzywa	8,1	10,8	10,8	11,4	Vegetables
Owoce	1,5	1,8	2,0	1,7	Fruit
Siano łąkowe	1,7	0,6	0,7	0,8	Meadow hay
Pozostałe	7,5	6,2	6,0	6,9	Others
Produkcja zwierzęca	51,3	49,6	49,4	45,9	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	32,1	29,6	30,6	27,1	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	3,6	5,4	6,3	7,0	cattle (excluding calves)
cielęta	0,3	0,1	0,0	0,0	calves
trzoda chlewna	20,5	16,2	16,0	12,4	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	7,5	7,8	8,3	7,7	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	-0,0	-0,9	1,0	1,3	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	14,5	17,3	14,6	14,1	Cows' milk
Jaja kurze	3,0	2,3	2,0	2,9	Hen eggs
Obornik	1,5	1,0	0,9	.	Manure
Pozostałe	0,2	0,3	0,3	0,5	Others
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	38,7	40,0	40,2	46,8	Crop output
Zboża	11,0	13,5	13,9	17,2	Cereals
w tym zboża podstawowe	10,0	11,6	11,1	13,9	of which basic cereals
w tym: pszenica	10,0	9,0	8,8	10,8	of which: wheat
żyto	0,5	0,9	1,0	1,6	rye
jęczmień	0,6	0,6	0,5	0,7	barley
Ziemniaki	2,0	2,5	3,4	3,9	Potatoes
Przemysłowe	13,7	9,6	8,2	10,3	Industrial
w tym buraki cukrowe	5,0	3,9	5,0	5,6	of which sugar beets
Warzywa	9,2	10,9	11,3	11,7	Vegetables
Owoce	1,9	2,1	2,3	2,1	Fruit
Pozostałe	0,9	1,4	1,2	1,6	Others

^a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1 na str. 24. ^b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

^a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1 on page 24. ^b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABLE 5 (212). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent				
PRODUKCJA TOWAROWA (dok.) MARKET OUTPUT (cont.)					
Produkcja zwierzęca	61,3	60,0	59,8	53,2	Animal output
Żywiec rzeźny ^a	40,4	36,8	39,6	32,9	Animals for slaughter ^a
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	4,8	6,9	8,1	8,6	cattle (excluding calves)
cielęta	0,3	0,1	0,0	0,0	calves
trzoda chlewna	25,1	20,2	20,7	14,7	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	9,9	9,7	10,8	9,5	poultry
Mleko krowie	17,6	20,3	17,7	16,6	Cows' milk
Jaja kurze	3,2	2,5	2,2	3,2	Hen eggs
Pozostałe	0,1	0,4	0,3	0,5	Others

a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABLE 6 (213). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**
Stan w czerwcu
SOWN AREA^a
As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem	w tym	
				total	gospodarstwa indywidualne of which private farms	
w ha in ha						
OGÓŁEM	898500	945994	941807	966655	887472	TOTAL
Zboża	594602	616516	617411	679888	631582	Cereals
zboża podstawowe	496250	481679	490358	515631	482556	basic cereals
pszenica	190306	219264	212427	249233	225752	wheat
żyto	62626	44413	63014	62257	59888	rye
jęczmień	105671	86140	104911	105739	102643	barley
owies	15798	9980	10255	12959	11634	oats
pszenżyto	121849	121882	99751	85443	82639	triticale
mieszanki zbożowe	65872	46835	54832	70265	70052	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe zbożowe	1319	1636	1091	551	449	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno	31163	86368	71130	93441	78525	maize for grain
Strączkowe	11646	22902	17314	18167	16570	Pulses
konsumpcyjne	2619	5941	3430	4692	4469	edible
pastewne ^b	9027	16961	13884	13475	12101	feed ^b

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Including cereal and pulse mixed for grain.

TABL. 6 (213). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a (dok.)**

Stan w czerwcu
SOWN AREA^a (cont.)
As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
w ha in ha						
Ziemniaki	18598	17059	23781	27754	26653	Potatoes
Przemysłowe	169356	159458	146871	113282	96237	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	38363	37102	44797	46297	41460	sugar beets
oleiste	128374	119931	101934	65745	53547	oilseeds
w tym rzepak i rzepik	125880	117408	98967	63681	51558	of which rape and turnip rape
Pastewne	76734	97398	93666	87511	78555	Feed
w tym:						of which:
okopowe	2032	1261	834	479	476	root plants
kukurydza na paszę	46255	64551	60500	58504	52867	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^b	27564	32661	42764	40053	37875	Other crops ^b

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (214). **ZBIORY I PŁONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**

SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2011–2015 ^a	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

ZBIORY w t PRODUCTION in t

Zboża	2566598	2439362	2873105	2455959	2202005	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	1890960	1890933	2156850	1744924	1602169	basic cereals
pszenica	912033	995449	1066393	955231	846762	wheat
żyto	169112	119869	198571	153320	145528	rye
jęczmień	370966	275366	420305	317141	305466	barley
owies	40164	27014	33858	29935	26177	oats
pszenżyto	398686	473235	437723	289297	278237	triticale
mieszanki zbożowe	203862	136873	199020	187373	187014	cereal mixed
Ziemniaki	434249	427390	689121	593260	559713	Potatoes
Buraki cukrowe	2171392	1750701	3179174	2761015	2532921	Sugar beets
Rzepak i rzepik	279321	335778	306883	141431	111175	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	431458	352420	474127	389258	371888	Meadow hay

a Przeciętne roczne.

a Annual averages.

TABLE 7 (214). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPLODÓW (dok.)**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS (cont.)

ZIEMIOPLODY	2011–2015 ^a	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Zboża	41,7	39,6	46,5	36,1	34,9	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	39,9	39,3	44,0	33,8	33,2	basic cereals
pszenica	46,6	45,4	50,2	38,3	37,5	wheat
żyto	28,6	27,0	31,5	24,6	24,3	rye
jęczmień	35,7	32,0	40,1	30,0	29,8	barley
owies	29,5	27,1	33,0	23,1	22,5	oats
pszenżyto	39,5	38,8	43,9	33,9	33,7	triticale
mieszanki zbożowe	32,4	29,2	36,3	26,7	26,7	cereal mixed
Ziemniaki	245	251	290	214	210	Potatoes
Buraki cukrowe	572	472	710	596	611	Sugar beets
Rzepak i rzepik	28,3	28,6	31,0	22,2	21,6	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	50,5	42,3	54,0	45,1	46,4	Meadow hay

a Przeciętne roczne.
a Annual averages.

TABLE 8 (215). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2015	2017	2018		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June					
OGÓŁEM	24533	25418	24267	23249	TOTAL
Kapusta	1491	1299	1387	1379	Cabbages
Kalafiorzy	1462	1366	1296	1290	Cauliflowers
Cebula	5758	6402	6218	6100	Onions
Marchew jadalna	3044	3037	2974	2910	Carrots
Buraki ćwikłowe	909	919	916	910	Beetroots
Ogórki	1429	1136	1103	1100	Cucumbers
Pomidory	2089	1906	1890	1856	Tomatoes
Pozostałe ^b	8351	9353	8485	7705	Others ^b

a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 271. b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

a Including kitchen gardens; see general notes item 4 on page 271. b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABLE 8 (215). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a (dok.)**
 AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a (cont.)

WARZYWA	2015	2017	2018		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

ZBIORY w t PRODUCTION in t

OGÓŁEM	538686	622258	528374	514118	TOTAL
Kapusta	54423	50614	47753	47561	Cabbages
Kalafiory	22926	24565	20689	20640	Cauliflowers
Cebula	138941	177345	150401	148840	Onions
Marchew jadalna	105522	121840	100483	97485	Carrots
Buraki ówikłowe	24833	27803	24127	23933	Beetroots
Ogórki	18576	16344	14029	13970	Cucumbers
Pomidory	68173	69928	66811	64960	Tomatoes
Pozostałe ^b	105293	133819	104081	96729	Others ^b

PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt

Kapusta	365	390	344	345	Cabbages
Kalafiory	157	180	160	160	Cauliflowers
Cebula	241	277	242	244	Onions
Marchew jadalna	347	401	338	335	Carrots
Buraki ówikłowe	273	303	263	263	Beetroots
Ogórki	130	144	127	127	Cucumbers
Pomidory	326	367	353	350	Tomatoes
Pozostałe ^b	126	143	123	126	Others ^b

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 271. ^b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

^a Including kitchen gardens; see general notes item 4 on page 271. ^b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABLE 9 (216). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH^a**
 AREA AND PRODUCTION OF TREE FRUIT IN ORCHARDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June

OGÓŁEM	6813	6737	6697	6440	TOTAL
Jabłonie	3415	3384	3374	3194	Apples
Grusze	476	437	435	398	Pears
Śliwy	715	725	723	710	Plums
Wiśnie	1430	1423	1416	1390	Cherries
Czereśnie	565	563	543	542	Sweet cherries
Pozostałe ^b	212	207	206	206	Others ^b

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 271. ^b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie.

^a See general notes, item 4 on page 271. ^b Peaches, apricots, walnuts.

TABLE 9 (216). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH^a (dok.)**
 AREA AND PRODUCTION OF TREE FRUIT IN ORCHARDS^a (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
ZBIORY ^b w t PRODUCTION ^b in t					
OGÓŁEM	66300	64418	80292	74475	TOTAL
Jabłka	50050	50022	60687	55888	Apples
Gruszki	2321	2596	3220	2686	Pears
Śliwki	3522	4651	5553	5305	Plums
Wiśnie	7409	5185	7453	7228	Cherries
Czereśnie	2429	1435	2722	2710	Sweet cherries
Pozostałe ^c	568	530	657	657	Others ^c

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 271. b W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami. c Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie.

a See general notes, item 4 on page 271. b In 2015 fruit harvested in orchards and outside. c Peaches, apricots, walnuts.

TABLE 10 (217). **POWIERZCHNIA I ZBIORY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH^a**
 AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a

OWOCE	2015	2017	2018		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June					
Truskawki ^b	1329	1485	1459	1434	Strawberries ^b
Maliny ^c	187	180	181	180	Raspberries ^c
Porzeczki	1048	1040	1010	1010	Currants
Agrest	127	121	125	125	Gooseberries
Pozostałe ^d	211	274	234	231	Others ^d

ZBIORY^e w t PRODUCTION^e in t

OGÓŁEM	12299	12241	11803	11632	TOTAL
Truskawki ^b	5229	5498	5003	4861	Strawberries ^b
Maliny ^c	471	541	591	585	Raspberries ^c
Porzeczki	5206	4929	4878	4871	Currants
Agrest	772	632	698	698	Gooseberries
Pozostałe ^d	621	642	634	617	Others ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 271. b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. c Łącznie z jeżyną bezkolcową. d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. e W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4 on page 271. b Including wild strawberries; including kitchen gardens. c Including thornless blackberry. d Chokeberry, highbush blueberry, vine, hazel and others. e In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 11 (218). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA I OWCE^a**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS AND SHEEP^a

As of June

WYSZCZEGÓNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
W SZTUKACH IN HEADS									
Bydło	465546	495687	510803	509855	425150	456517	472507	473244	Cattle
w tym krowy	176787	165581	149964	162881	160952	150204	133971	147904	of which cows
Trzoda chlewna ^b	1789477	1325008	1225067	1242033	1680231	1270318	1186681	1182358	Pigs ^b
w tym lochy	189998	124472	115249	128312	170538	117884	109617	122782	of which sows
Owce	14084	7703	9798	7700	11305	6944	9042	7025	Sheep
w tym maciorki	9974	5634	5551	4259	8466	5114	5041	3821	of which ewes
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	651329	603739 ^c	601248 ^d	602867 ^d	601841	563736 ^c	564392 ^d	564172 ^d	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)
NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt. PER 100 ha of AGRICULTURAL LAND in heads									
Bydło	43,2	46,6	47,9	46,5	45,2	43,8	48,4	46,9	Cattle
w tym krowy	16,4	15,6	14,1	14,8	17,1	14,4	13,7	14,6	of which cows
Trzoda chlewna ^b	165,9	124,5	115,0	113,2	178,8	121,8	121,6	117,1	Pigs ^b
w tym lochy	17,6	11,7	10,8	11,7	18,1	11,3	11,2	12,2	of which sows
Owce	1,3	0,7	0,9	0,7	1,2	0,7	0,9	0,7	Sheep
w tym maciorki	0,9	0,5	0,5	0,4	0,9	0,5	0,5	0,4	of which ewes
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	60,4	56,7 ^c	56,4 ^d	54,9 ^d	64,0	54,1 ^c	57,8 ^d	55,9 ^d	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b W 2010 r. – stan w końcu lipca. c Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r. d Do obliczeń przyjęto stan koni z 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła — 0,8, dla trzody chlewnej — 0,15, dla owiec — 0,08, dla koni — 1,0.

a See general notes, item 3 on page 271; in 2010 data of the Agricultural Census. b In 2010 – as of the end of July. c For the calculation we use the horse stocks of 2013. d For the calculation we use the horse stock of 2016.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle — 0.8, for pigs — 0.15, for sheep — 0.08, for horses — 1.0.

TABL. 12 (219). **DRÓB^a**
 Stan w końcu roku
 POULTRY^a
 As of the end of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem grand total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	7662,2	6666,9	11813,6	10513,9	9496,4	Hens in thousand heads
w tym nioski	2011,8	1721,7	1971,3	1850,9	1573,5	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	109,8	76,9	79,7	84,9	60,0	Geese in thousand heads
Indyki w tys. szt.	74,1	373,9	298,7	557,2	434,3	Turkeys in thousand heads
Kaczki ^b w tys. szt.	119,3	81,6	76,2	83,7	81,2	Ducks ^b in thousand heads
Kury na 100 ha użytków rolnych w ^c szt.	710,3	626,6	1108,7	957,9	940,6	Hens per 100 ha of agricultural land ^c in heads
w tym nioski	186,5	161,8	185,0	168,6	155,8	of which laying hens

a W latach 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271.

a In 2010 and 2015 aged more than 2 weeks. b Including other poultry. c See general notes, item 3 on page 271.

TABL. 13 (220). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a**
 PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS						
Bydło (bez cieląt)	73,9	114,6	152,0	139,4	129,9	Cattle (excluding calves)
Cielęta	22,3	4,1	0,7	-0,5	-0,4	Calves
Trzoda chlewna	2171,6	1818,2	1353,0	1692,3	1607,7	Pigs
Owce	2,2	6,0	6,6	8,0	7,5	Sheep
Konie	2,3	1,6	0,2	0,1	0,1	Horses
W TYSIĄCACH TON WAGI ŻYWEJ IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT						
Bydło (bez cieląt)	44,9	69,9	91,8	87,5	82,1	Cattle (excluding calves)
Cielęta	2,1	0,4	0,1	-0,1	-0,1	Calves
Trzoda chlewna	256,1	262,2	209,6	294,5	284,3	Pigs
Owce	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	Sheep
Konie	1,3	0,9	0,1	0,1	0,1	Horses
Drób	117,1	147,5	163,1	166,3	150,4	Poultry
Kozy i króliki	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	Goats and rabbits

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animal for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (221). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
 PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	323,2	364,9	345,6	423,5	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	307,9	346,5	326,5	401,7	meat and fats
wołowe	23,4	36,5	47,2	45,3	beef
cielęce	1,2	0,3	0,0	-0,1	veal
wieprzowe	199,7	204,5	163,5	229,7	pork
baranie	0,0	0,1	0,1	0,1	mutton
końskie	0,7	0,5	0,1	0,0	horseflesh
drobiowe	82,0	103,2	114,1	125,2	poultry
kozy i królicze ^b	0,8	1,4	1,5	1,4	goat and rabbit ^b
podroby	15,3	18,4	19,1	21,8	pluck
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in kg					
OGÓŁEM	299,6	343,0	324,3	385,8	TOTAL

a W wadze poubojowej cieplej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b Łącznie z dziczyzną. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. b Including game. c See general notes, item 3 on page 271.

TABL. 15 (222). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
 PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem grand total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	868,6	928,3	935,0	1047,8	911,9	in million litres
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	80,5	87,2	87,7	95,5	90,3	per 100 ha agricultural land ^a in thousand l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4683	5865	6093	6568	6321	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	432,0	346,0	417,9	405,8	339,1	Eggs production in million units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt.	212	201	227	209	200	Average annual number of eggs per laying hen in units

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271.

a See general notes, item 3 on page 271.

TABL. 16 (223). **CIĄGNIKI ROLNICZE**
 Stan w czerwcu
 AGRICULTURAL TRACTORS
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach 2010 ^a	88410	86425	In units
2013	89203	87500	
2016	93364	91512	
Powierzchnia użytków rolnych ^b na 1 ciągnik w ha 2010 ^a	12,2	10,9	Agricultural land area ^b per tractor in ha
2013	11,8	10,8	
2016	11,0	10,2	

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b See general notes, item 3 on page 271.

N o t e. Since 2013 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (224). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH
 W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
 CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS
 OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10 ^a	2015/16	2016/17	2017/18		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TONACH IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	167986	184796	214579	209090	191598	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	97690	104582	124302	121396	110751	nitrogenous
fosforowe	33060	30813	34827	33600	30992	phosphatic
potasowe	37236	49401	55450	54094	49855	potassic
Nawozy wapniowe ^c	52041	80804	135238	97202	91601	Lime fertilizers ^c

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^d w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND^d in kg

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	155,7	179,3	201,4	190,5	189,8	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	90,6	101,5	116,7	110,6	109,7	nitrogenous
fosforowe	30,6	29,9	32,7	30,6	30,7	phosphatic
potasowe	34,5	47,9	52,0	49,3	49,4	potassic
Nawozy wapniowe ^c	48,2	78,4	126,9	88,6	90,7	Lime fertilizers ^c

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271.

a Data of the Agricultural Census 2010. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime. d See general notes, item 3 on page 271.

TABLE 18 (225). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
 VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
OGÓŁEM	3542763,4	4785698,6	5384711,2	5484327,9	4908129,8	TOTAL
Produkty roślinne	1396500,4	1831308,1	2188701,6	2032120,2	1782994,5	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	509381,3	771815,1	1124852,0	934994,5	780967,6	Cereals
w tym zboża podstawowe	453195,8	639406,7	909249,4	653419,4	554622,4	of which basic cereals
pszenica	367626,6	521592,6	755888,7	530758,9	450843,5	wheat
żyto	22413,6	34212,7	68385,9	46855,7	41594,1	rye
jęczmień	17945,1	25220,2	37004,6	28487,7	22632,4	barley
owies i mieszanki zbożowe	1133,3	1002,0	2479,7	1252,7	1003,4	oats and cereal mixed
pszenżyto	44077,1	57379,3	45490,5	46064,5	38549,1	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	504494,4	757045,2	1115761,8	927220,2	774928,1	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	448308,9	624693,1	900215,6	645700,5	548582,9	of which basic cereals
pszenica	364764,2	511935,5	751894,1	527520,9	448188,4	wheat
żyto	22202,4	33127,6	67943,8	46462,2	41360,2	rye
jęczmień	17195	23005,8	34349,9	26342,6	20726,0	barley
owies i mieszanki zbożowe	819,5	845,9	2148,4	913,9	692,7	oats and cereal mixed
pszenżyto	43327,8	55778,3	43879,5	44460,9	37615,7	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	436,4	578,1	82,8	987,9	987,9	Edible pulses ^b
Ziemniaki	39611,1	56145,8	70844,2	87596,2	75149,3	Potatoes
Buraki cukrowe	196099,8	228251,5	299794,2	330170,5	301964,3	Sugar beets
Rzepak i rzepik	388262,4	360116,3	252851,2	195278,2	158841,9	Rape and turnip rape
Warzywa	183660,5	284798,9	268999,2	383369,7	370831,3	Vegetables
Owoce	46807,7	76994,7	133456,5	76401,8	72100,1	Fruit
Produkty zwierzęce	2146263	2954390,5	3196009,5	3452207,7	3125135,3	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	1404247	2091488,5	2091635,4	2387701,9	2248505,7	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	164549,5	412833,3	531141,8	521523,7	485984,9	cattle (excluding calves)
cielęta	816,0	1307,2	813,8	1741,5	1154,8	calves
trzoda chlewna	870882,9	1123213,6	989808,3	1274055,2	1227917,3	pigs
owce	0,3	1271,7	1349,9	1701,6	1574,3	sheep
konie	2253	3418,9	524,0	368,8	368,8	horses
drób	365745,5	549443,9	567997,7	588311,1	531505,6	poultry
Mleko krowie	701353,8	833358,9	1079475,0	1027749,9	840126,4	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne	1855,5	899,8	400,1	418,6	200,0	Consumer hen eggs

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^d w zł per 1 ha OF AGRICULTURAL LAND^d in PLN

OGÓŁEM	3284	4498	5053	4997	4861	TOTAL
Produkty: roślinne	1295	1721	2054	1851	1766	Products: crop
zwierzęce	1990	2777	2999	3145	3095	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight. d See general notes, item 3 on page 271.

TABLE 19 (226). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t	890885	1180054	1714955	1363957	1145671	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	796901	959404	1341700	918961	791239	of which basic cereals
pszenica	607675	753607	1077899	730510	629826	wheat
żyto	53969	64713	124423	75243	67491	rye
jęczmień	37121	41280	59548	40958	33059	barley
owies i mieszanki zbożowe	3171	1857	4403	2063	1670	oats and cereal mixed
pszenżyto	94965	97947	75427	70187	59193	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	883853	1159201	1705770	1354599	1138252	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	789869	938585	1329530	909626	783820	of which basic cereals
pszenica	604322	740255	1072743	726857	626802	wheat
żyto	53568	62728	132770	74775	67228	rye
jęczmień	35757	38292	55985	38212	30558	barley
owies i mieszanki zbożowe	2376	1664	3893	1615	1238	oats and cereal mixed
pszenżyto	93846	95646	73139	68167	57994	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	287	513	79	184	184	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	121215	159056	232290	243475	223335	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	1726379	1891355	3032459	2807122	2579028	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t	299119	241523	161049	125405	102636	Rape and turnip rape in t
Warzywa w t	276579	343129	421244	430744	419969	Vegetables in t
Owoce w t	37809	66074	94441	54076	48612	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	364314	467543	438015	522722	491765	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	35480	66694	82494	74181	69023	cattle (excluding calves)
cielęta	126	161	174	204	143	calves
trzoda chlewna	219053	256719	194481	285837	275571	pigs
owce	0	168	213	265	245	sheep
konie	607	579	64	42	42	horses
drób	109048	143222	160589	162193	146741	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	266202	335847	306791	383733	361398	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	665281	782145	812906	797626	668825	Cows' milk in thousand l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	11161	4338	1457	1822	739	Consumer hen eggs in thousand units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielece, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej cieplej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą; dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not incomparable with data for previous years.

TABL. 20 (227). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2010	232	6150	95	1538
2015	330	9495	33	1150
2017	260	6198	159	2133
2018	285	5781	110	1874

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.
Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo

Hunting

TABL. 21 (228). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a**
Stan w dniu 10 marca
MAJOR GAME SPECIES^a
As of 10th March

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010 ^b	2015	2017	2018	GAME SPECIES
W SZTUKACH IN HEADS					
Łosie	228	612	827	941	Moose
Daniele	2041	3674	3269	3179	Fallow deer
Muflony	65	156	185	189	Mouflons
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS					
Jelenie	6,8	10,3	9,3	9,4	Deer
Sarny	40,1	50,9	51,6	50,2	Roe deer
Dziki	10,8	13,7	8,4	2,6	Wild boars
Lisy	10,8	11,5	11,3	11,1	Foxes
Zające	40,2	60,1	63,0	62,5	Hares
Bażanty	30,3	50,1	37,3	36,8	Pheasants
Kuropatwy	10,4	13,9	10,6	9,4	Partridges

^a Dane szacunkowe; dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Estimated data; concern the hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year. ^b Data until 2010 excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Agricultural Property Agency, the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABLE 22 (229). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	GAME SPECIES
	w sztukach		in heads		
Jelenie	2490	4912	4106	3962	Deer
Daniele	818	1832	1310	1189	Fallow deer
Sarny	7727	11301	11163	10537	Roe deer
Dziki	12245	18003	15831	13564	Wild boars
Lisy	10722	10454	10541	10327	Foxes
Zające	959	443	244	382	Hares
Bażanty	20684	22485	16065	16092	Pheasants

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego.
b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych (do roku łowieckiego 2011/2012), Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data concern the hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year.
b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Agricultural Property Agency (until the hunting year 2011/2012), the Directorate Generale of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABLE 23 (230). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE^a**
Stan w dniu 10 marca
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS^a
As of 10th March

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^b	189	178	178	178	number ^b
członkowie ^c	4845	6840	7061	7124	members ^c
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	256	251	252	252	number
powierzchnia w tys. ha	1464,9	1498,3	1501,5	1502,9	area in thousand ha
w tym na gruntach leśnych	329,3	356,0	360,5	360,7	of which on forest land

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego.
b Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. c Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Źródło: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data concern the hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March at the following year.
b Data grouped according to the seat of hunting club. c Data grouped according to the seat of member of hunting club.

Source: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo

Forestry

TABL. 24 (231). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 grudnia
FOREST LAND
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM w ha	429585	431248	431836	431910	TOTAL in ha
Lasy	419619	421349	421893	421942	Forests
Publiczne	372086	372318	372459	372437	Public
zalesione	364400	364328	363393	361215	wooded
niezalesione	7686	7990	9067	11221	non-wooded
własność Skarbu Państwa	368518	368703	368833	368794	owned by the State Treasury
zalesione	360937	360823	359878	357737	wooded
niezalesione	7581	7880	8954	11058	non-wooded
w tym w zarządzie Lasów Państwowych	366781	367343	367527	367480	of which managed by the State Forests
zalesione	359309	359539	358627	356472	wooded
niezalesione	7472	7804	8899	11008	non-wooded
własność gmin ^a	3568	3592	3600	3616	gmina ^a owned
zalesione	3463	3483	3489	3453	wooded
niezalesione	105	109	111	162	non-wooded
Prywatne	47533	49032	49433	49505	Private
zalesione	45995	47827	48418	47194	wooded
niezalesione	1538	1204	1015	2311	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	9966	9899	9944	9967	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	23,3	23,4	23,5	23,5	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI ŁĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA W %	24,6	24,7	24,7	24,7	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP IN %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25 i 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2014–2018 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

Note to tables 25 and 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2014–2018 by the Bureau for Forest Management and Geodesy.

TABL. 25 (232). **POWIERZCHNIA LASÓW**

FOREST AREAS

A. **WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW**
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area							w klasie odnowienia ^a i o budowie przerębowej in renewal class ^a with a troughfell construction
		razem total	drzewostany tree stands						
			w klasie wieku in age group						
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)	
OGÓŁEM	421893	97,9	12,3	13,7	23,6	19,8	18,2	10,1	0,2
TOTAL									
w tym: of which:									
W zarządzie Lasów Państwowych Managed by the State Forests	367527	98,3	11,5	13,5	21,9	19,8	20,1	11,2	0,3
Lasy prywatne	49433	96,7	18,8	14,6	38,4	18,7	4,6	1,6	x
Private forests									

B. **WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE**
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha in ha	w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	421893	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	336884	79,9	80,9	75,3	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	327872	77,8	78,8	72,7	pine
świerk	3379	0,8	0,9	0,3	spruce
Drzewa liściaste	85009	20,1	19,1	24,7	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	5208	1,2	1,2	0,3	beech
dąb	31402	7,4	8,2	2,5	oak
grab	2646	0,6	0,5	1,6	hornbeam
brzoza	21043	5,0	4,4	7,4	birch
olsza	17792	4,2	3,5	9,4	alder
osika	1129	0,3	0,3	0,2	aspens

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Including regeneration class.

S o u r c e : data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (233). ZASOBY DRZEWNE NA PNIU
GROWING STOCK OF STANDING WOOD

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross ^a grand total timber in thousand m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^c i o budowie przebiegowej in renewal class ^c with a throughfell construction	prze- stoje ^b hold- -over- trees ^b
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM TOTAL	116679,3	99,9	1,2	8,1	25,5	23,6	25,6	15,5	0,2	0,2
w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych	104511,4	99,9	1,0	8,0	22,7	23,3	27,6	16,8	0,3	0,2
Managed by the State Forests										
Lasy prywatne	11233,8	99,9	3,1	9,3	52,5	24,8	8,0	1,9	x	0,3
Private forests										

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a grand total timber	W tym Of which			SPECIES OF TREES
		w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests		lasy prywatne private forests	
		w tys. m ³ in thous m ³	w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	116679,3	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	99731,3	85,5	85,9	82,3	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	97850,8	83,9	84,3	79,8	pine
świerk	951,3	0,8	0,9	0,5	spruce
Drzewa liściaste	16948,0	14,5	14,1	17,7	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	1002,3	0,9	0,9	x	beech
dąb	7048,4	6,0	6,7	0,8	oak
grab	532,8	0,5	0,4	1,4	hornbeam
brzoza	2598,0	2,2	2,0	4,2	birch
olsza	4414,8	3,8	3,2	7,8	alder
osika	270,3	0,2	0,2	0,6	aspens

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including regeneration class.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABLE 27 (234). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne ^a private forests ^a	
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
Powierzchnia produkcyjna szkólek leśnych (stan w dniu 31 XII)	172	156	150	151	151	151	–	Production area of forest nurseries (as of 31 XII)
Odnowienia i zalesienia	2727	2886	2769	3658	3582	3563	76	Renewals and afforestations
odnowienia	2499	2736	2706	3582	3554	3536	28	renewals
szuczne	2459	2717	2675	3573	3545	3527	28	artificial
zrębów ^b	2408	2684	2648	3556	3531	3513	25	felling sites ^b
halizn i plazowin	52	33	27	17	14	14	3	blanks and irregularly stocked open stands
naturalne	40	19	31	9	9	9	–	natural
zalesienia ^c	228	150	64	77	28	28	49	afforestations ^c
Poprawki i uzupełnienia ^d	448	270	279	274	259	243	15	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	15137	15608	16095	15302	15056	15013	246	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw ^f	11100	11521	11849	11755	11569	11546	186	crops ^f
młodników	3933	4016	4122	3448	3448	3448	–	greenwoods
wprowadzanie podszytów ^g	77	20	12	7	7	7	–	introduction of undergrowth ^g
Melioracje	2957	3396	3966	5334	5334	5334	–	Drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f W lasach prywatnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stałe znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f In private forests including greenwoods tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (235). **POZYSKANIE DREWNA^a**
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne private forests	
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
OGÓŁEM w dam³.....	1722,5	1853,0	2651,8	3008,8	2835,5	2819,6	173,3	TOTAL in dam³
Grubizna	1599,3	1730,8	2533,6	2868,8	2695,5	2679,7	173,3	Timber
Grubizna iglasta	1338,5	1419,6	2188,7	2428,9	2276,1	2262,7	152,8	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	560,4	533,6	822,4	740,6	721,0	712,6	19,5	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu prze- mysłowego	663,3	768,0	1220,9	1519,3	1440,3	1437,3	79,0	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta	260,8	311,1	344,9	439,9	419,4	417,1	20,5	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe ...	67,0	76,0	82,2	81,9	80,2	78,9	1,7	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu prze- mysłowego	108,1	138,2	165,2	250,5	242,3	241,8	8,2	medium-size wood for industrial uses
Drewno małowymiarowe^b	123,1	122,2	118,2	139,9	139,9	139,9	-	Slash^b
Do przerobu przemys- łowego	7,9	9,2	9,4	8,2	8,2	8,2	-	Slash for industrial uses
Opałowe	115,3	113,0	108,8	131,7	131,7	131,7	-	Slash for fuel
Karpina^b	0,0	0,2	0,2	6,1	6,1	6,1	.	Stump wood^b
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	381,1	410,8	600,5	679,9	723,8	726,6	350,1	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

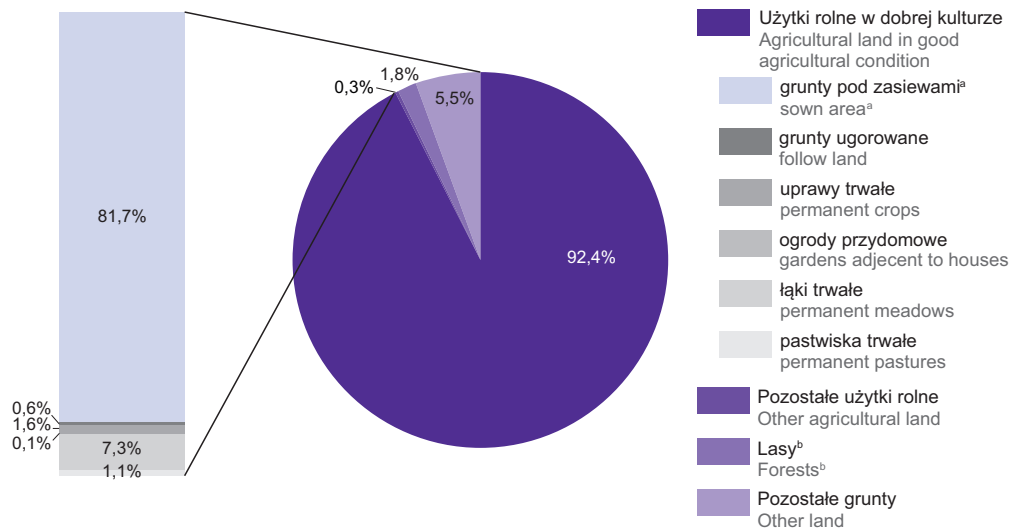
a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2018 R.

Stan w czerwcu

STRUCTURE OF LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2018

As of June

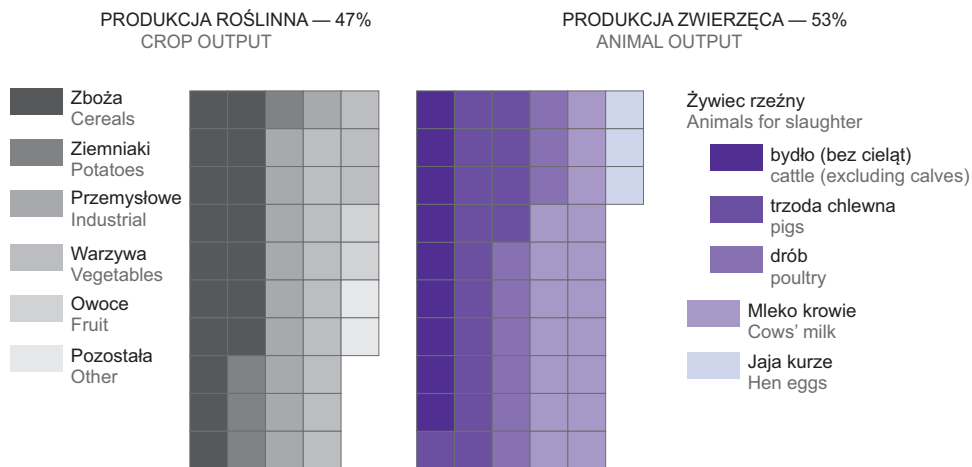

a Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). b Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną.

a Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). b Including land connected with silviculture.

STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2017 R. (ceny stałe 2016 r.)

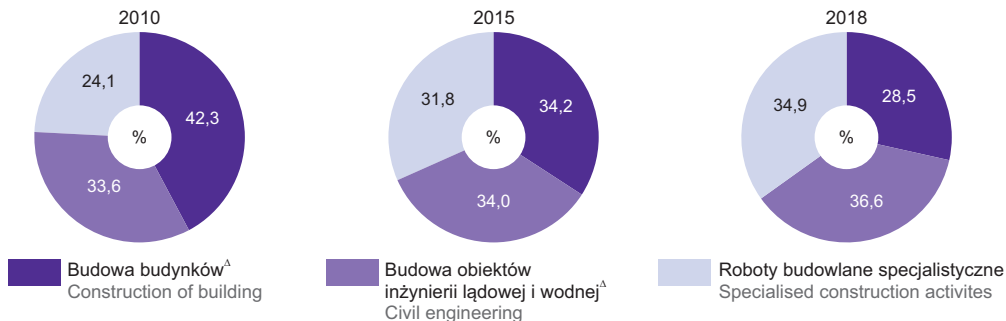
STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2017 (constant prices 2016)

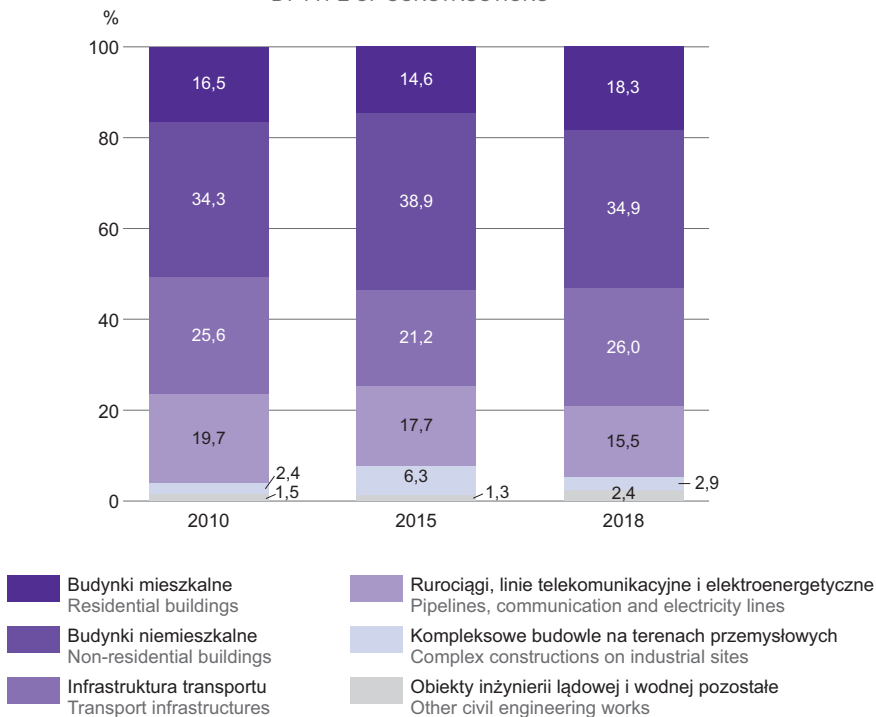
STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)

STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WEDŁUG DZIAŁÓW BY DIVISIONS

WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH BY TYPE OF CONSTRUCTIONS

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, siłami własnymi bez podwykonawców. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 29 (236). ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIENÍ
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywat- nych of which on private land	
Sadzenie w szt: drzew	164431	65062	47081	52704	14608	Plantings in units of: trees
krzewów	65034	59874	45355	54322	11426	bushes
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	57839	69249	57406	67210	38203	Removals (timber) ^a in m ³
grubizna iglasta	10953	11769	10249	15634	7173	coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przeznaczenia	5533	6511	4382	8314	3945	of which large-size general purpose wood
grubizna liściasta	46886	57480	47157	51576	31030	non-coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przeznaczenia	16898	20475	18575	20753	10861	of which large-size general purpose wood

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30 (237). POŻARY W LASACH^a
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Požary	287	598	112	525	Number of fires
w tym:					of which:
podpalenia	157	359	73	300	arsons
nieostrożność dorosłych	28	115	22	108	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	40,26	98,47	10,93	78,07	Area of forest burned in ha
w tym:					of which:
podpalenia	15,15	43,02	9,41	29,05	arsons
nieostrożność dorosłych	3,43	29,84	1,10	18,82	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,14	0,16	0,10	0,15	Average forest areas burned by fire in ha

a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Źródło: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.

a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

Source: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Ponadto w tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane według sekcji i działów PKD opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 23.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentowane są zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług — PKWiU 2015 oraz nomenklaturą PRODPOL (stosowaną w produkcji wyrobów przemysłowych) zharmonizowaną z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez Eurostat do badań produktowych w krajach członkowskich UE. W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL. Ponadto w przypadku niektórych wyrobów zastosowano skrócone nazwy.

Prezentowane dane obejmują całkowitą produkcję wyrobów przemysłowych wytworzonych w roku sprawozdawczym, przeznaczonych do sprzedaży na zewnątrz przedsiębiorstwa, przekazanych do innych zakładów tego samego przedsiębiorstwa oraz zużywanych wewnątrz zakładu na cele produkcyjne (tj. na potrzeby własne).

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

Moreover, data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind-of-activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data according to Nace Rev.2 sections and division were compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 23.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Goods and Services — PKWiU 2015 PRODPOL nomenclature (used in surveys of manufacturing industrial products) which is harmonized with PRODCOM List, recommended by the Eurostat for product surveys in EU member states. In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL headings. Moreover, (for some products), abbreviated names are used.

Presented data include total production of goods which are manufactured during the reference year, irrespective of whether production is intended for sale outside the reporting unit or to other plants of the same undertaking, or used for further processing.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e. both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9 na str. 24.

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne — na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) — czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy i obejmują pracowników pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w zakresie budownictwa dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji „Budownictwo” (z wyjątkiem danych, o których mowa w ust. 5).

2. Dane według grup PKD opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 23.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów — wykonane siłami własnymi systemem zleceńiowym (tj. na rzecz obcych zleceńiodawców) przez podmioty budowlane.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów)

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowe, oddane do użytkowania w całości lub jako część pierwszą;
- w zakresie kubatury, jeśli nie zaznaczono inaczej, obejmują zarówno budynki nowe, jak i rozbudowane (tylko w części powstałej w wyniku rozbudowy).

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych — na terenie kraju — w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 9 on page 24.

5. In data concerning production, the value of outwork is included.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement and includes full-time and part-time paid employees in terms of full-time employees.

Construction

1. Information within the scope of construction concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the section “Construction” (excluding data discussed in items 3 and 5).

2. Data according to NACE Rev. 2 groups were compiled using **the enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 23.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction work with an investment and a restoration — conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contracts system (i.e. for outside clients).

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Construction Objects (PKOB).

5. Information regarding **buildings completed** (by all investors) concerns:

- within the scope of the number of buildings includes new buildings, completed in full or in the first part;
- within the scope of the cubic volume of buildings, unless otherwise indicated, includes both new and expanded buildings (only the part formed as a result of expansion).

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concern hired employees, i.e. persons employed on the basis of a work agreement (labour contract, posting, appointment or election) and includes full-time and part-time paid employees, within the country, calculated as full-time employment.

Przemysł Industry

TABL. 1 (238). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	2017 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące		current prices			
OGÓŁEM TOTAL	42083,8	50845,9	55072,1	59221,5	100,0	105,9
sektor publiczny public sector	3034,3	3015,0	3948,4	3537,5	6,0	x
sektor prywatny private sector	39049,5	47830,9	51123,7	55684,0	94,0	x
Górnictwo i wydobywanie Mining and quarrying	173,6	241,2	240,9	272,5	0,5	107,6
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	40338,7	48639,9	52548,6	56454,0	95,3	105,9
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	9915,8	11703,8	13619,5	13160,9	22,2	101,1
Produkcja napojów Manufacture of beverages	203,7	210,5	221,3	231,5	0,4	107,0
Produkcja wyrobów tekstylnych Manufacture of textiles	380,6	552,8	962,7	1011,5	1,7	104,6
Produkcja odzieży Manufacture of wearing apparel	304,1	457,7	420,1	428,4	0,7	97,3
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ Manufacture of leather and related products ^Δ	143,5	162,6	197,9	204,0	0,3	97,8
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	641,0	759,1	801,6	921,7	1,6	115,9
Produkcja papieru i wyrobów z papieru Manufacture of paper and paper products	4871,2	6483,8	6658,3	8547,1	14,4	119,6
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji Printing and reproduction of recorded media	536,7	620,6	652,9	702,4	1,2	106,7
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	4771,6	5381,6	5475,7	5731,5	9,7	97,3
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ Manufacture of pharmaceutical products ^Δ	#	61,0	57,9	58,9	0,1	104,5
Produkcja wyrobów z gumy i z tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	2821,2	5032,0	6238,3	6022,6	10,2	96,2
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	614,8	707,4	899,5	1116,6	1,9	116,7

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABLE 1 (238). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	2017 = 100 (ceny stałe)
	ceny bieżące		current prices		(constant prices)	
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja metali	405,0	702,9	749,9	739,9	1,2	97,3
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3134,2	5177,9	5729,0	6513,6	11,0	110,0
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	#	939,1	1492,9	2016,8	3,4	134,2
Manufacture of computer, electronic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych	462,2	734,5	937,0	1052,2	1,8	110,6
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	1233,8	1606,4	1818,3	1828,4	3,1	98,1
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	254,6	348,6	#	#	x	x
Produkcja mebli	1266,2	2076,0	2355,0	2487,5	4,2	102,8
Manufacture of furniture						
Pozostała produkcja wyrobów	546,1	759,3	858,5	886,5	1,5	103,3
Other manufacturing						
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń Repair and installation of machinery and equipment	1490,9	806,3	975,4	1098,7	1,9	116,9
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	660,7	713,2	788,9	833,7	1,4	102,3
Electricity, gas, steam and air conditioning supply						
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	910,8	1251,8	1493,7	1661,3	2,8	108,5
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
w tym gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ of which waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery	411,7	643,3	831,5	945,9	1,6	108,7

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (239). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				
O G Ó Ł E M	42083,8	50845,9	55072,1	59221,5	T O T A L
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	5057,0	7228,4	7754,7	8134,7	49 persons and less
50–249	11985,9	15674,6	17693,2	19230,7	50–249
250–499	6203,6	7027,2	8456,1	9147,9	250–499
500–999	4070,2	9409,7	9989,8	10870,6	500–999
1000 osób i więcej	14767,1	11506,0	11178,2	11837,7	1000 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (240). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2010	2015	2017	2018		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Produkty uboju ^b trzody chlewnej wliczane do wydajności poubojowej w tys. t	46,6	18,5	17,8	18,0	1,3	Slaughter products ^b pigs included in slaughter capacity in thousand tonnes
Mięso drobiowe w tys. t	88,9	123,6	150,0	145,5	4,8	Poultry meat in thousand tonnes
Wędliny ^c w tys. t	44,7	40,1	39,6	41,8	5,1	Cured meats products ^c in thousand tonnes
Mleko płynne przetworzone ^d w tys. hl	1430,6	1352,3	1012,9	877,2	2,6	Processed liquid milk ^d in thousand hectolitres
Masło i pozostałe tłuszcze do smarowania w tys. t	29,3	26,5	32,5	39,5	17,8	Butter and dairy spreads in thousand tonnes
Sery i twarogi w tys. t	41,3	35,5	40,7	39,1	4,2	Cheese and curd in thousand tonnes
Mąka pszenna w tys. t	208,4	320,3	306,6	311,9	12,7	Wheat flour in thousand tonnes
Mąka żytnia w tys. t	23,3	30,2	30,3	35,4	14,0	Rye flour in thousand tonnes
Sukienki, spódnice i spódnico-spodnie, damskie lub dziewczęce (inne niż z dzianin) w tys. szt.	427,3	222,3	205,0	179,2	4,7	Women's or girls' dresses, skirts and culottes (textile fabrics, not knitted) in thousand units
Bluzki, bluzki koszulowe damskie lub dziewczęce, z dzianin w tys. szt.	293	289	91	115	2,9	Women's or girls' blouses, skirts and shirt-blouses, knitted, crocheted textiles in thousand units
Mebłe do siedzenia o konstrukcji głównie drewnianej w tys. szt.	2351	3127	3215	15,3	Seats, primarily wooden frames in thousand units

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpady); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej ciepłej. c Bez drobiowych. d Łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including meat, fats, offal and animal parts unfit for human consumption; industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. c Excluding cured poultry meat. d Including milk for further processing.

TABL. 4 (241). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
O G Ó Ł E M T O T A L	128150	128809	134547	137312
sektor publiczny public sector	12588	10898	11607	11640
sektor prywatny private sector	115562	117911	122941	125671
Górnictwo i wydobywanie Mining and quarrying	563	541	562	565
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	118230	118969	124261	127012
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	23216	21051	22044	22036
Produkcja wyrobów tekstylnych Manufacture of textiles	3643	3161	3722	3700
Produkcja odzieży Manufacture of wearing apparel	6011	5227	4081	3954
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ Manufacture of leather and related products ^Δ	847	849	1064	1145
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	3729	3496	3683	3697
Produkcja papieru i wyrobów z papieru Manufacture of paper and paper products	7803	8248	7742	9388
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji Printing and reproduction of recorded media	2337	2178	2149	2317
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	5999	4603	4936	4950
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ Manufacture of pharmaceutical products ^Δ	267	303	258	257
Produkcja wyrobów z gumy i z tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	10069	12501	13956	13412
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	3019	2415	2735	2839

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 4 (241). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)				
Produkcja metali Manufacture of basic metals	1620	1977	1959	1941
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	16161	18875	20438	21134
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych Manufacture of computer, electronic and optical products	4628	3059	3285	3630
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	2831	2734	3183	3217
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	6366	6276	6564	6841
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	2040	1881	1944	1942
Produkcja mebli Manufacture of furniture	8483	9560	9419	9670
Pozostała produkcja wyrobów Other manufacturing	2344	2573	2592	2598
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń Repair and installation of machinery and equipment	5723	3456	3952	4050
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ Electricity, gas, steam and air conditioning supply	2720	2174	2116	2076
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	6637	7125	7609	7660
w tym gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ of which waste collection, treatment and disposal activi- ties; materials recovery	2781	3330	3633	3704

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (242). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w zł in PLN			
OGÓŁEM TOTAL	2817,53	3464,71	3865,04	4104,97
sektor publiczny public sector	3435,25	4154,55	4648,53	4704,91
sektor prywatny private sector	2750,24	3400,95	3791,04	4049,43
Górnictwo i wydobywanie Mining and quarrying	3612,20	4323,63	4800,83	5077,06
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	2773,11	3435,12	3842,57	4086,21
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	2745,68	3436,17	3910,53	4083,91
Produkcja wyrobów tekstylnych Manufacture of textiles	2004,32	2451,28	2927,93	3199,37
Produkcja odzieży Manufacture of wearing apparel	1616,70	2109,16	2367,47	2545,16
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ Manufacture of leather and related products ^Δ	2132,62	2403,83	2696,17	2822,62
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	1975,20	2462,04	2812,01	2965,81
Produkcja papieru i wyrobów z papieru Manufacture of paper and paper products	3357,59	4020,38	4523,26	4790,10
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji Printing and reproduction of recorded media	2682,67	3463,96	3946,24	3985,48
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	4167,19	4507,74	4917,38	5185,83
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ Manufacture of pharmaceutical products ^Δ	3929,03	4268,01	4467,64	4411,54
Produkcja wyrobów z gumy i z tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	2678,82	3342,31	3760,75	4013,53
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	2762,70	3409,58	3913,18	4278,44

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (242). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w zł in PLN			
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)				
Produkcja metali Manufacture of basic metals	2841,69	3823,02	4317,84	4562,01
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	2792,85	3502,93	3886,98	4199,76
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych Manufacture of computer, electronic and optical products	2942,59	3680,34	4108,41	4250,50
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	2979,13	3910,27	4227,80	4483,77
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	2977,87	3557,65	3970,70	4280,68
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	2140,64	2861,03	3476,68	3796,14
Produkcja mebli Manufacture of furniture	2363,72	2897,80	3252,28	3419,61
Pozostała produkcja wyrobów Other manufacturing	2300,71	2894,56	3270,37	3430,23
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń Repair and installation of machinery and equipment	3561,80	3850,26	4346,89	4552,55
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ Electricity, gas, steam and air conditioning supply	4030,33	4473,05	4895,36	5055,46
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	3044,23	3585,82	3875,74	4086,21
w tym gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ of which waste collection, treatment and disposal activi- ties; materials recovery	2953,23	3383,27	3713,67	4006,90

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo

Construction

TABL. 6 (243). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	6023,7	8875,9	7907,5	9091,8	100,0	TOTAL
w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	3639,9	4286,7	3954,1	5099,2	56,1	of which entities employing more than 9 persons
budowa budynków ^A	1539,9	1467,4	1094,5	1452,3	16,0	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A	1224,0	1457,8	1562,9	1867,0	20,5	civil engineering works
roboty budowlane specjalistyczne	876,1	1361,4	1296,6	1779,8	19,6	specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (244). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Roboty o charakterze remontowym	SPECIFICATION	
		Works with an investment character	Works with a renovation (restoration) character		
w mln zł in million PLN					
OGÓŁEM	2010	3639,9	2402,3	1237,7	TOTAL
	2015	4286,7	2901,9	1384,8	
	2017	3954,1	2836,3	1117,8	
	2018	5099,2	3564,9	1534,3	
Budynki		2714,5	1723,6	990,9	Buildings
Budynki mieszkalne		935,3	587,6	347,6	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne		122,2	68,6	53,5	one-dwelling buildings
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe		714,1	459,7	254,4	two-and more dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania		99,0	59,4	39,7	residences for communities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (244). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Roboty o charakterze remontowym	SPECIFICATION
	Total	Works with an investment character	Works with a renovation (restoration) character	
	w mln zł	in million PLN		
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	1779,3	1136,0	643,3	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	#	#	#	hotels and similar buildings
budynki biurowe	90,7	72,0	18,7	office buildings
budynki handlowo-usługowe	237,5	130,3	107,3	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności	#	#	#	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe	746,1	452,9	293,2	industrial buildings and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	490,2	#	#	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings and
pozostałe budynki niemieszkalne	176,8	125,4	51,4	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	2384,6	1841,3	543,3	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	1325,3	1029,3	296,0	Transport infrastructures
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	#	#	#	highways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych	#	#	#	railways, suspension and elevated railways
drogi lotniskowe	#	#	-	airfield runways
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	28,4	20,0	8,4	bridges, elevated highways, tunnels and subways
budowle wodne	#	#	#	harbours, waterways, dams and other waterworks
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	790,1	#	#	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	320,3	#	#	long-distance pipelines, communication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	469,8	347,9	121,9	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	149,1	#	#	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	120,2	#	#	Other civil engineering works

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (245). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
BUILDINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Budynki^a	4784	5253	5232	5415	Buildings^a
miasta	1612	1410	1524	1408	urban areas
wieś	3172	3843	3708	4007	rural areas
Budynki mieszkalne	3422	3852	3972	4148	Residential buildings
jednorodzinne ^b	3192	3596	3700	3904	single-family ^b
wielorodzinne ^c	89	84	129	97	multi-family ^c
domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie ^d	138	170	141	142	summer homes, holiday cottages and rural residences ^d
budynki zbiorowego zamieszkania	3	2	2	5	residences for communities
Budynki niemieszkalne	1362	1401	1260	1267	Non-residential buildings
budynki hoteli	19	13	4	8	hotel buildings
budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe	3	19	6	17	other short-stay accommodation buildings
budynki biurowe	25	26	24	29	office buildings
budynki handlowo-usługowe	210	172	121	153	wholesale and retail trade buildings
budynki łączności, dworców i terminali ...	4	5	3	–	terminals and associated buildings
budynki garaży	462	378	390	318	garage buildings
budynki przemysłowe	55	61	59	59	industrial buildings
zbiorniki, silosy i budynki magazynowe ...	126	172	124	140	reservoirs, silos and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne	28	10	6	36	public entertainment buildings
budynki muzeów i bibliotek	2	–	1	–	museums and libraries
budynki szkół i instytucji badawczych	11	8	8	10	school, university and research buildings
budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	7	11	6	9	hospital or institutional care buildings
budynki kultury fizycznej	34	10	4	2	sports halls
budynki gospodarstw rolnych	365	490	483	436	non-residential farm buildings
budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	7	4	4	5	buildings used as places of worship and for religious activities
obiekty budowlane wpisane do rejestru zabytków i objęte indywidualną ochroną konserwatorską oraz nieruchome, archeologiczne dobra kultury	–	–	–	–	buildings entered into the register of historical monuments and subject to individual protection, immovable archaeological cultural goods
pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione	4	22	17	45	other non-residential buildings not elsewhere classified

a Nowe. b Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania. c Budynki mieszkalne o trzech lub więcej mieszkaniach. d Nieprzystosowane do stałego zamieszkania (budynki te są zaliczane do mieszkalnych, jednak nie ma w nich mieszkań).

a New. b Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. c Residential buildings with three or more dwellings. d Not adapted for permanent residence (these buildings are classified as residential, however there are no dwellings in them).

TABL. 8 (245). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)

BUILDINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Kubatura^a w dam³	5896,6	9027,8	8952,6	7441,2	Cubic volume^a in dam³
miasta	2817,4	5136,8	5334,8	3434,9	urban areas
wieś	3079,2	3891,1	3617,8	4006,3	rural areas
Budynki mieszkalne	2463,3	3039,9	3244,4	3205,9	Residential buildings
jednorodzinne ^b	1901,4	2280,6	2302,1	2439,4	single-family ^b
wielorodzinne ^c	507,6	705,6	894,6	716,1	multi-family ^c
domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie ^d	42,5	47,3	42,0	43,4	summer homes, holiday cottages and rural residences ^d
budynki zbiorowego zamieszkania	11,7	6,3	5,7	7,0	residences for communities
Budynki niemieszkalne	3433,4	5987,9	5708,2	4235,3	Non-residential buildings
budynki hoteli	87,4	41,1	54,6	24,0	hotel buildings
budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe	9,4	5,8	2,9	4,9	other short-stay accommodation buildings
budynki biurowe	77,6	124,6	99,9	244,6	office buildings
budynki handlowo-usługowe	631,1	1493,3	363,6	627,0	wholesale and retail trade buildings
budynki łączności, dworców i terminali ...	4,6	185,8	2,1	0,2	terminals and associated buildings
budynki garaży	83,9	65,6	95,7	64,0	garage buildings
budynki przemysłowe	536,3	1080,8	1173,2	656,3	industrial buildings
ziemiowiska, silosy i budynki magazynowe ...	900,9	1341,0	2632,2	1225,7	reservoirs, silos and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne	62,7	183,4	7,0	29,5	public entertainment buildings
budynki muzeów i bibliotek	4,5	1,8	0,9	0,4	museums and libraries
budynki szkół i instytucji badawczych	136,7	61,7	97,7	87,0	school, university and research buildings
budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	73,1	117,7	35,9	51,6	hospital or institutional care buildings
budynki kultury fizycznej	261,6	104,1	111,2	41,4	sports halls
budynki gospodarstw rolnych	532,5	1157,9	1008,6	1135,8	non-residential farm buildings
budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	30,5	18,8	15,2	20,1	buildings used as places of worship and for religious activities
obiekty budowlane wpisane do rejestru zabytków i objęte indywidualną ochroną konserwatorską oraz nieruchomości archeologiczne dobra kultury	-	-	-	-	buildings entered into the register of historical monuments and subject to individual protection, immovable archaeological cultural goods
pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione	0,5	4,5	7,5	22,9	other non-residential buildings not elsewhere classified

a Budynków nowych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy). b Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania. c Budynki mieszkalne o trzech lub więcej mieszkaniach. d Nieprzystosowane do stałego zamieszkania (budynki te są zaliczane do mieszkalnych, jednak nie ma w nich mieszkań).

a Of new and expanded buildings (only concerning the expanded part). b Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. c Residential buildings with three or more dwellings. d Not adapted for permanent residence (these buildings are classified as residential, however there are no dwellings in them).

TABL. 9 (246). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	24335	18933	18800	19239	Average paid employment
sektor publiczny	465	59	38	37	public sector
sektor prywatny	23870	18873	18762	19202	private sector
Budowa budynków ^Δ	10831	7085	7309	7422	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	6059	4684	4696	4632	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	7446	7164	6795	7185	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2610,09	3105,09	3478,13	3737,36	Average monthly gross wages and salaries in PLN
sektor publiczny	2477,40	3299,15	3867,11	4096,85	public sector
sektor prywatny	2612,68	3104,65	3477,34	3736,67	private sector
Budowa budynków ^Δ	2415,17	2790,23	3141,30	3404,60	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	2967,50	3897,06	4360,67	4557,15	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	2602,45	2898,66	3230,52	3552,60	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 grudnia ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 2068, z późniejszymi zmianami), na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy bez ograniczeń ciężaru całkowitego pojazdów (zespołu pojazdów) lub wyłącznie ruch towarowy bez ograniczeń ciężaru całkowitego pojazdów (zespołu pojazdów),
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnic dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wcześniej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31st December were established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and large gauge railway lines (data concerning the length of these lines are given in terms of standard gauge lines) operating on that day. The railway line is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. **Public roads** are divided, on the basis of amended provisions to the Law on Public Roads dated of 21st March 1985 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2068, with later amendments) into following categories: national, regional, district and communal roads.

National roads include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorway and expressway,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- access roads leading to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight transport without any limits as to the total weight of vehicles (groups of vehicles) or only freight transport without any limits as to the total weight of vehicles (groups of vehicles),
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Regional roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among state roads.

District roads include roads other than those mentioned earlier, which link district capital cities with commune capital cities and commune capital cities with other such cities.

Communal roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

3. Informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** w latach 2002—2008 przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji (do 26 listopada 2015 r. — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych). Dane nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych, a do 2010 r. — również pojazdów posiadających pozwolenie czasowe wydawane w końcu danego roku.

Pozwolenie czasowe wydawane jest na okres do około 30 dni w celu załatwienia wszystkich formalności związanych z rejestracją pojazdu i niezbędnych do otrzymania docelowego dowodu rejestracyjnego.

4. **Linia autobusowa** jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w kilometrach pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

5. Przez **transport samochodowy zarobkowy** rozumie się świadczenie usług przewozowych za opłatą, a przez **transport samochodowy gospodarczy** — wykonywanie przewozów ładunków na własne potrzeby, tj. bez opłaty (wliczanych w koszt przedsiębiorstwa).

6. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą **komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, publicznych i prywatnych.

Komunikacja miejska — gminne przewozy pasażerskie wykonywane w granicach administracyjnych miasta albo miasta i gminy lub miast i gmin sąsiadujących (jeśli zawarły porozumienie lub utworzyły związek międzygminny w celu wspólnej realizacji publicznego transportu z zbiorowego); w przypadku gmin miejsko-wiejskich łącznie z obsługą strefy wiejskiej w tych gminach; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych i trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

7. Dane dotyczące **transportu lotniczego** obejmują przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów). Informacje o przewozach ładunków transportem lotniczym obejmują przewozy przesyłek towarowych, pocztowych oraz bagażu płatnego.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. Information on **registered vehicles and tractors** while between 2002 and 2008 — by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 — according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs (until 26th November 2015 — Ministry of Interior). Data does not include vehicles being devoid of car registration, and up to 2010 — also vehicles having temporary permission given by the ending of reference year.

Temporary permission is passed by about 30 daily period with the aim of take care of formality be connected with vehicle registration and received ordinary registration book.

4. A **bus line** is a permanent road connection between two extreme localities as well as between selected intermediate localities which involves using one or several buses travelling between these localities according to a defined schedule.

The **length of a bus line** is the length of the route, given in kilometers, between two extreme localities regardless of the number of journeys carried out by buses on that line.

5. **Road transport for hire or reward** is understood as providing paid transport services and **road transport on own account** as carriage of goods on own needs, i.e. without payment (calculated into the costs of a business enterprise).

6. Information regarding **urban ground transport** concerns **bus, tram and trolley-bus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.

Urban transport — gmina transport of passengers carried out within the administrative borders of city or city and gmina or neighboring cities and gminas (if they signed agreement or association between gminas in order to implement together collective public transport); including service for rural area in urban-rural gminas; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley bus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

7. Data concerning **air transport** include carriers of scheduled air transport (the transport of passengers or freight on permanent routes and according to established flight schedules). Information regarding transports of freight by air transport includes transports of cargo, mail and paid baggage.

8. Data regarding **road accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

8. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób. Każdy wypadek drogowy jest wynikiem najczęściej kilku przyczyn (przyjęto maksymalnie 5), w związku z czym suma przyczyn może być większa od liczby wypadków.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **raną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

1. Informacje w zakresie usług telekomunikacyjnych dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej — sieci eksploatowanej przez podmioty wyłączające na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

2. **Telefoniczne łącza główne** obejmują standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej) oraz łącza w dostęпах ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów i danych.

3. Liczba łączy abonenckich, do których tytuł prawny posiada przedsiębiorca telekomunikacyjny (niezależny od innego przedsiębiorcy, ani niebędący własnością abonenta), za pomocą których świadczy abonentom usługi telefoniczne w stacjonarnej publicznej sieci telekomunikacyjnej.

Every traffic accident has usually several causes (a maximum of 5 was adopted) in connection with which the sum of causes can be greater than the number of accidents.

Road accident fatality is a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

Road accident injury is a person who incurred injuries and received medical attention

Telecommunications

1. Information in scope of telecommunication services concerns operators of the public telecommunication network, i.e., the network used for rendering telecommunications services (excluding internal networks — networks used by entities exclusively for their own needs of installed in non-residential buildings located on a single piece of real estate).

2. **Telephone main line** includes standard main line (fixed line telephone subscribers) and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

3. The number of subscriber lines to which the telecommunications undertaking have legal title (not leased from another undertaking, or not owned by the subscriber), through which it provides subscribers with telephone services in the fixed public telecommunications network.

Transport

Transport

TABL. 1 (247). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a

Stan w dniu 31 grudnia

RAILWAY LINES OPERATED^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w km		in km		
O G Ó Ł E M^b	1259	1196	1200	1200	TOTAL^b
Normalnotorowe	1259	1196	1200	1200	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	563	563	563	563	of which electrified
jednotorowe	722	660	664	664	single track
dwu- i więcej torowe	537	536	536	536	double and more tracks
Na 100 km² powierzchni ogólnej	7,0	6,7	6,7	6,7	Per 100 km² of total area

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. ^b Nie wystąpiły linie kolejowe wąskotorowe i szerokotorowe.

^a Data concern PKP network and other entities managing railway network. ^b Narrow gauge and broad gauge lines have not existed.

TABL. 2 (248). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI

Stan w dniu 31 grudnia

HARD SURFACE PUBLIC ROADS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o nawierzchni ulepszonej of which improved	
				w km in km		
O G Ó Ł E M	15639	17263	18343	18585	16716	TOTAL
miejskie	2538	2682	2763	3057	2952	urban
zamiejskie	13101	14581	15581	15528	13764	non-urban
Krajowe	1066	1204	1207	1207	1207	National
miejskie	217	222	218	219	219	urban
zamiejskie	849	982	989	989	989	non-urban
Wojewódzkie	1757	1716	1781	1745	1741	Regional
miejskie	192	190	199	207	206	urban
zamiejskie	1565	1526	1582	1538	1536	non-urban
Powiatowe	6648	6700	6670	6721	6597	District
miejskie	527	546	516	767	756	urban
zamiejskie	6121	6154	6154	5954	5842	non-urban
Gminne	6168	7643	8685	8912	7170	Communal
miejskie	1602	1724	1829	1865	1772	urban
zamiejskie	4566	5919	6856	7047	5398	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate of National Roads and Motorways.

TABL. 3 (249). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1253158	1472929	1583485	1643145	T O T A L
w tym:					of which:
Samochody osobowe	925833	1103443	1194256	1243305	Passenger cars
Autobusy	5187	5717	5957	6098	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	149770	172155	181515	186395	Lorries and road tractors ^b
Ciągniki balastowe i rolnicze	96485	102088	104028	105159	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	69088	81585	89059	92692	Motorcycles

a Bez trolejbusów. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

a Excluding trolleybuses. b Including vans.

TABL. 4 (250). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**

Stan w dniu 31 grudnia

REGULAR BUS COMMUNICATION LINES^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	2389	1679	1587	1535	National: number
długość w km	115679	81771	84311	76975	length in km
dalekobieżne: liczba	76	41	40	34	long distance: number
długość w km	27191	15128	13544	8320	length in km
regionalne: liczba	340	394	229	184	regional: number
długość w km	27542	26568	15957	12824	length in km
podmiejskie: liczba	1947	1230	1307	1295	suburban: number
długość w km	60642	39944	54659	55652	length in km
miejskie: liczba	26	14	11	22	urban: number
długość w km	304	131	151	179	length in km
Międzynarodowe: liczba	–	–	1	1	International: number
długość w km	–	–	1500	1500	length in km

a Przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzących regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Entities employing more than 9 persons providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (251). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					National transport
Przewozy ładunków w tys. t	8661,4	9535,0	8496,8	x	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	107,0	107,7	122,3	x	Average transport distance per 1 tonne in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	76360,9	46690,7	58691,9	40699,8	Transport of passengers ^b in thousands
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	22,0	25,3	24,0	22,4	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International transport
Przewozy ładunków w tys. t	2216,8	3777,5	4100,8	x	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	998,8	760,9	637,2	x	Average transport distance per 1 tonne in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	26,8	26,5	22,5	28,4	Transport of passengers ^b in thousands
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	1750,0	1072,1	2081,1	1431,0	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (252). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
Stan w dniu 31 grudnia
URBAN TRANSPORT^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	1714	1761	1918	2010	Transport network – lines in km
autobusowe	1587	1634	1740	1840	bus
tramwajowe	127	127	178	170	tram
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w sztukach	472	526	502	547	buses: in units
liczba miejsc w tys.	56,4	67,0	55,5	61,3	number of seats in thousands
tramwaje: w sztukach	202	212	203	200	trams: in units
liczba miejsc w tys.	25,2	27,8	26,4	26,4	number of seats in thousands
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln	189,7	181,8	172,0	172,4	Transport of passengers ^b (during the year) in millions

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 7 (253). **RUCH PASAŻERÓW^a W PORTACH LOTNICZYCH**
PASSENGER TRAFFIC^a AT AIRPORTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pasażerowie przybyli ^b z portów w tys.:					Passenger arrivals ^b from airports in thousands:
krajowych	2,2	3,8	0,6	0,7	domestic
zagranicznych	135,1	166,1	166,1	206,6	foreign
Pasażerowie odprawieni ^c do portów w tys.:					Passenger departures ^c to airports in thousands:
krajowych	2,1	3,3	0,3	0,2	domestic
zagranicznych	138,8	167,2	164,0	205,4	foreign

a Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. b, c Pasażerowie, dla których Port Lotniczy Bydgoszcz jest: b – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, c – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

a Data not include children below the age of 2. b, c Passengers for whom Bydgoszcz Airport is: b – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, c – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABL. 8 (254). **PRZEŁADUNEK^{ab} ŁADUNKÓW W PORTACH LOTNICZYCH**
FREIGHT LOADED AND UNLOADED^{ab} AT AIRPORTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tonach		in tonnes		
Ładunki przybyte z portów:					Freight arrivals from airports:
krajowych	222	–	–	–	domestic
zagranicznych	–	4	23	8	foreign
Ładunki odprawione do portów:					Freight departures to airports:
krajowych	192	–	–	–	domestic
zagranicznych	–	4	2	32	foreign

a W lotach komunikacyjnych samolotami polskimi i obcymi. b Łącznie z pocztą.

a In transport flights of Polish and foreign aircrafts. b Including mail.

TABL. 9 (255). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wypadki	1490	1008	949	970	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	11,9	6,8	6,0	5,9	Per 10 thousands registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków	2027	1288	1231	1202	Road casualties
Śmiertelne	228	153	151	171	Fatalities
na 100 tys. ludności	10,9	7,3	7,2	8,2	per 100 thousands population
Ranni	1799	1135	1080	1031	Injured
na 100 tys. ludności	85,7	54,4	51,8	49,6	per 100 thousands population

a Zarejestrowane przez Policję. b Pojazdy według stanu w dniu 31 grudnia; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Vehicles as of 31st December; since 2011 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABLE 10 (256). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018 ^b	SPECIFICATION
Wypadki	1008	949	970	Accidents
Ważniejsze przyczyny wypadków	896	879	890	Major causes of accidents
Z winy kierujących pojazdami	824	822	825	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	199	199	187	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	231	195	204	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	40	66	64	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	149	165	173	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	45	41	49	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	72	57	65	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	48	34	46	of which carelessly entering to the roadway
Wypadki według pojazdu sprawcy	824	822	825	Accident by culprit's vehicle
Samochody osobowe	610	619	587	Passenger cars
Motocykle	28	23	30	Motorcycles
Rowery	48	30	45	Bicycles
Motorowery	32	26	24	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	55	80	87	Lorries
Inne pojazdy ^c	51	44	45	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	67	56	56	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:				of which caused by intoxicated:
Kierujących	51	47	45	Drivers
samochodami osobowymi	40	30	27	of passenger cars
motocyklami	2	3	5	of motorcycles
rowerami	4	7	3	of bicycles
motorowerami	4	6	8	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	1	–	1	of lorries
innymi pojazdami	–	1	1	of other vehicles
Pieszych	16	9	11	Pedestrians

a Zarejestrowane przez Policję. b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK) według stanu na 25 lutego 2019 r. c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Data from Accident and Collision Register System as of 25th February 2019. c Including unidentified vehicles.

Source: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja

Telecommunications

TABL. 11 (257). ŁĄCZA ABONENCKIE^a, DOSTĘP DO SIECI INTERNET^b
 Stan w dniu 31 grudnia
SUBSCRIBER LINES^a, ACCESS TO INTERNET NETWORK^b
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Łącza abonenckie ^b :					Subscriber lines ^b :
w tysiącach	355,0	241,4	197,8	169,6	in thousands
z tego:					of which:
konsumenci	249,1	171,1	134,9	107,3	consumers
biznes	105,9	70,3	62,9	62,3	business
na 1000 ludności	169,2	115,7	95,0	81,6	per 1000 population
Dostęp do sieci Internet w tys. km po- przez linie					Access to Internet network in thousands km by lines
światłowodowe	93,4	16,1	17,1	fiber optic
kablowe ^c	19,0	20,4	16,2	cable ^c

a Własne; dane częściowo szacunkowe. b Na podstawie Systemu Informacyjnego Internetu Szerokopasmowego (SIIS).
c Dane częściowo szacunkowe.

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

a Own; partly estimated data. b Based on the Broadband Internet Information System. c Partly estimated data.

Source: data of the Office of Electronic Communication.

DZIAŁ XVII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana według PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców w:
 - punktach sprzedaży detalicznej,
 - hurtowniach oraz u producentów;
- 2) sprzedaż towarów handlowych oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej nie uwzględniono sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

Podziału towarów na żywność i napoje bezalkoholowe, napoje alkoholowe oraz towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo. Grupa „towary nieżywnościowe” obejmuje towary, które w poprzednich latach klasyfikowane były jako towary konsumpcyjne nieżywnościowe i towary niekonsumpcyjne.

3. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonery), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

4. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe — 2000 m² i więcej, domy handlowe — od 600 do 1999 m².

CHAPTER XVII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified with NACE Rev. 2 into the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data regarding the **retail sales** include:

- 1) the sale of goods in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser at:
 - retail sales outlets,
 - wholesale stores as well as at producers;
- 2) the sale of commercial goods as well as catering establishments.

The marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets) are not included in the value of real sales.

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

The division of consumer goods into food and non-alcoholic beverages, alcoholic beverages and non-foodstuffs was made by estimation. The group “non-foodstuffs” includes goods which in previous years were classified as consumer goods -non- foodstuffs and non-consumer goods.

3. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sale realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

4. The division of **stores by organizational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samoobsługowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

5. Do placówek gastronomicznych zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowywanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

6. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielnice detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

7. Dane o działalności handlowej i gastronomicznej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób dane uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 4% próbie tych jednostek. Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

8. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Universal stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales area up to 119 m².

Shops include public pharmacies.

5. Catering establishments include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and takeout consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

6. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks.

7. Data regarding trade activity, including information about shops and petrol stations are compiled based of reporting. For entities employing up to 9 persons, the data have been generalized on the basis of the results of sample survey conducted on a 4% sample of these entities. Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

8. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABLE 1 (258). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	19797,0	23739,7	27008,8	26567,6	T O T A L in million PLN
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	6679,6	7610,0	8454,9	8954,4	in million PLN
w %	33,7	32,1	31,3	33,7	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	9433	11371	12967	12773	PER CAPITA in PLN

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABLE 2 (259). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION PLN					
O G Ó Ł E M.....	11564,9	14300,8	15438,8	16558,8	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M.....	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe	32,1	32,2	33,1	28,5	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	4,5	4,6	4,4	3,5	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe	33,3	45,2	53,9	68,0	Non-foodstuffs

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABLE 3 (260). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a (ceny bieżące)**
WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M.....	29370,6	41560,5	49193,0	51564,7	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M.....	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe	15,5	11,5	9,0	9,6	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	3,0	3,0	2,2	3,2	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	81,5	85,5	88,8	87,3	Non-foodstuff goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (261). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^{ab}**
Stan w dniu 31 grudnia
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORMS AND PETROL STATIONS^{ab}
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sklepy	18109	18497	19056	18247	Shops
Domy towarowe	2	4	4	4	Department stores
Domy handlowe	15	10	8	8	Trade stores
Supermarkety	280	416	447	474	Supermarkets
Hipermarkety	29	28	28	28	Hypermarkets
Sklepy powszechne	332	281	270	260	Grocery stores
Sklepy wyspecjalizowane	1437	2020	2095	2158	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^c	16014	15738	16204	15315	Other shops ^c
Stacje paliw	520	475	461	460	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 323. b Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. c Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 4 on page 323. b According to location of shop/petrol station. c Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (262). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	524	686	708	597	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	181	248	278	205	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	436995	615862	781646	774446	Sales from catering activity (current prices) in thousand PLN
w tym:					of which:
produkcja gastronomiczna	356744	503477	656593	662046	catering production
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	37781	41863	55674	59306	alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (263). MAGAZYNY HANDLOWE^a
 Stan w dniu 31 grudnia
TRADE WAREHOUSES^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	2018	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:					Secured warehouses:
liczba	1813	1911	1738	1528	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	1693,6	1895,0	1778,5	2365,8	storage area in thousand square metres
Magazyny zadaszone:					Roofed warehouses:
liczba	183	334	241	324	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	73,2	229,8	160,0	206,1	storage area in thousand square metres
Place składowe:					Storage sites:
liczba	369	362	330	298	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	868,1	1083,6	967,6	994,6	storage area in thousand square metres
Silosy i zbiorniki:					Siloses and reservoirs:
liczba	1210	969	853	873	number
pojemność w dam ³	521,4	432,2	607,9	549,7	capacity in dam ³

a Hurtu i rozdziałcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.

N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (264). TARGOWISKA
 Stan w dniu 31 grudnia
MARKETPLACES
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	136	133	130	129	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	121	127	124	123	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	663,5	628,5	571,5	575,7	area in thousand square metres
w tym sprzedażowa	360,0	361,1	329,6	325,9	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	5594	6075	5929	5765	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	3997	4078	3794	3670	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	123	267	120	121	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	7914,1	6740,3	4120,6	3474,2	Annual receipts from marketplace fees in thousand PLN

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2019, poz. 351).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody związane pośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2019, item 351).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues, i.e., revenues indirectly related to the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights, revenues related to coincidental events since 2016;
- 4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne (związane pośrednio z działalnością jednostki), do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych do 2015 r. (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

Od 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, do 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs (indirectly related to the basic activity of the entity), to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge, losses related to coincidental events since 2016;
- 4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result on extraordinary events until 2015 (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

Since 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity, until 2015 corrected by the result on extraordinary events.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

9. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

10. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej:**
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych),
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych),
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych jednostki (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

11. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje (środki pieniężne i papiery wartościowe) i rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

12. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik

8. Obligatory encumbrances on gross financial result include corporate income tax and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e., the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

9. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

10. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity ratio of:**
 - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities (excluding special funds),
 - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities (excluding special funds),
 - **third degree** as the relation of current assets of the entity (stocks, short-term dues, short-term investments and short-term inter-period settlements) to short-term liabilities (excluding special funds).

11. Current assets include: stocks and short-term dues: investments (cash equivalents, short-term securities), inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

12. Share equity (funds) is recorded in ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years,

finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne.

Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych — kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych — fundusz założycielski,
- w spółdzielniach — fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych — kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

13. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania długoterminowe — gdy termin ich płatności na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok i krótkoterminowe — gdy termin ich płatności na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

14. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu).

net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Until 2015 it has also included share capital (found) not paid up and entity's shares (stock).

Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital — in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital — in state owned enterprises,
- participation fund — in cooperatives,
- owners' capital — in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

13. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into long-term liabilities — when their repayment period on the balance day is longer than one year and short-term liabilities — when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

14. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification).

TABL. 1 (265). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
Przychody z całokształtu działalności	93967,6	115135,4	124076,9	131610,4	Revenues from total activity
sektor publiczny	5088,2	4954,1	6283,0	6012,8	public sector
sektor prywatny	88879,4	110181,3	117793,8	125597,6	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyróbów i usług)	52631,3	63243,6	67110,2	72430,5	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	38691,1	49218,2	54296,5	56666,2	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe	872,3	962,9	914,3	711,9	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	90093,7	109700,5	118438,3	124944,8	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	4672,4	4650,7	5866,3	5887,1	public sector
sektor prywatny	85421,3	105049,8	112572,0	119057,7	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyróbów i usług)	54018,1	63832,6	68532,0	73670,2	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	33662,8	43072,9	47266,1	48739,6	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	1208,8	1431,7	1223,4	1200,3	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	3873,9	5434,8	5638,5	6665,6	Financial result on economic activity
sektor publiczny	415,7	303,4	416,7	125,7	public sector
sektor prywatny	3458,2	5131,5	5221,8	6539,9	private sector
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych^a	7,7	-5,7	x	x	Result on extraordinary events^a
sektor publiczny	0,3	0,6	x	x	public sector
sektor prywatny	7,4	-6,3	x	x	private sector
Zyski nadzwyczajne	13,3	24,7	x	x	Extraordinary profits
Straty nadzwyczajne	5,6	30,5	x	x	Extraordinary losses
Wynik finansowy brutto^a	3881,6	5429,1	5638,5	6665,6	Gross financial result^a
sektor publiczny	416,0	304,0	416,7	125,7	public sector
sektor prywatny	3465,6	5125,1	5221,8	6539,9	private sector
Zysk brutto	4524,6	6301,0	6799,2	7761,2	Gross profit
Strata brutto	643,0	871,9	1160,7	1095,5	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto^b	704,1	893,2	780,8	1077,6	Obligatory encumbrances on gross financial result^b
sektor publiczny	142,8	76,6	102,9	54,8	public sector
sektor prywatny	561,3	816,6	677,9	1022,8	private sector
Wynik finansowy netto	3177,5	4535,9	4857,7	5588,1	Net financial result
sektor publiczny	273,3	227,4	313,8	70,9	public sector
sektor prywatny	2904,2	4308,6	4543,9	5517,1	private sector
Zysk netto	3817,0	5305,6	5934,1	6688,0	Net profit
Strata netto	639,5	769,7	1076,3	1099,9	Net loss

a Patrz uwagi ogólne ust. 6,7 na str. 329. b Obejmują tylko podatek dochodowy.

a See general notes item 6,7 on page 329. b Include only income tax.

TABLE 2 (266). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całokształtu działalności	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	Wynik finansowy brutto	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto ^a	Wynik finansowy netto
		Revenues from total activity	Costs of obtaining revenues from total activity	Gross financial result	Obligatory encumbrances on gross financial result ^a	Net financial result
		w mln zł		in million PLN		
OGÓŁEM	2010	93967,6	90093,7	3881,6	704,1	3177,5
TOTAL	2015	115135,4	109700,5	5429,1	893,2	4535,9
	2017	124076,9	118438,3	5638,5	780,8	4857,7
	2018	131610,4	124944,8	6665,6	1077,6	5588,1
w tym: of which:						
Przemysł		62113,3	57607,3	4506,0	762,1	3743,9
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		57939,0	53634,3	4304,6	727,6	3577,1
manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ścieka- mi i odpadami; rekultywacja ^Δ		1652,2	1528,4	123,8	24,8	99,1
water supply; sewerage, waste man- agement and remediation activities						
Budownictwo		5542,7	5173,0	369,7	45,5	324,2
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		53233,2	51859,1	1374,1	193,7	1180,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		3235,4	3135,1	100,4	17,2	83,2
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		418,5	389,7	28,7	1,7	27,0
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		315,7	306,2	9,4	3,2	6,2
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		472,4	438,1	34,3	4,8	29,6
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1530,0	1481,8	48,3	16,6	31,7
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		754,3	726,4	27,9	13,5	14,5
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		939,4	910,9	28,5	5,3	23,2
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1175,1	1131,0	44,1	6,1	38,0
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		49,4	60,7	-11,3	0,3	-11,6
Arts, entertainment and recreation						

a Obejmują tylko podatek dochodowy.

a Include only income tax.

TABL. 4 (268). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the			
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree	
				w % in %			
OGÓŁEM	2010	95,9	4,1	3,4	29,2	95,0	146,9
TOTAL	2015	95,3	4,7	3,9	34,7	92,8	148,1
	2017	95,5	4,5	3,9	32,6	92,8	150,2
	2018	94,9	5,1	4,2	29,8	88,7	148,5
sektor publiczny		97,9	2,1	1,2	128,3	194,3	281,3
public sector							
sektor prywatny		94,8	5,2	4,4	25,1	83,7	142,2
private sector							
w tym: of which:							
Przemysł		92,7	7,3	6,0	31,0	88,8	150,4
Industry							
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe		92,6	7,4	6,2	28,5	85,7	149,3
manufacturing							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		92,5	7,5	6,0	106,0	175,6	190,6
water supply; sewerage, waste managment and remediation activities							
Budownictwo		93,3	6,7	5,8	50,6	144,1	202,6
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		97,4	2,6	2,2	17,9	72,7	135,6
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		96,9	3,1	2,6	37,8	117,5	130,5
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		93,1	6,9	6,5	67,6	105,2	118,1
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		97,0	3,0	2,0	109,7	203,6	335,6
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		92,7	7,3	6,3	265,6	432,3	449,1
Obługa rynku nieruchomości ^Δ		96,8	3,2	2,1	107,9	133,0	172,4
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		96,3	3,7	1,9	43,9	150,3	170,2
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		97,0	3,0	2,5	31,4	124,6	137,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		96,2	3,8	3,2	48,9	100,4	107,7
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		122,9	-22,9	-23,5	119,1	145,5	156,7
Arts, entertainment and recreation							

TABL. 5 (269). AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia

CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES

As of 31st December

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy			
			razem total	w tym		
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semifinished products and work in progress	
w mln zł						
1	OGÓŁEM	2010	29466,5	9891,8	3036,1	1114,7
2	TOTAL	2015	38736,0	13819,3	3532,2	1613,7
3	2017	42986,6	15670,8	4190,6	1873,1
4	2018	45760,5	17625,6	4925,7	2110,7
5	sektor publiczny		3879,8	1159,8	230,9	184,8
	public sector					
6	sektor prywatny		41880,7	16465,9	4694,9	1925,9
	private sector					
	w tym: of which:					
7	Przemysł		23445,4	9397,8	4386,9	1766,5
	Industry					
	w tym: of which:					
8	przetwórstwo przemysłowe		22210,8	9267,8	4282,3	1765,6
	manufacturing					
9	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		663,9	43,5	25,7	0,8
	water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
10	Budownictwo		2230,7	463,4	157,3	146,8
	Construction					
11	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		15872,5	7218,5	238,9	80,9
	Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
12	Transport i gospodarka magazynowa		831,4	45,4	33,1	0,3
	Transportation and storage					
13	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		84,6	6,8	3,9	0,4
	Accommodation and catering ^Δ					
14	Informacja i komunikacja		249,4	23,5	2,2	15,0
	Information and communication					
15	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		396,1	10,4	0,1	0,2
	Financial and insurance activities					
16	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		865,5	100,5	7,1	61,3
	Real estate activities					
17	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		377,3	14,0	6,8	1,1
	Professional, scientific and technical activities					
18	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		255,0	19,4	6,2	0,5
	Administrative and support service activities					
19	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		246,9	11,5	7,5	0,1
	Human health and social work activities					
20	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		26,8	1,6	0,0	1,3
	Arts, entertainment and recreation					

Stocks		Należności krótkoterminowe		Inwestycje krótkoterminowe	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	Lp. No.
of which		Short-term dues				
produkty gotowe finished products	towary goods	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services	Short-term investments	Short-term deferred expenditures	
in million PLN						
1672,1	3916,8	13199,0	11689,5	5866,7	509,0	1
2224,6	6196,8	15196,8	13031,8	9082,1	637,8	2
2632,2	6634,1	17218,0	15114,1	9326,0	771,8	3
2796,9	7360,7	18163,8	15761,2	9170,2	800,9	4
713,2	26,1	911,2	628,1	1768,8	40,1	5
2083,6	7334,6	17252,6	15133,1	7401,4	760,8	6
2484,2	593,6	9009,2	7816,7	4829,8	208,6	7
2480,0	575,4	8521,5	7437,2	4235,3	186,2	8
3,7	11,5	242,5	193,6	369,2	8,8	9
34,6	109,4	1029,2	823,4	556,8	181,3	10
76,4	6587,2	6417,1	5837,3	2095,8	141,2	11
0,5	10,0	508,3	392,5	240,5	37,2	12
0,0	2,4	27,0	10,5	48,4	2,4	13
1,7	4,5	69,8	51,0	81,5	74,5	14
–	9,8	147,0	133,6	234,2	4,5	15
8,8	21,1	126,0	99,9	541,5	97,4	16
1,0	0,7	235,9	122,2	97,3	30,1	17
3,3	6,1	172,5	149,8	58,2	4,9	18
0,6	2,4	118,1	102,9	112,1	5,3	19
–	0,1	4,5	2,9	20,4	0,3	20

TABL. 6 (270). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 grudnia

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym		Of which		
		kapitały (fundusze) podstawowe share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł	in million PLN			
OGÓŁEM	2010	32430,9	14208,5	12644,9	-1177,3	3133,9
TOTAL	2015	40355,6	14757,3	16703,0	-1518,4	4565,3
	2017	45678,5	15250,2	19880,7	-1198,4	4794,6
	2018	46467,8	15762,9	20108,3	-1676,0	5514,8
sektor publiczny		7390,0	4491,2	2153,9	-159,3	72,6
public sector						
sektor prywatny		39077,8	11271,7	17954,4	-1516,7	5442,2
private sector						
w tym: of which:						
Przemysł		27504,7	9205,5	11908,6	-1114,6	3726,6
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		23955,7	7198,3	11171,7	-1135,6	3559,7
manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		2268,4	1497,9	277,5	-30,1	99,1
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		1649,4	363,0	808,3	50,7	324,2
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		9626,3	1702,4	4857,2	-159,8	1126,2
Transport i gospodarka magazynowa		897,9	583,2	301,2	-160,1	83,2
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		247,1	154,5	67,1	-14,7	27,0
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		266,8	122,0	184,5	-65,9	6,2
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		148,9	41,3	72,4	-6,1	26,3
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		3547,6	2417,0	915,2	-77,1	31,7
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		454,0	246,0	144,5	-33,0	14,5
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		166,6	79,3	69,3	-25,1	23,2
Administrative and support service activities						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		452,3	240,9	196,3	-41,9	38,0
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		65,5	90,0	10,0	-28,3	-9,9
Arts, entertainment and recreation						

TABL. 7 (271). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**
Stan w dniu 31 grudnia
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which				osób zagranicznych of foreign persons
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób prawnych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons		
		w mln zł		in million PLN		
OGÓŁEM	2010	10809,1	1175,2	430,5	2003,3	2617,2
TOTAL	2015	11451,0	956,4	234,1	2343,4	2599,9
	2017	11967,0	871,4	281,2	2616,2	2905,0
	2018	12250,2	861,8	288,4	2485,9	2882,7
sektor publiczny		4120,7	855,7	262,8	208,3	–
public sector						
sektor prywatny		8129,5	6,1	25,7	2277,6	2882,7
private sector						
w tym: of which:						
Przemysł		8490,3	850,3	140,7	1383,0	2228,0
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		6495,4	830,2	130,0	1358,2	2211,8
manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		1487,2	–	10,7	7,5	14,3
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		266,7	–	–	116,2	0,1
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		1255,4	–	0,5	565,1	449,6
Transport i gospodarka magazynowa		482,5	0,1	5,2	56,1	125,6
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		90,1	–	–	57,2	0,5
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		121,3	0,7	10,3	52,0	0,1
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		41,3	–	–	3,8	8,8
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		748,7	–	–	74,7	–
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		202,5	1,0	75,2	2,4	59,5
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		61,8	–	–	15,8	0,8
Administrative and support service activities						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		223,6	–	2,3	96,1	3,2
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		90,0	–	–	0,3	–
Arts, entertainment and recreation						

a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (272). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deli- veries and services	
		w mln zł		in million PLN			
OGÓŁEM	2010	26720,8	6370,8	3786,6	20350,0	3841,7	11548,4
TOTAL	2015	34033,7	7607,8	5664,5	26426,0	7481,8	13396,1
	2017	37377,7	8480,7	6160,7	28897,0	7329,6	14806,5
	2018	40587,6	9477,2	6772,1	31110,4	8040,4	15674,9
sektor publiczny		3438,5	2020,0	1022,8	1418,5	150,3	654,1
public sector							
sektor prywatny		37149,1	7457,3	5749,3	29691,8	7890,1	15020,8
private sector							
w tym: of which:							
Przemysł		20735,6	5053,6	3772,4	15682,1	4854,0	7015,1
Industry							
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe		18893,4	3930,4	3393,7	14963,1	4711,7	6731,2
manufacturing							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		834,6	476,8	245,7	357,8	90,9	96,8
water supply; sewerage, waste manag- ement and remediation activities							
Budownictwo		1283,7	175,8	110,4	1107,9	162,7	672,6
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		12997,1	1270,1	952,3	11727,0	2452,2	6995,7
Transport i gospodarka magazynowa		994,3	353,2	193,5	641,2	120,0	302,8
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		188,0	115,5	113,5	72,5	19,0	28,1
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		130,3	55,4	17,2	74,9	27,9	20,2
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		542,1	452,8	25,7	89,2	19,5	13,4
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1882,1	1237,0	1019,4	645,1	110,2	216,2
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		259,1	36,8	32,8	222,3	28,1	84,7
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		259,9	71,2	41,0	188,7	37,9	63,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		520,8	289,1	276,5	231,7	113,5	68,6
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		99,3	82,1	0,1	17,3	0,0	4,5
Arts, entertainment and recreation							

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdyponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowi ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz.U. 2019, poz. 869) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. 2009 Nr 157, poz. 1241 z późniejszymi zmianami). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 506), ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 511), ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. z 2019, poz. 512) oraz ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz. 1530).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące dochodów, wydatków i wyników budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. Powyższa uwaga dotyczy również samorządowych zakładów budżetowych.

General notes

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public dept, as well as settlements with the European Union budget.

The legal basis defining the above mentioned processes is the Law on Public Finances, dated 27th August 2009 (uniform text Journal of Laws 2019, item 869), and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241 with later amendments). With respect to the financial management of local government units, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Local Government, dated 8th March 1990 (uniform text Journal of Laws 2019, item 506), the Law on Powiat Local Government, dated 5th June 1998 (uniform text Journal of Laws 2019, item 511), the Law on Voivodship Local Government, dated 5th June 1998 (uniform text Journal of Laws 2019, item 512) as well as the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13th November 2003 (unified text Journal of Laws 2018, item 1530).

2. The presented data include information regarding revenue, expenditure and result of local self-government units budgets as well as revenue and costs of local government budgetary establishments.

3. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law of Public Finances.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables revenue and expenditure of gminas are given without data for cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure. Above note concerns also local government budgetary establishment.

4. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances, i.e.

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. na działy — określające rodzaj działalności oraz paragrafy — określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Prezentowane dane opracowano zgodnie ze szczegółową klasyfikacją dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, ustalona przez Ministra Finansów na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053, z późniejszymi zmianami).

5. Na **dochody** budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
 - c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
 - d) środki na dofinansowanie zadań własnych pozyskane z innych źródeł;
- 2) dotacje:
 - a) z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 oraz od 2015 r. — 205 i 625), według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053 z późniejszymi zmianami),
 - c) otrzymane z funduszy celowych,
 - d) pozostałe dotacje;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

6. Na **wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego** składają się wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,

they are grouped into divisions — defining types of activity, and into paragraphs — defining types of revenue, income or expenditure. The presented data were compiled in accordance with the detailed classification of income, expense, revenue and expenditure, and funds from foreign sources specified by the by the Minister of Finance in the decree of the Minister of Finance on the detailed classification of income, expense, revenue and expenditure, and funds from foreign sources dated 2nd March 2010 (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053, with later.

5. Budget **revenue** of local government units comprise:

- 1) own revenue, i.e.:
 - a) revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
 - b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
 - c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
 - d) funds from other sources for the additional financing of own tasks;
- 2) grants:
 - a) grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,
 - b) provided under programmes financed with European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 and since 2015 — 205 and 625), according to the detailed classification of incomes, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources, as stated in regulation of the Minister of Finance dated 2nd March 2010 (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053, with later amendments),
 - c) received from appropriated funds,
 - d) other grants;
- 3) general subvention from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing and regional parts.

6. **Expenditure of local government units budgets** include property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- expenditure on wages and salaries (including derivatives),
- expenditure on the purchase of materials and services,
- grants, among others, for organizational and legal units operating within local government units budgets,
- expenditure on public debt servicing, of which payments related to granting endorsements and guarantees.

- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu publicznego, w tym z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

7. Zgodnie z ustawą o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r., od 2011 r. zadania publiczne realizują: państwowe osoby prawne, instytucje gospodarki budżetowej, agencje wykonawcze budżetu państwa oraz samorządowe zakłady budżetowe, które osiągają przychody i częściowo korzystają z dotacji budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (w przypadku samorządowych zakładów budżetowych). W załącznikach do ustawy budżetowej zamieszczone są wykazy i plany finansowe tych jednostek.

8. Informacje dotyczące **budżetów jednostek samorządu terytorialnego** opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdawczości budżetowej Ministerstwa Finansów.

7. According to the Law on Public Finances, dated 27th August 2009, since 2011 public tasks are performed by: state legal persons, budgetary management institutions, executive agencies of state budget and local government budgetary establishments which achieve revenue and partly benefit from the state grants as well as from budgets of local government units (in the case of local government budgetary establishments). The register and financial plans of these units are placed in annex of the budgetary law.

8. Statistics Poland has compiled information concerning **budgets of local government units** on the basis of the budgetary reporting by the Ministry of Finance.

TABL. 1 (273). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
 REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta	Powiaty	Wojewódz-
		Total	Gminas ^a	na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty	two Voivodship
		w tys. zł		in thousand PLN		
OGÓŁEM	2010	8419510,0	3670053,4	2778580,4	1149255,0	821621,2
TOTAL	2015	10696712,1	4667634,7	3828302,6	1237917,5	962857,3
	2017	11994437,1	5871195,9	4138133,4	1294694,7	690413,1
	2018	12997571,4	6230743,8	4534955,6	1438802,9	793069,1
Dochody własne		5792889,0	2521233,3	2471540,3	478608,3	321507,1
Own revenue						
w tym: of which:						
Udział w podatku dochodowym		2590219,3	969201,5	1075127,8	259253,7	286636,4
Share in income tax						
od osób prawnych		331529,2	38036,3	71429,4	7951,8	214111,7
corporate income tax						
od osób fizycznych		2258690,1	931165,2	1003698,4	251301,8	72524,7
personal income tax						
Podatek od nieruchomości		1172572,4	648330,1	524242,3	–	–
Tax on real estate						
Podatek rolny		110643,7	110312,4	331,3	–	–
Agricultural tax						
Podatek od środków transportowych		52712,8	34434,1	18278,7	–	–
Tax on means of transport						
Podatek od czynności cywilnoprawnych		104124,0	51258,8	52865,1	–	–
Tax on civil law transactions						
Opłata skarbowa		19789,4	8104,4	11685,0	–	–
Stamp duty						
Dochody z majątku		386523,5	142831,2	219187,0	16161,7	8343,6
Revenue from property						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze		190071,6	77316,0	102636,1	7164,7	2954,8
of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character						

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (273). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thousand PLN		
Dochody własne (dok.) Own revenue (cont.)					
w tym (dok.): of which (cont.):					
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozy- skane z innych źródeł Funds for additional financing of own tasks from other sources	92633,3	79055,4	11801,8	1775,8	0,4
Wpływy z usług Revenue from services	375421,5	93068,7	176929,3	104909,4	514,1
Dotacje ogółem Total grants	3905266,7	2149359,7	1094706,2	386018,2	275182,6
Dotacje celowe Targeted grants	3270804,5	2002973,6	862418,6	328122,9	77289,3
z budżetu państwa from the state budget	3123767,1	1964573,1	821485,9	277678,7	60029,4
na zadania: for tasks:					
z zakresu administracji rządowej for government administration tasks	2562433,4	1647987,1	714604,3	159176,0	40665,9
własne for own tasks	558494,9	315777,4	105729,4	117624,6	19363,5
realizowane na podstawie porozumień z or- ganami administracji rządowej realized on the basis of agreements with government administration bodies	2838,8	808,7	1152,1	878,1	–
na zadania realizowane na podstawie poro- zumień między jednostkami samorządu teryto- rialnego for tasks realized on the basis of agreements between local government units	58052,8	14779,2	13296,7	22025,9	7951,1
otrzymane z państwowych funduszy celowych received from state appropriated funds	47827,7	14933,3	23026,1	4391,8	5476,4
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań for financial assistance between local govern- ment units for additional financing of own tasks	41069,0	8688,0	4610,0	23938,6	3832,4
Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 ^b Grants from paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 ^b	634462,2	146386,1	232287,6	57895,2	197893,3
Subwencja ogólna z budżetu państwa General subvention from the state budget	3299415,7	1560150,8	968709,1	574176,4	196379,4
w tym część oświatowa of which educational part	2415381,2	1094057,6	892355,4	372653,3	56314,8

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (274). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.**

REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thousand PLN		
O G Ó Ł E M TOTAL	12997571,4	6230743,8	4534955,6	1438802,9	793069,1
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	121990,5	109861,3	84,8	345,2	11699,2
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	533,8	–	–	31,0	502,8
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	40592,6	40592,6	–	–	–
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	579730,1	132749,9	252975,9	122830,0	71174,4
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	419685,4	153061,2	237626,4	22140,5	6857,2
Dwelling economy					
Działalność usługowa	39696,3	2348,7	12791,0	24208,8	347,7
Service activity					
Administracja publiczna	126972,5	34330,7	78887,5	8715,3	5039,1
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	136485,6	5233,4	57726,1	73315,8	210,3
Public safety and fire care					
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	4271511,5	1916685,7	1768608,9	298780,6	287436,4
Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake					
Różne rozliczenia	3560292,9	1599882,4	1000165,1	577141,5	383103,9
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	298914,7	166266,8	100556,7	30484,5	1606,8
Education					
Ochrona zdrowia	55984,1	521,3	14641,8	39356,2	1464,8
Health care					
Pomoc społeczna	462955,5	200331,5	124830,0	135794,1	1999,9
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	59165,0	11414,3	13144,4	30591,1	4015,2
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza	29709,0	20049,0	6304,5	3345,0	10,4
Educational care					
Rodzina	2177360,3	1509505,9	615558,9	49615,3	2680,2
Family					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	464744,2	265580,7	185169,9	9988,3	4005,2
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	62972,7	20811,8	36602,1	49,9	5508,8
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	41218,4	19753,2	20792,0	672,8	0,4
Physical education					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (275). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta	Powiaty	Wojewódz-
		Total	Gminas ^a	na prawach powiatu	Powiats	two
		w tys. zł		in thousand PLN		Voivodship
O G Ó Ł E M	2010	9177431,8	4035331,4	3068904,7	1222372,9	850822,7
TOTAL	2015	10434825,9	4604052,2	3652948,0	1219112,8	958712,9
	2017	11927064,4	5875908,6	4086304,8	1276131,6	688719,4
	2018	13397590,5	6581624,6	4527936,4	1471950,8	816078,9
Wydatki bieżące		10790165,2	5308549,4	3732294,5	1173444,1	575877,1
Current expenditure						
w tym:						
of which:						
Dotacje		1012856,1	298834,9	408103,4	68975,5	236942,3
Grants						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych		25054,2	15186,2	6538,6	3329,3	–
of which for local government budgetary establishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		2500732,5	1716829,0	714477,9	60516,5	8909,0
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		7148233,4	3247787,8	2544639,8	1032878,5	322927,3
Current expenditure of budgetary units						
w tym:						
of which:						
wynagrodzenia		3660609,8	1660544,9	1228418,6	619353,1	152293,2
wages and salaries						
w tym osobowe		3328544,9	1507386,0	1124781,4	556870,3	139507,1
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b		681619,5	326417,5	223978,5	103592,7	27630,9
derivatives from wages and salaries ^b						
zakup materiałów i usług		2348373,4	1010703,2	972577,4	235883,1	129209,8
purchase of materials and services						
Obsługa długu publicznego		103718,5	35043,4	55532,4	6218,5	6924,3
Public debt servicing						
w tym wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń		98,9	–	30,7	68,3	–
of which payments related to guarantees and endorsements						
Wydatki majątkowe		2607425,4	1273075,2	795641,8	298506,6	240201,7
Property expenditure						
w tym inwestycyjne ^c		2460576,4	1263971,9	714087,9	292913,3	189603,3
of which investment expenditure ^c						

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (276). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW
W 2018 R.

EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISIONS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thousand PLN		
OGÓŁEM TOTAL	13397590,7	6581624,6	4527936,4	1471950,8	816078,9
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo Agriculture and hunting	226896,4	208513,4	661,3	608,0	17113,7
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	15427,9	119,8	–	31,0	15277,1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektry- czną, gaz i wodę Electricity, gas and water supply	37294,5	37294,5	–	–	–
Transport i łączność Transport and communication	2018268,2	680003,3	700834,8	318813,6	318616,4
Gospodarka mieszkaniowa Dwelling economy	294496,2	136733,6	144600,7	10755,0	2406,9
Działalność usługowa Service activity	59657,3	13432,3	17253,9	23554,0	5417,1
Administracja publiczna Public administration	1051902,5	552593,9	244453,5	149830,4	105024,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa Public safety and fire care	223753,0	55913,0	92530,4	74740,2	569,4
Obsługa długu publicznego Public debt servicing	103349,4	35139,1	55533,1	5752,9	6924,3
Różne rozliczenia Miscellaneous settlements	14596,3	5195,8	6874,4	2475,8	50,3
Oświata i wychowanie Education	3658717,5	1850565,6	1344409,3	405102,5	58640,1
Ochrona zdrowia Health care	195612,0	29871,7	55976,6	56421,0	53342,6
Pomoc społeczna Social assistance	887074,1	409242,0	302724,0	152911,4	22196,7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej Other tasks in sphere of social policy	137078,0	14816,5	31765,6	72674,6	17821,3
Edukacyjna opieka wychowawcza Educational care	262500,8	58530,2	109305,1	62575,3	32090,1
Rodzina Family	2368513,8	1543955,3	715396,6	106455,8	2706,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska Municipal economy and environmental protection	925190,6	556560,3	356852,6	7234,9	4542,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego Culture and national heritage	500984,8	211790,9	167466,5	4194,9	117532,4
Kultura fizyczna Physical education	315118,7	151357,6	154210,6	4460,0	5090,5

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5 (277). PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH
REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Wojewódz-
		Total	Gminas ^a	Cities with powiat status	Powiats	two Voivodship
		w tys. zł		in thousand PLN		
Przychody	2015	235466,7	165518,8	55334,7	14613,2	–
Revenue	2017	213183,4	146103,4	56923,1	10156,8	–
	2018	223711,9	153604,2	10998,2	59109,4	–
w tym: of which:						
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług		146580,3	104037,8	4456,9	38085,7	–
Revenue from sale of products, asset components and services						
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorial- nego ^b		28333,3	15652,5	4149,3	8531,4	–
Grants from local government units budgets ^b						
Koszty	2015	228338,5	162655,8	54239,9	11442,8	–
Costs	2017	210950,5	144278,2	56367,9	10304,3	–
	2018	220034,8	151130,3	10880,3	58024,2	–
w tym: of which:						
Materiały i usługi		88077,9	57489,3	2368,2	28220,4	–
Materials and services						
Podatek dochodowy od osób prawnych		1660,8	718,8	–	942,1	–
Corporate income tax						
Wpłaty nadwyżek do budżetów jednostek samorzą- du terytorialnego		1643,4	1643,4	–	–	–
Surplus payments to local government units budgets						

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of local government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. b Including grants from the state budget as well as payments within the European funds budget.

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszanie) gruntów oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

Nakłady inwestycyjne na drogi publiczne, ulice i place zalicza się do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób
- opracowano na podstawie sprawozdawczości,

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or material expenditures, aimed at creating new fixed assets or improving (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) existing fixed capital items as well as outlays on so-called initial equipment for the investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include expenditures on:

- buildings and structures (include buildings and premises as well as civil and water engineering structures), including, among others, construction and assembly works, design-cost-estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, movables and equipment),
- transport equipment,
- others, i.e. irrigation and drainage, land quality improvements as well as livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and loans for the period of investment implementation.

Other outlays are expenditures on so-called initial equipment for the investment and other costs related to the implementation of the investment. Those outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning e.g.: residential buildings and premises, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

Investment outlays on public roads, streets and squares are included in the section "Transportation and storage".

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational units without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organizational units without legal personality employing up to 9 persons, natural

— osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne — ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytku. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytku w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również: drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 stycznia 1991 r. za środki trwałe, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 stycznia 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 351, z późniejszymi zmianami).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzona).

Przez wartość brutto środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych według stanu w dniu 31 grudnia należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 stycznia 1995 r. — wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 stycznia 1995 r. — wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 stycznia 2005 r. — również wycenę według wartości godziwej.

Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

3. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osób fizycznych prowadzą-

persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., do not include the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also: public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of land tracts, long-term plantings, irrigation and drainage, water structures, land, livestock (basic herd) as well as cooperative ownership right to residential premises and cooperative right to non-residential (of utility character) premises.

Data regarding fixed assets do not include value of land recognised, since 1st January 1991, as fixed assets, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12th December 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual usufruct of land regarded as fixed assets since 1st January 2002, in accordance with Accounting Act dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2019 item 351, with later amendments).

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The gross value of fixed assets at current book-keeping prices is understood, as of 31st December: — within the scope of fixed assets designated for exploitation:

- before 1st January 1995 — the value at replacement prices of September 1994,
- after 1st January 1995 — the purchase or manufacturing value at current prices,
- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1st January 2005 — also revaluation according to fair value.

The value of public roads, streets and squares was included in the section “Transportation and storage”.

3. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational units without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9

- cych działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób — opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych — ustalono szacunkowo.

4. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
 - a) budynki i lokale; od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji wodnych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zaszczepienia wieloletnie, melioracje wodne i inwentarz żywy (stado podstawowe).

persons was compiled on the basis of statistical reports,

- of legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, irrigation and drainage and water structures, was estimated.

4. The value of fixed assets by groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
 - a) buildings and premises; since 1st January 2002 cooperative ownership right to residential premises as well as cooperative right to non-residential (of utility character) premises,
 - b) civil engineering works (excluding irrigation and drainage);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
 - a) boilers and power industry machinery,
 - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
 - c) special use machinery, equipment and apparatus,
 - d) technical equipment,
 - e) tools, instruments, moveables and other equipment;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e., long-term plantings, irrigation and drainage and livestock (basic herd).

Inwestycje Investments

TABL. 1 (278). **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN	
O G Ó Ł E M T O T A L	10627,1	13971,1	9865,8	12169,5
sektor publiczny public sector	3381,3	6548,7	3037,2	4843,5
sektor prywatny private sector	7245,8	7422,4	6828,5	7326,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	261,0	336,7	375,7	335,7
Przemysł Industry	4254,0	5186,0	4191,9	4611,7
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	23,9	27,1	44,6	28,2
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	3164,5	3594,2	3062,9	3261,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	432,2	1003,7	848,9	935,0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	633,4	561,0	235,6	387,0
Budownictwo Construction	253,8	221,5	137,5	183,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	761,0	1021,0	1063,6	1146,4
Transport i gospodarka magazynowa ^b Transportation and storage ^b	2341,7	4051,2	1263,1	2287,0
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	68,7	81,3	60,5	174,2
Informacja i komunikacja Information and communication	30,3	165,0	83,6	184,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	116,4	59,5	104,7	51,3
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	1066,9	1313,2	1515,3	1484,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	126,1	98,8	83,7	114,6
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	41,7	64,7	66,2	170,1
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	168,3	296,1	201,4	272,4
Edukacja Education	333,4	266,8	264,5	365,2
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	411,1	470,7	299,7	462,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	368,9	303,5	133,8	294,4
Pozostała działalność usługowa Other service activities	23,8	35,1	20,6	32,4

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.
a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (279). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł in million PLN			
OGÓŁEM TOTAL	6875,4	7353,0	6164,6	6886,1
sektor publiczny public sector	1340,2	2165,5	1500,6	1904,0
sektor prywatny private sector	5535,2	5187,5	4664,0	4982,1
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	77,6	90,9	109,9	100,8
Przemysł Industry	3929,8	4673,6	4008,0	4263,7
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	23,1	24,3	44,5	27,1
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	3129,5	3531,0	2980,2	3162,8
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	390,8	751,6	832,0	897,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	386,4	366,7	151,3	176,3
Budownictwo Construction	173,9	109,1	82,4	97,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	588,4	784,6	862,9	939,1
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	1325,3	599,2	357,8	412,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	37,2	58,8	34,8	46,0
Informacja i komunikacja Information and communication	16,3	145,6	57,5	132,6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	98,6	53,7	49,0	50,5
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	169,3	220,7	292,9	314,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	73,4	53,3	39,9	71,2
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	19,0	35,9	34,7	59,1
Edukacja Education	42,9	5,4	7,3	13,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	295,1	402,2	197,4	322,4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	19,5	115,4	21,3	57,1
Pozostała działalność usługowa Other service activities	9,1	4,6	9,0	4,7

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (280). **NAKLĄDY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment	
		w mln zł in million PLN			
OGÓŁEM	2010	3984,4	1560,6	1990,5	420,1
TOTAL	2015	5956,9	1936,9	3391,5	578,3
	2017	5069,2	1587,0	2984,4	486,9
	2018	5129,5	1786,2	2723,4	606,3
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		85,2	45,4	22,2	15,3
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		3181,2	974,0	2030,3	171,7
Industry					
górnictwo i wydobywanie		26,3	19,6	6,3	0,2
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe		2837,3	741,6	1945,9	145,5
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		141,0	93,4	43,4	4,0
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		176,7	119,4	34,6	21,9
water supply; sewerage; waste management and remediation activities					
Budownictwo		89,2	18,9	50,5	19,7
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		679,0	236,1	253,5	187,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		218,2	40,3	25,1	152,5
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		22,7	9,5	11,8	1,4
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja		9,8	3,5	5,6	0,8
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		37,3	5,9	17,3	12,9
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		301,7	253,4	45,2	3,0
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		64,4	9,3	45,7	9,5
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		49,2	20,4	13,6	14,4
Administrative and support service activities					
Edukacja		#	#	#	#
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		324,4	134,8	172,3	16,1
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		51,3	25,0	25,8	0,3
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa		#	#	#	#
Other service activities					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (281). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN	
OGÓŁEM TOTAL	108800,7	155317,3	170451,0	179753,5
sektor publiczny public sector	41973,4	63468,2	68270,7	72066,1
sektor prywatny private sector	66827,3	91849,1	102180,3	107687,4
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	9004,8	9654,6	9885,4	10258,1
Przemysł Industry	38202,6	49353,5	55743,6	59696,5
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	105,2	187,5	673,0	707,3
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	25902,6	33127,0	37558,1	40446,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	6171,9	7874,3	8703,0	9374,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	6022,9	8164,7	8809,5	9168,3
Budownictwo Construction	1921,4	2450,4	2583,3	2840,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	6655,8	12455,8	14441,9	13870,7
Transport i gospodarka magazynowa ^b Transportation and storage ^b	16234,5	30111,0	31611,7	33399,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	721,3	1192,6	1318,7	1345,0
Informacja i komunikacja Information and communication	1725,1	2199,3	2655,6	2744,6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	825,1	906,3	982,1	1008,8
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	20344,1	26244,0	29053,0	30643,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	976,8	1450,3	1489,8	1662,0
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	438,4	876,6	807,2	920,6
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	2542,5	4034,6	4239,9	4709,0
Edukacja Education	3785,0	5520,4	5905,0	6344,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	3354,7	5158,7	5719,1	6034,4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	1688,4	3190,3	3461,3	3676,1
Pozostała działalność usługowa Other service activities	380,2	518,9	553,5	600,0

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności. ^b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

^a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. ^b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (282). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
(bieżące ceny ewidencyjne)
 Stan w dniu 31 grudnia
 GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN	
OGÓŁEM TOTAL	55520,4	75018,6	83818,6	88093,4
sektor publiczny public sector	16293,6	19830,9	22455,9	23146,8
sektor prywatny private sector	39226,8	55187,7	61362,7	64946,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	1411,2	1673,5	1537,8	1653,0
Przemysł Industry	34727,1	44322,1	50467,4	54075,0
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	98,0	168,9	644,5	679,1
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	25079,7	32016,4	36236,5	38992,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	5991,7	7482,1	8232,2	8879,0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	3557,7	4654,7	5354,1	5524,7
Budownictwo Construction	1346,3	1429,9	1375,9	1544,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	5020,2	10242,3	11965,3	11296,8
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	1645,4	2821,5	2585,6	2730,0
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	487,4	777,0	787,3	783,3
Informacja i komunikacja Information and communication	1530,1	1874,8	2293,4	2356,5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	765,9	819,3	887,9	913,2
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	4495,1	4896,2	5357,0	5790,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	460,4	748,0	702,1	807,0
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	248,9	279,9	380,1	427,9
Edukacja Education	177,6	251,0	219,1	226,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	2648,5	4046,6	4355,2	4513,8
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	488,5	751,5	806,6	868,5
Pozostała działalność usługowa Other service activities	67,8	85,0	97,9	106,6

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

Uwagi ogólne

1. **Rachunki regionalne** opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 czerwca 2013 r., z późniejszymi zmianami).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego regionu/województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. **Produkt krajowy brutto (PKB)** przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. **Wartość dodana brutto (WDB)** mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. **Produkcja globalna** obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyliczana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. **Zużycie pośrednie** obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM), koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów

General notes

1. **Regional accounts** were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26 June 2013, with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each region/voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. **Gross domestic product (GDP)** presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. **Gross value added (GVA)** measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. **Gross output** includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. **Intermediate consumption** includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments

służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. **Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych** składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności.

9. **Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych** powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju regionów/województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według regionów/województw.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych w przekroju regionów/województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzajów działalności**, tj. zgodnie z siedzibą i podstawowym rodzajem działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe),
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym i pomocniczą działalnością finansową, z wyłączeniem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, podmioty zajmujące się ubezpieczeniami oraz jednostki niekomercyjne, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do sektora instytucji finansowych,

as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. **Gross primary income in the households sector** is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income.

9. **Gross disposable income in the households sector** is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social security benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by regions/voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by regions/voivodships.

10. Grouping regional accounts data by regions/voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. in accordance with the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria for classifying a given unit of the national economy into specific **institutional sector** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services),
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation and auxiliary financial activity, excluding the Bank Guarantee Fund, entities engaged in insurance activity as well as non-profit units, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into the financial corporations sector,
- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into the sector,

- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do sektora,
- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług seksualnych przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2015–2017 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych. Zmiany wynikają z wytycznych zawartych w najnowszym Podręczniku Deficytu i Długu Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (MGDD, edycja 2019), dotyczących traktowania składek podlegających zwrotowi. Ponadto do sektora instytucji rządowych i samorządowych przeklasyfikowane zostały jednostki z sektora przedsiębiorstw niefinansowych, sektora instytucji finansowych oraz sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do tego sektora. Zmienione zostały również dane o dochodach w sektorze gospodarstw domowych z tytułu włączenia danych o wynagrodzeniach pracowników instytucji eksterytorialnych.

14. Opis wprowadzonych do rachunków narodowych zmian został zawarty w informacji sygnałnej „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2018 rok” z dnia 4 października 2019 r., dostępnej

4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own-account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,

5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of hidden economy and illegal activities is included in regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing sexual services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting sexual services, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

13. Data from regional accounts for the years 2015–2017 were changed in relation to those previously published, following revision in annual national accounts. The changes result from guidelines included in the latest edition of the "Manual on Government Deficit and Debt" (MGDD, 2019 edition) concerning the treatment of refundable contributions. Moreover, units were reclassified into the general government sector from the non-financial corporations sector, the financial corporations sector and the non-profit institutions serving households sector, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into this sector. Data on income in the households sector were also changed due to inclusion of data on wages and salaries of extraterritorial institutions' employees.

14. Description of introduced in national accounts changes was included in the Statistics Poland news release "Revised estimate of gross domestic product for the year 2018" of 4 October 2019, available at website <https://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2018,7,5.html>.

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication "Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych".

na stronie <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-pkb-za-2018-rok,9,5.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

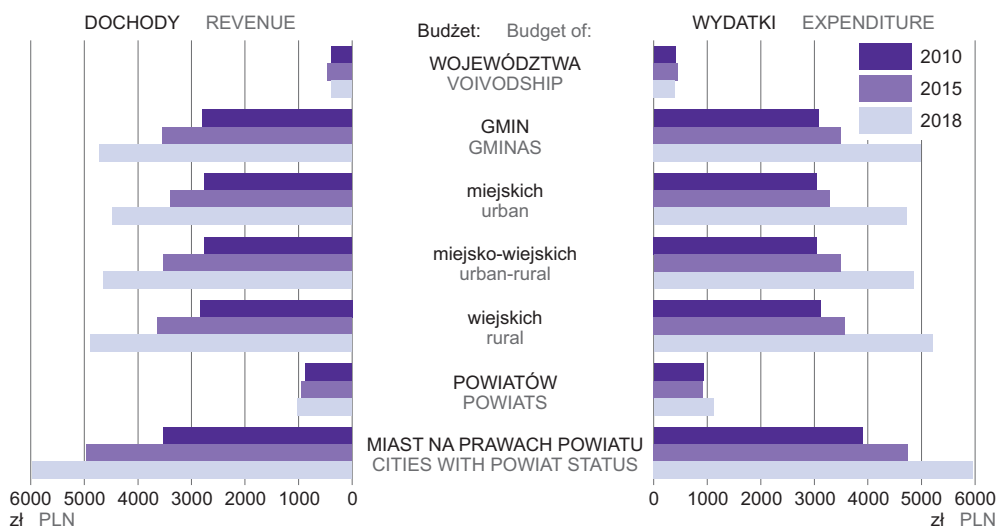
TABLE 1 (283). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017	2015	2016	2017
	w mln zł in million PLN			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M TOTAL	79755	82345	87222	x	x	x
W tym wartość dodana brutto ... Of which gross value added	70758	72737	76600	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych non-financial corporations	36041	36962	38423	50,9	50,8	50,2
instytucji rządowych i samorządowych general government	10947	11303	11759	15,5	15,5	15,4
gospodarstw domowych households	21739	22341	24071	30,7	30,7	31,4
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	2402	2769	3485	3,4	3,8	4,5
Przemysł Industry	21071	21309	21411	29,8	29,3	28,0
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	18542	18832	18898	26,2	25,9	24,7
Budownictwo Construction	5667	5356	5689	8,0	7,4	7,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; in- formacja i komunikacja Trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; ac- commodation and catering ^Δ ; in- formation and communication	19204	20274	21909	27,1	27,9	28,6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ Financial and insurance activities; real estate activities	5234	5548	5791	7,4	7,6	7,6
Pozostałe usługi Other services	17181	17481	18315	24,3	24,0	23,9
NA 1 MIESZKAŃCA^a PER CAPITA^a	38202	39503	41875	x	x	x

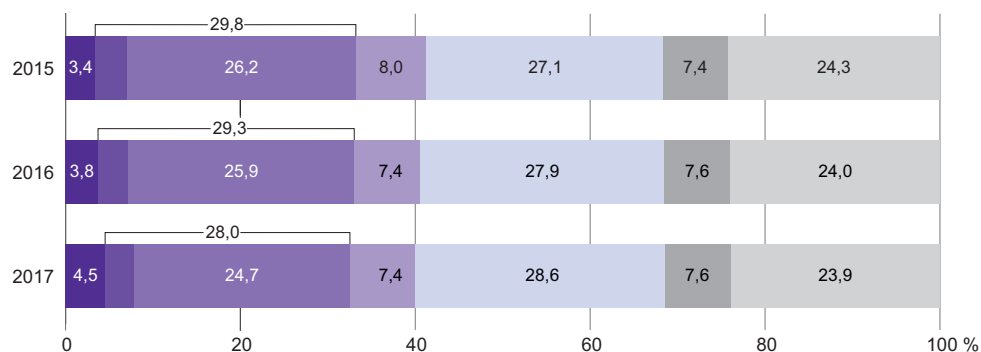
a W złotych.

a In PLN.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA
REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
 Agriculture, forestry and fishing

Przemysł
 Industry
 w tym przetwórstwo przemysłowe
 of which manufacturing

Budownictwo
 Construction

Handel; naprawa pojazdów samochodowych^A; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia^A; informacja i komunikacja
 Trade; repair of motor vehicles^A; transportation and storage; accommodation and catering^A; information and communication

Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości^A
 Financial and insurance activities; real estate activities

Pozostałe usługi
 Other services

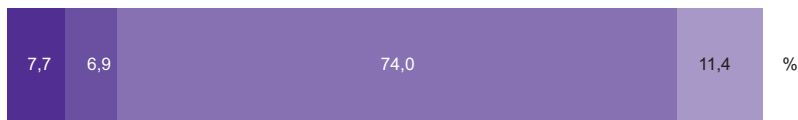
STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2018

As of 31st December

WEDŁUG FORM PRAWNYCH BY LEGAL STATUS

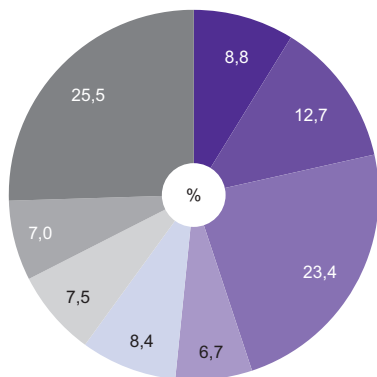
Spółki handlowe
Commercial companies

Spółki cywilne
Civil companies

Osoby fizyczne prowadzące
działalność gospodarczą
Natural persons conducting
economic activity

Pozostałe
Others

WEDŁUG SEKCJI BY SECTIONS

Przetwórstwo przemysłowe
Manufacturing

Budownictwo
Construction

Handel; naprawa pojazdów samochodowych^a
Trade; repair of motor vehicles^a

Transport i gospodarka magazynowa
Transportation and storage

Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Professional, scientific and technical activities

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
Human health and social work activities

Pozostała działalność usługowa
Other service activities

Pozostałe sekcje^b
Other sections^b

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b Łącznie z podmiotami, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b Including entities for which the information on dominate type of conducted activity does not exist in the REGON register.

TABL. 2 (284). PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN			
Produkcja globalna	159325	163640	174737	Gross output
Zużycie pośrednie	88567	90903	98137	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	70758	72737	76600	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	29153	31031	32981	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	41881	42413	43883	Gross operating surplus

TABL. 3 (285). NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLD SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	52249	55178	58381	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	25027	26470	28028	per capita in PLN
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	51280	54743	57799	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	24563	26261	27749	per capita in PLN

DZIAŁ XXII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

1. Prezentowane w tablicach dane dotyczące **podmiotów gospodarki narodowej** wpisanych do rejestru REGON obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

2. Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 649, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. (Dz. U. 2015 poz. 2009, z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

3. Prezentowane w tablicach dane od 2015 r. w podziale według sekcji PKD oraz sektorów własności nie obejmują podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności lub formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników oraz — w przypadku pozostałych podmiotów — na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

W lipcu 2018 r. wykreślono z rejestru REGON podmioty, które utraciły zdolność prawną na mocy art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 o zmianie ustawy o KRS i niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1924).

CHAPTER XXII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

1. The data presented in tables concerning **entities of the national economy** entered in the REGON register include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

2. The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of Statistics Poland. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29th June 1995 (uniform text Journal of Laws 2019 item 649, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers dated 30th November 2015 (Journal of Laws item 2009, with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the national register of business entities, design application, questionnaires, certificates.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

3. Since 2015 the data presented in tables in division according to sections of the NACE Rev.2. and ownership sectors do not include entities for which the information on the kind of predominant activity or form of ownership is not presented in the REGON register.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and — for the remaining entities — on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

W lipcu 2018 r. wykreślono z rejestru REGON podmioty, które utraciły zdolność prawną na mocy art. 3 ustawy z dnia 28th November 2014 r. o zmianie ustawy o KRS i niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1924).

TABL. 1 (286). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	186007	193470	195717	197657	T O T A L
sektor publiczny	5767	5815	5400	5342	public sector
sektor prywatny	180240	186702	189032	190909	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	9	6	5	4	State owned enterprises
Spółki	24404	29103	31433	29121	Companies
w tym:					of which:
handlowe	11383	15485	17706	15300	commercial
cywilne	12808	13400	13510	13600	civil
Spółdzielnie	964	970	956	608	Cooperatives
Fundacje	455	775	928	930	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	4732	5673	6152	5879	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	142934	141983	141425	146237	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (287). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER

BY LEGAL STATUS AND SECTIONS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie co-operatives		
				razem total	w tym of which			z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation	
				jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury					
OGÓŁEM 2010	186007	43073	9	11383	25	1695	12808	964	142934
TOTAL 2015	193470	51487	6	15485	12	1832	13400	970	141983
..... 2017	195717	54292	5	17706	12	1961	13510	956	141425
2018	197657	51420	4	15300	13	1373	13600	608	146237
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	4100	1075	–	389	–	31	158	86	3025
Przemysł Industry	18981	5193	3	3237	6	415	1800	60	13788
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	17486	4411	3	2656	6	352	1677	48	13075
Budownictwo Construction	25049	3094	–	1758	–	123	1278	22	21955
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	46265	9364	–	3558	1	397	5659	123	36901
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	13223	1262	–	691	–	53	558	7	11961
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	4762	1250	–	389	–	35	793	19	3512
Informacja i komunikacja Information and communication	5018	1093	–	715	1	40	360	1	3925
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	6012	821	–	468	1	13	208	32	5191

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (287). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL STATUS AND SECTIONS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		w tym of which								
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies				spółki cywilne civil law partnerships		spółdzielnie co-operatives
				razem total	w tym of which					
			jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	10041	8329	1	827	1	67	259	209	1712	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16572	2806	–	1563	2	82	1104	9	13766	
Administracja i działalność wspierająca ^Δ	5955	1224	–	776	1	88	344	21	4731	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1430	1426	–	3	–	–	–	–	4	
Edukacja	6915	3668	–	183	–	3	242	1	3247	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	14903	1172	–	463	–	13	273	13	13731	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4085	2178	–	144	–	5	236	1	1907	
Pozostała działalność usługowa	13785	6905	–	128	–	8	328	4	6880	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (288). SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI
Stan w dniu 31 grudnia
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a		
		razem total	akcyjne joint- stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which	
						jawne unlimited partner- ships	komandy- towe limited partner- ships
OGÓŁEM	2010 11383	9839	342	9497	1544	1344	141
TOTAL	2015 15485	13314	362	12952	2171	1382	633
	2017 17706	15183	365	14818	2523	1391	995
	2018 15300	12658	276	12382	2642	1352	1157
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	389	368	6	362	21	15	6
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	3237	2677	101	2576	560	297	252
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe ... of which manufacturing	2656	2151	91	2060	505	283	213
Budownictwo	1758	1433	21	1412	325	102	219
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3558	2751	48	2703	807	549	244
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa	691	571	5	566	120	53	66
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	389	324	2	322	65	24	36
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja	715	661	16	645	54	21	29
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	468	405	17	388	63	28	29
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	827	658	11	647	169	79	77
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1563	1371	17	1354	192	73	77
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	776	671	6	665	105	26	73
Administrative and support service activities							
Edukacja	183	163	-	163	20	8	12
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	463	355	3	352	108	55	27
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	144	129	21	108	15	10	5
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	128	111	2	109	17	11	5
Other service activities							

a W tym 65 spółek partnerskich i 68 spółek komandytowo-akcyjnych.

a Of which 65 professional partnerships and 68 limited joint-stock partnerships.

TABLE 4 (289). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a**
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI
 Stan w dniu 31 grudnia
 ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a
 BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies							
		razem total	w tym of which				cywilne civil law partnerships		
			handlowe commercial		akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
razem total	w tym of which								
OGÓŁEM..... 2010 TOTAL	19481	1063	651	8	554	412	15	17447	
2015	17123	1570	1293	7	1101	276	8	14762	
2017	16578	1575	1356	5	1109	218	15	14240	
2018	18752	1593	1344	5	1103	244	10	15980	
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	254	15	13	–	11	–	1	238	
Przemysł Industry	1524	224	195	1	152	28	1	1298	
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	1424	184	158	1	118	26	1	1239	
Budownictwo Construction	4019	218	184	–	151	33	2	3799	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	3342	289	226	1	173	63	1	3051	
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	1430	108	95	–	75	13	1	1321	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	482	67	48	–	39	19	–	415	
Informacja i komunikacja Information and communication	705	75	73	–	67	2	–	629	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 4 (289). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)
 Stan w dniu 31 grudnia
 ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a
 BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		spółki companies					cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which						
			handlowe commercial						
razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	443	36	29	–	24	7	–	406	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	476	107	84	1	61	22	–	189	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	1623	218	198	1	183	20	–	1403	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	877	114	106	1	91	8	3	760	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	7	–	–	–	–	–	–	1	
Edukacja Education	506	29	25	–	22	4	–	410	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	969	49	37	–	27	12	1	901	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	378	19	11	–	9	8	–	319	
Pozostała działalność usługowa Other service activities	1496	23	18	–	16	5	–	840	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (290). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI
 Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a
BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		spółki companies					cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which		z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	akcyjne joint stock			
			razem total	handlowe commercial					
OGÓŁEM 2010	15406	285	107	4	70	178	13	14959	
TOTAL 2015	15482	340	134	5	90	206	8	14719	
2017	14647	460	301	6	201	158	16	13461	
2018	16485	3956	3799	96	3568	156	357	10688	
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	338	78	75	1	70	2	81	131	
Przemysł Industry	1773	804	793	23	749	11	52	906	
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	1681	761	750	23	714	11	50	860	
Budownictwo Construction	2756	639	622	20	589	17	59	2049	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	4596	1520	1464	33	1379	56	67	3006	
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	1106	107	100	1	91	7	11	988	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	366	57	51	1	48	6	–	307	
Informacja i komunikacja Information and communication	351	112	109	2	103	3	3	236	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (290). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a**
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a

BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		spółki companies					cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which						
			handlowe commercial		akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
			razem total	of which					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	401	44	40	3	34	4	11	345	
Obsługa rynku nieruchomości ^A Real estate activities	205	41	38	–	37	3	51	108	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	1119	325	313	9	290	12	10	779	
Administrowanie i działalność wspierająca ^A Administrative and support service activities	591	90	85	1	81	5	6	495	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	48	–	–	–	–	–	–	1	
Edukacja Education	370	30	23	–	21	7	1	218	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	506	38	29	–	22	9	–	462	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	331	39	33	–	32	6	–	156	
Pozostała działalność usługowa Other service activities	1615	30	23	2	21	7	5	499	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.